8.39.0.11

ANTIQVI CHRONOLOGI QVATVOR

HEREMPERTVS LANGOBARDVS
LVPVS PROTOSPATA
ANONYMVS CASSINENSIS
FALCO BENEVENTANVS

Cum Appendicibus Hiſtoricis.

Ab his variæ exterarum gentium in Neapolitanum Regnum irruptiones, pręlia, & illatę, aut exceptę clades, breuiùs, fuſiùs, inculto quidem, ſed veridico ſtylo deſcribuntur.

Nunc primùm è MM. SS. Codicibus aſpiciunt lucem, opera, ac ſtudio

ANTONII CARACCIOLI
ex Ordine Cleric. Regul. Presbyteri:

Qui Nomenclatorem & Propylæa, vt vicem Commentarij ſubeant, præfixit Operi.

S. Gregorius Nazianz. in Carm. Nicob. pat.

Hiſtoriæ pater eſt tempus: materque viciſſim
Hiſtoria eſt Sophia, leuibus quæ peruolat alis

NEAPOLI, Typis Scorigianis, MDCXXVI.

D. VINCENTIVS GILIBERTVS
Præpoſitus Generalis Congregationis Clericorum Regularium.

ANtiqui Chronographi quatuor, *Herempertus Langobardus, Lupus Protoſpata, Anonymus Caſſinenſis, Falco Beneuentanus* Opera P.D. Antonij Caraccioli noſtræ Congregationis Presbyteri, ac Theologi, è vetuſtis Codicibus exſcripti, & Propylæis aucti, excuſi typis in lucem prodeant, ſi ijs ad quos ſpectat videbitur, cum duo noſtri Theologi, quibus id commiſimus, viderint, & approbauerint. Romæ vij. Martij. 1626.

D. Vincentius Gilibertus Præpoſ. Gen.

D. Angelus Maria Secretarius.

Imprimatur

Aloyſius Riccius Vicarius Gener.

Andreas Lettereſius Can. Dep. vidit.

Digitized by Google

Illuſtriſs. & Excellentiſs. Domino

M. ANTONIO DE LOFFREDO

MAIDAE PRINCIPI.

ANTONIVS CARACCIOLVS
Cler. Regularis, Veram Felicitatem.

EX omnibus Hiſtoriæ Elogijs ab Oratore sũmo, breuiter quidem, ſed, vt omnia ille ſolet, diſertè, ornatèque prolatis, nulli profectò, Illuſtriſsime Princeps, me magis mouit, vt Chronica hæc è veterum Bibliothecarum tenebris in ora hominum edere maturarem, quàm ꝙ, eo monente, didici, *Hiſtoriam lucem eſſe Veritatis, & vitæ magiſtram.* Cùm enim Clericorum partes ſint, vt B. Hieronymus ad Heliodorum ſcribit, docere populos, & ſalutari paſtione animos

reſicere Chriſtianos ; meritò equidem eundem Hieronymum,Proſperum,Gregorium Turonenſem, Adonem Viennenſem,Antoninum,alioſque pęne innumeros, Sanctos,& religioſos viros imitatus, cenſui huic muneri, ac ſcopo non eſſe prorſus ineptam Chronicorum editionẽ, per quæ quiſque poſsit *ſedendo & legendo*, vt Diodorus Siculus ait, *alieno periculo euadere ſapiens: atque in humanæ vitæ theatro, quod Hiſtoria repræſentat, exempla omnigena capere, eaque ad vſum in re qualibet cum vtilitate traducere*. Quos quidem fructus ex his etiã Chronicis à cordatis Lectoribus ſpero perceptum iri. Exiſtimo enim haudfacilè alibi occurrere tantam humanorum caſuum varietatem,tam denſas vbique turbas, tot excidia oppidorum, & Vrbium, tantum barbarorum gladio effuſum cruorem, tam crebras denique atque immanes rerum profanarum & ſacrarum clades, quot, quantæq; paruo hoc libro, non dico, narrantur, ſed quaſi in aceruum accumulatæ,

tæ,

tæ,lectoribus,vt oculos, & mentem intẽ-
dere velint,obiectantur. Hæc verò quis
non videat habere linguam ſuam, & ple-
no ore clamare; *Specta homo quisquis es,& ad tur-
bida,ſi ingruerint, tempora animum firma conſtantibus
exemplis?* Infanda hic legis facinora, &
quæ vix audeas picta,aut ſcripta aſpicere?
At ipſa etiam immania ſcelera magno eſ-
ſe poſſunt emolumento,ſi ſceleſtorum ex-
trema conſiderentur. Exempla ex hoc li-
bro ſeligamus illuſtriora. Cernis hic qui-
dem Landulphum, & Pandulphum Ca-
puanos, Sergium, & Athanaſium Nea-
politanos, Docibilem Caietanum, Sicar-
dum, & Adelgiſium Beneuentanos Du-
ces, Rogerium item, & Gulielmum filiũ,
Siciliæ Reges nefarijs artibus aggregare
opes, dilatare ditionis terminos per fini-
timorum exitium,iuris nomine depaupe-
rare ſubiectos, Religionem habere quæ-
ſtui,atque,vt dicam breuiter,terræ miſce-
re cœlum,verùm his ipſis artibus, miſeri,
perniciem ſibi, poſteriſque, & magnam
& cer-

& certam comparabant:

—— nam conſtructa per impios
Fundamenta dolos, quo magis editum
Culmen ſuſtulerint, magis
Improuiſa ruunt præcipiti malo.

Enimuerò, ſi alijs, ne lõgiores ſimus, omiſſis, vnum ſolummodò Docibilem, Caietæ Ducem, proferamus in medium, conſpicuum ſanè in eo poſterisque eius diuinæ vltionis exemplum apparebit. Is quippe inconſtans, & vafer, impijs Sarracęnis, quos aduerſus Capuę Comitem, & Ioannem VIII. Pont. Max. aduocauerat, modò fœderatus, modò vt Catholici ſpeciem præſeferret, aduerſarius, deniq; detracta ſibi larua, totum ſe illis dedidit, loco ijs ad Lirim fluuium tutiſsimo, quò iurati Chriſtianorum hoſtes Campaniam, Latium, & ipſam Vrbem Romam ex inſidijs ſubinde inuaderent, ac populabundi diriperent, aſsignato. Putabat verò Docibilis, ſe Sarracęnorum præſidio communitum, rebus ſuis, ac poſterorũ egregiè proſpexiſſe:

xiſſe : ſed breui, vltore Deo, factum eſt, vt Caieta à Loffrido Nortmmano Duce obtenta, tota eius poſteritas de loco, ac dignitate ceſſerit. Quo vel vnico exemplo ſatis apparet, veriſsimè ſcripſiſſe Liuium, *Conſilia callida, & audacia, prima ſpecie læta, ſucceſſu dura, euentu triſtia eſſe.* Sed hoc argumentum latiorem multò campum, quàm huius vnius epiſtolæ poſtulat. Itaque eo omiſſo, ad Te accedo propius, Illuſtriſsime Princeps, & quia Loffridum Caietæ Ducem nominaui, quo Gentili ſuo longè clariſsimo Loffredorum proſapia meritò gloriatur, arbitror, librum hunc, quem Tibi libens nuncupo, Tu & grato animo accipies, & identidem haud illibẽter euolues. Poteris quippe complures Loffridos Normannorum Proceres, hic memoratos, veluti ſplendidiſsima Stirpis tuæ ſidera recognoſcere. Quamquã enim ij indicati potius à Protoſpata ſunt, quàm deſcripti, elucent tamen in paucis verbis, eorum geſta aliquot adeò clara, vt obſcurari

rari

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMAN. NAPOLI

rari prorſus vetuſtate temporis non potuerint. Itaq; erit Tibi nonnunquam oblectamento, tuam in illis pietatem, religionem, munificentiam, virtuteſque alias, Principe Viro dignas, recognoſcere. Quas mihi tamen nunc exornare verbis non eſt locus, neque animus, tum, ne Tibi aſſentari aliquo modo videar, tum etiam quia laudum tuarum narrationem ægrè tua modeſtia pateretur. Vale. Neapoli iij. Id. Auguſti MDCXXVI.

NO-

NOMENCLATOR
propriorum nominum,
Quæ in his Chronicis memorantur.

ABalautius Patritius, *pag.* 103. *Patritiatus, antiquiſſima, & præſtātiſſima in Romana Rep. atque Imperio dignitas, vſq; ad poſtremos ferè Auguſtos (quamquã ea haud tantæ vt olim exiſtimationis) ab Imperatoribus maxime Orientis præclaris quibuſdam viris collata fuiſſe legitur. Itaque, vt domeſtica proferamus exempla, Guaimarius Salerni Princeps, apud Herempertum pag.* 74. *& Ioannes Dux Caietæ, atque Gregorius Dux Neapolis apud Leonẽ; Leone Oſt. lib.* 1. *cap.* 51. *Patritij renuntiati ſunt. Sed liberaliores in ſuos Græcos, Imperatores Conſtantinopolis extiterunt. Quo factum, vt Patritiorum numerus excreuerit adeò, vt proinde complures Patritij, in Italiam ab Oriente miſſi cum poteſtate, legantur. In his Abalautius Alphabeti ſerie primus occurrit, anno* 1018. *in Apuliam ablegatus, vnà cum Baſilio Catapano. Horum ego occaſione, omnes eiuſmodi Apuliæ, Calabriæque Præfectos, quocunque ij titulo inſigniti fuerint, è varijs ſcriptoribus, atque ex his præcipuè, quæ nunc ædimus, Chronicis, colligam, & hoc loco, ſtudioſorum cõmodo conſulens, repræſentabo breuiter.*

Ex Heremperto.

Chaſanus, ſiue Chaſſanus, Dux Græcorũ militũ. pa. 68. 69

Conſtantinus, Auguſtorum Aulicus, & Patritius.79.
Gregorius Baiulus Imperialis. 56.58.
*Ioannitius Candidatus.*70.

Ex Lupo Protoſpata.

*Abalautius Patritius.*103.
*Argyrus Patritius, & Dux Italiæ.*108.109.*Puto Romanum intelligi cognomento Argyrum, qui & Imperator Orientis factus eſt.*
Baſilius Catapanus. 101.102.
*Calochyrus Patritius qui & Delphina.*99.
*Conſtantinus Protoſpatarius, Catapanus Italiæ.*105.*qui & Opo dictus.*
*Chriſtophorus Catapanus.*104.
*Curcua Patritius.*101.
*N. Dudiani filius, Catapanus.*106.
*Euſtachius Deſpotus.*104.108.
*Gregorius Baiulus Imp. (de quo ſupra ex Heremperto) pag.*94.
*Gregorius Catapanus, qui & Tratamorus.*105.
Ioannitius Candidatus (de quo ſupra) 103.
*Imogalaptus Strategus.*96.
*Ioannes Patritius, qui & Ammiropolus.*100.
*Leo Patianus Excubitus.*102.
*Mabrica Ductor græcorum militum.*110.
*Maliſianus Strategus.*94. *Hic idem fuiſſe videtur, ac Malachianus, de quo ſupra.*
*Maniaces, ſiue Manuyci Patritius.*97.105.107.
Meſardonites Catapanus. 102.
*Michael Patritius, & Dux, qui & Sfrondiles.*105.
*Michael Protoſpatarius, qui & Dulchianus.*106.
*N. Myriarcha.*110.
*Nicephorus Catapanus.*106.

Nicus

Nicus Deſpotus. 104.
Oreſtes Chetonites. 104. 105.
Pardus Patritius. 108.
Paſſarus Protoſpatarius. 98.
Porphyrius Protoſpatarius. 99. 100.
Potho Catapanus. 105.
Romulantes Protoſpatarius. 105. *Hic an.* 1035. *Epiſcopus Barenſis factus eſt.*
Sabbatichi Strategus. 94.
Sergius Protoſpatarius. 99.
Sico Protoſpatarius. 109.
Theodorus Conus, Magiſter, & Catapanus. 108.
Theodorus Exubitus, lege Excubitus. 100. 101.
Trapezi, Strategus. 94.
Trachamotus, de quo ſupra. 105.
Trombi Patritius. 110.
Turnichius Catapanus. 102.
Vrſileo Strategus. 93.
Xyphea Catapanus. 101.

Ex Falcone Beneuentano.

Sergius Græci Imp. Dux, qui Neapolim ann. 1032. *vt ex Caſſin. Chron. tradit Gordonus, occupauit, arbitror, progenitor fuit iunioris Sergij Neapolis Ducis, et Magiſtri militum, cuius Falco meminit. pag.* 294. & 312.

Ex Gulielmo Apul. Poem. de Normann.

Bagianus Catapanus lib. 1. *pag.* 3.
Georgius Maniaces. lib. 1. *pag.* 9.
Leo Paciann s lib. 1. *pag.* 2.
Mabrica Dux Claſſis maritimæ. lib. 5. *pag.* 46.
Michael Dochianus. lib. 1. *pag.* 5.
Romanus Exauguſtus. lib. 1. *pag.* 6.
Stephanus Pateranus. lib. 2. *pag.* 21.

Synodianus. lib.1. pag.8.
Turnichius Catapanus lib.1. pag.2.

Ex Leone Oſtienſi.

Baſilius Imperialis Protoſpatarius. lib.1. cap.59.
Bolanus Catapanus. lib.2. cap.37.
Georgius Patritius. lib.2. cap.48.
Ioannes Patritius. lib.2. cap.37.
Marianus Antypatus, Strategus Calabriæ. lib.2. cap.2.
Nicolaus Patritius, dictus Picingli. lib.1. cap.59.
Symbatitius Patritius, & Protoſpatarius. lib.1. cap.48.

Ex Michaele Ritio.

Bubaganus Catapanus lib.1. de Reg. Sicil.
Cyriacus Catapanus lib.1.
Meles, ſiue Melus Catapanus. lib.1.
Molochus Catapanus. lib.1.

Ex Thoma Fazello.

Baſilius Sanius. De rebus Siculis Dec.2. lib.6. cap.1.
Contoleo Cephalonius. ibid.
Coſmas Theſſalonicenſis Strategus. ibid.
Cirintus Chaldus, Catapanus. ibid.
Euſtathius Imp. Aulicus. ibid.
Georgius Maniaces, Curopalates, & Protoſpatarius. ibid.
Ioannes Aſycretus, cognomento Pilatus. ibid.
Ioannes Catachimaſtes, ſiue Cubicularius Baſilij Imper. ibidem.
Ioannes Mazzalonius. ibid.
Leo opus. cap.2.
Nicephorus Phocas. ibid.
Stephanus Mazentius. ibid.

Hactenus de Græc. Præfectis. Alios prætera colligere eſt ex Cedreno.

Abella, oppidum Campaniæ. 74.

Abel-

Abellinum Ciuitas in Hirpinis. 76.292 .294.203. Olim Abellini Comitis ampliſſima erat ditio. Vid. infra in Rainulpho.

Abellinenſis Epiſcopus N.189.

Abraham Rex Sarracenorum, fulmine ictus. 94. 95. De eo Io. Diac. in Actis Translationis S. Seuerini Abb.

Acernum, Ciuitas. 225.

Acheruntia Lucaniæ Ciuitas. 117. De ea Ferrarius, & Lucaniæ, non autem Apuliæ attribuit.

Acropolis Pontano noſtro eadem ac Pæſtum, Lucaniæ maritimum oppidum. 64.68.

Adelberga, filia Deſiderij Regis, vxor Arechis Principis Beneuenti. 85.

Adelchiſa, Arechis Principis filia. 29. Vid. Oſtien. lib. 1. cap. 12. Is enim hoc ipſum tradit, quod Herempertus, nempè Adelchiſam Arechis filiam ab Arechi datam fuiſſe Carolo Magno obſidem.

Adelchiſius, ſiue Adelgiſius, Deſiderij Regis filius. 27. Hunc tradit in ſua Hiſtoria nondum edita Anaſtaſius Bibliothec. Ticino Veronam à Franchis fugatum. Inde Conſtantinopolim abijſſe Francorum Annales memorant, ad ann. 774. quamquam non ante annum 775. illuc perueniſſe habetur ex Theophane, qui ibidem illum, poſt res Italiæ fruſtra tentatas, conſenuiſſe ſcribit.

Adelgiſius vir inſignis Heremperto ſuadet Hiſtoriam Longobard. ſcribere. 28.

Adelgiſius Beneuenti Princeps, 43.48.49. 52. De eo Oſt. lib. 1. cap. 35. & 38. Et Regino in Chron. ad an. 871. vbi eius ad Græcos defectionem, & in Ludouicum II. Imp. inſidias, ac nefaria ſcelera fusè commemorat.

Adelmarius ex miniſtro Radelchiſij fit Salerni Princeps. 38.

38.39.42.46.*Vid.Oſt.lib.2.cap.15.*

*Adenolphus Capuæ Comes.*71.73 *& deinceps. Annus,quo Caſtaldatum Capuanum adeptus eſt,& Comitem ſe vocari præcepit ,facilè repetietur ex Cyclo Dionyſij, nam,vt Herempertus notat, eo anno Epiphania incidit in diem Dominicam . Alius autem fuit Adenolphus ille,Capuæ,& Beneuenti Princeps, qui Exauguſtum Græcorum Præfectum duxit in triumphum, vt tradit Gul.Apul.lib.*1.

*Adraſcus,ſiue Adraliſtus.*97.*Idem fortaſsis ac ille Adraliſtus Barenſis primarius, de quo infrà . Aduerſus Iſmaelitas,hoc eſt,Saracenos præliatus eſt.ibid.*

Adraliſtus, Barenſis,vt videtur. 99. 109. *Duos fuiſſe Adraliſcos,ſiue Adraliſtos Barenſes ex ijs locis conſtat : alter occiſus eſt an.*987.*à Nicolao Criſta : alter Bario fugatus ab Argyro ann.*1051.

Aduerſa,vide Auerſa.

*Agnes Imperatrix.*166.*De ea Oſtien.lib.3.cap.32. Fuit Henrici II.vxor,quam admonentem quid cum Gregorio VII.facere deberet,Henricus omni adminiſtratione depulit:eaque Romam profecta non diu ſuperuixit.Berthold.Conſtantin.Chron.*

Aio Beneu.Princ. Aldegiſij frater. 63. *De eo. Oſt. lib.*1. *cap.*38.

*Aioaldus,Caiaciæ Præfectus.*48.

*Aiſtulphus Rex Langobard.*26.27.84.*Obitum eius variè referunt Hiſtorici. Herempertus tradit, eum in dimicatione,ſagitta percuſſum,interijſſe . Anaſtaſius .* in venatione diuino ictu : *quæ verba etiam Stephanus III.P.M.in epiſtola ad Pipinum habet : & quod grauius eſt,*in inferni voraginem demerſum,*aſſerit,quod à Summo Pontifice dictum magis credendum eſt,quàm*

quod

quod Heremp.ait,qui eum à pietate commendat,& inter Monachorum manus piè obijſſe ſignificat.

Albertus Epiſcopus Boianenſis.170.

Alexander Materæ Comes. 119. Cod. Andr. habet, Alexius.Vid.infrà,Loffredus.

Alexander de Claromonte.136.

Alo Barij Princeps.94.creatus eſt an.884.Obijt 890.ſuccedente ſibi Vrſo fratre,vt tradit Protoſpata. Antequã Nortmanni Apulia potirentur, Barium primaria Apuliæ Ciuitas Principibus regebatur, qui modò Beneuenti Dynaſtis, modò Græcorum Auguſtis tributarij erant.Immo etiam poſt Nortmannos Duces, Iaquintus Barij Princeps apud Falc.legitur.

Aloara,ſiue Aruara,Principiſſa Capuæ.De ea L.Oſtien. lib.2. cap. 9. & 10. Anonymus auctor vitæ S.Nili iunioris,& Baronius ad ann. 991. quo Aloaram obijſſe L.Oſtienſis memorat. Ambitioſa fuit mulier, & ampliandæ ditionis adeò cupida,vt affinem Comitem filijs occidendum obtulerit,dominij zelo, vt ait Auctor iam dictæ vitæ S.Nili,nuper a Reuerendiſſimo, & doctiſſimo Cariophylo Archiepiſcopo è Græco in latinũ tranſlatæ.

Alphanus Beneuẽtanus,vir illuſtris.36. à Sicardo B.Pr. ſuſpendio necatur,de quo fuſius Heremperti Hiſtoria.

Alphanus Archiepiſcopus Capuanus. Caſsinum aſcendit poſt captã S.Germani Ciuitatem ab Andriæ Comite an.1158.Viuebat an.1176.quo occurrit Ioãnæ Henrici II.Angliæ Regis filiæ Gulielmo Siciliæ Regi deſpõſatæ.Romuald.in Chron.

Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus obijt ann. 1121. ſuccedẽte ſibi Romualdo Chronici ſcriptore.Falco 220. Fuit Auctor Poematum, quæ ſeruat Bibliotheca Vati-

Digitized by Google

cana, vt teſtatur Baronius Tom. 12. *ad an.* 1111. *Diuerſus eſt ab Alphano illo ſeniori, qui conſecratus eſt Archiepiſcopus anno* 1058. *de quo L.Oſt.lib.*2.*cap.* 99. 100.

Alzopardus Conſul Piſanus. 293. *cum mille Piſanis militibus fert ſuppetias Roberto Capuæ Principi ann.* 1134.

Amalphia, Ciuitas Picentinorum. 88. *à Langobardis, Sicardo Principe capitur, & diripitur, ablato etiam S. Tryphomenes corpore.* 89.

Amantheum Calabriæ Ciuitas à Græcis capitur an. 884. *Heremp.pag.*63. *olim, Strabone teſte, dicta eſt Nepetia, à qua, mare Nepetinum tractus ille appellatus eſt.*

Ambroſius Epiſcopus Tarracinenſis interfuit Eccleſiæ Caſſin.conſecrationi ab Alexandro II.celebratæ. 170.

Amira an. 1020. *obijt.* 103. *Conijcio ex vocabulo, hunc fuiſſe Ducem, ſiue Regulum Sarracenorum: nam ij Ammiratos vocant ſuos Duces. Vid.pag.* 166.

Ammiratus magnus, ſiue maior. 142. 166. *Sarraceni quatuor magnos Ammiratos ſibi præfeciſſe leguntur apud Fazellum de reb.Sicul.Dec.*2.*lib.*6.*pag.*374. *Recenſet aliquot Ammiratos L.Oſt.lib.*3.*cap.*44.

Ammiropolus, qui eſt Ioannes Patritius anno 989. *in Apuliam miſſus, primarios aliquot viros occidit.* 100.

Anacletus Antipapa. 135. 250. *& deinceps. De eo Pet. Cluniac. lib.*3. *ep.*64. *S.Bernardus ep.* 127. 242. *& ſæpè aliàs.*

*Andreas Epiſcopus Oretanus occiditur à Porphyrio Protoſpata an.*979. *menſe Auguſto.* 99.

Angelarius Abb.Caſſinen. 71. 75. *reparator Monaſterij Caſsinenſis à Sarracenis diruti an.*884. *ibid.*

Anglenum Opp. 71. *Videtur fuiſſe inter Theanum, &* Ca-

Capuam: Ortelio, Ferrario, alijſque Topographis ignotum.
Anphuſus, ſiue Alphuſus, filius Rogerij Siliui Regis, Princeps Capuæ. 166. 332. 338. *De eo Fazellus De rebus Sic. Dec.* 2. *lib.* 3. *cap.* 3. *& Abbas Celeſ. lib.* 3.
Apice opp. 325. *L. Oſt. lib.* 1. *cap.* 17. *ſignificat ſitum prope fl. Arbim.*
Apuliæ Ducatus regiones quaſdam etiam extra Apuliam olim complectebatur: nempe Lucanos Salentinos, & quoſdam quoque Samnij, & Campaniæ tractus. Ideò nonnulla Martyrologia Ortonam Frentanorum, in Apulia ponunt, quæ tamen Samnio eſt proculdubio deputanda: & Berchorius denique in ſuo Reductorio Morali: In Apulia, inquit, circa Neapolim.
Archirizes, vir illuſtris. 113 *Vid. Oſtien. lib.* 3. *cap.* 16.
Arduinus Lombardus. 106. *Hic ille Arduinus, quem Fazellus Dec.* 2. *lib.* 6. *fo.* 386. *memorat: deque eodem cum magna laude canit Gulielmus Apul. lib.* 1. *Rerum in Regno Neapolit. Normannicarum. Iniurias à Græcis ſibi illatas vltus eſt. Vide etiam L. Oſt. lib.* 2. *cap.* 67. *Viuebat an.* 1041. *& quod excurrit.*
Arechis Ben. Princ. 85. 89. 90. *De eius magnificentia, & Regio faſtu fuſiùs Herempertus in Hiſtoria, & L. Oſt. lib.* 1. *cap.* 9. *&* 12.
Arechis Rex. Vid. Ratheis.
Argyrus Barenſis Ciuis an. 1117. *trucidat Riſonem Barenſem Archiepiſcopum.* 201.
Argyrus, Meli Principis Barenſis filius. 106. 109. *De eo L. Oſt. lib.* 2. *cap.* 37. *&* 67. *Hunc Gulielmus Apul. lib.* 1. *de geſt. Norman. fo.* 8. *vocat Argiroum, Normannorum militum Ducem: moxque is Græcis fauens, ex intimo Conſiliario Conſtantini Monomachi, exul in*

ærumnis miſer obijt. Gul. Apul. lib. 2. L. Oſt. vocat Candidatum Apuliæ. Fuit & Romano Imperatori Orientis cognomen Argyrus.

Arianum in Samnio Ciuitas, olim Ara Iani dicta, teſte Fl. Blondo. Vid. 325. *& alibi ſæpè eius meminere hæc Chronica.*

Arnaldus Archiepiſcopus Acherontinus. 112. *& Materanus.* 114. 119.

Arranes Dux Sarracenorum. 80.

Arſenius Nonantulæ Abbas, affinis Aiſtulpho Regi. 83.

Aſcalon, Palæſtinæ Ciuitas, proxima Gazæ. 140.

Aſclentinus Cancellarius. 140. *Alius eſt hic ab illo quem L. Oſt. Aſclittinum vocat lib. 2. cap.* 37. *Ille enim longè eſt antiquior, & cum Giſelberto fratre è Normannia in has regiones venit.*

Aſculum Ciuitas. 112.

Aſto filius Tranſamundi Marchiſij. 98. 100. *Marchiſeos multos habet Hiſtor. Eccleſ. Orderici Vitalis, nempe lib.* 8. *Tancredum Marchiſium, Odonem Marchiſium: & lib.* 9. *Gulielmũ Marchiſium. Itaque exiſtimo, non dignitatis hoc loco nomen eſſe, ſed ſtirpis nobilis Nortmannorum. Gul. Apul. lib.* 2. *de geſt. Norm. Tranſmundi, & Atti Germanorum Comitum Leoni Papæ IX. aduerſus Normannos militarium, meminit, ex eadẽ, vt puto ſtirpe.*

Atella, Campaniæ, in Oſcis, Ciuitas. 77. *Extabat anno Chriſti.* 880. *vt conſtat loc. cit. Sed iamdiu eſt, quòd abijt in vicos, vt Sanfelicius obſeruat, nempe, vt puto, à conſtructa Vrbe Auerſa. Lego tamen apud Onuphriũ Albertum Atellanum Antipapam tempore Paſchalis II. an.* 1101.

Athanaſius Epiſcopus Neapolit. 60. 63. 67. *& deinceps.*

Fuit

.Fuit hic Epiſcopus homo turbidus,& dominij appetens, atque ob id,etiam Saracænis, cum Ordinis dedecore fœderatus.

*Athenolphus Capuanus Epiſcopus.*129. *& deinceps. De eo L.Oſt.lib.2.cap.64.Si tamen is ipſe Athenolphus.nã videtur multo recentior ille, de quo L.Oſtienſis loquitur.*

*Athenolphus Decanus Caſſinenſis.*150. *Excommunicatur,vt ſchiſmaticus,& Diopulto Romani Pontificis hoſte fœderatus.*

Atinum. 148. *nobilis olim Ciuitas in Volſcis, & Marco Petri diſcipulo,primo Epiſcopo decorata.Nunc oppidum eſt, non admodum frequens.*

Atrupaldum Hirpinorum Opp. 269. *Montis Atrupaldi Falco meminit,à quo,arbitror,oppido nomen,quod nũc Ducatus titulo gaudet.*

*Auerſa Campaniæ Ciuitas.*148.297.*De ea L.Oſt. lib.*2. *cap.*67.*& lib.*3.*cap.*16.*à Normannis ædificata,à Rogerio item Normanno,Siciliæ Rege, ob Rainulphi odiũ deſtructa eſt: & poſtea rurſus à ſuis Comitibus reparata.*

Ayglerius Archiepiſcopus Neapolit. 166. *Fuit hic Ayglerius,Monachus Caſſin.*

*Aymericus S.R.E.Cancellarius. Legatus Honorij II. ad Rogeriũ Siciliæ Comitem.*247.*Capitur à militibus Rogerij iam dicti vnà cum alijs Cardinalibus, & cum Innocentio Papa II.prope Caſtrum Gallucium.*331.

B

*Bacareza,Caſtellum in Apulia Daunia prope Troiam.*329.

*Baialardus Nortmannus Vmfredi Comitis filius.*112.

114.*Ex Gulielmi Gemmeticenſis Hiſt. Norm. lib. 3. cap.30.conſtat hunc relictum à patre ſub tutela Rob. Guiſcardi.At Gulielmus Apulienſis in Poem.de Normannorum in Italia geſtis vocat Abagelardum . Is cũ Goffredo , & Gocelino Normannis Comitibus contra Rob.Guiſcardum coniurat,vt tradit Gul. Apul. lib. 2. pag.19.Occupat Barium Argiritio Rectore tradente. Denique victus à Roberto Guiſcardo confugit Coſtantinopolim,ibique moritur.Idem lib. 3.*

Balba , Caſtellum Bernardi de Fraineta. 276.

*Balduinus Epiſcopus Melphitenſis.*170.

Baldouinus Rex Ieruſalem. 146. *Duo fuere Baldouini Reges,ſenior obijt an.*1185.*ſuccedente ſibi Baldouino iuniori.Anonym.ibid.*

*S.Barbati Epiſcopi corpus transfertur.*228.*De eo Baron. Not.ad Martyrol.die* 19.*Febr.extat Vita m.s.*

Bardica.i. Langobardica cohors. 78. *Sic à pleriſque antiquis ſcriptoribus quandoque vocantur.*

S.Bartholomæi corpus Beneuenti. 309.*Vid. de hac re L. Oſt.lib.*1.*cap.*23.*& lib.*2.*cap.* 24. *Aduerſus quèm eſt Baronius Notis ad Martyrol.*25.*Aug.*

Baris. Apuliæ Ciuitas primaria. 32. 56. 80. 193. 228. 305. 337.*Variè effertur in his Chronicis: aliquando enim Baris;aliquando Barum; interdum, & rectius, Barium . Ea Vrbe coronabantur . Duces , Regeſque Apuliæ.Id pulchro carmine Bargæus expreſſit lib.*1.*Syriados.*

—— Claræque allabitur Vrbi
Quã quondã,ceu priſca ferũt monumenta priorũ,
Dędalides,omnemq; agrum qua Daunia tellus
Culta iacet, proprio ducens è nomine nomen
Fecit Iapygiam : ſeri ſed deinde nepotes

Dixe-

Digitized by Google

Dixerunt Barium, primi vnde inſignia Regni
Sceptraq; purpureosq; habitus, ſacramq; Tiarã
Sumere tum reges Siculique, Italique ſolebant.

Idem habet Ortelius in Theſ. Georg. in dict ione Bariũ. Miror, neminem hactenus adeò celebris Vrbis Hiſtoriam ſcripſiſſe.

Baſilius Imperator. 93. 94.

Ponam hoc loco Orientalium Imperatorum, his Chronicis memoratorum, ſeriem, vt ſtudioſorum conſulã commoditati.

Michael. 93. 105. 108.
Leo & Alexander. 94.
Conſtantinus Leonis filius. 95. 97.
Romanus. 97. 104.
Nicephorus. 97.
Ioannes Zemiſces. 98.
Baſilius, & Conſtantinus fratres. 98.
Baſilius ſolus. 104.
Zoe. 108. 109.
Conſtantinus Monomachus. 109.
Theodora ſoror Zoes. 109.
Michael Bringa. 110.
Iſacius Comnenus. 110.
Conſtantinus Ducas. 110.
Michael cum Romano Diogene. 111.
Nicephorus Botoniatus. 112.
Alexius. 113.
Emanuel. 139.
Andronicus. 146.
Iſacius. 147.

De his fusè Hiſtorici Græci, latinique complures, ſed diſtinctè ac breuiter, adiectis imperij cuiuſque annis, liber

ber Baſilicus nuper editus à Petauio, Nicephori Epiſcopi Hiſtoriæ Græcolatinæ adiunctus.

Baſilicus, & Mandatora filij Euſtachij V.C. 104. *Magnæ auctoritatis videtur hic fuiſſe Euſtachius, qui Catapanum eligere, & Apuliæ præficere potuerit, vt Lupus Protoſpata eo loco narrat. Anne iſte eſt Euſtachius ſiue Euſtachius ille, Calabriæ Præſes ſub Baſilio Imperatore? Certè tempora congruunt. Vid. Cedreni Annales.*

Beneuentum obſidetur à Carolo Magno. 29. 30. *De ea Vrbe ſæpè deinceps.*

Beneuentana Synodus prouincialis. 206. *celebrata eſt ſub Callixto II. an. Domini* 1119. *Aliam Prouincialem Synodum m. s. ſed non adeò antiquam, oſtendit mihi aliquando Pompeius Card. Arrigonius, Illuſtriſs. Præſul, & cum laude memorandus.*

S. Bernardus Abbas Clareuallenſis. 313. *Quanta geſſerit eximius iſte Sanctus, vt Rogerium ab Anacleto Antipapa auerteret, & Innocentio II. legitimo Pontifici cõciliaret, narrat Vita eius.*

Bernardus de Fraineta. 276. *Subditus hic erat Rao de Fraineta potenti & bellicoſo per ea tempora Viro, vt paulò poſt Falco ſignificat. Ea ſtirps poſtea excidit.*

Berrealis, ſiue Berelaſis, locus prope Capuam. 57. *Idem, vt puto, ac Virilaſſum, ſiue Amphiteatrum Capuanũ: nã pag.* 58. *Herempertus ait, Berelefis, hoc eſt, ad Amphiteatrum, vulgus nunc vocat,* Varlaſci. *De eo memorabili opere eleganter Sanfelicius in ſua Campania, vbi & de Cryptoporticu.*

Bertheraimus, filius Giberti Comitis, expulſus de Apuliæ Regno vnà cum patre in Palæſtinam abijt, anno Sal. 1168.

Ber-

Bertholdus Comes V.C.146. 151. 152. Hunc Pontificijs partibus fauentem, arbitror è Germanorum genere extitiſſe. nam apud Baron. ad an. 1111. lego Bertholdum Bertholdi Ducis filium vna cum multis alijs Germaniæ Principibus iuraſſe pro Henrico Rege Paſchali II. Papæ. Ex ea ego ſtirpe hunc Bertholdum puto. Nondum reperire potui, cuius Oppidi, ſiue Vrbis Comes fuerit.

Beſubius mons. Vid. Veſuuius.

Boemundus Comes, & Dux. 116. 118. 133. 164. *De eo infrà in Schemate Nortmannorum Principum.*

Bubalus viri nomen. 100.

Brunduſium Ciuitas in Salentinis notiſſima. 109. 115. 259.

Brunchi populi, à Brongo Mœſiæ fluuio. 104.

Bruno Epiſcopus Signienſis. 133. *De eo Petr. Diac. lib. 4. cap.* 28. & 31.

Bucea, Vrbs Africæ. 140. *ſiue potius Vrbs Phocidis, de qua Suidas. Sed certè hoc loco in Africa fuiſſe ſignificat Anonymus.*

Bucobolus, Dux Sarracenorum. 98. *ſiue, vt ipſorum lingua ſuos Præfectos vocabant, Caytus Sarracenorum iſte Bucobolus fuit. Sic paulò inferius Buſitus Caytus.*

Bulcaſſimus Rex Sarracenorũ. 98. 99. *Duos hic dignoſco Bulcaſſimos Reges: alterum ab Othone occiſum an.* 967 *alterum item occiſum an.* 981.

Burdinus Antipapa. 134. *Vocabatur Henricus Burdinus. Is ex Archiepiſcopo Bracarenſi euaſit Antipapa, nomine Gregorius, opera Henrici IV. Imp. intruſus, quem Burdinus antea Romæ coronauerat. Sic mutuò mulſcabunt. Vid. Baron. Tom.* 12.

Buſitus Coytus, ſiue Caytus. 100.

In Cod. Andr. vocatur Buſichius.
Vid. ſuperius in Bucobolo.

Buteria opp. 142. *Principatus titulo nunc gaudet hoc Oppidum.*

Byzantius Archiepiſcopus Barienſis. 104. 105. *Sedit optimus iſte Præſul an.* 7. *Fuitque primus Archiepiſcopus Barij. Nam Ioannes eius prædeceſſor à Protoſpata vocatur Epiſcopus: niſi ſit librarij error.*

Byzantius Archiepiſcopus Tranenſis. 170. *Interfuit Dedicationi Eccleſiæ Caſſin. an.* 1071.

C.

CAiacia. 48. 58. *Campaniæ Ciuitas, cuius deſcriptionem ſanè luculentam habet Theatrum Ciuitatũ, auctore Georgio Brahun. Sed ibi vocatur Calatia. De ea item Leander, & Sanfelicius, vt antiquos prætereã, Cæſarem, Liuium, Silium, Frontinum.*

Calatabilotta, opp. Siciliæ. 154. *Vox eſt Sarracenica. Multa quidem habet Sicilia vocabula à Sarracenis indita, vt indigenis conſtat.*

Calenolum opp. 71. *puto illud eſſe, quod hodie vocamus, Caianello.*

Calenum, ſiue Calinium opp. 73. 202. *De hoc Vid. Orteliũ, qui tamen cum Cale, non rectè, confundit.*

Calliſtus Antipapa. 144. *Fuit hic natione Hungarus. Creatus eſt tertius Antipapa contra Alexandrũ III. Sedit in ſchiſmate an.* 7. *men.* 5. *Onuphr. in Chron.*

Calpho Rex Sarracenorum. 39. *fugatur à Siconolpho Sicardi Principis Beneu. fratre, profligato, & trucidato eius exercitu ad Cauam Picentinorum.*

Caluum Ciuitas in Campania. 61. *Ciceroni, Plinio, Liuio, dicta eſt Cales. Vid. Ferrarium, qui à Caleno doctè diſcriminat.*

Campo

Campo Epiſcopus Draconarienſis.170. interfuit Dedicationi Eccleſiæ Caſſin.an.1071.celebratæ.

Campogattari Opp.323.Extat hoc Oppidum, & vocabulum pæne retinet,Principatus pronuper titulo auctū.

S.Canionis corpus,Acherontiæ.112.Legi huius Diui geſta in antiquo Cod.m.s. Deque eodem vetuſta Martyrologia,& Eccleſiæ Beneuentanæ,ad quam translatū eſt, Tabulæ faciunt mentionem.Plura Ferrarius in Sanctorum Catalogo,& ego in Centone Martyrologico,quē propè conſutum meditor σὺν θεῷ typis tradere.

Canes Conſul Piſanus.293.Ducit Neapolim milites Piſanos in auxilium Pandulphi Capuæ Principis.

Cannæ Ciuitas Apuliæ, Romani exercitus clade celebris, extabat an. 1083. quo eam Rob. Guiſcardus obſedit. 115.iſque idem Robertus Cannas funditus deleuit, vt tradit Gul. Apul. lib.4.

Caphares de Crito.103.Alter m.s. Cod. vocat Saſſarem. Sarracenum fuiſſe conijcio,obſcurum alioqui virum.

Capua Ciuitas Campaniæ primaria.38.42.46. & deinceps.Ea à Sicone Beneuenti Principe dicta eſt Sicopolis. Sicque aliquando vocat Herempertus, & ex eo Sigonius,atque Ortelius. Magnitudinem, gloriamque eius deminuit tempus atrox.lege Scaligeri Epigramma.

Carnellus fl. prope Soram : de quo Baronius ad 27. Maij. 137.

Carolus I.Andegauenſis Rex Neapolis moritur. 164.

Carolus II.Rex Neapolis moritur.165.

Carolus Magnus,Rex Francorum,& primus poſt tranſlatum, à Leone III. P.M. Imperium Occidentis Imperator.27.

Hoc loco,Lectoris gratia, ſubijcio ſeriem aliquot Imperatorū Occidētis,quorū his Chronicis fit mētio.

I. *Carolus Magnus factus eſt Imperator anno Chriſti* 800.*Filios habuit Carolum,qui obijt an.*811.*Pipinum, qui obijt an.*810.*& Ludouicũ Pium,qui obijt.* 840.*De eo Herempertus pag.* 27.

II. *Hic Ludouicus Pius inijt Imperium* 814. *De eo pag.* 35.55.*Filij eius,Lotharius,Pipinus,Ludouicus,& Carolus Caluus.*

III. *Lotharius inijt Imperium an.*840.*Filios habuit Ludouicum,Lotharium,& Carolum.De eo.pag.*35.

Ludouicus filius Ludouici Primi Imp.dictus eſt Rex Germaniæ,habuitque tres filios, Carolomannum,Ludouicum,& Carolum Craſſum.Hic Ludouicus Rex Germaniæ à quibuſdam vocatur Imperator ,ſed impropriè.

IV. *Ludouicus II.Lotharij filius fit Imperator an.* 855. *De eo.pag.*41.51.

V. *Carolus Caluus an.*876.

VI. *Ludouicus III.cognomento Balbus,Caroli Calui filius an.*877.*Filij eius,Ludouicus,Carolomannus,& Carolus ſimplex poſthumus.*

VII. *Carolus Craſsus filius Ludouici Regis Germaniæ an.* 881.

VIII. *Ludouicus IV.Arnulphi Imp.filius inijt Germaniæ Imperium an.*900.

IX. *Otho I.cognomento Magnus an.*936. *Vide pag.* 96. *&* 98.

X. *Otho II.obijt Romæ,an.*983.*Vid.pag* 99.*&* 166.

XI. *Otho III.an.*984.*obijt* 1001.*Vid.pag.*128.

XII. *Otho IV.fit Imp. an.*1209.*Vid.pag.*161.

XIII. *S.Henricus II.Imp.an.*1014.*pag.*102.104.129. 131.*Hic primus à quibuſdã numeratur .Vid.Baron. ad* 14 *Iulij.*

XIV.Conradus,qui à Protoſpata vocatur Conus. 1027.
XV. Henricus III. qui & II. à quibuſdam dicitur 1057.*obijt* 1106.*pag.*156.165.166.
XVI.Henricus IV.qui obijt 1125.*pag.*181.291.
XVII.Lotharius II.fit Imperator 1139.*De eo.pag.*135 166.298.
XVIII.Federicus I.Aenobarbus 1152.
*XIX. Henricus V.à quibuſdam vocatus VI.an.*1191.
*XX. Otho IV.an.*1209.
*XXI. Federicus II.an.*1210.
XXII. Conradus III. Federici II.filius 1250.*poſt annum vnum à Manfredo ſpurio,veneno perimitur.*
*Caſſanum Calabriæ Ciuitas.*102.*De ea. Barrius in Deſcript.Calabriæ.*
*Caſſanum opp.in Salentinis.*105.
Caſſinus mons,& in eo Monaſterium à Sanctiſs. Benedicto fundatum,toto orbe celeberrimum: de quo 25.26. 34.*& ſæpè deinceps in his Chronicis.* Monaſticę diſciplinę principale Gymnaſium *ab Alexandro II. P.M.præclaro Elogio,appellatur,apud Leon.Oſt.lib.*3. *fol.*365.*Neapol.edit.*
*Caſſiope Inſula.*115.*ſiue potius Corcyræ Inſulæ vrbs,Ptolemæo. Alioquin nullam eſt reperire Caſſiopen Inſulam apud Geographos.*
*Caſtellum Summa.*157.*Neſcio an in Veſuuio monte Caſtellum hoc extiterit.Porrò in Campania videtur poni ab Anonymo.*
*Caſtrum Cauenſe.*39.*Ibi profligatum fuiſſe Clephonem Regem Sarracenorum Herempertus tradit. Eſt in Picentinis prope Salernum.*
*S.Cataldus Epiſcopus Tarētinus.*123.*Vaticinij cuius hoc loco fit mentio,Alexander quoq; ab Alexandro lib.*3.

Dier.Gen.cap.15.meminit. Porrò vixit S. Cataldus, non anno Chriſti 150.vt Iuuenis opinatur in Præfat. ad Hiſt.Taren.& lib.8. Sed,minimùm, poſt an.326. quo Chriſti ſepulchrum, quod Cataldus in Palæſtinam abiens veneratus eſſe legitur, à B.Helena Auguſta repertum eſt. Fortaſſis etiam elicitur ex eiuſdem vita,geſtisque,ipſum floruiſſe poſt Gothorum in Italiam aduentum, hoc eſt, poſt an. Chriſti 500. Sed hæc aliàs diligentius, atque fuſius.

Cauæ opp. 134. *In Latio extat id oppidum ſub ditione Columnenſium. Altera eſt Caua oppidum Picentinorum,de quo Ferrarius in Topographia.*

Caytus Saphus.99.100.101.103.*Suſpicor, Suffarē Critum ſupra poſitum mendoſe fuiſſe ſic ſcriptum, & reponi debere Saphum Caytum. Sarracenicum videtur eſſe cognomen quod & Petro illi truci,de quo Fazellus lib 7.inditum eſt.*

Cencius Fraiapanes. 247.*Hic ille Cencius Henrici IV. Imp.ſectator,& Gelaſij II. Papæ perſecutor. Poſtea referente Falcone, extitit Honorij II. fautor, & adminiſter fidus.*

Cephalonia,Inſula apud Peloponneſum. 115.

Ceppalunum opp.249.321. *bis diripitur, ſemel Honorij II. iuſſu,iterum poſtea à Rogerij Regis exercitu.*

Cepperanum opp. 151. *Ibi Conſtantia Auguſta Henrici V. vxor conuenitur à Bertoldo Comite. De Concilio Cepperani habito.vid.194.*

S.Ceruolus,Beneuenti. 209. *Nuſquam niſi hoc Falconis Chronico, huius nominis Diuum legi. Beneuentanus fuiſſe videtur.*

Chetonites.104.105.*Oreſtes hic vocabatur,Græci generis,ab Imp. Conſtantinopolitano miſſus in Apuliam.*

Chry-

Chryſoſtomus Archiepiſcopus ,ſor.Barenſis. 100. *Colligo fuiſſe Barenſem,ex eo,quòd ſimpliciter Archiepiſcopus dicitur Sic enim ſolet Protoſpata,vt aliàs dixi.*

*Chriſtianus Cancellarius Federici I.Imp.*144.145. *fuit Archiepiſcopus Maguntinus,ſed ſchiſmaticus,& à Federico intruſus.Sed poſtea reſipuit. Vid.Conradum in Chron.Mogunt.*

*Clerius fl. prope Sueſſulam.*68.

*Clemens Antipapa.*116.*Hic ex Epiſcopo Rauennæ creatus eſt Antipapa an.* 1184.*ab Henrico III. Imperatore ſchiſmatico,obijtque an.*1101.*Vid.Onuphrium.*

Coloſſus Capuanus. 60. *Puto hunc Coloſſum extitiſſe in Amphitheatro Sed nihil certi affirmo, donec eruditum opus Camilli Peregrini in lucem prodeat.*

*Cominum opp.*154.*De eo L.Oſt.lib.*4.*cap.*66.

Concilia à Romanis Pontificibus congregata,quorum in his Chronicis fit mentio .

*Concilium Melphitanum ſub Vrbano II. celebratũ an.*1089.116.

*Concilium Cepperani.ſub Callixto II.an.*1115. *celebratum.* 194.

Concilium Troianum ,ſub eodem Pontifice anno eodem. 199.

*Concilium Romanum an.*1116.*ab eodem coãctum.*199.

Concilium Beneuentanum an. 1117.*ab eodem coactum.* 201.

*Concilium Romanum ſub Callixto II.an.*1123.226.

*Concilium Romanum ſub Innocentio II.an.*1139.326. *De his omnibus vide Baronium in Annalib. Eccleſ. & Binium Notis ad Concilia, atque Onuphrium in Chron.*

Con-

Conradus Imp. 129. *Vid. Conus.*

Conradus II. Imp. 136. 138.

Conradus de Marley. 159. *ſceleribus, & infanda impietate perditiſſimus bipedũ, Henrici V. Imp. adminiſter, Campaniam deuaſtauit.*

Conradus Muſca in ceruello. 149. *Henrici V. Imp. Primipilus, mortuo Bertoldo Comite, ipſe Dux exercitus eligitur.* 153. *Huic Henricus Imperator Sicilia potitus, captam Tancredi Regis uxorem cũ filio eius tradidit cuſtodiendam, uti ſcribit Richardus Sangermanenſis in Chronico.*

Conſtãtia Auguſta, vxor Henrici V. 146. 151. 156. 166. *& ſæpè aliàs. Rogerij Siciliæ Regis filia fuit, & amita Gulielmi, à quo Henrico in coniugem data eſt. Vid. pag.* 146. 147.

Conſtantina, Ciuitas Africæ. 140.

Contracti, populi. 106. *Puto, ijdem ac Contragi, & errore fortaſſe librarij ſcriptum eſt. Contracti pro Contragi. Hi autem Bulgari ſunt Theophani lib.* 19.

Conus Rex Aleman. idem ac Conradus I. Imp. 104. 108. *Vid. L. Oſt. lib. 2. cap.* 57. *vbi ſic ait:* Defuncto igitur Auguſtę memorię Imp. Henrico an. Domini 1025. & Conrado Duce, qui & Cono dictus eſt, in regem leuato, &c.

Corbachia, Pannoniæ regio. 104. *Colapia Plinio. Vid. Ortelium.*

Coriſe, hodie vulgò Corfù, Inſula. 113.

Cornitum opp. 148. *non illud in Faliſcis ſed in Apulis.*

Coſmicus, ſiue Ciſignus Corbachiæ Princeps. 104.

Creſcentius Anacleti Antipapæ Cardinalis, Rector Beneuenti à Iaquinto captus ad Innocentium II. Papam tranſmittitur. 303. *De eo ſæpè Falco, & Baron. To.* 12.

Cuccu-

Cucculum opp. 297. *Vicus prope Auerſam Campanorum fuiſſe videtur. neſcio an hodie ſuperſit, adeò obſcuri eſt nominis.*

D.

DAiſerius cognomento Balbus, Pandenolphi Capuæ Comitis cognatus. 46. 49.

Datto Epiſcopus Oſtunenſis. 171. *Interfuit Dedicationi Eccleſiæ Caſſinenſis.*

Dattus Barenſis, Melo Principi affinis, captus eſt à Græcis in Turri Larij fl. vt tradit Anonymus an. 1021. *captiuusque ductus eſt ſuper aſinam, ad vrbem Bariũ anno eodem, vt habet L. Protoſpata. Vide pag.* 103. & 125. *De eo L. Oſt. lib.* 2. *cap.* 37. *plura habet, & Sigonius De Regno Italiæ lib.* 8. *narrat Dattum inſutum culleo in mare fuiſſe proiectum.*

Dauferius Diac. Caſſin. ab Adenolpho Capuæ Comite ad Regiam Conſtantinopolis vrbem legatus. 81.

Dauferius Beneuentanus fortaſſis idem ac Daiferius ſuprafcriptus, coniurat cum nõnullis, aduerſus Grimoaldum Beneuenti Ducem 32. *Re non ſuccedente, fugit Neapolim. ibid. Charus euadit Sicardo Beneu. Principi, filius eius Roffridus.* 36. *à quo tamen, vel ab ipſomet Dauferio Sicardus occiditur.* 37.

Deſiderius Abb Caſſinenſis. 116. *Idem ac Victor III. P. M. creatus eſt an.* 1186. *ix. Kalen. Iunij. Conſecratus autem ſequenti anno Capuæ vij. Id. Maij. Obijt an.* 1187.

Deſiderius Rex Langobardorum vltimus. 2. *Plura de eo Annales Anonymi Angli, Paulus Diac. & alij.*

S. Deuſdedit Abbas Caſſinen. 37. *Occiſus eſt à Sicardo ærumnis confectus tetri carceris, anno* 834. *Vid. Martyrol. Rom. VII. Id. Octob. & L. Oſt. lib.* 1. *cap.* 21.

Diopul-

Diopultus, Imperialis Caſtellanus, vixit & viguit Imp. Henrico VI. 150. 151. & deinceps. Fit demum ab eodem Dux Spoleti. 161. De eo Baronius etiam, ad ann. 1191. ex Chron. M.S. Foſſanouæ, & Richardus Sanger man. in Chron. an. 1196.

Docibilis Dux Caietæ 67. ab Heremperto proſcinditur, vt Sarracenis fœderatus, atque amicus. Rem breuiter narrat Leo Oſt. lib. 1. cap. 41. quem adi, vel ſi mauis Fl. Blondum in Deſcript. Campaniæ, & in Hiſtorijs, quas ſanè diſerto, & copioſè compoſuit. Laudat is Neapolitanos, Salernitanos, Amalphitanos, & Caietanos, qui hortatore, & auſpice Ioanne X. P. M. Sarracenos fugarunt, & egregiè profligarunt. Erat tunc hic ipſe Docibilis Dux Caietæ. Sed inconſtans is fuit in pietate tuenda. Porrò Docibilis nomen familiare extitit Caietæ Dynaſtis. Quin etiam S. Docibilem Epiſcopum, quem in lacero M.S. Cod. Monaſterij S. Marcellini, Neapoli legi, Caietæ Epiſcopum, è ſtirpe eorundem Ducum exiſtimo.

S. Dominicus cognomento Loricatus, Eremita, obijt ann. 1001. inquit noſter Anonymus. At Baronius ex Petro Damiano, qui ſcripſit huius Diui vitam, figit obitum eius an. 1061. Alter verò Dominicus, qui Soranus dictus eſt, obijt an. 1031. Aut igitur de alio Dominico loquitur Anonymus, aut mendum irrepſit in nota numeri.

Dominicus Sabucinus Abbas Caſsinenſis. 143. Vid. Laureti Catalogum, & Arnoldi Vuion. Lignum vitæ: vbi de Abbatibus Caſsinenſibus fuſè, & ſeriatim.

S. Dorus Epiſcopus Beneuentanus. 209. Meminit huius Diui Catalogus Beneuentanorum Præſulum, quem M.S. legi.

Drogo

Digitized by Google

Drogo Archiepiſcopus Tarentinus interfuit celeberrimæ Dedicationi Eccleſiæ Caſſinenſis. 170. *Huius Præſulis tempore, inuentum eſt ſacrum corpus S.Cataldi, vt in Actis legi, quæ in Cod. M*[illegible]

Drogo Comes obyt iiij. Id. Auguſti. 166. *De eo Vid. in ſerie Principum Nortmannorum, & in Protoſpatæ Chronico, pag.* 109 *Quod tradunt Ordericus, & Gul. Gemmeticenſis hunc proditoriè occiſum à Vuaſone Neap. Comite, id planè ex Malaterra lib.* 1. *cap.* 13. *falſum apparet. Scribit enim à Riſone Apulo oppido Montolij fuiſſe interemptum, cui & Protoſpata adſtipulatur.*

E.

E*Mpolis aula.* 45. *Inſigne in Ciuitate Capua ædificiũ fuiſſe ſignificat eo loco Herempertus. Porrò Empoli apud Picenos oppidi Liuius meminit lib.* 7.

S. Euſtaſij ſor. Euſtachij Martyris Eccleſia in Matera Apuliæ Ciuitate à Stephano Abbate cõſtructa an. 1082 *ab Arnaldo Archiepiſcopo dedicata.* 114.

F.

F*Alco, auctor Chronici, Scriba Palatij, & Iudex Beneuentanus.* 279. *& inde. De eo Baronius Tom.* 12 *ad an.* 1113. *& deinceps.*

Fella, Caſtrum, commutatur cum Selectano oppido, & traditur Roberto Caputaſino. 146.

S. Felicis corpus inuentum Beneuenti, à Landulpho Archiepiſcopo ad honeſtiorem locum transfertur anno 1119. *Calliſto II. P. M.* 209. *Inter tot huius nominis Diuos, quis Felix iſte ſit, difficilè eſt decernere. Cum duo tamen ſint Felices Diui Nolani, vt alibi diligentiùs diſſeram, non eſt admodum vero abſimile, alterũ illorum Beneuenti eſſe, niſi ſit Felix vnus ex filijs S. Felicitatis, quod magis crediderim, quia horum ſacra*

corpora Beneuentum fuiſſe translata tradunt. Felicẽ verò in Pincis, celeberrimũ illum martyrem à B. Pau-lino denominatum Placentia Inſubrum (vt aiunt) habet in Eccleſia S. [illegible] Patrum. Ego dum illic ſui, Templum adij, & veneratus ſum Sacrũ Felicis Tumulum: doctus inſuper, quo tempore, & qua ratione, illuc translatum fuerit; opera videlicet Angilberga Auguſtæ, quæ Placentiam ſeceſſerat, eamque Vrbem pro ſuo domicilio elegerat.

Ferdinandus I. Rex Neapolis. 164. & inde. De Regibus Neapolis.

SS. Feſti, Deſiderij, & Ianuarij ſacra corpora Beneuenti. 249. Vid. infr. in Gualterio Archiepiſcopo Tarentino.

Feſulus, vt puto, Hæreticus, vnà cum Marracio igni traditur Barij; an. 956. vt habet Andr. Codex. pag. 97. De his alibi, magnum ſilentium, nec plura L. Protoſpata. Itaque quinam fuerint, quidue docuerint, neſciuntur.

Fierada Aronij Sarracenorum Regis filius, occiſo ſuo conſobrino, Samuelis Regis filio, regnat an. 1016. Vide Protoſp. pag. 102.

Firminus S. R. E. Cardinal. interſuit Dedicationi Eccleſiæ Caſſinenſis an. 1071. ab Alexãdro II. P. M. celebratæ. 171. De ea L. Oſt lib. 3. cap. 30. & ſeq.

Florida Auguſta Lotharij vxor an. 1136. Beneuẽtũ adit. 308. 309. Apud Baron. an. 1133. in Diplom. Innocentij II. vocatur Rigèt Binomia forte fuit.

Fratta Caſtrum prope Caietam. 132. & inde.

Fridericus I. Imp. 140.

Fridericus II. Imp. naſcitur. 155. Vxorem ducit. 161.

Fulradus Abbas ducit copias Francorum, hortatu Stephani III. Papæ in auxilium Regis Deſiderij. 84.

Fumo-

Fumone, munitiſſimū Latij oppidum, Cæleſtini V. carcere & morte clarum. De eo Blondus in Latio. Calliſtus II. Fumonem relegauit Burdinum Antipapam. 134.

Furcæ Caudinæ, clade & ignominia Rom. exercitus celebres, in Hirpinis ſunt, non autem in Apulia, vt malè Ortelius figit, hodie vocantur, Stretto d'Arpaia. Itaque Blondus etiam fallitur, qui Palenum ad Magellam montem exiſtimat. 40. Meminit L. Oſt. lib. 1. cap. 17. Caudi, & Forole. Vallis autem Caudina longe, lateq; protenſa, multaque oppida comprehendens, dos fuit Mathildæ ſororis Rogerij Siciliæ Comitis, & vxor Rainulphi Comitis, vt tradit Alex. Abb. Celeſ. lib. 2.

G.

GAideris Beneuenti Princeps, incautè Pandenolpho Capuæ Comiti, (qui fratrem Landenolphum Capuæ Epiſcopum à Ioanne VIII. Papa ordinandum curauerat) fœderatus, & filij affinitate coniunctus, à Landonis, Landolphi Epiſcopi patris, tribulibus captus, carceri mancipatur, & in eius locum Adelgiſius Beneuēti Princeps conſtituitur circa an. ſal. 873. Gaideris autem Conſtantinopolim è carcere ereptus profugit, & inde rediens Oriam Apuliæ Ciuitatem ſeredit. 63.

Gallinarium opp. prope Cominum à Theutonicis capitur. 152. alterum à Gallinaria, quæ in agro Cumano eſt, hoc oppidum eſſe non dubito; quippe Cominum in Caracenis à Sigonio ponitur.

Gallucium oppidum, Innocentij II. P. M. captura, eiuſque exercitus clade, ſatis notum. 137. 330. Platina, & Gotfridus Viterb. qui in Apulia id ponunt, planè falluntur. Rectè Leander in Campania, non admodum longè à Venafro collocauit. Annum quo Innocentius captus

eſt, Anonymus tradit fuiſſe 1138. Sed Baronius Falconi adhæret figenti ad annum 1139. & merito; nam Falco tunc viuebat, eaque geſta pęnè videbat.

Gammara, ſiue Gambara, vt emendati Codd. habent. 28. Iboris, & Aionis Langobardorum Principum mater fuit, vt tradit Paul. Diac. lib. 1. de Geſt. Langobard. cap. 3.

Garſt. 56. Videtur fuiſſe aliquis ex primoribus Barienſibus, quippe quem Gregorius Imperialis Baiulus Barij captiuum fecit.

Gentilis Archiepiſcopus Neapolitanus. 165. Caſſinas Monachus fuit. Plura de eo, alijsque Neap. Præſulibus, à Bartholomæo Chiocarello I.C. narranda expectamus in Opere de Epiſcopis Neapolitanis propediem in lucem edendo.

S. Georgii Caſtrum. 325. propè Morconem oppidum in ...

Giffredus Materæ Comes, Giffredi item Comitis filius, à Rogerio Siciliæ Rege capitur an. 1133. capta prius Matera. 281. Inde patet non eſſe, vt Leandro viſum, eandem Vrbem, Acherontiam, ac Materam. Hæc quippe floruit, & ſuos Comites habuit diu, antequam Acherontia deſtrueretur. Vid. inſ. in Matera. Meminit eiuſdẽ Giffredi Robertus Cap. Pr. Orat. ad mil. pag. 263.

Gilbertus Comes, & Bertheraimus filius in Paleſtinam abeunt. 143. Meminit Fazellus lib. 7. Gilberti Grauinæ Comitis, qui floruit circa an. 1190 Sed in Paleſtinã abiiſſe non tradit. De hoc igitur nihil certi habeo.

Girardus S.R.E. Cardin. Beneuenti Rector. 249. à Sum. Pont. Honorio II. Beneuentum mittitur an. 1128. Idẽ Innocentium II. comitatus, Beneuentum introducitur an. 1132. & Rector Beneuenti iterum creatur. 277.

tue-

tueturque deinceps Innocentij partes aduerſus Anacletum Antipapam,& Rogerium Siciliæ Regem. Fuit is ex Cardinali S. Crucis in Hieruſalem, electus in Sūmum Pontificem, Luciuſque II. vocatus, poſt mortē Cæleſtini II. an. 1144. Alij Gerardum vocant. Ego, vt iā initio Operis dixi, deprauata horum Chronicorum vocabula emendare neglexi. Libet aliquando πρὸς κάρα καρίζειν.

Girardus, Abbas Caſſinenſis creatur an. 1110. & quarto poſt anno oppidum Suiuū acquiſiuit. 133. De eo Vid. Arnold. Vuion. Lign. Vit.

Girardus de-la-Marra an. 1114. vnà cum Roberto Comite, aliiſque primarijs viris, pacem Beneuentanis iuramento firmat. 191. Eiuſdem nobilis proſapiæ fuit Robertus de-la-Marra oppidi Pleſchi Dominus, de quo infra ſuo loco. Viget etiamnum floretque ea generoſa ſtirps Neapoli in illuſtri Porticu Capuana,

Girardus de Lanzolino, vir nobilis, priuilegia Beneuentanorum ſe non violaturum, vnà cum alijs nobilibus viris, iuramento promittit, corā Lothario Imp. an. 1136. pag. 311.

Girardus Archiepiſcopus Sipontinus interfuit ſolemniſſimæ Dedicationi Eccleſiæ Caſſinenſis an. 1071. ab Alexandro II. P. M. celebratæ. 171. De ea L. Oſt. lib. 3. cap. 30.

Goffridus Epiſcopus Aduerſanus eidem iam dictæ Dedicationi interfuit. 170.

Goffridus Comes obijt. 119 Fuit is Mōtis Scabioſi Comes; Nam habetur ex Orderici Hiſtoria Eccleſ. lib. 9. Goffridum M. Scabioſi Comitem obiiſſe vnà cum Guillelmo Marchiſo in celebri illo ad Nicæam prælio, quod cum inſigni Chriſtianorum victoria contigit an. 1097. Eius

for-

fortaſſe filius, aut nepos fuit iſte Goffridus. Meminit etiam eo loco Ordericus Conani, Gaufredi, ſiue Goffridi Comitis filij. Sed de his infra in Loffredo, rurſus ſermo erit.

Goffridus Dux, qui ab Anonymo memoratur ad an. 1066 pag. 130. mihi quidem prorſus obſcurus eſt: cum ea ætate Ducis nomine ſimpliciter prolato, non alius, niſi Dux Apuliæ intelligeretur. Porrò ad illum annum, nō Gotfridus ſed Robertus Guiſcardus Dux erat Apuliæ. Vid. infrà in Rob. Guiſc.

Goffridus Epiſcopus Peruſinus interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis. 171.

Gotofredus Rex Hieruſalem occiſus eſt ab Vrſo, quem antea ipſe ferierat. 119. Huius Principis glorioſiſſima geſta adeò ſunt, & proſa, & carmine celebrata, vt pigeat, vel ſola ſcriptorum nomina hic recenſere.

Grauina Ciuitas fruſtra à Sarracenis an. 976 obſidetur 98. Grauinæ Comitatus, & Ioannis eius Domini, meminit Auctor Indicis rerum geſtarum ab Arrag. Regibus Tomo 3. Hiſp. illuſtr. pag. 157.

Gregorius Archiepiſcopus Beneuenti, iam antea electus, ab Innocentio II. P. M. conſecratur an. 1137. Dominica prima Septembris. 309. & an. 1139. expulſo Roſſemanno pſeudoepiſcopo, iterum Beneuentum adit. 335.

Gregorius Antipapa, qui ſe Sutri abdiderat, à Calliſto II. Pontif. Max. capta ea Ciuitate, captiuus Romam trahitur, & poſtea in Cauenſe Monaſterium detruditur. 220.

Grimoaldus Arechis B. Principis filius, obſes Carolo Magno datur an. 786. vna cum Adelchiſa ſorore. 29. De eo in ſerie Principum Beneu. paulo poſt nonnulla dicemus.

cemus. Vid. etiam pag. 31. & 33.

Grimoaldus Barenſis an. 1128. ab Honorio II. R. M. in Rogerium Comitem Siciliæ Apuliam inuadentem inci-tatur. 247. Videtur fuiſſe Barenſis Princeps, ſubditus tamen Apuliæ Duci, vt dixi ſupra in Alone.

Gaiferius, Gaideris Beneu. Pr. gener, & Baylus. 57.

Guaiferius Proconſul, & Præfectus Arenarum, hoc eſt, niſi fallor Præfectus, & ἐπιστάτης Amphitheatri Capuani. 78.

Guaimarius Princeps Salerni obijt an. 1029. De eo Lup. Protoſp. pag. 96. & 105. & Herempertus. 74. Occiſus eſt à Melphitanis. Fazell. lib. 6. Anonym pag. 130.

Guaimarius alter, Salerni Princeps, cum Gulielmo Nortmanno Caſtellum extruit in Calabria. 108. De eo vide in ſerie Principum Capuæ, & Salerni. Laudatur à L. Oſt. lib. 1. cap. 39. quod Sarracenos fuderit, Romanũ Pontificem iuuerit.

Guaimarius, Guaiferij filius à Sarracenis obſeſſus vna cum Petro affine, à patre mittitur ad Ludouicum Auguſtum an. 872. Sed ille vtrumque retinet, & in exilium pellit. 54. Græcis hæret contra Athanaſiũ Neap. Epiſcopum. 62.

Gualterus Imperialis Cancellarius, Fridericum puerum in cuſtodiam ſuſcipit. 158.

Gualterius, Comes Brenneſis, Dux militum Pontificiorũ, mittitur an. 1201. ab Innocentio II. in Regnũ Neap. aduerſus Diopultum. 157. Sed tandem an. 1205. à Diopulto captus, in vinculis obit. 158.

Gualterius Tarentinus Archiepiſcopus ab Honorio II. Beneuento præficitur. 246. Ibi Baſilicũ conſtruit Sanctis Ianuario, Feſto, & Deſiderio: & ad eam horum Martyrũ corpora transferuntur, atq; conduntur. 250.

Guan-

Guandelbertus Caſtaldeus Bouiani, occumbit in acie, dum fortiter aduerſus Sarracenos præliatur. 49. *De eo L.Oſt.lib.*1.*cap* 34.

Guarangi Orbilia, vt puto populi, in Macedonia, Plinio Gareſci, Scyram ſiue, vt legendum exiſtimo, Scyllam in Brutijs capiunt, deinde Litium in Salentinis. 109. *Guaranos vocat L.Oſt.lib.*2.*cap.*67.*& cap.*37.*Gualaños. Porrò Guarnorũ Regi ſcribit Theodericus apud Caſſiodorum libr.* 3. *quo loco fortè Guaranorum reponi debet.*

*Guaiferius, Daiferij Balbi filius, præpotens Ciuis Beneuentanus, capto Aldemario Beneuenti Principe, ipſe dominium capeſſit.*46.*Quapropter ob id Ludouico II. Imp.inuiſus.*51.

*Guauferius Salerni Princeps, qui & Guaiferius vocatus legitur, Ludouicum Auguſtum Salerni excipit an.*872 *Heremper.*52.*Obſeſſus à Sarracenis Legatos Auguſto mittit.*54.*Iungitur Sergio Neapol. Magiſtro militum aduerſus Ioannem VIII. Papam, & Imp. Carolum Caluum.*57.*Reſipiſcit denique, & fit Monachus apud Theanum* 63.*De eo vid.L.Oſt.lib.*1.*cap.* 41. *& lib.* 2. *cap.*50.

*Guibertus Antipapa, dictus Clemens III. ex Archiepiſcopo Rauenn. ſtudio Henrici III. Imp. creatus aduerſus Gregorium VII. legitimum Pontificem ſedit, ſiue potius occupatam tenuit ſchiſmaticam ſedem an.*21. *Obijt* 1099. *vt L. Protoſpata ſcribit* 133. *Panuinius autem figit obitum eius ad an.*1101.*De eo latè Baronius, & Binius.*

*Guibertus Epiſcopus Rubeſanus (aliàs Guillelmus) interfuit Dedicationi Eccleſiæ Caſsinenſis ab Alexandro II. magnificentiſſimè celebrata.*171.

Guido

Guido Dux Spoleti,ſrater Lamberti cognatus Siconolphi Salerni Princips.40.45. mittitur cum Lamberto fratre à Carolo Caluo Imp. in auxilium Ioannis VIII. Rom.Pont. 57.

Guido alter filius iam dicti Guidonis ſenioris, item Dux Spoleti.69.80.De eo L Oſtien. lib.1.cap.48 & 60.

Guido Diac. Cardin ab Innocentio II.Beneuento præficitur.335.

Guido ſiue Aegidius Abbas Caſſinenſis ex Abbate Venuſino creatur,& mox deponitur. 143. De eo Vid.Laureti Catalogum.

Guinichiſius Dux Spoleti Nuceriæ vnà cum omnibus ſuis militibus à Grimoaldo Beneuenti Duce capitur.31.

Guislibertus Epiſcopus Rubenſis an. 1082.donat Priori Montiſpiloſi Eccleſiam Sancti Sabini. 113.

Gulielmus de Abinalia Prata oppidi Dominus.254.

Gulielmus Caſertæ Comes, filius Roberti Comitis. 153. Eius amitam ducit in vxorem Bertholdus Comes Alemannus, Bertholdi Ducis filius, Conradi Imperatoris in Neapolitano Regno Dux Copiarum an.1193. Obſeſſus intra Caſertam,dedit ſe, & oppidum Bertholdo. 154.De eo nonnulla habet Rich. Sangerm. Chron. ad an.1192.Erant hi Gulielmus,& Robertus è Normannorum genere,vt nomina ipſa indicant. Et verò certum eſt ex Orderici Hiſt.Eccl.pag. 483. omnes Tancredi filios,affineſque,& Roberti Guiſcardi ſocios, qui in Italiam venerant,varijs temporibus ſuiſſe aut Duces,aut Comites, aut inſignis dignitatis titulo decoratos in Apulia,Calabria,Lucania,Campaniaque, vt de Sicilia taceam.Sed de his infra redibit ſermo.

Gulielmus, Ligius Papa Adriani IIII.Beneuenti Rector, Pontificias partes tuetur aduerſus Raonis de Fraine-

Guandelbertus Caſtaldeus Bouiani, occumbit in acie, dum fortiter aduerſus Sarracenos præliatur. 49. *De eo L.Oſt.lib.*1.*cap* 34.

Guarangi Orbiliæ, vt puto populi, in Macedonia, Plinio Gareſci, Scyram ſiue, vt legendum exiſtimo, Scyllam in Brutijs capiunt, deinde Litium in Salentinis. 109. *Guaranos vocat L.Oſt.lib.*2.*cap.*67.*& cap.*37.*Gualaños. Porrò Guarnorũ Regi ſcribit Theodericus apud Caſſiodorum libr.* 3. *quo loco fortè Guaranorum reponi debet.*

*Guaiferius, Daiferij Balbi filius, præpotens Ciuis Beneuentanus, capto Aldemario Beneuenti Principe, ipſe dominium capeſſit.*46.*Quapropter ob id Ludouico II. Imp.inuiſus.*51.

*Guauferius Salerni Princeps, qui & Guaiferius vocatus legitur, Ludouicum Auguſtum Salerni excipit an.*872 *Heremper.*52.*Obſeſſus à Sarracenis Legatos Auguſto mittit.*54.*Iungitur Sergio Neapol. Magiſtro militum aduerſus Ioannem VIII. Papam, & Imp. Carolum Caluum.* 57.*Reſipiſcit denique, & fit Monachus apud Theanum* 63.*De eo vid.L.Oſt.lib.*1.*cap.* 41. *& lib.* 2. *cap.*50.

*Guibertus Antipapa, dictus Clemens III. ex Archiepiſcopo Rauenn.ſtudio Henrici III.Imp.creatus aduerſus Gregorium VII. legitimum Pontificem ſedit, ſiue potius occupatam tenuit ſchiſmaticam ſedem an.*21. *Obijt* 1099. *vt L. Protoſpata ſcribit* 133. *Panuinius autem figit obitum eius ad an.*1101.*De eo latè Baronius, & Binius.*

*Guibertus Epiſcopus Rubeſanus (aliàs Guillelmus) interfuit Dedicationi Eccleſiæ Caſsinenſis ab Alexandro II. magnificentiſſimè celebratæ.*171.

Guido

Guido Dux Spoleti, frater Lamberti cognatus Siconolphi Salerni Principi. 40. 45. *mittitur cum Lamberto fratre à Carolo Caluo Imp. in auxilium Ioannis VIII. Rom. Pont.* 57.

Guido alter filius iam dicti Guidonis ſenioris, item Dux Spoleti. 69. 80. *De eo L. Oſtien. lib.* 1. *cap.* 48. & 60.

Guido Diac. Cardin ab Innocentio II. Beneuento præficitur. 335.

Guido, ſiue Aegidius Abbas Caſſinenſis ex Abbate Venuſino creatur, & mox deponitur. 143. *De eo Vid. Laureti Catalogum.*

Guinichiſius Dux Spoleti Nuceriæ vnà cum omnibus ſuis militibus à Grimoaldo Beneuenti Duce capitur. 31.

Guislibertus Epiſcopus Rubenſis an. 1082. *donat Priori Montiſpiloſi Eccleſiam Sancti Sabini.* 113.

Gulielmus de Abinalia Prata oppidi Dominus. 254.

Gulielmus Caſertæ Comes, filius Roberti Comitis. 153. *Eius amitam ducit in vxorem Bertholdus Comes Alemannus, Bertholdi Ducis filius, Conradi Imperatoris in Neapolitano Regno Dux Copiarum an.* 1193. *Obſeſſus intra Caſertam, dedit ſe, & oppidum Bertholdo.* 154. *De eo nonnulla habet Rich. Sangerm. Chron. ad an.* 1192. *Erant hi Gulielmus, & Robertus è Normannorum genere, vt nomina ipſa indicant. Et verò certum eſt ex Orderici Hiſt. Eccl. pag.* 483. *omnes Tancredi filios, affinesque, & Roberti Guiſcardi ſocios, qui in Italiam venerant, varijs temporibus fuiſſe aut Duces, aut Comites, aut inſignis dignitatis titulo decoratos in Apulia, Calabria, Lucania, Campaniaque, vt de Sicilia taceam. Sed de his infra redibit ſermo.*

Gulielmus, Ligius Papa Adriani IIII. Beneuenti Rector, Pontificias partes tuetur aduerſus Raonis de Fraine-

ta, Rogerij Siciliæ Comitis adminiſtri, inſultus, & vaſtamenta 239. De eo Blondus in Aprutij deſcriptione. Iniquè à Beneuentanis occiditur an. 1128. id indignè ferente Honorio II. cui ille deuotus fuerat. 248. 249.

Gulielmus cognomento Malus Regis Rogerij filius, ab eo creatus ex Duce Rex Apuliæ, an. 1150. Adriano IIII. Papa. 140. anno 1156. paciſcitur cum Adriano Papa, eiuſque fit Ligius. 141. eiuſdem Papæ interuentu ſecurè permiſit exire Regnum ſuos rebelles aliquot. 141. Pacem firmat cũ Imp. Emanuele. 142. Obijt an. 1166. die 15. Maij. 143. 165. De eodem Duce Apuliæ. 135. 138. 139.

Gulielmus, Rogerij ſenioris Apuliæ Ducis filius, à Paſchali II. fit Dux Apuliæ. 194 Cõqueritur cũ Rogerio Siciliæ Comite, qui poſteà Rex fuit, de Iordani Arianenſis Comitis inſolentia, & intolerabili arrogantia. 223. Multa oppida ſuæ ditioni adiungit. 225. Idem Apuliæ Dux, & Salerni Princeps; defunctus eſt Salerni an. 1127. & honorificè tumulatus. 235. ſine liberis obijt, ſuccedente Rogerio Comite Siciliæ. 237. De hoc laudatiſſimo Principe L. Oſt. lib. 2. cap. 67. 72. & 79. Fazellus, Sigonius, Baronius denique ex Chronico Romualdi, ex Petro Diac. & ex Pandulpho S.R.E. Subdiacono To. 12. Annalium, multis locis.

Gulielmus Rex cognomento Bonus ſuccedit Gulielmo Malo, capeſſitque Regnũ an. 1166. menſe Iulio 143. Obijt an. 1189. die 16. Nouembris. 166. De eo fusè Baron. Tom. 12.

Gulielmus Tancredi ſpurij filius, Rex Siciliæ, moxque ex Rege, Tarenti Princeps per fraudem deſignatus ab Henrico Imp. in vincula conijcitur. 155.

Hel-

H.

HElbiria Regina Siciliæ, Rogerij vxor, de qua Alexander Abbas Celeſtinus, Fazellus, & alij, obijt vj. Id. Febr. 166.

Helias Archiepiſcopus Barenſis an. 1089. ſuccedit Vrſo. 116. Excipit Barij Vrbaſcum II. Papam, à quo ipſe conſecratus Archiepiſcopus. 117. De eo iam dictus Vrbanus in Diplomate de Epiſcopis Barienſis Metropoleos Suffraganeis, apud Baronium an. 1059. To. 11.

Henricus Princeps Capuæ obijt 16. Iunij. pag. 165.

Henricus Teſta Dux copiarum Imperialium, miſſus ab Henrico VI. Imp. oppida quædam Regni Neapolitani diripit. 147.

Henricus Lotharij Imp gener, ad Innocentium II. P. M. ſubſidio mittitur, cum tribus equitum millibus. 300.

Hierax Ciuitas Calabriæ. 89. lege Barium.

Hipponeregium Vrbs Africæ à Rogerio Rege capitur. 140

Honeſtus Epiſcopus Verulanus interfuit cõſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis. 170.

I.

S. IAnuarij Epiſcopi corpus Beneuenti inuentum, trãſfertur. 209. 210. Id contigit Landulpho Archiepiſcopo an. 1119.

Ianula oppidum, ſiue Arx. 134. deſtruitur. 135. De ea L. Oſt. lib. 2. cap. 1. & Pet. Diac. lib. 4. cap. 56. 88.

Iaquintus Barij Princeps vnà cum ſuis Conſiliarijs laqueo ſuſpenditur iuſſu Rogerij Regis. 337. De capitali pœna ob effoſſum alicui oculum, vid. Forcatulum.

Ildebrandus Archiepiſcopus Capuæ adeſt cum alijs Præſulibus conſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis. 170.

Ildebrandus S. R. E. Diac Cardinalis interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſsinenſis. 171.

Digitized by Google

Innacius Epiſcopus Monorbinenſis interfuit iam dictæ conſecrationi.171.

Innocentius Antipapa, qui Lando vocabatur, apud Palumbariam an.1180.cum ſocijs capitur,& ad Cauas relegatur.145.

*Ioannes Barenſis Archiepiſcopus obijt.*104.

*Ioannes Beneuentanus Abbas obiit.*128.

*B.Ioannes Beneuēti Archiepiſcopus ſolemniter transfertur,& tumulatur.*213.

Ioannes Calenenſis Epiſcopus.
Ioannes Cannenſis Epiſcopus.
Ioannes Iuuenatienſis Epiſcopus.
Ioānes Neapolitanus Archiepiſcopus.
Ioannes Picænus Epiſcopus.
Ioannes Portuenſis Epiſcopus.S.R.E. Card.
Ioannes Archiepiſcopus Surrentinus.
Ioannes Tuſcul. Epiſcopus S. R. E. Card.
Ioannes Vigilienſis Epiſcopus.
} *Interfuerunt conſecrationi Eccleſiæ Caſsinenſis.* 169.170.171.

*Ioānes Soranus Epiſcopus conſecrat Eccleſiam S.Bartholomæi Apoſt in Monte Caſsino.*173.

*Ioannes Grammaticus Abbas S. Sophiæ eligitur, & à Calliſto II.P.M.Beneuenti conſecratur.*217.

*Ioannes S.R.E. Subdiaconus, Rector Beneuenti reijcit adulterinas monetas Rogerij Regis Siciliæ.*342.

Iordanus Comes Ariani malè ſibi conſcius non audet adeſſe Concilio Cepperani indicto. 194. *Cum Paſchali II.inducias init in Concilio Troiano.* 199. *Excurrit populabundus Campaniæ regionem.* 207. *A Guillelmo Duce Apuliæ debellatur,& ſubijcitur.*224.

*Iordanus Princeps Capuæ obijt.*132.166. *De eius muni-*

ficen-

ſicentia in Caſſinenſem Eccleſiã, L. Oſt. lib. 3. cap. 17. Deque pietate in Gregorium VII. cap. 44.
Iordanus alter Capuæ Princeps obijt. 135.
Iordanus Petri Leonis filius Lucio II. Papæ rebellis. 138.
Irriantia, ſiue Irenia Grimoaldi Ducis Beneuenti vxor. 30.
Itatachel, ſiue Michael Rex Sclauorum, Sipontum capit. 95. Miror nihil de hoc Rege ſcripſiſſe Orbinium in Hiſtoria Slauorum.
Iulius de Syndicis Beneuentanus præfatur in Chron. Falconis. 178.

K.

KVraza Magni Sarracenorũ Ammirati mater obijt. 166.

L.

LAbinia Abbatiſſa Beneuentani Monaſterij S. Mariæ. 218.
Lambertus Comes Spoletanus, Capuanos, qui ſe ſibi dediderant recipit, & malè habet. 52. Ipſe, & alter Lãbertus ſimiliter Comes, Ludouici II. Imperatoris iram metuentes, Beneuentum ad Aldegiſium Principem cõfugiunt, eique aduerſus Sarracenos militant. 54. Obijt alter Lambertus Guidonis ſenioris filius. 80. Hunc puto Lambertum illum, quem Guido, ſeu, vt Sigonio placet. Vido pater, qui Italiæ Regnum capeſſiuerat, conſortem Regni effecit anno Chriſti 891. His verò occiſus eſt ab Hugone Mangifredi filio anno, vti Sigonius figit. 898. Summopere laudatus à Luitprando Ticinenſi, apud Sigonium lib. 6. de Regno Italiæ. Porrò ſicuti plures fuere Guidones Spoletani Dynaſtæ, ita & plures Lamberti, antea Comites, poſtea Duces. Varie enim titulo vſi, vt obſeruare eſt in Schemate Ducum
Spo-

Spoletanorum apud Lazium lib. 12. de migrat. gent. apud quem tamen horum Lambertorum Comitũ, nulla eſt mentio in ea ſerie Sed, uti comperi, non eſt admodum diligens in his Lazius. Porrò de duobus Lambertis Spoleti Dynaſtis fusè Baronius ex Regeſto Ioannis VIII. ex Annalibus Francorũ, & ex Frodoardo Vid. Tomo 10. Annal. Eccl. Tu vide præterea L. Oſt. lib. 1. cap. 34. 46. & 70.

Lambertus Epiſcopus Alatrinenſis interfuit ſolemni Dedicationi Eccleſiæ S. Martini in Monte Caſſino. 174.

Landenulphus de Spinio Caſtellum nouum occupat. 135.

Landenolphus Capuæ Comes, Landolphi Epiſcopi frater, Siconolpho Salerni Principi aduerſatur. 44. Vnà cum Landolpho fratre Capuam nouam ad Caſilinum pontẽ ædificat. 45. De eo infra in ſerie Comitum Capuæ. Vide etiam L. Oſt. lib. 1. cap. 30.

Lando Capuæ Comes, pater Landolphi Epiſcopi. 61. 63. Anne iſte eſt Lando ille, quem & Ildimundum Campaniæ tyrannos Gregorius VII. P. M. in Concilio Lateranenſi excommunicauit? Certè tempora congruunt. Tu lege Baronium Tom. 10. ad an. 1081.

Lando S. R. E. Card. Epiſcopus Oſtienſis. 152.

Lando Antipapa dictus Innocentius, in ſchiſmate aduerſus Alexandrum III. P. M. 145.

Landolphus Capuæ Caſtaldus. 38. & ſeq. Eius filij. 43.

Landolphus Capuæ Comes. 44 & deinceps.

Landolphus Capuæ Princeps obijt. 128. De his, aliiſque Capuæ Comitibus, & Principibus frequens eſt mentio apud L. Oſtien. Vid. lib. 1. Chron. Caſſin. cap. 40. & lib. 2. cap. 1. 10. & 15.

Landolphus Princeps Beneuenti. 172. Hic videtur eſſe ille quem in ſerie Beneuentanorum Principum poſtremus

mus locus excipit, interfuitque celeberrimæ conſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis an. 1071. ab Alexandro II. P.M.factæ. Itaq; librarij errorem puto in Cod. Bibliothecæ Caſſin. qui Pandolphum ſcripſit. Nam Regeſtum epiſtolarum Gregorij VII. habet Conſtitutionem factã Beneuenti an. 1073. inter Pontificem iam dictum, & Landolphum Beneuenti Principem. Vide Baronium Tom.11.

Landolphus Sueſſulanus, Abellæ Caſtaldeus, vnà cum oppido capitur ab exercitu Athanaſij Magiſtri militum, & Epiſcopi Neapolitani.74.

Landolphus S.R.E. Card. interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis.171.

Langobardia, ideſt, Ditio Langobardorum Principum, nõ illa ſolùm in Inſubria, quæ etiamnum vocabulum retinet, ſed etiam regiones aliæ in Italia. Hoc modo accipienda eſt apud Lup. Protoſpatam pag.102. cum ait: Langobardia rebellauit à Cęſare, opera Meli Ducis. *Ibi enim abſque dubio intelligitur Apulia. Ab eadem mente Gaufridus Malaterra lib.1.§.13. Apulos vocat Langobardos.*

Lapilloſa, oppidum.294.285.

Lauium, riuulus.77.78.

Laurum Campaniæ opp.295.

Leo Argiri frater, necatur. 102. Hi fuerunt filij Meli Apuliæ Principis. L.Oſt.lib.2.cap.67.

Leo Epiſcopus Aquinenſis conſecrat in Caſſino monte Baſilicam S.Petri Apoſtoli.173.

Leo Epiſcopus Caietanus interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſſin.171.

Leo Cannatus necatur à Ioanne Patritio.100.

Leo pater Ammirati Ammiratorum obijt.166. Vid. ſupra

in

in dictione Ammira & Ammiratus.

Leo Presb. S.R.E. *Card. interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſsinenſis.*171.

*Leo Venafranus Epiſcopus, interfuit Dedicationi Altaris Eccleſiæ S. Martini in monte Caſsino.*174.

*Leopoldus Dux Auſtriæ moritur.*165.*Viuebat an.*1213 *Subſcripſitque vnà cum alijs Principibus viris Diplomati Federici II. Imp. apud Baronium Tom.*11. *ad an.*1097.*De hoc enim Leopoldo, niſi fallor, agitur in Emortuali Indiculo infra poſito.pag.*165.

*Liburia, Campaniæ fœcundiſsima regio, à Campis Leborijs, qui circa Capuam, corrupta aliquantulum voce, niſi fallimur, appellata.*29 60.69.*De hac ipſa L. Oſt. lib.*17.*&* 31.*& Sigonius lib.*6.*de Regno Italiæ ad an.* 936.*Finiteos campos Plinius via ab vtroque latere Conſulari, quæ à Puteolis, & à Cumis Capuam ducebat.Vid.lib.*3.*cap.*5.*&* 17.*& diſertiſsimum Sarfelicium in ſua Campania.Quod autem pag.*136.*corruptus Cod. Anonymi habet Liguriam, tu Lector, repone, Liburiam.*

*Lirnus, ſiue Lernus riuus prope Salernum.*29. *Is & Salū dederunt vrbi nomen: quamquā Ortelius in dictione Quintus, fluuium hunc Salernum, non autem Lirnum vocat. Sed Heremperto magis credendum exiſtimo.*

*Litium, ſiue Aletium in Salentinis Ciuitas, diripitur à Guarangis Græciæ populis.*109.*Vid. ſupra, Guarangi.*

*Loffredus Materæ Comes an.*1066.*pag.*110.*Vndecimū illud Chriſti ſæculum multos protulit è Normannica gente, Loffredos, ſtirpis nobilitate, rebus geſtis, ampla ditione, & inſigni dignitate clariſsimos. Mihi verò, quia hoc loco ſe ſe offert occaſio, licebit ſaltem in digreſſu, vt in Nomenclatore ſit, primores quoſdam ſe-*

lummo-

ſummodo recenſere,& per nobiliora capita raptim excurrere. Quod profectò ſatis,ſuperque erit;quippe,quò præſtantior, & firmior eſt nobilitas generis, eò minus ſcriptiunculis eget,& chartaceo fulcro.

Igitur primus ſe mihi offert Hugo Loffredius, cuius filiũ Octauianum ad an. 1062.*figũt publicæ tabulæ, eumq; Campobaſſò,aliiſque inſignibus oppidis in Samnitium finibus proferunt dominantem.Apud Illuſtriſs.Nucariæ Ducem extat iam dictum tabularum exemplum, teſtibus & tabellione firmatum . Hunc autem Hugonẽ primùm ſtatuo,quia mihi hactenus non occurrit antiquior : nam quod ſcriptum quoddam recentius de Loffredino,Vmfredi Apuliæ Comitis filio prodit,id profectò fide vacillat .Conſtat ſiquidem ex Orderico Vitali,Gulielmo Gemmeticenſi, aliiſq; antiquis Normãnorum Hiſtoricis,Vmfredi filio fuiſſe nomen Abagelardo,ſiue,vt alij vocant,Baialardo De Loffredino autem iſto ſummum eſt ſilentium in Hiſtoriis. Cæterùm diu ante hunc Hugonem extitiſſe Loffredorum ſtirpem equidem nullus dubito.Sed comperta res eſt,vt quò nobilior proſapia,eò difficiliùs primam eius originem & ſcaturiginem ,ſicut & magno fluuio Nilo accidit, ſit inuenire.*

Eadem verò ætate,duo Loffredi Comites à Lupo Protoſpata memorantur,alter Petronij filius, quem an. 1066. *cum numeroſis militum turmis Achaiam,ſiue,vt vulgò Romaniam,inuadere parantem Abrica Græcorũ Ductor,infeſta claſſe,repreſſit;Alter verò Roberto prognatus,qui an.*1080.*poſt patris obitum, eiectis Materæ ciuitate Normannis hoſtibus,ea potitus eſt.Inter Normannos enim Proceres , non diu poſtquam in Italiam venerunt,cupiditas dominandi ſeditionem, & diſcor-*

diam ſeuit. Magna autem ditione ac dignitate iam dictos fuiſſe præditos arguunt verba illa Protoſpatæ, quibus Robertum eximium *vocat* Comitem, *& Loffredum*, Materæ eo anno regnare cœpiſſe. *Comitibus enim illius temporis, alijſque Dynaſtis, ampla admodũ erat ditio.*

Loffredum item Sueſſæ Comitem, Petrus Diac. Caſſin. in Appendice ad librum tertium cap. 41. tradit circa hæc tempora floruiſſe. Hic appellatus eſt Monius, quod non vniuerſæ ſtirpis, ſed eius propriũ cognomen exiſtimo. Nam alij nonnulli Sueſſæ Comites à L. Oſtienſi, ſine hoc cognomine, memorantur.

Huic verò Loffredo Sueſſæ Comiti iungendus eſt Loffredus alter Montis Scabioſi Comes, longe iſto clarior, ac potentior; quippe qui, vt Ordericus lib. 7. & 9. Hiſtor. Eccleſ. & Petrus Diac. lib. 4. Chron. Caſſin. cap. 11. tradunt, in Sacra Paleſtina expeditione Ductor exercitus Apulorum, in ſtatario illo, & celebri ad Niceam prælio, quo Sarracenorum, Turcorum, aliorumque infidelium maxima multitudo profligata & cæſa eſt, vnà cum Gulielmo Marchiſio, Tancredi Principis fratre viriliter pugnans ſanguinem, & vitam ipſam pro Chriſto profudit. Id prælium, ad an. 1097. ab Orderico figitur: qui licet Godefredum, non autem Loffredum nominet, ea tamen vocabuli varietas non librarij vitio, ſed ætatis illius vſui loquendi tribui debet, idẽ viri nomen aliter, atque aliter enuntiantis. Patet enim, quod eadem geſta, quæ Ordericus de Godefredo narrat, Petrus Diacon. lib. 4. cap. 11. Ioffredo, & Archiui Caſſin. M.S. Codex Loffredo attribuit. Vt pinde appareat, Normannis illius tp̃is nomen, Godefredus, Giffredus, Ioffredus, & Loffredus vnũ, eundemque virum ſigni-

ſignificaſſe: vti eadem pæne ætate (quod L.Oſt. lib. 2. cap. 57. obſeruat) idem nomen erat Conradus, & Conus, & apud veteres Hiſtoricos idem Oppidum intelligitur Mons Calloſus, Mons Scabioſus, Mons Caueoſus, &, niſi typographi error ſit, apud Fazellum, Mons Canoſus.

Duos præterea Loffredos Caietæ Duces reperio. Alterum Athenolphi, vltimi, è Lãgobardis Caietæ Ducis ſucceſſorem, quem Gregorio VII. Rom. Pont. & Richardo II. Capuæ Principe, circa an. 1078. *Monaſterio Caſſinenſi Eccleſias, & prædia aliquot donaſſe, tradit Petr. Diac. Append. ad Chron. Caſſin. lib. 3. cap. 41. Alterum autẽ multò poſt, hoc eſt, Alexio Auguſto, qui an.* 1195. *imperabat, floruiſſe teſtantur publicæ Tabulæ apud libellum de Regni Neapolitani Deſcriptione, qui Italica lingua editus circumfertur. Credibile itaque eſt aliquot etiam inſequentes Caietæ Duces, ex eadem Loffredorum ſtirpe prodijſſe. Loffredorum inquam ſtirpe: nam Loffredus, quod aliquibus olim proprium nomen fuit, cœpit deinceps totius ſtirpis cognomen eſſe. Idque ne lector miretur, multis alijs oſtendam accidiſſe familijs. Siquidem ſtirps illa nobiliſſima Perleonum, è qua graues nonnulli Hiſtorici, Auſtriadum proſapiã proueniſſe opinantur, è nomine proprio, Petri, & Leonis vocabulum ſortita eſt. Vid. Baron. Tom.* 12 *ad an.* 1111. *Creſcentiorum etiam nobilem, & antiquam Romanam ſtirpem, à Creſcentio Conſule nomen accepiſſe docet Baronius Tom.* 10. *an.* 996. *Et ne longius abeamus, à Melo Barij Principe, quem Protoſpata noſter memorat, deriuata eſt Melorum familia. nam lego apud L.Oſt. lib. 2. cap. 42. a Baronio citatum Tom.* 11. *an.* 1022. *Petrum Melum, eiuſque fratrem ab Henri-*

co Imp Comitis titulo decoratos. Hi ſiquidem à Patre Melo, Viro illo celeberrimo, & Imperatoribus Occidentis chariſſimo, cognomen ſibi, & poſteris condiderunt. Cum tot igitur extiterint Viri clariſſimi, Loffredi proprio nomine nuncupati, quid mirum eſt, id poſtea vocabulum, cognomen ſtirpis euaſiſſe, & ad hæc vſque tempora floruiſſe, hodieque florere?

Itaque Paulus de Loffredo Neapolitani Regni Vicarius Generalis, & multorum Oppidorũ dominus, an. 1125. excelluiſſe legitur in authenticis, publicisq; tabulis, quæ extant apud Nucariæ Ducem, & an. 1147. Ludouico VII. Galliæ Rege, Camillus de Loffredo, Franciæ Mareſcallus in Archiuo Cauenſis Monaſterij memoratur.

Fuerunt deinceps alij atque alij, qui ad hanc vſque ætatẽ Loffredorum proſapiam præclaris geſtis, & varijs dignitatũ titulis magis, magiſq; illuſtrarunt. Sed mihi de Loffredo Materæ Comite, quem Protoſpata habet, aliqua dicere inſtituenti, Normannica illa antiqua tẽpora calamo excedere non eſt viſum.

Lucaria, vti Herempertus deſcribit pag. 29. in Picentinis videtur eſſe. Ponit quippe eam nõ longe à Nuceria, & Salerni Caſtro ab Arechi Principe circa an. 786. ædificato. Itaque alia proculdubio eſt à Luceria Dauniæ Apuliæ Ciuitate, quamquam & illa dicta eſt Lucaria à Stephano ex Polybio lib. 3.

Ludouicus VIII. Rex Francorum Eugenium III. Papam honorificè excipit. pag. 138.

Luitprãdus Beneuẽti Princeps. S. Stephani ædem Capuanam vnà cum Arechi eius alumno init. 86. De eo in ſerie D. Beneuenti.

Luitprandus Rex Langobardorum per annos 32. feliciter regnat. pag. 25.

Ma-

M.

MAdelmus Abbas Sanctæ Sophiæ an. 1107. moritur. 180.
Madsus, Ammiratus Ammiratorum, hoc eſt ſupremus in Sicilia Sarracenorum Princeps, moritur. 167.
Magiſpertus Sueſſæ Dominus Pandenolphum Capuæ Comitem vinculis ab Athanaſio Neapolis Epiſcopo ſolutum recipit. 70.
Maio Sicardi Principis cognatus, in Monaſterium truditur iuſſu Sicardi. 36. Ab hoc diuerſi ſunt Maio Manienolphi frater, de quo pag. 48. & Maio Abbas S. Vincentij, quem vnà cum Dauferio Diacono, Romam ad Stephanum V. Papam miſit Adenolphus Capuæ Comes, de quo pag. 74. De hoc ipſo L. Oſtienſis lib. 2. cap. 34. & 46.
Malfridus de Grimaldo, Abbas Beneuentanus, accerſitur à Gerar. Card. vt de reſtituenda Beneuenti Ciuitate legitimo Pontifici Innocentio II. vnà cum Landulpho Iudice, & Lodoico medico agat. 301.
Maraldus Epiſcopus Peſtanus interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis. 170.
Marconum oppidum capitur à Rogerio Rege anno 1138. Extat hodie in Hirpinis, Principatus titulo decoratũ. De eo Blondus in Aprutio ad finem.
S. Marciani, & aliorum Sanctorum ſacra corpora, anno 1119. Beneuenti inueniuntur, religioſiſſimè coluntur, & tumulantur à Landulpho Beneuenti Archiepiſcopo. 209. 210.
Marcuualdus, ſiue Marqualdus Henrici VI. Imp. Conſiliarius, eiuſque exercitus Dux, Volſcos, & Campanos tractus populabundus excurrit. 156. Deinde Panormũ

abiens,

abiens, Federici II. pueri cuſtos, nutriciuſque factus, miſerè obijt. ibid. De hoc impio tyranno, aduerſus quem Picænum deuaſtantem, Innocentius III. P.M. miſit Cardinalem Hugutionem Thienæum, noſtri B. Caietani gentilem, lege Rubeum Hiſt. Rauen. lib. 5. pag. 361. Silueſtrum Prieratem Epiſt. Dedic. libro ſuo Roſæ aureæ præfixa, Marzarium in Hiſt. Vicentina, Sigoniū de Regno Ital. lib. 15. pag. 357. & ſeq. Geuoltum de Septemuiratu S.R.I. pag. 70. Campanam in Vita Philippi II. Hiſpan. Regis par. 4. pag. 63. & Vitam B. Caietani Thienæi à me ſcriptam, & Coloniæ editam. pag. 178.

Marepoltus, ſiue Maiepoltus Caſtaldeus Teleſinus cum Guandalperto Bouianenſi Lambertum Spoletanū Ducem conducunt aduerſus Sarracenos. 49. *De eo L. Oſt. lib. 1. cap. 34.*

Maria Regina Turritanorum moritur. 165. *Turritani in Sardinia ſunt, à Turribus primaria eius Inſulæ ciuitate nunc deſtructa. Inde Archiepiſcopus Turritanus etiamnum appellatur. Puto igitur Reginam Sardiniæ hoc loco ſignificari.*

Marinus S. Agathæ Arcis Caſtaldeus, ideſt Præfectus, Aioni Beneuenti Principi aduerſarius, abit cum Theophilacto Stratego Neapolim. 74.

Marinus à Conciolis, idem fortaſſis ac Marinus, ſiue Maurinus Amalphitanus, dolo capitur ab Aldemario Principe. 46. 47.

Marinus Neapolitanus Archiepiſcopus unà cum Rainulpho Comite, & Philippo de Acerra it obuiam Lothario Imperatori. 299. *Regem Rogerium Neapolim primo ineuntem, unà cum Clero excipit honorificè.* 340.

Marracius de Cremero, & Feſulus quidam, Barij comburun-

burun-

buruntur. 97. *Hi fortaſſe fuerunt hæretici. Id factũ eſt an.*956.*Protoſpata referente.*

Martinus Epiſcopus Aquinenſis interfuit Conſecrationi Eccleſiæ Caſsinenſis. 170.

*Maſenuti,ſiue Maſſamuti (ſic enim Codex alter habet) populi,iidem,vt puto,ac Maſæmanes,ſiue,vt græcè eſt, Mnaſemanes in Arabia gentes,de quibus Ptolemæus, & ex eo Ortelius in Theſ. Geograph. Quod ſi verum eſt,Sarraceni hi fuere.Nam Sarraceni,Arabes & Scenitæ olim dicti , Ammiano teſte . Hi igitur Maſenuti Africam diripiunt.*142.*Cum iis inducias facit Gulielmus Pex Siciliæ.*145.

*Maſſam Rex Sarracenorũ Beneuentum vrbem,agrumq; diripit.*41.*De eo L.Oſt.lib.*1.*cap.*27.*& cap.*28. *refert fuiſſe capite plexum .*

Matera,Apuliæ Ciuitas inſignis,anno 994.*à Sarracenis capitur.*100.*Eiectis inde Nortmannis,Loffredo Comiti ſubditur.* 113.*à Rogerio Rege an.*1133. *Ciuium aliquot proditione occupatur,capto in ea Giffredo Comite Giffredi filio.*281.*Eius ſitum ,ſtellatum cœlum, noctu mirificè repræſentantem ,deſcribit Leander in Apulia Peucetia.Ipſum adi,& Leonem quoque Oſtienſem lib.* 1.*c.*35.*vbi munitiſſimam appellat.*

*S.Matthæi Apoſtoli corpus transfertur.*89.*Vid. Baroniũ Tom.*11.*ad an.*954.*Marſ. Colum. Salerni Archiepiſcopum in libello de vita S.Matthæi, & L.Oſt.Chron. Caſsin.lib.*2.*cap.*5.

Matthæus Borrellus maiorem Admiratum,hoc eſt,Sarracenorum Principem,apud Panormum interficit. 142. *Rem hanc fusè tradit Fazellus dec.*2.*lib.* 7. *pag.* 418. *& Bonellum,non autem Borrellum vocat.*

Maynardus Epiſcopus Arianenſis interfuit conſecrationi

ni

*ni Eccleſiæ Caſsinenſis.*171.
Mazaria Siciliæ Ciuitas.112.
*Melo, ſiue Melus, ſiue, vt Fazellus vocat, Meles, Barij Princeps, è Langobardorum genere, vir inclytus, & fortis.Gul.Apul.Poem.de geſt. Norman. lib.*1. *pag.*1. *Vincit Græcos, & Palianũ necat.Idem pag.*2. *totamq; adeo Apuliam in libertatem vindicat. Protoſpat.pag.*102.*Poſtea ipſe Melus à Græcis ad Aufridum amnem profligatus profugit primò ad Samnites, deinde ad Henricum I.quẽ alij II.vocant, auxilio Apulis ferendo, vocandum: vbi obijt, & honorificentiſsimè à pio Imperatore ſepultus eſt Gul.Apul.ibid.& Sigonius lib.*8. *ad an.*1021.*qui tamen errat, ſcribens non perueniſſe ad Germaniam, ſed in itinere mortuum. Lupus verò Protoſpata figit obitum Meli ad an.*1020. *cui magis quam Sigonio fides habenda eſt. Geſta Meli narrat L.Oſt.lib.*2.*cap.* 37. *Et de Argiro eius filio cap.*67.*ac de eius nepotibus.cap.*41.
Melphia ApuliæCiuitas an 1089.*Vrbani II.P.M.Concilio, & Summorum Italiæ Principum conuentu clareſcit.*116.*A Rogerio Rege capitur.* 284. *De ea vide L. Oſtien.lib.*2.*cap.*67.*qui hanc Vrbem, ianuam Apuliæ vocat.*
Michael à Chato, qui & Chiroſatus (Græcum hominem fuiſſe exiſtimo) occiſus eſt ſub Caſtro Mottulæ. 106.
Minlanum, oppidum (ipſum puto, quod Leander appellat Miliano) 137.
*Monſapertus, oppidum in Hirpinis.*206.
Mons Caueoſus, ſiue, vt alij vocant, Scauioſus, Sarracenorum obſidionem inuictè ſuſtinet. 101.
*Monſmilitis opp.arce exuitur.*206. *Puto illud eſſe, quod vulgò vocant Montemileto.*

Mons

*Mons Ilari,opp. Drogonis Principis nece clarum.*109.
*Monsmaranus,oppidum,ſiue Ciuitatula prope Beneuentum à Rogerio Rege cum alijs Caſtellis occupatur, & comburitur.*321.
Monſpiloſus,oppidum à Roberto Guiſcardo capitur. 111. *L.Oſt.idem oppidum memorat lib.2.cap.*67.
*Monſſarculus ab Honorio II.aliquandiu incolitur.*245. *Eſt celebre oppidum Irpinorum. Ab Alexandro Abbate Celeſtino lib.*3. *vocatur Monſſartius: idque cum alijs circumquaque oppidis Caudinæ Vallis fuiſſe ſcribit dotem Mathildæ Comitiſſæ,Rogerij Reg.ſororis,& Rainulphi præclariſſimi Comitis coniugis.*

N.

NAaſſamonites,gens Mauritaniæ duos Africæ Reges anno 1151.*laqueo ſuſpendunt.*140.*De his lege Ortelium,in dictione, Naſamones, Naſamonitim regionem memorat Ptolemæus lib.*2.*Quadripertiti.*
*Natalitæ,populi,vnà cum alijs barbaris gentibus apud Aufidum amnem occiduntur.*106.*Lego,Natolitæ,gens, eam partem Aſiæ minoris incolens,quam vulgò Natoliam vocant.*
Neapolis Campanorum,Vrbs Regia,ab amœnitate,ciuili, incolarumque maxima frequentia, alijsque naturæ induſtriæque dotibus celeberrima,initur à Rogerio Rege. 341. *qui & mœniorum eius circumductum noctu dimetitur.*342.
*Neapolis campus, ſic olim dictus extra portam Capuanam.*341.
Nicolaus Barenſis Archiepiſcopus, anno 1035.*ſuccedit Romulanti.*105.

*S.Nicolaus Mirenſis Epiſcopus an.*1087.*transfertur Barium.* 116. *Anno autem* 1089. *eiuſdem Sanctiſſimi Epiſcopi Hypogæum ſiue Confeſſio ab Vrbano II.P.M. conſecratur.*117.*Lege Baron. ad an.*1087.

*Nicolaus Epiſcopus Thermulenſis interfuit Conſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis.*170.

*Nonantula, inſigne Monaſteriũ in Aemilia ab Aiſtulpho Langobardorum Rege fundatum.*83.*De eo fusè Sigonius De Regno Ital.lib.* 3. *&* 6. *Item Alexander Caprara in Appendice ad Sigonium lib.*18.

*Nortmanni.*102.*& ſapè aliàs in his Chronicis memorătur. Armorici olim Cæſari in Commentarijs appellati. Dicti poſtea lingua Germanica Nortmanni, hoc eſt, Septentrionales viri. Ad Salerni littus, aliquot eorum, dum ea Vrbs abſideretur aduenisſe, tradit Leo Oſtienſis lib.*2.*cap.*38. *& ex eo Baronius Annalium Eccleſ. Tom.*11. *Quod intelige de Roberti Guiſcardi, & fratrum eius ad has regiones aduentu, non autem de primis ſimpliciter Nortmannis huc accedentibus. Conſtat enim ex antiquis Hiſtricis, Orderico ſcilicet lib.*3. *Eccl.Hiſt. & Vuillelmo Gemmeticenſi Hiſt. Norman. lib.*7.*aliquanto ante hos aduenisſe Oſmundum cum filijs & nepotibus.* Primus Normannorum, *ait Ordericus*, Oſmundus ſedem in Apulia ſibi delegit, & à Principe Beneuentanorum oppidum ad manendum ſibi, ſuiſque hæredibus accepit. *Ego verò breuitatis ſtudio, his relictis, ad duodecim illos fratres, quorum Robertus Guiſcardus celeberrimus fuit, hic ſeriatim recenſendos accedo.*

Series Normannorum Principum. ex Gaufredo Malaterra.

Tancredus Altauillæ in Normãnia Dominus, Vir è nobiliſſima ſtirpe Ducum Normanniæ, ſi Martino Polono credimus, ortus, ex Moriella prima vxore genuit quinque filios. Hi fuere.

- *I. Gulielmus Ferreabrachia primus Apuliæ Comes.*
- *II. Drogo, ſecundus Apuliæ Comes.*
- *III. Vmfridus, tertius Apuliæ Comes, Abagelardi pater, Montolij occiditur. L. Protoſpat. pag.* 110.
- *IV. Gaufredus Capitinatæ Comes Malater. lib.* 1.
- *V. Serlo, Huius nepos, Serlo item dictus, dimidia Siciliæ parte donatus eſt à Roberto, & Rogerio patruis. Malater. lib.* 3.

Ex ſecunda autem vxore Frenſende geniti ſunt ſeptẽ filij, videlicet

Non me latet Gulielmũ Gemmeticenſem, & Fazellum à Gaufredo Malaterra tum in vocabulis, tũ ẽt in coordinatione diſcrepare. Sed his Malaterrã meritò prætuli.

- *VI. Robertus Guiſcardus, quartus Comes, & deinde Dux Apuliæ, & Calabriæ.*
- *VII. Malgerius, Comes Capitinatæ. Malater. lib.* 1.
- *VIII. Gulielmus, II. Comes in Principatu. Malater. lib.* 1.
- *IX. Alueredus.*
- *X. Humbertus.*
- *XI. Tancredus.*
- *XII. Rogerius primus Comes Calabriæ. Malater. lib.* 2. *c.* 1. *& poſtea Siciliæ. Idẽ lib.* 2. *c. vlt.*

Sciendum præterea eſt ex Falconis Chronico pag. 224. *ex Gul.Gemmetic.lib.*7.*cap.*30. *Malaterra lib.*2.*cap.* 38.*&* 39.*& Edineto in vita S. Anſelmi Epiſcopi lib.* 2.*omnes Comites,alioſque Dynaſtas, vni Apuliæ Duci fuiſſe ſubditos;& vt Baronius Tom.*11.*ad an.*1085. *obſeruat,ipſum etiam Siciliæ Comitem Rogerium Roberto Guiſcardo Duci Apuliæ homagium feciſſe, atque adeò ipſius Rogerii poſteros, poſteris Roberti homagiū, & fidelitatem iuraſſe Romualdus Salernitanus in ſuo Chronico tradit;vt proinde mirum non ſit, Regnum, quod nunc Neapolitanum dicimus,Regnum Apuliæ dictum fuiſſe.Vide quæ dixi ſupra in dictione,Barium. Diſtributionem verò Ciuitatum Apuliæ inter Normānos proceres tradit L. Oſt.lib.*2.*cap.*67.

*Nucerium (ſic enim Falco vocat) Vrbs Campaniæ in Picentinis,propugnatur à Rogerio de Surrento : oppugnatur,& tandem capitur à Rogerio Rege Siciliæ.*195

O.

O*Bbianum Caſtrum obſeſſum eſt à Slauorum Ducibus Rayca & Sappbari.* 104. *Videtur eſſe in Apulia non longe à Montepiloſo.*111.

*Octauianus S.R.E.Subdiaconus,Rector Beneuenti ab Innocentio II.creatur.*305.

Oderiſius Abbas Caſſinenſis an. 1097.*Succedit Deſiderio qui factus eſt Papa.*132.*Oppida multa acquirit Monaſterio Caſſin.*133.*anno* 1104.*moritur,ſuccedente ſibi Othone.*133.*De eo L. Oſtien.*

*S.Odilo Cluniacenſis prid.Kal.Ian.moritur.*166. *De eo Martyrologium Rom. Kal. Ian. & ibi Baronij Notationes.vide etiam Glabrum lib.*2.*cap.* 8. *& L.Oſt.lib.* 2.*cap.*52.

Ories,

Ories, Apuliæ Ciuitas, Varroni & Plinio Vria. Ptolemæo Hyrium. quanquam non deſunt qui Vriam ab Hyrio diſcriminēt. Galderis Beneuenti Principis municipiū. 63. A Sarracenis capitur. 95. ab ijſdem incenditur, abductis in Siciliam ciuibus. 98.

Orricus de Sarno, deſertis ob Rogerij Regis metum ſuis oppidis: ad Raynulphum Apuliæ Ducem confugit. 321.

Oſſacani, ſiue rectius, Aſſacani, populi inter Cophenem, & Indum fluuium Plutarcho, Straboni, & Arriano. Iuniores autem teſte Marmolio apud Ortelium, Aſſaſinos vocant: atque hoc ſenſu videntur memorati à L. Protoſpata. pag. 106.

Otho Abbas Caſſinenſis ſuccedit Odoriſio. 133.

Otho Comes, ſiue Aſto in prælio contra Sarracenos occumbit, vnà cum multis Barij ciuibus. 100. Magnum eſt de hoc viro ſilentium in Hiſtorijs tum noſtratibus, tum exteris. Videtur fuiſſe Barij Comes, aut primarius Ciuis.

P.

PAludes, Caſtrum. 324.

Pandenolphus Capuæ Comes, obtinet à Ioāne VIII. Landenolphi Epiſcopi ordinationem. 62. Aduocat Sarracenos præſidiarios, à quibus tamen Eccleſia Capuana incenditur. 63. De eo L. Oſt. lib. 1. cap. 42.

Pandulphus Apuleo captus eſt à Græcis. 95. Cod. Andr. nō addit Apuleo: Quocirca puto hunc eſſe Pandulphum Capuæ, & Beneuenti Principem, quem diu captiuum tenuit Nicephorus Imp. Græcorum, vt tradit Chron. Beneuent.

Pādulphus Capuæ Princeps obijt an. 942. Aprili mēſe 96. Hic non eſt ille ſceleſtus Pandulphus, cuius infelicem

obitum, & ad inferos damnationem narrant L.Oſt. lib.2.cap.60.& Deſiderius Abb.Caſsin.lib. 1. Dialog. Nam hic illo fuit multo tempore poſterior. Vixit enim vſque ad annum (vt L.Oſtienſis figit) 1031. & de eodem loquitur Anonymus Caſſin.ad an. 1014. 1022. 1025.& 1037. Alius bis antiquior fuit.

Pandulphus Capuæ Comes, qui viuebat an. 879. de quo Herempertus pag.61.& 63.eius vitia ſugillans.

Pandulphus Epiſcopus Marſicanus interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſſin.170.

Pao, vt puto, Langobardus, Imolagaptum Strategum in mare demergit.96.

Pao, Archiepiſcopus, for. Barenſis, ſuccedit Ioanni.99. Obijt.100. Vide quæ dixi ſupra in Chryſoſtomo Archiepiſcopo.

Paſchaſius Antipapa, hoc eſt Guido Cremenſis ſedit aduerſus Alexandrum III.Papam.143.

S.Paulinus Capuæ Epiſcopus ſanctè obit.44.

Peſchum ſolidum, oppidum non admodum diſtans ab vrbe Sora, quod occupauerat homo nequam Conradus de Marley, redditur Abbati Caſſinenſi.159. Sunt in eo tractu complura oppida eiuſdem nominis, de quibus vide ſi lubet L.Oſt.lib.1.cap.5.

Petronius Comes, Loffredi pater.110. Hunc ipſum Petronium (corruptè enim ſcriptum eſt Petronus) exiſtimo eſſe illum, quem Protoſpata ad an.1079.pag.112. tradit, intraſſe Vrbem Tranum, hoc eſt expugnaſſe, & victorem inijſſe. Ita enim ſonant eiuſmodi verba apud L.Protoſpatam, quippe pag.ſequ. ait. Robertus Dux intrauit Tricharim, *hoc eſt, comprehendit, occupauit. Et ad an.* 1071. *pag.*111. Robertus Dux intrauit Brunduſiopolim, *hoc eſt, poſſidere cœpit. Et paulò poſt*

clariſ-

clariſſimè : Intrauit Robertus Dux Panormum in Sicilia. *Nam de eo proculdubio ingreſſu loquitur, de quo fusè Gaufr. Malaterra lib. 2. cap. 45. & Fazellus lib. 7. Dec. 2. his verbis :* Vrbem Panormum Robertus & Rogerius triumphantes an. ſal. 1071. menſe Iulio ingrediuntur. *Quamquam Protoſpata id refert ad an. 1072. & ad menſem Iunium. Procliue eſt vitio ſcriptorum variare Codices, in notis maximè numeralibus.*

Petrus à Bonamemoria Dux Venetiarum liberat Ciuitatem Barium ab Sarracenorum obſidione. 101.

Petrus Archiepiſcopus Acherontinus an. 1101. *obijt.* 119.

Petrus Archiepiſcopus Conſentinus moritur. 110.

Petrus de Capua Card. S. Georgij ad Velum aureũ obijt. 23. *Martij.* 165. *Corpus S. Andreæ Apoſtoli Amalphim an.* 1208. *tranſtulit : quod ſacrum liquorem cœpit manare an.* 1290. *Chron. Amalphit.*

Petrus cognomento Comes Abbas Caſſin. 161.

Petrus Comes Celani, & Richardus Comes Fundorum, Magni Iuſtitiarij Apuliæ, & Campaniæ ab Innocentio II. præficiuntur. 159. 160.

Petrus Decanus Caſſinenſis, & deinde Abbas ſuccedit Dominico Abbati. 143. 144.

Petrus Epiſcopus Guardienſis
Petrus Epiſcopus Monopolitanus
Petrus Epiſcopus Signinus
Petrus Epiſcopus Soranus
Petrus Epiſcopus Venafranus.
} *Interfuerunt celeberrimæ Cõſecrationi Eccleſiæ Caſsinenſis.* 170. 171.

Petrus S.R.E. Card. Epiſcopus Portuenſis, & Romualdus Diac. Card. à Paſchali II. Beneuentum mittuntur conciliandæ paci. 187.

Petrus Preſb.Cardinalis Beneuenti Rector à Calliſto II. miſſus.233.

Petrus Romualdi frater non recipit Argirum Italiæ Ducem.109.idem fortaſsis ac Petrus Comes, quem Gul. Apul.lib.2.tradit ædificaſſe Andrum,& Barulũ.Tempora ſanè congruunt.

Petrus Leonis ſchiſma fouet.199.200.

Philippus de Acerra,vir nobilis Neapolitanus.299.

Philippus Rex Germaniæ occiditur.160.

Pipinus Rex Galliæ,pater Caroli Magni.26.De eo L.Oſt. lib.1.cap.7.

Pipinus iunior,Rex,gerit bellum contra Grimoaldum Beneuenti Principem,31.

Pons curuus,oppidum in Latij penè confinio, vbi quondã Fregellæ Vrbs erat,ædificatum, Rogerio Regi reſtituitur.137.

Pons Theodemundi videtur extitiſſe vltra Garilianum, hoc eſt,Lirim fluuium. Ad eum caſtrametatur Guido Dux Spoletanus Sarracenos perſequens.69.

S.Potiti corpus Beneuenti reperitur, colitur, tumulatur. 209.Verùm aut hic alius Potitus eſt ab eo, quem in Sardiniam tranſlatum ſcimus, aut reliquiæ aliquot, non autem integrum corpus Beneuenti inuentæ ſunt. Alioqui etiam Tricaricenſes exiſtimant ſe habere S.Potiti oſſa.Sed de hac re pluribus agam in Faſtis Neap. Eccl. ſi Deus cœptis fauebit.

Poto Spitameta Beneuenti primarius ciuis pellitur in exilium.248.Alius ab hoc Potone,eſt ille Poto Caſtaldeus Potonis filius,de quo L.Oſt.lib.1.cap.38. Eſt enim ille iſto multo antiquior.

Præſentianum Campaniæ oppidum Rogerio Regi deditur. 324.Meminit Leander huius oppidi. Non admodum

ab Ciuitate Venafro.

S. Proſperi reliquiæ Beneuenti deteguntur. 109. *Non puto hunc eſſe Proſperum Rhegienſem, ſed eiuſdem nominis alium.*

R.

RAchiſius Abbas S. Modeſti Beneuent. 219.

Rachiſius Archidiaconus Beneuentanus ſanctarũ Reliquiarum cultum eximiè exequitur. 209.

Rachiſius, ſiue Racheis Aiſtulphi Regis frater, fit Monachus Caſsinenſis. 26. 84. *De eo Oſtien. lib.* 1. *cap.* 8. *Eadem ferè ac Herempertus narrat.*

Radelchis poſtquam occidit Grimoaldum Beneuenti Principem, ſceleris pœnitens, fit Monachus. 33. 34.

Radelgarius Radelchiſij filius, Princeps Beneuenti. 42. *Vid. ſeriem in Propylæis.*

Radelgiſius, filius Adelgiſij, Princeps Beneuenti, vnà cum fratre Aione Pandenulphi Comitis hortatu Capuam expugnat. 64. *Tenuit Principatum vix annos tres, ait Herempertus hic. Quod mihi argumento eſt, Catalogũ Beneuentanorum Principum præfixum Hiſtoriæ Heremperti eſſe alterius auctoris. Nam ibi habetur Radelgiſium hunc fuiſſe Principem annos tres, menſes octo, & dies vigintiunum.*

Raino Comes, idem ac Rainulphus, de quo infrà. Nam ea, quæ Anonymus pag. 136. *Rainoni contigiſſe tradit, Falco ad an.* 1132. *de Rainulpho narrat.*

Rao de Fraineta Dominus oppidi Ceppaluni. 191. *De eodem fit mentio. pag.* 267. *Hunc Abbas Celeſinus lib.* 2. *de Geſt. Roger. Radulphum vocat, aitque fuiſſe Dominum trium Caſtellorum, ſubditum tamen Rainulpho Comiti.*

Rao Pinella Caſtelli Farniti dominus, capitur à Beneuentanis, & direpto Farnito, Beneuentum captiuus ducitur. 278.

Rao de lo Tuſo, Baro, Rogerio ſubditus. 312. Vnà cum Raone de Fraineta, & Orrico de Sarno ad Comitem Rainulphum confugit. 321.

Rapolla oppidum à Malſenſibus deſtructum. 145.

Rayca Dux Sarracenorum, vnà cũ Sapphari, obſidet Barium. expugnat Corilianum oppidum. Caſtellum Obbianum obſidione capit. 103. 104. Aduerſum eum Potho Catapanus prælium committit prope Barium. 105.

Raynaldus Archiepiſcopus Barenſis, & Monachus moritur. 164.

Raynaldus Abbas Caſsinenſis vocatur, & mox deponitur. 136. vnà cum Alphano Capuæ Archiepiſcopo conſcendit Caſsinum. 145. moritur. 143.

Raynaldus Epiſcopus Caietanus dedicat Eccleſiam S. Andreæ in Caſsino monte. 132. 175.

Raynaldus Federici Imp. Cancellarius Romanos magna afficit clade. 143.

Rainulphus Comes ab Anonymo Caſſinenſi ad an. 1133. vocatur Rayno, & mox ad an. 1136. vocatur Rainulphus. Fuerunt autem duo Rainulphi Comites, ſenior, & iunior; vterque ſanè valdè celebris. De ſeniore, cuius exercitus condidit Aduerſam Ciuitatem inter Capuã, & Neapolim, agit Gul. Apulienſis lib. 1. De geſt. Normann. & de eodem eiuſque in Comitatu Aduerſæ ſucceſſoribus. L. Oſtien. lib. 2. cap. 57. 64. & 67. ad finem. Idem Rainulphus ſenior, erat Princeps Siponti, & Garganicæ regionis. L. Oſt. lib. 2. cap. 67. Iunior verò Rainulphus, quem Baronius vocat Abellini Comitem (id quippe elicuit ex hoc Falconis Chronico ad an. 1132.)

vixit

vixit, octogeſimo circiter anno poſt Rainulphum ſeniorem, & videtur etiam fuiſſe Comes Aduerſæ. Certè multarum Campaniæ Ciuitatum, & ampliſsimæ ditionis dominus fuit. Hic Romanorum Pontificum aduerſus Rogerium Siciliæ Comitem, tutatus eſt partes, Roberto Capuæ Principi, & alijs Regni Neapolitani Proceribus fœdere iunctus. Quocirca vxore, filijs, & Ciuitate Abellina per fraudem ſpoliatur à Rogerio. 136. 260. *Vxorem Mathildem Rogerij ſororem ipſe dotauerat, traditis illi in dotem vniuerſis Caudinæ vallis oppidis. Alex. Abb. Celeſ. Prolog. ad Hiſt. de Geſt. Rog. Regis. Ab Innocentio autem II. fit Dux Apuliæ, & Calabriæ.* 136. 308. *Eius geſta latè deſcribit Falco per totum ferè Chronicon. Obitum denique an.* 1139. *pag.* 327. *& cadaueris iuſſu Rogerij Regis infandam refoſsionem pag.* 333. *De eiuſdem præterea pietate, & in Deum, Sanctoſque eius religione, vide, ſi lubet, Abbatem Bonæuallis lib. 2. de vita S. Bernardi Abbatis.*

Richardus de Aquila, *vel eius filius, (ambigua quippe ſunt Anonymi verba, pag.* 135.) *occupat Caſtellum Sulu, quod, niſi fallor, videtur in Latij, ſiue Samnij confinibus ſitum. Occupat item anno* 1155. *Sueſſam, & Theanum.* 141. 157. *De eo Pādulphus S. R. E. Subdiac. lib. de geſt. Rom. Pontiſ. apud Baronium Tom.* 12. *ad an.* 1118. *Ea ſtirps, olim nobilis valdè, atque armis, & ditione potens, exciſa eſt. Hunc verò Richardum fuiſſe Comitem Fundanum latè dominantem, tradit Richar. Sangerm. in Chronico ad an.* 1199. *Ipſum ego puto filium, ſiue nepotem Richardi ſenioris. Alioquin qua ratione probetur, tandiù vnum, eundemque vixiſſe, vt qui interfuit anno* 1118. *Conſecrationi Gelaſij II. Caietæ celebratæ, anno poſtmodum* 1199. *(quod R. San-*

german. narrat) filiam ſuam Sifrido, Diopulti Comitis Acerrarum fratri, coniugem dederit? De Roberto de Aquila infra ſuo loco.

Richardus I. Capuæ Princeps. 110. 112. 131. } *De his in ſuo Sãctuarioſusè M. Monach.*
Richardus II. Capuæ Princeps. 132. 133. 134.

Richardus Acerrarum Comes cum magno exercitu inuadit Campaniam, & Caſsinenſem ditionem. 147. *Iungit ſe Neapolitanis, & occupat Capuam, & Terram laboris. Venafrum item, & Sãgermanum, Rogerio Moliſij Comite capto, & ad ſe redimendum coacto.* 149. *De eius infelici obitu, & cruciatu immani, Chronicon Foſſanoua apud Baronium Tom.* 12. *ad an.* 1196. *Qui plura velit, adeat Rich. Sangerm. Chron. ad an.* 1190. *& deinceps. Erat de genere Norman. Nam Ricciardus C. Acerrarum fuit Roberti Guiſcardi filius.*

Richardus Caleni Comes, primò obſiſtit Regi Tancredo Campaniã inuadenti. 147. *mox verò ſe illi dedit.* 150. *De eo P. Diac. lib.* 4. *Chron. Caſsin. cap.* 82. *&* 84.

Richardus Fundanus Comes ab Innocẽtio II. Papa creatur Magnus Apuliæ, & Campaniæ Iuſtitiarius. 159. 160.

Richerius fit Abbas Caſſinenſis. 129. *De eo L. Oſt. & Lauretus in Catalogo Abbatum Caſſin.*

Riſo Archiepiſcopus Beneuentanus in ſchiſmate defenſus à ſuis ſuffragatoribus magna Beneuenti ſeditione graſſante. 179.

Robertus Apuliæ Comes, vid. Robertus Vuiſcardus, ſiue Guiſcardus.

Robertus de Aquila concedit Monaſterio Caſſin. oppida aliquot, receptis Eccleſia S. Magni, & territorijs aliquot. 157.

Ro-

Robertus cognomento Sclauus ob Arcem Sabletanam ſupra Beneuentum conſtructam, quam demoliri detrectabat, à Papa Paſchali II. excommunicatur : moxq; hortatu Landulphi Comeſtabuli obtemperans abſoluitur. 183. *Pacem cum Beneuentanis iuramento firmat.* 191. *Hunc,Comitem vocat Baronius Tom.* 12. *ad an.* 1113. *Sed Falco pag.* 191. *à Roberto Comite diſtinguit. De Rogerio Sclauo Fazellus lib.*7.

*Robertus Comes,de quo Falco pag.*191. 194. *& ſeq.puto hunc fuiſſe Calatiæ,ſiue Caiaciæ Comitem,& multorũ oppidorum Dñm, Rainulphi iunioris Aduerſæ Comitis filium, de quo P.Diac.lib.4.Chron.Caſſin.cap.* 25. *& Alexander Abb.Celeſ.Hiſt.Rog.Regis lib.*2.

Robertus Epiſcopus Florentinenſis interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſſinenſis. 170.

Robertus Loretelli Comes Regnum Apuliæ inuadit. 141. *De eo fusè Fazellus,& Regeſtum Epiſtolarum Gregorij VII.lib.2.ep.*52.

Robertus de la Marra Dominus Pleſchi, fœdus Principũ Campaniæ aduerſus Rogeriũ iuramento firmat. 278. *Idem Beneuentanis immunitatem vnà cum alijs Baronibus promittit, & roborat iuſiurando.* 311. *Huic autem Roberto tribuenda non ſunt ea,quæ ſcribit Petrus Diac.lib.4.cap.*107. *de Roberto de Murra.Nam diuerſa ſunt ea cognomina.*

*Robertus Materæ Comes.*110.113.*Vide Loffredus.*

*Robertus de Surrento Capuæ Principatum inuadit, & obtinet.*141.*Id feciſſe adiutum ab Andrea Comite de Rupecanina, & hortatu Adriani IV. Papæ, narrat Gul.Tyrius De bello ſacro lib.*18.*cap.*2.6.*&* 7. *Quare verò hic Robertus Princeps Capuæ appellatus fuerit, de Surrento,fusè, & diligenter docebit Mich. Monachus*

chus in ſuo Capuanæ Eccleſiæ Sanctuario propediem euulgando.

Robertus Vuiſcardus, ſiue Guiſcardus. Hic eſt ille Chriſtianiſſimus Heros, & omnium Normannorum procerum celeberrimus, à quamplurimis Hiſtoricis metro, & proſa meritò laudatus, qui Romani Pontificis Gregorj VII. aduerſus Henricum III. ſchiſmatiſ atrociſſimi auctorem, partes tutatus eſt. Egregia eius geſta narrant, ſiue potius breuiter indicant hæc Chronica, primò, vt Apuliæ Comitis: deinde, vt Ducis Apuliæ, & Calabriæ, poſtremò conquiſita iam Campania, & Lucania, vt Salerni Principis. Itaque ea, quæ hoc loco breuiter indicabo, hunc ordinem habebunt. Succedit Vmfredo fratri. 110. Miror autem à Lupo Protoſpata vocari Ducem Apuliæ anno 1056. quo Vmfredi fratris obitum conſignat. Certum enim eſt non ſolum Drogonem, ſed etiam Vmfredum, cui Robertus immediatè ſucceſſit, non fuiſſe Apuliæ Duces, ſed Comites, vti ex Malaterra, ex Gul. Apulienſ. & ex alijs antiquis ſcriptoribus conſtat. Accedit, Robertum non ante annum 1059. Ducis titulo, Nicolai II. conceſſu, fuiſſe inſignitũ. Itaque ea quæ per totum triennium à morte Vmfredi Robertus geſſit, ipſi vt Apuliæ Comiti ſunt tribuenda, vti Blondus, & Fazellus faciunt, ſcribentes Robertũ, mortuo fratre, ſibi Apuliæ, & Calabriæ Comitatũ vendicaſſe. Vterque nihilominus errat, quòd inter Vmfridum & Robertum, Gotfridum Comitem interſerit, cum apertè conſtet ex Malaterra lib. 1. & ex Protoſpata hoc loco, Robertum non Gotfrido, ſed Vmfredo ſucceſſiſſe. Gotfridus quippe, ſiue vt Malaterra appellitat, Gaufredus, non fuit Comes Apuliæ, ſed Capitanatæ. Robertus dum adhuc Comes eſſet, duxit ſecundam vxo-

rem,

*rem, Sengregaitam Giſulphi Salerni Principis ſororẽ. Fazel.lib. 6. Poſtea, vt dictum eſt an.*1059. *reſtitutis Beneuento, & Troia, cæteriſque quæ vt Fazellus ibidem ait, iuris Pontificij erant, à Nicolao II. diris ſolutus, Dux Apuliæ, & Calabriæ renuntiatur, eique Pontifici iuramentum fidelitatis, cuius exemplum Baronius ad hunc annum profert, religioſè exequitur. L.Oſt. lib.*3.*cap.*15.*Dux idem Robertus an.*1061.*Acheruntiam inuadit & capit. Protoſp.pag.*110. *Mox Oria, Brunduſio, & Tarento potitus, abit in Siciliam, Sarracenos profligat, & magna eorum ſtrage edita, Panormum obſidione ſoluit, ibid. Inde reuerſus, Montepiloſum, Obbianum, Brunduſium, & Barium victricibus armis adeptus eſt.*111.*Iterum in Siciliam migrat, & an.*1072.*Panormum capit, atque ſolemni cum triumpho init. ibid. De qua re fuſius Malaterra lib.*2.*& Fazellus lib.*7.*Deinde à Michaele Grecorum Imp. contra Botoniatam incitatus, coniunctis claſſibus, mox vbi Corcyram Inſulam adeptus eſt, Dyrrachium Macedoniæ vrbem obſidione vallauit.*113. *Eaque capta euocatur Romam, vt Gregorio VII. Summo Pontifici aduerſus Henricianos ſchiſmaticos opem ferret.* 114. *Coacto itaque magnò Normannorum Langobardorũ. aliarumq; nationum exercitu, illico Romam adit, hoſtes fugat, ceditq;, & Vrbe aliqua parte incenſa, atq; direpta, Pontificem Sanctiſſimum inde abſtrahens ſecum Salernum honorificè ducit.*115.*Mox iterum in Graciam claſſe profectus, eoipſo anno* 1085. *quo Beatiſſimus Gregorius Salerni mortalitatem exuit, Dux Robertus tot victorijs, tantaque Religione æternũ memorandus, in eo loco, qui à Venetis ſuperatis*, Veneti victi, *dictus eſt, profluuio ventris extinguitur, Rogerio*

filio

filio ſibi in Ducatu Apuliæ, & Calabriæ ſuccedente. 115.116. Quia verò nihil habet Protoſpata de Salerni Principatu, quod idem Robertus Guiſcardus obtinuit, ex Anonymo hæc ſupplebimus. Anno 1075. Salernum obſedit, & cępit. Anonym. pag. 131. Rem Pet. Diac. Caſſin. in ſupplemento Chron. Caſſin. c. 44. copioſè deſcribit. Salerno autem potitus, vrbe per id maximè tēpus longe clariſsima, atq; amœniſſima, ſedem ibi fixit, & D. Matthæo Apoſtolo inſignem Baſilicā, qua corpus eius ſacratiſsimum conderet, ædificauit. Pet. Diac. ibid. Caſsinum venerabundus adit, ac B. Benedicto munera obtulit quāplurima, tantoq; Principe digna. Ea deſcribit L. Oſt. lib. 3. c. 56. Succeſſores Roberti in Principatu Salernitano recēſet Rogerius II. Siciliæ Comes in Oratione ad Salernitanos proceres habita apud Falconē pag. 237. Ex ijs aliquot nos omiſimus in ſerie Salern. Principū, nempe Rogerium Roberti filium, & Gulielmum Roberti nepotem. Hos Lector interſeres, & mihi iam ſeni Μνημονικὸν ἁμάρτημα *condonabis.*

Roccha Arcis, Campaniæ opp. ab Henrico VI. Imp. obſidetur, & capitur. 148.

Roccha de Bantra à Caſsinatibus Monachis Rogerio Regi reſtituitur. 137.

Roccha Gulielmi ab aulicis Rogerij Regis recipitur. 142. Henrici VI. Imperatoris exercitui reſiſtit. 154.

Roccha Montisdraconis à Diopulto Cæſaris legato capitur. 154.

Roccharomana Rogerio Regi cedit. 324.

Rodulphus Pipinus, Comes Beneuentum ab Roberti Guiſcardi obſidione liberat. 112. Miror apud Scriptores illius temporis de tanto viro, & tam pio atq; Catholico ſilentium. An de ea Pipinorum gente fuerit, cuius in

Aede

Aede S.Petri ad Magellam ſepulchra extant. De hoc equidem nihil ſtatuo.

Roffridus Archiep.Beneu.moritur. 180. *De eo Falco in Chron.* 217.243.319.333.

Roffridus Abbas Caſsinenſis cum Campania Baronibus fœdus icit. 147. *Abit Panormum, obtinetque ab Henrico VI.Imp.oppida quadam.* 155.

Roffridus Epiſcopus Soranus cum alijs Epiſcopis celebrat Dedicationem Altarium Eccleſia Caſsin. 174.

Rogerius Comes Andriæ cũ alijs Comitibus obſiſtit exercitui Federici Imp.inuadentis Campaniam. 144. *iungit ſe Henrici Regis copijs.* 147. *De eo Chron.Rich.Sã. germ.ad an.* 1159. *& Diploma pacis Venetijs initæ inter Alexandrum III.& Federicum I.Imp.cui ex parte Guillelmi Siciliæ Regis ſubſcribit, apud Baron. ad an.* 1177.

Rogerius Comes Ariani impetitur à Rege Rogorio. 324. *Arianum ſe recipit,& à Rainulpho Apuliæ Duce defenditur.* 325. *Denique in manus Regis incidit, à quo cum vxore captiuus Panormum mittitur.* 338. *De hoc, puto, loqui Abbatem Celeſinum lib.* 1. *de Geſt.Rogerij Regis, quem, errore fortaſſe librarij, Comitem Orionenſem vocat.*

Rogerius Epiſcopus Ciuitatenſis interſuit Dedicationi Eccleſiæ Caſsin. 170.

Rogerius de Foreſta Caſtellanus Atini, an. 1192. *oppidum Sancti Eliæ capit.* 150.

Rogerius Rob.Guiſcardi filius fit Dux Apuliæ. 116. *Salerni Princeps.* 237. *moritur.*

Rogerius, frater Roberti Ducis Apuliæ, capit nepotem Africani Regis. 112. *De eo latè Baron.Tom.* 11. *an.* 1076. *& deinceps.*

Rogerius Comes Moliſij obſidetur Venafri à Richardo Caleni Comite.149.Erat vir iſte ſummæ nobilitatis, & Henrici Alemanniæ Regis,vt Richardus Sangermanenſis loquitur,ſororius,hoc eſt,conſobrinus. Comitatu tamen deiectus eſt,tradito ab Henrico iam imperante,Conrado illi Moſcanceruello,de quo ſupra mentio facta eſt,Rich.Sangerm. ad an.1196.

Rogerius iunior Siciliæ Comes,mox Dux Apuliæ,& Siciliæ, & Rex denique vtriuſque Siciliæ,Rogerij ſenioris Siciliæ Comitis filius,Roberti Guiſc.ex fratre nepos.135. 140.166.223.237.332.& ſæpe aliàs. Hic ſchiſma Anacleti,ſiue Petrileonis pertinaci ſtudio fouit; ab eoq; Regiæ dignitatis,quã vſurpauerat, diploma obtinuit. Pet.Diac.lib.4.cap.49. Ob id à S.Bernardo Abb. Clarauall.non Rex,ſed Tyrannus Siculus appellatus. ep. 130.139.140.Quicquid verò in laudem eius ſcripſerit Alexander Celeſinus Rogerij aulicus, atque adeò paraſitus,impietatis,& immanis crudelitatis accuſatur,atq; perſtringitur à Falcone Beneuentano, Petro Diac.Caſsin.lib.4.cap.100.& ſeq. a Romualdo item Salernitano,alijsq; eius æui ſinceris Hiſtoricis.Summa eſt,non recta perrexiſſe illum ad Regni gloriam, ſed per religionis contemptum,perfidiam,cædes, incendia, rapinas,aliaſq; eiuſmodi pſeudopoliticas artes. Quòd ſi eum aliquando laudauit vir ille Sanctus Petrus Cluniacenſis,id non fecit,niſi poſtquã Innocentio II.Papæ colla ſubmiſit, verumq; Pontificem agnouit,ſchima cui fauerat,deteſtatus.

Rogerius,Tancredi ſpurij Siciliæ Regis filius, Imperatoris Conſtantinopolitani filiã vxorem ducit an.1193. dudum à patre,Siciliæ Rex renũciatus.153. Rich.Sãgerm.refert id factũ an.1191.& iam dictam Rogerij

con-

coniugem tradit vocatam eſſe Vraniam. Ab vtroque diſsidet Fazellus lib. 7. cap. 7. ſcribens non ante mortē Tancredi, quæ contigit, vt ipſe ait an. 1195. Rogerium fuiſſe titulo Regis inſignitum. Ego verò, antiquioribus, vti par eſt, malo credere.

Romani Pontifices, qui in his Chronicis memorantur, hi ſunt.

Stephanus III. pag. 26.
Silueſter II. 108.
Gregorius VI. 108. 109.
Leo IX. 109. 130.
Alexancer II. 110. 131. 165.
Gregorius VII. 115. 133. 165.
Victor III. 116. 132. 165.
Vrbanus II. 117. 132.
Paſchalis II. 133. 180.
Stephanus V. 75. 130.
Victor II. 130.
Gelaſius II. 134. 203.
Calliſtus II. 134. 205. 233.
Honorius II. 134. 233.
Lucius II. 138.
Innocentius II. 135. 166. 250.
Adrianus III. 140. 165.
Lucius III. 145.
Anaſtaſius III. 140. 166.
Gregorius III. 138. 165.
Stephanus X. 165.
Honorius III. 164.
Vrbanus V. 166.
Bonifacius VIII. 166.

De his lege Platinam, Panuinium, Baronium, Binium.

Romoaldus S.R.E. Diac. Card. & Petrus Epiſcopus Portuenſis, Innocentij II. legati ad firmandam Beneuenti pacem. 187.

Romoaldus Archiepiſcopus Salerni, ſuccedit Alphano an. 1121. *defuncto.* 220. *Eius Chronicon nondum typis expreſſum ſæpè laudat Baronius Tom.* 12. *& Binius Romualdum magna pollentem auctoritate, in Alexandro III. haud rarò memorat.*

Ropolto de S. Euſtaſio, Beneuentanus Ciuis primarius, & pacifici in ea Vrbe fœderis defenſor, ab Anacleti Antipapæ aſſecla Creſcentio, eiuſque ſocijs per fraudem capitur, & vinctus in carcerem truditur: moxque ſoluitur, & Beneuento pellitur. 253. 254. *Conſpirat cum alijs quibuſdam in Creſcentium Beneuenti Rectorem,* 256. 257. *à Girardo Card. Innocentij II. Legato, creatur Beneuenti Comeſtabulus.* 277.

Roſſemannus Beneuenti Rector, idemque Archiepiſcopus, ab Anacleto Antipapa intruſus. 180. *& ſequ. De eo Baronius Tom.* 12. *an.* 1137.

Rufus Conſentinus Archiepiſcopus, cadēte pariete preſſus interijt. 145.

S.

S *Aladinus Rex Chriſtianos profligat & vincit.* 146. *Hieruſalem capit. ibid.*

Salernum. 29. 102. 237. *& alibi ſæpiſſimè.*

Saloniquium, ideſt Theſſalonice, à Gulielmo Siciliæ Rege capitur. 146.

Samuel Rex Sarracen. moritur. 102. *Mox filius eius ab Arone occiditur. ibid.*

S. Agatha, Ciuitas Campaniæ. 77. 325.

S. Germanus, ſub Caſſino Ciuitas. 144. 149.

S. Seuerina Calabriæ Ciuitas. 65.

S. Ere-

S.Eremus opp.70.
S.Seueri Caſtellum.325.
Sarolus de lo Tuſo.311.
Scafati opp.169.
Scyra oppidum.109.
Selectanum opp.146.
Seodam Rex Sarrac 48.53.& c.Nonnulli ſcriptores vocant Sangdam.De eo Regino ad an.871.& L.Oſt.lib.1.cap.34.& 35.
Sergius Neap.Magiſter militum,Lãdolphi Cap.ſocer.45.47.57.Vid ſupra pag.3.
Sergius alter Magiſter militum Neapolis.293.312.Rogerio aliquandiu obſiſtit,icto fœdere cum Roberto Cap. Principe,& Rainulpho Apuliæ Duce ,ſed rebus infeliciter geſtis,ceſſit Rogerio.
Sicardus Beneuenti Princeps , eiuſque geſta, 36.37.88. De eo Oſt.lib.1.cap.21.23.Vid.infra in ſerie Beneu. Ducum.
Sico Beneuenti Princeps.37.87.De eo L. Oſt.lib. 1. cap. 18.19.21.
Siconolphus Sicardi frater,primus Salerni Princeps. 36. 39.& ſeq.De eo Regino in Chronico , Nithardus lib.4. L. Oſt.lib.1.per multa capita,latè Baronius Tom.10. ab an.843.& deinceps .
Sicopolia,ſiue Sicopolis,ideſt Capua,38.71.
Sigilgiita Rob.Guiſc.vxor,165.Vide ſupra in Roberto, & G.Apul.lib.2. Aliqui vocant Sengregaitam.
Sipontum,Apuliæ Ducis Ciuitas,70.Olim celebris : nunc vix ruinæ apparent.
S.Sophia,Templum Beneuenti ab Arechi Principe conſtructum,30.De quo L.Oſt.lib.1.cap. 9 Aemulatus eſt eo opere illam Conſtantinopolis ἁγίαν Σοφίαν. Sed quid

pumi-

pumilio ad gigantem? Stupeo equidem cùm Procopium id Orbis miraculum deſcribentem lego. Quinetiam Georgius, vt puto, Codinus idem ædificium adeò extollit, vt ferè fidem excedat. Porrò in lucẽ, vti ſpero, prodibit is Georgij Commentarius, interprete Petro Leſenna I.C. viro varia eruditione, & quod rarum eſt, inſigni modeſtia ornatiſſimo.

Sorella opp. 148. *Caſtellum Soræ, Baron. ad an.* 1191.

Sora Ciuitas, 149. *De ea Baron. Tom.* 12. *ad ann.* 1140. 1156.

S.Stephani reliquiæ, 209. 212.

Stephanus Abbas S.Euſtaſij. 114.

Stephanus S.R.E. Card. intereſt Eccleſiæ Caſſin. dedicationi, 171.

Stephanus Epiſcopus Troianus intereſt Eccleſiæ Caſſin. dedicationi, 170.

Stephanus II. Epiſcopus Materienſis, 103.

Stephanus Archiepiſcopus Tarentinus, 107.

Stultus Paganus, 149.

Suiuum oppidum, 143. *De hoc P. Diac. lib.* 4. *cap.* 54. *Erat Roberto de Aquila ſubiectum.*

Sula Caſtrum, 135.

Sueſſula oppidum, 68. 77.

Sultaymus Rex Sarrac. 64.

T

T*Aberna Calabriæ Ciuitas*, 142.

Tammarum Campaniæ oppidum, 325. *De eo acta tranſlationis S. Athanaſij Epiſcopi Neapolit.*

Tancredus ex Litij Comite Rex Siciliæ, Regnũ Neapolitanum inuadit, & pęne occupat, 147. 153. *De eo Rich. Sangerm. in Chron. ad an.* 1191. *& deinceps.*

Tancredus de Conuerſano, ſiue de Conuerſana, 144. 247. 259.

259. *Erat Brunduſij Dominus, Alex. Abb. Celeſ. lib. 3. & 2. vbi multa eius geſta narrat, obitumq; infelicem. Fuit filius Gaufridi de Conuerſana Comitis Montis peluſij, qui nepos erat Rob. Guiſcardi, Malaterra libr. 2. pag. 31. Puto, cognomen hoc fuiſſe ſtirpis ſic dicta, non autem quòd Comites eſſent oppidi Conuerſani.*

Taxia, Langobardorum Regina, vxor Ratbeis Regis, Monacha fit apud Caſsinum montem, 26.

Theobaldus electus Epiſcopus Caſtellanus interfuit dedicationi Eccleſia Caſsin. 171.

Theodora Imperatrix Zoes ſoror, 108.

Theodorus ſiue Theodinus Abbas Caſsin. 143.

Tocchum opp. ad Aterni fl. ripam, 324. De eo Blondus in Aprutio.

Tranſmundus Marchiſius, Vide ſuprà, Aſto Marchiſius.

Tres Sancti, locus ſic dictus prope Beneuentum, 312. De eo Acta Translationis S. Ianuarij, Sicone Principe.

Tripolis, Ciuitas Africa à Rogerio Rege capitur, 138.

Troia Apulia Ciuitas, eo propemodum loco, quo Ecana fuerat à Bubagano Catapano, vti Blondus lib. 13. Hiſtor. tradit, ædificata, à Rainulpho Apulia Duce poſsidetur, qui ibi moritur, 326. à Rogerio Rege tandem capitur, 332.

S. Tryphomenes corpus transfertur, 88.

Tuſum oppidum, 207.

V.

VBaldus Epiſcopus Caleni adfuit Dedicationi Caſsinen. 170.

Venafrum Campania Ciuitas à Rogerio Rege obſidetur, capitur, & diripitur, 323.

Venuſia Apulia Ciuitas; Ibi exercitus confœderatorum Principum aduerſus Rogerium, cogitur, 279.

Ve-

Veſuuij montis incendia,64.129.137.328.
Vgo Cardinalis,Rector Beneuenti,205.
Vgo Archiepiſcopus Hydruntinus adeſt Dedicationi Eccleſiæ Caſsin. 171.
Vgo Infans,Vir militia potens,191.238.
Victor Antipapa in ſchiſmate contra Alexandrum III. Papam, 142.320.
Vindicoſi,turma Sicariorum,profligatur,146.
Vmfreda,ſiue Vmfredus Dux moritur,110.
Vrſus Archiepiſcopus Barenſis moritur, 116.
Vrſus Barij Princeps,frater Alonis,94.
Vrſus Beneuenti Princeps, 39.
Vrſus Comes Compſinus,al.Concinus,33.38.*Heremperti corruptus Codex variè nominat. Annè Campſinus, è ſtirpe ſcilicet Campſina? Nam lego apud Colenn. & Blondum Ioannem Campſinum Heraclij Imp.ætate Apuliæ Præfectum.Is Neapoli reſedit.*

PROPY-

PROPYLAEA.

CVm in his Chronicis, & maximè in Heremperti Epitome, ſæpe fiat mentio Beneuenti, Salerni, & Capuæ Principum, neceſſarium duxi, horum ſeriem, veluti Propylæa quædam, præfigere Operi: nimirum, vt Lectores, hac qualicumque luce prædîti, liberiùs in Hiſtoriæ cognitione poſſint excurrere.

Series Ducum, & Principum Beneuenti, ex Paulo Diac. Heremperto, alijſque nonnullis.

GOthorum Regibus, qui per centum quadraginta circiter annos Italiam preſſerant, Belliſarij, & Narſetis virtute deuictis, extinctiſque, Langobardorum examina è Scandinauia Inſula ad Italas regiones, euocante Narſete, anno Chriſti 568. *conuolarunt. Igitur Alboinus cum innumera barbarorum gentium multitudine Italiã prædabundus ingreſſus eſt, magnamq; eius partem armis occupauit, reliqua à Græcis vix retenta. Poſt tres verò Regni Langobardici annos, ſucceſſit Alboino Clephon: quo poſt decimum octauum menſem à ſeruo necato, Lãgobardi, vt odioſum Regis nomen euitarent, triginta Duces, qui eam Italiæ partem, quam armis ceperant, per Dynaſtias moderarentur, ſummo omnium conſenſu creauerunt: tametſi poſt decem annos, rurſus ad Regem ſibi eligendum, conſtituendumque redierint. Inijs autem Dynaſtis, primus Beneuenti Dux.*

I. Zoto fuit, qui Dynaſtiam tenuit an. 20. *Paul. Diac. de Geſt. Langob. lib.* 3. *cap.* 34. *Is viuebat Guntrammo*

Rege Francorum,& Authari Rege Langobardorum, vti elicitur ex Cap.35.quo Paulus tradit, Autharim nonnullas Prouincias Beneuentano Ducatui ſubieciſſe.

II. Aroges, ſiue vt alij vocant Arechis, ex nutricio Giſulphi Ducis Foroliuij, factus eſt Dux Beneuenti ab Agilulpho Rege Langobardorum. Paul. Diac. lib.4. Cap.19. Præfuitque an.50.Paul.Diac.lib.4.Cap.46. & Herempertus in Catalogo Ducum Beneuenti. Meminit huius Ducis S.Gregorius lib.2.Regeſti Epiſt.32.vocatq; Arogem.

III. Aio Arogis filius an.1.mens.5.Paul.Diac. lib.4. Cap.46.

IV. Rodoaldus Giſulphi iam dicti filius an. 5.Paul. Diac.lib.4.Cap.47.

V. Grimoaldus frater Rodoaldi an. 25. Paul. Diac. lib.4 Cap.47. Quod intelligi debet de 15.annis Ducatus, & 10.Regni ſimul iunctis. Nam ex Duce Beneuenti factus eſt Rex Langobardorum poſt mortem Ariperti, dū Bertaritus, & Godebertus filij ſtultè inter ſe de Regno dimicarent. Idem ibidem.

VI. Romoaldus Grimoaldi Regis filius, à Patre, ad Regni acquiſitionem abeunte, relictus eſt Dux Beneuenti data ei vxore Theodorada Lupi Foroliuienſis Ducis filia, ex qua tres filios genuit, Grimoaldū, Giſulphum, & Arechim. Idem lib.4. Cap.53.& lib.5. Cap.25. Ducatum Romoaldus tenuit an.16.Idem lib 6.cap.2.

VII. Grimoaldus II. iam dicti Romoaldi primogenitus Ducatum rexit an.3.Vxorem habuit Vvigilindam Cuniberti ſororem, Berthariti Regis filiam. Idem lib. 6. cap.2.

VIII. Giſulphus Grimoaldo fratri ſucceſſit, præfuitq; an.17.Hic ex Vviniberta vxore genuit Romoaldum II. Idem ibidem. Cāpaniam dirè populatus, Ioannis VI.P.M. preci-

precibus vix placatur.Idem lib. 6.cap.27. Platina in Ioanne VI.Colennut.Hiſt.Neap.lib.2.

IX. Romoaldus II.Ducatum geſſit an.26.Paul.Diac. lib.6.cap.55.Hic ex priore coniuge Guntberga Luitprandi Regis ſorore genuit Giſulphum II. eaque mortua duxit Rauigandam Gaidoaldi Brixiæ Ducis filiam. Idem lib.6.cap.50.Giſulpho autem ob pueritiam inepto regimini,Luitprandus Rex ſubſtituit nepotem ſuum,cui nomen

X. Gregorius,eique vxorem dedit Giſelbergam. Hic Giſulphum puerum educauit,educatoque Conibergam coniugem iunxit.Idem lib.6.cap.55.Vixit autem in Ducatu Gregorius an.7.Idem cap.56.eique,nondum adulto Giſulpho,ſucceſſit

XI.Godeſcalcus,qui poſt tres Ducatus annos occiditur à Giſulphi ſequacibus, eiuſque vxor Anna Conſtantinopolim,vnde venerat,rediit.Idem lib.6.cap.57.Itaque

XII. Giſulphus II. iam ætate idoneus rectioni, Luitprandi patrui opera Ducatum capeſſit.Idem lib.6.cap.58 tenuitque per an.14. vt tradit Herempertus : qui & ſequentium Beneuenti Principem ſeriem ſic habet.

XIII. Luitprandus an.8.men. 3. Hunc puto Giſulphi filium.

XIV. Arechis an. 28.men.6.

XV. Grimoaldus Arechis filius, an.18.

XVI. Grimoaldus alter, cognomento Storeſayg, an. 11.men.1.

XVII.Sico exul de Ciuitate Spoletana, an.12.mẽſ.2.

XVIII.Sicardus Siconis filius,an.6.men.10.

XIX. Radelchis an. 11. Iſte Radelchis (verba ſunt Heremperti in Cod.Boluit.) *incepit principari anno Domini 840. & tunc Ciuitas Capuana de nouo conſtructa eſt,iuxta pontem in quo nunc eſt. Et tertio anno Princi-*

patus diuiſit Principatum Beneuentanum à Principatu Salerni cum Sichinolfo filio Siconis Principis, & fratris Sicardi prædicti.

XX.Radelgarius filius eius ſedit an.3.men.3.dies . .

XXI.Adelchis frater eius ſedit an.24.men.6. Hic à quibuſdam vocatur Adelgiſius.

XXII.Gaideris filius prædicti Radelgarij an.2.men. 6.dies 19.

XXIII. Radelchis filius ſupradicti Adelchis an. 3. men.8.dies 21.

XXIV.Aio,Radelchis frater an.6.

XXV.Vrſus Aionis filius an.1. Poſtea dominati ſunt in Principatu Beneuenti per annos quatuor.

XXVI.Sabbaticus, ſiue, vt alij appellãt, Symbaticius, *Stratigò,&*

XXVII.Georgius Patritius, Græci, qui tunc temporis præerant in Apulia pro parte Imperat.Cõſtãtinopolitani.

XXVIII. Guido Marcheſius poſtea tenuit Principatũ an.1.men.8.

*XXIX.*Radelchis *Princeps ſedit an.1.*

Hactenus Heremperti verbis. Reliquos Principes ex Platina, Colennutio, Sigonio, & Ammirato collegi.

XXX. Athenolphus Beneuenti, & Capuæ Princeps, an.15. Cuius ſucceſſores Capuæ ſimiliter Principes extiterunt.

XXXI. Athenolphus, & Landolphus filij an.32.

XXXII. Landolphus ſolus, mortuo patre Athenolpho, an. 4.

XXXIII. Pandolphus cognomento Capoferreus circa annos 15.

XXXIV.Landolphus II.Pandolphi filius, an.17.

XXXV. Landenolphus an.9. Hic in Eccleſia S.Mar-

celli

celli à Capuanis occiditur.

XXXVI.Laidolphus Lãdenolphi frater an.2. Eiq; ab Othone III.Imp.deiecto,ſufficitur quidam

XXXVII.Ademarius: quo ob generis vilitatem à Capuanis pulſo.

XXXVIII.Pandulphus II. à S. Agatha dictus, Landolphi II.filius capeſſit Dynaſtiam,tenuitq; an.28. Eoq; ab Henrico I.Imp.quòd ad Græcos defeciſset, in Germaniam relegato,ſufficitur.

XXXIX.Pandolphus III.Theani Comes,qui Princeps fuit an.3.donec videlicet

XL.Pandolphus à S.Agatha è Germania reuerſus,Dynaſtiã recuperauit,quam ſceleratè preſſit per annos circiter 12.Tandem à Conrado Imp.deiectus eſt, eique ſucceſſit Salerni Princeps

XLI. Guaimarius. Hic Principatum Beneuentanum, & Capuanum tenuit an.9.

XLII.Pandolphus III.iã dictus ab Henrico II. Principatui reſtitutus.Sed non diu poſt Pandolphus iſte obÿt.

XLIII.Pandolphus Pandolphi III.filius.Huius Principis tẽpore Leo IX.P.M.Beneuentum Rodulpho concedit.

XLIV.Rodulphus igitur iſte inter Beneuẽti Principes numeretur,donec certiora comperiam.Poſt hunc

XLV.Humfridus Apuliæ Comes Beneuentum occupat, cui ſucceſſiſse videtur

XLVI.Landolphus,Rodulphi iam dicti fortaſse filius, aut frater.Hic cum alijs Ducibus, & Dynaſtis interfuit celeberrimæ illi Caſſinenſis Eccleſiæ Conſecrationi, quam Alexander II.P.M. magnificentiſſimè exequutus eſt an. Sal.1071. vti Acta ipſa Conſecrationis, à nobis inferius ponenda,diſertè tradunt.

Pri-

Primordia Ducum Beneuenti.

ENumeratis iam, quotquot reperire potui, Beneuenti Dynaſtis, expedienda mihi, Lector, hoc loco eſt, haud ſanè leuis difficultas de illorum Epoche; quo ſcilicet anno Dux primus Zoto regere cœperit Beneuenti Dynaſtiam. Video enim varias de hac re Chronologorum, Hiſtoricorumq; ſententias. Herempertus in Catalogo Ducum Beneuenti, quem Hiſtoriæ ſuæ præfixit, apertè tradit, ab ipſo anno 568. quo Langobardi, teſte Paulo Diacono lib. 2. de Geſt. Langob. c. 7. Italiam cum Alboino Rege ingreſſi ſunt, Zotonis Ducatum initium habuiſſe. Leo autē Oſtienſis lib. 1. Chron. Caſſin. c. 48. figit Beneuentani Ducatus primordia ad an. Chriſti 571. ſcribit. n. Ducatum Beneuentanū perduraſſe annis 320. ſi numerentur anni à primo Duce Zotone vſq; ad 891. Chriſti annum, quo Vrbs Beneuenti capta eſt à Symbaticio Græcorū Patritio. Si itaq; ab annis 891. detrahātur anni iam dicti 320. reliqui erunt anni ſolidi 571. quo cæperit Zotonis Ducatus. Longè verò ab horum ſententijs recedit Vvolphangus Lazius lib. 12. de Migrat. Gent. aſſerens ab Rege Anthario, quem alij vocāt Autharim, conſtitutum fuiſſe Zotonem Ducem Beneuēti: citatq; Paul. Diac. lib. 3. c. 16. Sed, vt mox oſtendam, illi Paul. Diac. probè perceptus, minimè ſuffragatur. Sequi tñ voluit Lazium Sigonius, & hunc Lauretus, arbitrantes nō ante Autharis Regis ad Samnites, Lucanos, Calabroſq; acceſſum, atq; horum prouincias ab eo debellatas, & Zotoni Duci ſubiectas, Beneuentanā Dynaſtiā incepiſſe. Quocirca Lauretus ſtatuit exordium Zotonis Ducis circa annū 587. ſecundo videlicet, aut tertio anno à Regni Autharis initio; quem cū Baronio, & Sigonio ait factū fuiſſe Regem Langobardorum an. 585. Deniq; Turſellinus in ſua Hiſto

riarum

riarum Epitome opinatur nõ ab Authari,ſed ab Agilulpho Rege creatum eſſe primum Beneuenti Ducem,idq; factum an.591.videlicet anno primo Agilulphi Regis.

Ego verò poſt diligẽtem eius rei conſiderationẽ,Oſtiẽſis quidem tueri me poſſe ſententiã confido,alias autẽ facilè mecum confutabit quiſquis Hiſtoriam Lãgobardicam vel mediocriter nouerit. Quocirca ſtatuamus hic theſes aliquot certas,& exploratas, è quibus rei geſtæ veritas innoteſcat. In primis cõpertũ,certumq; eſt apud omnes,Zotonem viginti annis rexiſſe Ducatum. Ita habent Paul. Diac.lib.3.de Geſt.Langob.c.34. Herempertus in Catalogo Ducum Beneuenti,Leo Oſtien.Pandulphus Colenn.Sigonius,& alij recentiores.Præterea certũ quoq; eſt,Arechim,ſiue,vt eũ D.Gregorius vocat,Arogem, Zotonis ſucceſſorem, an.Chriſti 592. creatum eſſe Ducem Beneuentanorum.Id conſtat auctoritate S.Greg.Papæ, qui Epiſt. 32.lib.2.Regiſt.ſcribens Ioãni Epiſcopo Rauennati, dolet Arogem ſe iunxiſſe cum Arnulpho, hoſq; duos Duces Langobardorũ multas tetendiſſe inſidias noſtræ Neapoli. Scripta eſt autem ea Epiſt. Indict. 10. quæ proculdubio deſignat annum 592.vti rectè Illuſtriſs.Baronius ad eũ annum obſeruat. Hoc ipſum ſolidiſſimè firmatur ex Paulo Diac.ſcribente lib.3.c.vlt.Agilulphũ deſignatum eſſe Lãgobardorum Regem menſe Nouembri eiuſdem anni, quo Autharis mortuus eſt;poſt Paſcha verò ſequẽtis anni eũdem in Regno ſolemniter confirmatum. Quæ certè verba, veluti digito,indicant annũ Chriſti 591. quo etiã baptizatus eſt Agilulphus.Nam Autharim, quem cõſtat factũ eſſe Regem an.585.ſex ſolos annos regnaſſe, ex eodẽ Paul.Diac.lib.3.c.pen.certum eſt.Porrò cùm etiã certum ſit,Arechim,ſiue Arogem factum eſſe Beneuenti Ducem à Rege Agilulpho nõ multo poſt quàm ille Regnum inijt, vi-

delicet

delicet eodem an. 591.*vel ſummum, anno ſeq.* 592.*tum quia Paulus Diaconus inter prima geſta Agilulphi Regis, Arogem Ducem creatũ narrat, tum etiã quia ex auctoritate S.Gregorij iam dicta, ad illum annũ Ducem Arogem Baronius collocat, liquidò ex his conſequitur nõ poſſe dari. vti ſanè dandi ſunt, Duci Zotoni annos* 20. *niſi ab anno* 592. *retrocedendo deueniamus ad annũ* 571. *quo illum iniiſſe Beneuẽti Ducatũ Leo Oſtienſis tradit. Atq; eadem ratiocinij, & argumenti vi neceſſe eſt omnes alias iã ſupra recitatas opiniones, ſimul corruere. Quomodo.n.dabunt Zotoni viginti Ducatus annos ij, qui eum vel ab Authari Rege anno* 587.*vel ab Agilulpho anno* 591.*factũ eſſe Ducem arbitrantur, cum à* 587.*ad Arogem, non niſi quinq; anni, & à* 591.*ad eundem Arogem, ſiue Arechim, pauci tãtummodò menſes, aut ad ſummũ, vix vnus annus interſit?*

Herempertus ſimiliter (ſi tñ Heremperti eſt ille Ducũ Catalogus, qui pagellis ante initiũ eius Hiſtoriæ ſcriptus habetur) aberrat à iam ſtatuto numero 20. *annorũ Zotonis Ducis. Nã ab anno Chriſti* 568. *quo eius Ducatum Herempertus exorditur, vſq; ad expletum annum* 591. *quo Arechis ab Agilulpho Rege factus eſt Dux, ſunt anni ſolidi* 23.*vel fortaſſe* 24. *non autem* 20.*ſolummodò. Præterea videtur prorſus incredibile Lãgobardos, eo ipſo anno* 568.*quo Italiã ingreſſi ſunt, tñ terrarum acquiſiuiſſe, vt non ſolùm Inſubriæ, Iſtriæ, Venetiæque Ciuitates, quas primas citra Alpes inuenerunt, ſed ẽt Beneuentũ, quod in* 14. *Italiæ regione à Paul.Diac.collocatur, dictò penè citiùs occupauerint, quaſi tunc Itali omnes fuiſſent.*

-------------- imbelles lepores, timidiq; cunicli.

Quòd verò Herempertus in eo Catalogo aſſerit Radelchim, qui Sicardo ſucceſſit, iniiſſe Beneuentanũ Principatum anno Chriſti 840.*id aliud profectò non eſt, niſi errorẽ*

errore

errore cumulare. Conſtat enim ex Annalibus Geſtorum Caroli Magni, & Ludouici Pij, auctore Britanno quodã Anonymo Hiſtor. German. Tom. IV. cui ꝙ magiſter Caroli Magni, & eorũ, quæ ſcripſit, fere omniũ oculatus teſtis extiterit, longè magis quàm Heremperto, aut cuiuis alij credere debemus; cõſtat, inquã ex hoc tã certo, grauiq; Chronographo, Siconem creatũ eſſe Beneuenti Principem anno 818. Huic verò, ipſo Heremperto teſte, poſt 12. annos, & menſes duos, Sicardus filius hæres extitit Principatus, quẽ 6. annis, & menſib. 10. moderatus, Radelchim habuit ſucceſſorem. Ini nunc mecũ Lector has ratiunculas, & porrò inuenies, à Zotone Duce vſq; ad Radelchim non 840. ſed vix 837. annos intercurriſſe. Sed eiuſce Catalogi mendorum in notis arithmeticis, quis vnquã finis, ſi ea diligentiùs quis velit excutere? Quamobrem Catalogum Ducũ Beneuenti vſq; ad Giſulphũ II. non ex Heremperto, ſed ex Paul. Diac. qui Herempertum pluſquàm centum annis præceſſit, hic ego poſui: ratus antiquiorem illum ſcriptorẽ, eumq; nuper Lugduni Batauorum ex veterum collatione Codicum, quantum fieri potuit, emendatè procuſum, nobis vtcumq; certiora ſuggerere. Et quidem, periculo facto, cõperi, optimè conuenire Pauli Diac. numeros cum numeris tum Leonis Oſtienſis, qui ſtatuit, vt videmus, Zotonem Ducem ad annũ Chriſti 571. tum etiã Codicis legum Lãgobardicarum, in quo legitur Cõſtitutio quædã Grimoaldi, qui ex Duce Beneuenti, factus eſt Rex Langobardorũ, lata ab eo anno ſexto Regni eius, currente Indict. vndecima. Colligitur quippe illum cępiſſe regnare Indict. prima, hoc eſt anno Chriſti 663. & anno præterito 662. reliquiſſe Ducatũ Beneuenti Romualdo filio. Si igitur ex annis 662 eximantur anni 91. quot videlicet ponit Paul. Diac. à Zotone Duce, ad Romoaldũ, qui Grimoaldo ad Regnũ abeũti

ſucceſſit, reliqui erunt 571. totidem nimirũ, quot ex Leone Oſtieñſi colliguntur. Eodẽ igitur anno 571. ſtatuenda eſt Epoche Ducum Beneuenti. Huic autem ſñiæ Paul. Diac. quẽ Lazius pro ſe laudat, minimè refragatur. Nuſquã.n. Paul. Diac. aſſerit, vt Lazius putat, Zotonem non extitiſſe Ducem, niſi poſtquã Rex Autharis Beneuẽtũ veniſſet; & eũ Ducẽ conſtituiſſet, ſed id tñ Paul. Diac. ſcribit, Autharim, facta excurſione cum ſuo exercitu à Samnio vſq; ad Rhegiũ, hoc eſt ad extremã vſq; Calabriã, eas prouincias, quas debellauerat, & occupauerat, Zotoni tradidiſſe regẽdas. Quocirca cũ ſcribit Autharim Beneuentũ acceſſiſſe, nõ debet, aut poteſt inde elici, Beneuentũ ab Authari fuiſſe primò expugnatũ, & Zotoni traditũ, ſed poſtquã in eã vrbem receptus à Zotone eſt, reliquã Samnitiũ regionem, & Lucaniã, atq; Calabriã occupaſſe. Verùm Paul. ipſe Diac. audiatur, & ſatis erit. Is lib. 3. c. 33. ſic ait: Circa hęc tẽpora *(profligati videlicet Francorũ exercitus à Childerico Rege in Italiã miſſi)* putatur eſſe factũ, quod de Authari Rege refertur. Fama eſt.n. tũc eũdẽ Regẽ per Spoletiũ Beneuentũ perueniſſe, eãdẽq; regionẽ cępiſſe, & vſq; ẽt Rhegiũ, extremã Italię Ciuitatẽ, vicinã Sicilię, perambulaſſe. *Nõ dicit cępiſſe Beneuentũ, ſed Beneuẽtanã Regionẽ: alioquin ſi ex eo, ꝙ Beneuentũ veniſſe dicitur, colligi debet, eã Ciuitatẽ expugnaſſe, & occupaſſe, profectò & Spoletiũ expugnaſſe, & cępiſſe intelligere oporteret, qa Spoletiũ Autharis venit, & per Spoletiũ Beneuentũ. Atqui Spoletiũ diu antea à Langobardis fuerat occupatũ, & Ducis ſedes factũ. Lege Lazium de Migrat. Gent. lib. 12. Zotonẽ igitur ab Alboino Rege an. 571. creatum Ducẽ exiſtimo. Is quippe & alios quoſdã creaſſe legitur, videlicet Giſelbertum Veronæ, Brixiæ Vvalrim, Tridenti Comum, & Foroiulij Giſulphũ, vti Paul. Diac. & ex eo Lazius tradunt.*

Series

Series Comitum & Principum Capuæ. ex m.s. Cod. 353. Bibliothecæ Caſsinenſis.

I. LAndolphus *ſenior tenuit Capuam veterẽ annis* 25.*menſ*.4.*& fecit Ciuitatem nouam in monte Trifiſco, quam dominatus eſt anno* 1.*menſibus* 8.*Quo deficiente ſucceſſit*

II. Lando *filius eius; & dominauit iam dictam Ciuitatem an.* 13.*men*.9.*qui nono menſe, antequàm moreretur, ad Pontem Theudæ multos virili certamine Neapolites interfecit, cępitq; nongentos. Cum autem cremata eſſet Ciuitas Capuæ ab igne, venit cum fratribus ſuis, ideſt Landone, Pandone, Landolpho Epiſcopo, & Landenolpho ad pontem Caſulini, & condiderunt ibi Ciuitatem, quæ nunc eſt Capua: in qua iam dictus Lãdo vixit an.*4.*men*.9.*& defunctus eſt: cui ſucceſſit*

III. Lando *filius eius: & tenuit Capuam men*.6.*& proiectus eſt de eadem Ciuitate à Pandone thio ſuo, qui*

IV. Pando *tenuit Comitatũ Capuanæ Ciuitatis an*.1.*men*.4.*cui ſucceſſit in regimine iam fatæ Ciuitatis*

V. Landolphus *Epiſcopus frater eius, quam dominauit an*.3.*& men*.9.*Quibus expletis venit Ludouicus Imperator iterum in Capuam menſe nono, & abijt Barium, ſuper quam Ciuitatem ſedit an*.4.*& cępit eam, ſimulque & Seodam Regẽ Sarracenorum cum alijs plurimis. Qui Beneuentum reuerſus, captus eſt à Beneuentanis menſe Auguſto: ſed dimiſſus ab eis, diſtrictus Sacramentis, receſſit à Beneuento: & intra tres dies ac noctes habuit Berole, in qua deguit men*.11.*Inter quos poſtulatus à Lãdolpho Epiſcopo iterum venit: & per quoſdã Comites ſuos,* For. abijt Berolã.

anteꝗuam ille Capuam adueniret, multi interfecti ſunt Sarraceni, ita vt de duodecim millibus pauci remanerent: qui à magno exercitu Sarracenorum ſuper Salernum reſidente venerant: ſed audientes mortem proximorum, rurſum paululum ſupra eandem Ciuitatem commorãtes reuerſi ſunt in terram ſuam. Ludouicus Imperator hoc audiens, quia volebat ire ſuper eos, reuerſus eſt Capuam, in qua vno anno commoratus, reuerſus eſt in Franciam, in qua eodem anno defunctus eſt. Landolphus autem Comes & Præſul ante aduentum iamfati Imperatoris, & poſt deceſſum eius tenuit Capuam an. 12. Quo recedente

VI. Pandenolphus *nepos eius factus eſt Comes Capuæ, & Landolphus filius Landonis factus eſt Epiſcopus. Eodẽ tempore, ſed ſuggerente Aduerſario Chriſtianæ fidei, facta eſt eodem anno diuiſio eiuſdem Epiſcopatus à iam dicto Pandenolpho: qui odij, & inuidiæ accenſus ardore, Landenolphum fratrem ſuum laicum inordinatè tondens direxit Romam: eumq; à Ioanne Papa multa prece depoſcens, Epiſcopum fecit. Qua de re non parua inter parentes vtrorumque Epiſcoporum diſcordia nata eſt, ita vt odium fieret, plurimo valens tempore. Denique Ioannes Papa, tali comperto flagitio, aduenit Capuam: & vt diſcordes ad concordiam reuocaret, diuiſione facta, vtrumq; conſtituit: ideſt in Ciuitate Capua Landenolphum Epiſcopum, Landolphum verò Epiſcopum in Sancta Maria, cognomento Suricorum; & facta pace inter eos (ſed paulalum perdurante) Romam reuerſus eſt ad ſedem propriam: iterumq; facta eſt inter eos diuiſio; quam non poſt longum tempus pax ſequuta eſt. Denique iam fatus Pandenolphus, completis in Comitatu an. 3. & men. 8. fecit conuiuium cunctis parentibus ſuis, plurimis eos ſacramen-*

mentis alligans, vt non ei quolibet modo nocerent. Sed illi ſtatim periurantes cœperunt eum, & diuiſerunt inter ſe Comitatũ Capuanum: & Landolphus Epiſcopus adeptus eſt totum Epiſcopatum.

VII. Lando *autem pater Landolphi Epiſcopi fuit Comes Capuæ an. 2. men. 10. Cui ſucceſſit*

VIII. Landenolphus *frater eius, vicem illius tenẽs an. 1. men. 4. Quo viuo decedente menſe Ianuario, cæpit Capuam*

IX. Athenolphus *Comes, quam annis tredecim mirificè regens, poſtea factus eſt Princeps Beneuenti: complenſque in Principatu an. 10. & men. 6. vita priuatus reliquit eum filijs ſuis Domino Landolpho, & Domino Athenolpho Chriſtianiſſimis Principibus. Secundo autem anno, quo factus eſt Comes Capuæ Dominus Athenolphus, factum eſt prælium inter Capuanos, & Neapolites in Liburia ad Sanctum Carſium: ſed ita interfecti ſunt Neapolites à Capuanis, vt valde pauci remanerẽt ex eis: inter quos Neapolites, Græci & Sarraceni fuerunt pro adiutorio eorum. Ind. VI. poſt dies vndecim capitur Berelais à Domno Athenolpho. Eadem hebdomada Aio Princeps cum quodam Patritio Conſtantinopolitano, ex vtraque parte certatim pugnantes, ad poſtremum ille Patritius victor effectus eſt. . . . .*

Hunc Leo Oſt. lib. 5. c. 44. & ex eo Baronius ad ann. Chriſti 879. vocant Randenulphum, iſque modo Capuæ Princeps, modo Dux, modo Iudex appellatus legitur, vt ibidem Baronius obſeruat.

Hoc loco erat ſemilacera pagella in Exemplari m.s. Caſſinen. . . . .

Concilium fecerunt Capuani, qualiter interficerent Landenolphum Principem filium Pandolphi eximij Principis: quod & fecerunt. Nam dum procederent ad Sanctum Marcellum, peractis Miſſarum ſolemnijs à Præſule eiuſdem Ciuitatis Aio nomine, egreſſus prædictus Princeps foras Eccleſiam, inſurrexerunt in eum, (proh

dolor)

dolor) cum gladijs & fuſtibus, & interfecerunt eum, atque exutum veſtibus, nudum in platea eum reliquerũt. Quem rapientes Monachi ex Monaſterio S. Benedicti, in eodem Monaſterio ante Secretarium, eum ſepelierunt. Archiepiſcopus verò ſupradictus fugit in iam dicto Monaſterio: quem etiam poſtea ibidem iam dicti Capuanites veneno peremerunt: ſepultuſq; eſt ante Regia Secretarij. Sed Omnipotens Deus illis, qui hunc innocentẽ peremerũt Principem, oſtendere eſt dignatus, quia in ſuo eum Regno recepit. Nam quadam die claudus quidam ad eius ſepulchrum veniens, obnixè Christum rogare cœpit, atque interceſſ. . . . Dominum Landenolphum Principem, cuius corpus illic requieſcebat, qui etiam ſine cauſa à ſuis occiſus fuerat, ei priſtinam ſanitatem reddere dignaretur. Mira res: ſtatim ſuper eodem ſepulchro ſoporatus, totam quietauit noctem. Mane autem facto ita ſanus ſurrexit, ac ſi nullam debilitatem membrorum vmquam habuiſſet. Sed & hoc nobis . . . .

Cętera deſunt in Caſſinenſi Codice.

Ea verò ſupplere ex alijs ſcriptoribus, & ſequentium Capuæ Principum ſeriem texere, nobis planè neque libet, neque feſtinantibus nunc Typographicis operis, propemodum licet. Porrò non deerunt alij, quibus otium, & volupe erit hęc excutere diligentiùs, & ampliſſimos hos Principes in lucem producere ſeriatim: ij verò pręcipuè, quibus Capuana Hiſtoria tum ſacra, tum profana iam eſt in manu, Michael videlicet Monachus, & Camillus Peregrinus, viri apprimè ſolertes, & in rebus patrijs, cęteraque literatura doctè verſati.

Pri-

Primordia Comitum, & Principum Capuæ.

LEo Oſtienſis lib.5.cap.43. & ex eo Illuſtriſs. Baronius Tom.9. ſcribunt aduenißе Capuam Ioannem Papam eo nomine Octauum, & diuiſiſſe Epiſcopatum Capuæ inter diſſidentes Landolphum, & Landenolphum, anno Chriſti 879. *Atqui, vti ſuperius ex m.s. Cod. Caſſinen. ſcripſimus, eiuſmodi diſſenſio inter Landolphum, & Landenolphum contigit anno primo Pandenolphi Comitis. Aduentus igitur Papæ Ioannis figi debet ad annum ſecundum iam dicti Pandenolphi: nam multæ interceſſerunt calamitates atque ærumnæ ex illa inter Epiſcopos diſcordia, vt neceſſe fuerit Leonem Epiſcopum Theanenſem, & Berthariũ Abbatem Caſſinenſem Romam proficiſci, qui denuntiatione turbarum, cladiumq; maximarum, quibus & ipſe Summus Pontifex inuoluendus eſſet, eum à conſecratione Landenolphi deterrerent. Ergo primus annus Pandenolphi Comitis, fuit Chriſti* 878. *E quibus ſi detrahantur quinquaginta octo propemodum anni (hoc eſt* 57. *& menſes decem) qui colliguntur ex ſupraſcripta annorum ſerie, quibus Capuæ Comites, Pandenolphi prædeceſſores dominati ſunt, remanebunt anni* 820. *Hoc igitur anno iuxta Anonymum hunc ſcriptorem, qui à Landolpho ſeriem Comitum ducit, Comitatus Capuæ exortus eſt. quamquam negare non poſſum aliquot reperiri in Hiſtorijs, multò antiquiores Landolpho iſto. Leguntur enim apud Paul.Diac.lib.4.cap.3. Tranſamundus, & lib. 5.c. 9. Mittola Capuæ Comites, qui proculdubio ante annum* 820. *vixerunt.*

Principatus autem Capuæ diu poſtea initium habuit, nem-

nempe Athenolpho,qui Radenolphus à quibuſdam appellatur,imperante: de quo ſuperius iam dictum eſt numero IX.

Salerni Principes ex Heremperto, Leone Oſt.alijſque recentioribus.

Lotharius Auguſtus Beneuentanam ampliſſimam ditionem (ea quippe per Samnium,Lucaniam,Calabriam,& magnam Apuliæ partem latè protendebatur) ita diuiſit,vt Aldegiſius Beneuenti, Siconolphus Salerni eſſent Principes. Quod an. Chriſti 851. factum Hiſtorici memorant. Igitur primus Salerni Princeps fuit

I. Siconolphus Sicardi Beneuentani Principis frater.

II. Sico Siconolphi filius.

III. Radelchis,Siconolphi filius,Siconis frater.

IV. Adelchis, Siconolphi item filius.

V. Ademarius Petri filius à Lothario Imp. fit Salerni Princeps.

VI. Dauferius Maionis filius,Siconolphi affinis.

VII. Guaiferius,Dauferij patruelis: Eoque Monacho facto

VIII. Guaimarius filius ſuccedit.

IX. Giſulphus Guaimarij filius.

X. Guaimarius II. Guaimarij ſenioris filius.

XI. Ioannes Giſulphi filius.

XII. Guaimarius III. cognomento Balbus, Ioannis filius.

XIII. Giſulphus II. vltimus è Langobardis.

XIV. Robertus Guiſcardus Nortmannus, Dux Apuliæ.

XV. Ro-

XV. Rogerius Comes Siciliæ, Rex Neapolis.

XVI. Gulielmus I. cognomento Bonus, Rex vtriuſque Siciliæ.

XVII. Gulielmus, re & cognomine Malus, Rex vtriuſque Siciliæ.

Item alij, atque alij inſequentes Reges Neapolis, ſiue Regum filij, eo Principatus Salerni titulo honorificè inſigniti leguntur: quos non eſt opus recenſere.

De Heremperto.

E*Diturus è manuſcriptis Codd. Chronicorum noſtratium quaternionem, ea equidem ad frontem cuiuſque Chronici exponere tui gratia, ſincere Lector, debeo, quæ ad cuiuſque notitiam, quantulacunque per me tibi præberi queat, ſpectare videantur.*

Primus autem ſeſe offert Herempertus. De cuius Nomine, Genere, Vitæ inſtituto, Aetate, Scriptis, Elogijſque, *quæ hactenus reperi, hæc ſunt.*

Nomen *variè effertur. Nonnulli, Herembertum: Leo Oſtienſis nunc Herehempertum, nunc cum Petro Diacono Herkempertum: Nobis ex Vatic. Cod. vnà cum Illuſtriſs. Baronio appellare libet Herempertum.*

Genus *habuit è Langobardorum illuſtri ſtirpe: quippe quem Epigraphe huic Chronico præfixa in Vatic. Cod. aſſerat genus duxiſſe è Beneuentanis Ducibus. Pater dictus eſt Radelgarius, de quo paulò inferiùs dicam. Abauus Rodoalt: patruus maximus, Radolphus vocabatur: quorum ipſemet in hac Epitome meminit.*

Vitæ inſtitutum *Monaſticum profeſſus eſt in Monaſterio Theanenſi, vt Leo Oſtienſis tradit lib. 1. cap. 46. Et ipſe met Herempertus ſe Monachum prodit pag. 75. cum*

narrat ſe miſſum ab Angelmario Abbate ad Stephanum Papam (is fuit Stephanus VI.) ut bona Monaſterij Capuani, quæ Athenolphus Capuæ Caſtaldeus rapuerat, reſtituerentur. Denique Codex Vaticanus in fronte huius Epitomæ Monachum Caſſinenſem palam indigetat.

Aetatem *produxit Herempertus aliquot annis poſt nonum Chriſti ſæculum. Nam pag. 80. memorat obitum Lamberti Principis, filij Guidonis, Ducis Spoletani. Lambertus autem, Sigonio, & Gordono ſupputantibus, defunctus eſt anno Chriſti 910. Quoto autem ſignatè anno Herempertus mortuus ſit, reperire non potui.*

Scripta *eius hæc ſunt: Chronicon, ſiue Hiſtoria Langobardorum fuſior, cuius prototypon in Cod. membranaceo ſcriptum, è Tabulario Salernitanæ Eccleſiæ ſublatum eſt; uti audiuimus, & trans Alpes euectum, relictis nobis aliquot Exemplaribus adeò mendoſis, ut pleriſque locis nulla planè exculpi ſententia poſſit. Putant verò nonnulli, Herempertum huius etiam Epitomæ, quam nunc edimus fuiſſe auctorem. Argumento ſunt, idem ſtylus rudis, ſolœcus, mixobarbarus, ut profectò illius temporis craſſam inſcitiam, & Langobardicum ſtridorem potiuſquàm latinam dictionem referre videatur. Accedit, quòd ſi quis alius huius Epitomę auctor extitiſſet, is ſanè ſua verba, non autem, ut hic factum eſt, primi ſcriptoris perpetuò ſtylum, dictionemque uſurpaſſet. Legimus quippe Iuſtini, & Flori de Trogi, & Liuij amplis Hiſtorijs Compendia: nihil tamen propemodum de illorum verbis hi mutuati ſunt: ſed diuerſo ſtylo res ab illis fusè narratas ad breuem Epitomen redegerunt. Fecit igitur & hanc ſuæ longioris Hiſtoriæ Epitomen Herempertus. Scripſit præterea Carmen de Vita Landulphi Epiſcopi Capuani, ut ipſe ſignificat in hac Epitome pag. 51. Et eiuſdem*

Herem-

Heremperti exiſtimo Hiſtoriam de Caſſinenſis Monaſterij euerſione, & reſtitutione, quam ex Petro Diacono Caſſinenſi Vuionius memorat lib.2.Ligni vitæ lit.E.Idem verò pollicetur ſe ſcripturum Acta Tranſlationis Sancti Matthæi Apoſtoli,vt ſignificat pag. 89. An verò ea ſcripſerit,equidē ignoro.Fortaſſis ea ſunt,quæ edidit Columna Salerni Archiepiſcopus.

Elogia *denique ſiue* Teſtimonia, *de Heremperto, hæc fermè ſunt.Inprimis Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi ſæpè meminit Heremperti huius, è quo etiam plurima deſumpſiſſe videtur.Citabo loca lib.1.cap.9.* De Arechi, *inquit (Beneuenti Principe)* Dominus Herkempertus,in Hiſtoria,quam de Langobardorum gente,poſt Paulum Diaconum compoſuit, ita refert, &c. *Idem lib.eodem cap. 19.* Iſte Sico *(Beneuenti Princeps)* cùm diu Neapolim obſediſſet,& afflixiſſet, tandem S.Ianuarij corpus auferens, Beneuentum detulit, & cum Sanctis Feſto,& Deſiderio in ipſo Epiſcopio honorabiliter condidit,ſicut in Hiſtoria Herkemperti refertur. *Et lib.eod. cap.46.*Ragemprandus primo & vigeſimo loco Abbas electus in eodem Monaſterio Theanenſi, ſedit annis nouem,menſibus decem. Hoc præſidente Adalgerius quidam nobilis obtulit B.Benedicto apud Theanum cum oblationibus Herkempertum filium ſuum, docilis ingenij puerum.Quo tempore Grçcis,ac Neapolitanis Capuam obſidentibus, idem Herkempertus cum alijs fratribus,à Theano Capuam tendens, iuxta Anglenā, omnes à Grçcis exequitati, & ſpoliati pariter ſunt, & famuli eorum capti. Et famulis quidem argento redemptis, & quinque equis recollectis,ipſe ſolus, ſicut idem de ſe refert, cum magiſtro ſuo pedes remanſit ſicque Ciuitatem intrauit. Poſt hęc cum Athenol-

phus Caſtaldatum adeptus, omnia, quę iuris noſtri Monaſterij erant in terra Capuana fratribus abſtuliſſet, prefatus Herkempertus Romam hac de re ad venerabilem Papam Stephanum tranſmiſſus, & Apoſtolicam benedictionem detulit, & priuilegium Sancto Cœnobio obtinuit, ac ſupradicto Caſtaldeo commonitorias literas, vt vniuerſa, quæ abſtulerat protinus redderet, niſi excommunicationis vellet ſubire ſententiam, attulit. Quas ille ſuſcipiens, paruit, & omnia, quę nobis abſtulerat ex integro reſtitui iuſſit. *Petrus Diaconus lib. de Vir. Illuſtr. Caſſin.* Herkempertus, *inquit*, Diaconus paruulus, & ipſe B. Benedicto oblatus, De Deſtructione, & renouatione Caſſinenſis Cœnobij, nec non de Iſmaelitarum incurſione Hiſtoriam ſatis neceſſariam compoſuit. Fuit autem tempore Ludouici Imperatoris. *Hæc eadem pæne verba mutuatus eſt Arnoldus Vuion. Ligni Vitæ lib. 2. Marin. autem Freccia I.C. Neapolitanus, & Regius Conſiliarius lib. 1. de ſubfeudis Cap. De Prouinc. & Ciuit. Regni pag.* 82. *poſt narratam S. Tryphomenes translationem Amalphia Salernum factam, ſubdit, ſe eam excepiſſe è Chronico Heremperti Langobardi in vetuſtiſſimo Codice ſcripto. Petrus Pogianus, Hiſtor. Monaſt. Par.* 3. *Cap. de Gariberga, eorum quæ in laudem Garibergæ, Beneuentani Ducis ſanctiſſimæ ſororis narrat, Herkempertum citat auctorem. Denique Illuſtriſsimus Cardin. Baronius ex Heremperti Hiſtoria multa deſumpſit, atque inſeruit in ſuos Annalium Eccleſiaſt. Tomos. Lege ipſum ad annum Chriſti* 871. 872. 874. *&* 912. *Verba ipſa hoc loco recitare ſuperfluum duxi, quandoquidem Baroniani Annales præſto ſunt, & omnium pæne manibus deteruntur. Prudenter autem Baronius non niſi, vt ipſe ait,* cum magno delectu,

lectu, *excepit aliqua ex Heremperto, & aliqua omiſit. Nam in ſua illa fuſiore Hiſtoria, præter fabellas, quas identidem affert, eſt nonnunquam in Græcos, & Gallos amarulentior, eorumque geſta inuidioſiſſimè criminatur. Porrò claruit eodem ſæculo in Italia Vir Illuſtris Herempertus, de quo extat inſignis Inſcriptio apud Gruterum pag. MCLXII. nu. 2. Sed ille eſt ab hoc noſtro Heremperto diuerſus, vt eruditi Lectores facilè animaduertent.*

Cæterùm tum de his Chronologis, tum etiam de alijs Regni Neapolitani Scriptoribus vtilem librum, quem propè affectum habet, in lucem proferet Vir diligentiſſimus, & rei huius Regni antiquariæ peritiſſimus, Bartholomæus Chiocarellus I.C. Neapolitanus. In eo Catalogo plura fortaſſis de Heremperto, Protoſpata, Anonymo, & Falcone legentur.

Poſtremo Lectorem meum monendũ hoc loco, exiſtimo, me Exemplaria è quibus Nomenclatorem horum quatuor Chronicorũ feci, valde corrupta deprehendiſſe, vt proinde primo hoc conatu, ſuæ puritati non potuerint vſquequaque reſtitui vocabula pleraque Græcobarbara, & inſcitia vulgi, ac illorum fœditate temporum miſerè deprauata. Itaque vt ea in Codicibus ſcripta, aut luxata reperi, ſic ferè excepi. Ne igitur mirere, Lector, ſi aliquando loca aliquot offendes, è quibus ſententiam aliquam vix, aut ne vix quidem percipere poteris.

Barbara aliquot, & ſolœca, quæ hoc Opere occurrent.

ALboun. *Alboinus primus Rex Langob. in Italia.*
Argumenta. *Fallaciæ, ſtrophæ.*
Auxilior. *paſſiuè.*
Baris. *Barium, Apuliæ Ciuitas.*
Berolę. *Verulæ. Vrbs Hernicorum.*
Beſubius. *Veſuuius, mons prope Neapolim.*
Capuanites *Capuani.*
Caſtaldeus. *Prætor, ſiue, vt Lazio placet, Caſtellanus, Præfectus Arcis.*
Calochyri. *Vox græcobarbara. ſignificat* Bona manus.
Coclerium. *Campanaria Turris: nam Cocla, Campana eſt in Conſtitutionibus Caroli Magni num.* 18.
Commorandus. *paſſiuè, hoc eſt, inhabitandus.*
Deprędo as. *actiuè.*
Disfœderati. *fœdere ſoluti.*
Domino as. *actiuè.*
Domitialis. *domeſticus.*
Dum. *pro, cùm.*
Durachium, & Duracium. *Dyrrachiū, vrbs Macedoniæ.*
Exubitus. *lege Excubitus. Officij nomen. Hinc Priſcus Comes Excubitorum: de quo Theophanes, & Nicephorus Epiſcopus.*
Exequitati. *equis deiecti, & priuati.*
Fatigium. *Labor. inde Italis,* fatiga.
Fugio. *quartæ declinationis. hinc fugijt.*
Gaieta. *Caieta, vrbs Campaniæ.*
Infrà *pro* intrà. *Sic alibi infrà vrbem, infrà Canonem.*

Inno-

- Innoteſco. *actiuè, notum facio.*

Iuuenaties. *inflexione gr. Iuuenatia, vrbs Apuliæ.*

Longobardi, *pro* Langobardi. *Sic ferè Herempertus ſecutus fortè Etymon à longis barbis: quod ſanè falsũ. Lege Lazium de migrat. gent.*

Migratus. *paſſiuè. Sic & Cic. 1. Off. & 3. de Fin. adnotante Victorio.*

Neapolites. *Neapolitani.*

Nichiphorus. *Nicephorus.*

Ouus. *maſc. gen.*

Parentes. *conſanguinei, affines.*

Patulò. *palàm.*

Pereo. *perimor.* Perierunt à Rege. *i. interfecti ſunt.*

Reptiuida. *reptans.*

Senior. *dominus. Sic alibi apud Baron. Tom. 12.*

Sicco. *paſſiuè.* ſiccant oliuæ. *i. areſiunt.*

Stratigò. *Στρατηγὸς. Strategus.*

Trapezi. *viri cognomen. idem ac conuiua, ſiue nummularius. τραπεζεὺς, ſiue τραπεζίτης.*

Thius. *patruus. Hinc* thio *Hiſpan. &* Zio *Ital.*

Tueor. *paſſiuè. defendor.*

Pauca hæc è plurimis raptim collegi. nam piguit me ſanè, & puduit adeò maculoſi, & ſanioſi corporis omnes inſpicere, & adnotare verrucas.

Illud tamen oſcitantis Typographi ſphalma te aduertere velim, Lector, quòd ea verba: Item ex alio Cod. Chronici Caſſin. *&c. quæ habentur pag. 164. retrahenda ſunt ad pag. 163. & præfigenda illis verbis:* Anno Domini 1500. die 7. Ianuarij, hora diei tertia, &c.

Ad

Ad Lectorem.

Regni Parthenopes, qui neſcis ordine clades,
Geſtaque ab externis bella cruenta viris:
Et pulſos Reges, conſperſaque ſanguine prata,
Ex hoc quadruplici Codice doctus eris.
Cæci mortales totum confundimus Orbem,
Alter in alterius dum ruit excidium:
Dum ſe quiſque cupit reliquis præſtare; Sed omnes
Commorimur, miſera conditione pares.

M. F.

HEREM.

HEREMPERTI LANGOBARDI MONACHI CASSINENSIS Hiſtoriæ

DE GESTIS PRINCIPVM BENEVENTANORVM

EPITOME CHRONOLOGICA.

LVITPRANDVS Rex XVI. cum per XXXII. annos feliciter regnaret in Italia, inter cætera quæ geſſit magnifica, etiam omnes Vrbes,& Oppida iuxta maris ora Tyrrheni ſita, à Tuſcia & vſque ad Arelatenſem Vrbem prælijs cæpit, & ſuo regno copulauit.Poſt eius obitum Hiſpran nepos Luitprãdi octo regnauerat annos . Poſt hunc Ratheis regnauit annos quatuor,& menſes nouem . Huius temporibus Carolo-mãnus filius Caroli Martelli,Francorũ Regis,pro amore Cęleſtis Regni , terrenum relinquens regnum, Romam adijt , & a Zacharia Papa factus eſt Monachus, & poſt aliquantum temporis ad Beati Benedicti, quod Aquinenſium finibus ſitũ

Anno Chriſti 712. Iniit regnũ Luitprãd. vt conſtat ex edictis eius in Cod. Lãgobardo.

Anno Chriſti 745.

eſt,profectus eſt,Monaſterium. Ratheis verò ad capiendam Peruſinam Vrbem, ſicut cætera Pentapoleos oppida,vehementi profectus cum indignatione, quam & circundans, fortiter expugnabat, cui occurrit Zacharias Papa,& datis multis muneribus, multaque cum prece, ab obſidione ipſius Ciuitatis *al Rachis.* amouit,cùm non multũ poſt,idem Ratheis Diuino inſtinctu,regalem relinquens dignitatem, deuotè cum vxore ad Beati Petri Principis Apoſtolorũ
749 peruenit limina, Clericusq; effectus Monaſtico indutus eſt ſchemate, cum vxore & filijs, & ille quidem cum filijs ad Beati Benedicti Cœnobium profectus eſt,vbi ſub arctiſſima Vitæ diſtrictione vitam finiuit,Vxor verò eius Taxia nomine cum reptiuida prole ſua, ſimiliter mutato habitu, ex proprijs ſumptibus Monaſterium puellare in agro Plumbarolæ conſtruxerunt, multisque dotarunt opibus, ibique ſub magna diſtrictione vitam ducentes,diem clauſerunt extremum.

Stephanus III hic fuit: nã Stephanus II vix 4 vixit diebus: ideò à nonnullis prætermittitur. Vide Anaſtaſ & Luitpr.

Aiſtulfus Frater Ratheis, ſuperioris Regis, regnauit annos ſeptem, & menſes quinque. Hic multas & grauiſſimas perſecutiones populo excitauit Romano, ita vt Vrbem niteretur inuadere, obſidione circundatam; ex omni populo per vnumquemque ſingulos aureos expetebat,pro qua ſcilicet perſecutione Stephanus Secũdus Papa Abbates Sanctorum Benedicti, & Vincentij, ad eundẽ Regem obſecrando deſtinauit, vt à cępta perſecutione ceſſaret. Qui nihil proficientes, per aliud iter ad propria reuerſi ſunt Monaſteria. Hic autem Papa,& Miſſos Pipini Regis Francorum,& Legatos Imperiales miſit ad eundem Regem pro ablatis Vr-

bibus

bibus,& dum nihil proficerent, ipſe cum ſupradictis Francorum Miſſis, per Papiam ad Galliam profectus eſt, & in Sancti Dionyſij Monaſterio, Pipinus cum duobus filijs ſuis Reges ſunt ab eo vncti. Pipinus autem cum exercitu ſuper Papiam aduenit, & obſedit: ac ſacramentis à Longobardis acceptis, pro reddendis Vrbibus ablatis, Galliam repedauit. 753.

Poſt hæc Aiſtulfus ſacramento dirupto, nihil de rebus & ſtatutis adimplere voluit. Cum enim ſupradictus Papa in Gallia degeret, Aiſtulfus Carolo-mannum germanum Pipini, quem ſuperiùs Monachum memoratus ſum, ad Galliam miſit, aduerſari parti Reipublicæ, qui retentus illic à Fratre, vitam finiuit, cuius in locello aureo corpus ab eodem germano cum alijs muneribus ad dictum Monaſterium in Caſſino remiſſum eſt. Aiſtulfus autem deinde omnes Vrbes Rauennantium vndique circundans fortiter obſedit. Tunc marino itinere id nuntiatum eſt Pipino Regi Francorum, qui ſine mora Ticinum obſedit, donec daret idem Aiſtulfus miſſos ſuos cum miſſis Pipini, qui redderent vniuerſas Vrbes Petri Beati Vicario, quod eſt factum. Pipinus verò via qua venerat, redijt; Aiſtulfus poſt hæc in dimicatione ſagitta percuſſus mortuus eſt. 755.

Deſiderius autem cum Adelchiſio filio regnauit annis xix. Hic cum diuerſas perſecutiones faceret reipublicæ, & nollet ablatas Vrbes Romano Pontifici reddere, & iuſtitiam facere, vel quia filios Caroli Magni fratres Caroli cum matre illorum ad ſe fugientes ſuſcepit, ſuper Papiam Carolus Rex aduenit tempore Adriani Papæ. Si quis autem hoc nolle 757.

Pontificale, intelligit, qđ ſub nomine Damaſi circumfertur.

deſiderat, legat Epiſcopale Romanorum, illinc diſcere poterit.

Ego verò narrare nequaquam volo in hoc qualicunque Opere gentilium meorum Longobardorum ſeriem, egreſſum, primumque Regem, hoc eſt originem eorum, vel quomodo de Scandinauia Inſula egreſſi, ad Pannoniam, & iterum à Pannonia ad Italiam tranſmigrauerunt, Regnumque ſuſceperunt. Paulus enim Vir peritus valde compendioſa licet breuitate, ſed prudenti id compoſuit ratione, extendens nihilominus à Gammara, & duorum filiorum eius hiſtoriam, pene vſque ad Regnum Rachis, ſiue Arechis. Sed compulſus à compluribus

Aldegiſo auctore, & impulſore hanc Herempertus cōdidit breuem Hiſtoriam.

Ego Herempertus, quaſi abortiuus, præcipuè ab Aldegiſió, inſigni ſagacique Viro, hiſtoriolam volo condere Longobardorum Beneuenti degentium. De quibus quia his diebus nihil dignum ac laudabile reperitur, quod veraci valeat ſtylo exarari, idcirco non Regnum eorum, ſed excidium; non fęlicitatem eorũ, ſed miſeriam; non triumphum, ſed perniciem; non quemadmodum præfuerunt, ſed qualiter defecerunt; non quomodo alios ſuperauerunt, ſed quomodo ſuperati ab alijs, ac deuicti fuerint, ex intimo corde ducens ſuſpiria, ad poſteritatis exemplum, ſuccincto licet & inerti proſequar calamo: Hac itaque flagitatione deuictus, non tantùm ea, quæ oculis, ſed magis quæ auribus hauſi, narrare me fateor, imitatus dumtaxat ex parte Lucæ & Marci Euangeliſtarum præconia, qui auditu potiùs quàm viſu Euangelia deſcripſerunt.

781. Igitur capta ac ſubiugata Carolus Italia, Pipinũ filium ſuum illic Regem conſtituit. Tunc ille ſtipa-

tus

tus innumerabili exercituum agmine, crebriùs Beneuentum adiit capeſſendum; Quo tempore Arechis gener iam prædicti Deſiderij, Vir Chriſtianiſſimus, & valde illuſtris, atque in rebus bellicis ſtrenuiſſimus, Beneuenti Ducatũ regebat: Qui audiens eos ſuper ſe aduentare, Neapolitanis, qui à Longobardis diutina oppreſſione fatigati erant, pacẽ ceſſit, eoſq; de Aria, in Liburia, & Cimiterio per incolas ſãcita diſpẽſatione, miſericordię vice diſtribuit, titubans ne ab eorum verſutijs Franci aditum introeundi Beneuentum reperirent. Super Beneuentum autem Gallico exercitu perueniente, prædictus Arechis, viribus quibus valuit primò fortiter reſtitit, poſtremò autem acriter præliantibus, vniuerſa ad radicem vſque Locuſtarum more, corrodentibus, magis ciuium ſaluti, quam liberorum affectibus cõſulens, geminam ſobolem, vice pignoris, iam dicto tradidit Cæſari, hoc eſt, Grimoaldum, & Adelchiſam, ſimulque cunctum theſaurum ſuum, ex quibus Adelchiſa multis cum precibus proprio reſtituta fuit genitori, Grimoaldum verò ſecum remeans detulit, collata Arechi pace ſub fœdere penſionis. 786.

Eginartus de vita Caroli, & vetuſti Annales geſtorũ eiuſdẽ tradunt duos filios miſiſſe obſides, nõ autẽ filium & filiam.

Nactus itaque hanc occaſionem, & vt ita dicam, Francorum territus metu; inter Lucariam & Nuceriam, Vrbem munitiſſimam, ac præexcellam, in modum tutiſsimi Caſtri, idem Arechis opere munifico muniuit, & noua fabrica reparauit. Quæ Ciuitas propter mare contiguum, quod Salum appellatur, & ob riuum qui dicitur Lirnus, ex duobus corruptis vocabulis Salernum appellata eſt, vt eſſet ſcilicet futurum præſidium Principibus, ſuperuentante

exer-

[library stamp]

exercitu Beneuentum. Quam Ciuitatem idẽ Prin-
ceps fortificauit. Infra Beneuenti autem mœnia
Templum Domino opulentiſsimum, ac decentiſsi-
mum condidit, quod græco vocabulo Αγίαν Σοφίαν
ideſt, Sanctam Sapientiam nominauit, dotatumque
ampliſsimis prædijs, & varijs opibus, Sanctimoniale
Cœnobium ſtatuit, idque ſub iure Beati Benedicti
in perpetuum tradidit permanendum, pari etiam
modo, in territorio prædicto, Alfano Dei amabili
Viro, in honorem Domini Saluatoris conſtruxit
Eccleſiam, & Monaſterium puellarum inſtituit, atq;
ditioni Sanctiſsimi Vincentij Martyris ſubdidit. De-
788 functo dehinc Arechi, conſilio habito Beneuen-
tanorum Magnates, legatos ad Carolũ deſtinarũt,
multis eum rogitantes precibus, vt iam dictum Gri-
moaldum, quem à genitore obſidem iam priore ſu-
ſceperat, ſibi præeſſe concedere dignaretur. Quo-
rum petitionibus Rex annuens, illuc continuò præ-
dictum contulit Virum, ſimulque ius regendi Prin-
cipatum largitus eſt, ſed priùs eum pactis huiuſmo-
Et VII di vinxit, vt Longobardorum mentum tonderi fa-
millia ceret, chartas quoque, nummoſq; ſui nominis cha-
ſolidos racteribus ſuperſcribi ſemper iuberet. Accepta de-
quotan- nique licentia repedandi, à Beneuenti ciuibus ma-
nis illi gno cum gaudio exceptus eſt, in ſuis aureis eius no-
ſolue- men aliquandiu figurari placuit, ſchedas ſimiliter
ret. An- iuſsit aliquanto tempore exarari, reliqua autem pro
nal. iam nihilo duxit obſeruanda, mox rebellionis iurgium
dicti ad initiauit. Hac etiam tempeſtate idem Grimoaldus
an. 8. 4. neptem Auguſti Argiuorum in coniugem ſumpſit,
For. Hi- nomine Irriantiam, ſed neſcitur quam ob rem ad
reniam. fructum minimè peruenit: In tantum enim odium

primus

primus eorum auidus prorupit amor, vt ſumpta occaſione Francorum, circumquaque ſe impugnantiũ more ſolito, ſpontè eã à ſe ſequeſtrarit, & dato ei libello repudij ad proprios lares eam vi traiecit. Sed hoc licet callidè fecerit, feritatem tamen ſupradictarum gentium minimè quietauit. Nam tellures Theanenſium & Vrbes, à dominio Beneuentanorũ tunc ſubtractæ ſunt vſque in præſens; Nec non Nuceriæ Vrbs tunc capta eſt, ſed celeriter à præfato Grimoaldo acquiſita, apprehenſo in ea Guinichiſo Duce Spoletenſium, cum omnibus bellatoribus inibi repertis.

Frequenter autem Carolus cum cunctis liberis, quos iam reges conſtituerat, & cum immenſo bellatorum agmine, Beneuentum præliaturus aggreditur, ſed Deo decertãte pro nobis, ſub cuius adhuc regimine fouebamur, innumerabilibus de ſuis peſte perditis, cum paucis nonnunquam inglorius reuertebatur. Vnde factum eſt, vt Pipino regnante in Ticino, & Grimoaldo in Beneuento, frequentiſſimum bellum vexarit Beneuentanos, ita vt nec ad momẽtum pax interfuerit, illis viuentibus. Erant enim vtrique iuuenili ætate nitentes, & ad concertationes, & ad bella decliui. Pipinus autem fultus auxilio bellatorum iurgijs, continuoque prælio Grimoaldum exagitabat. Grimoaldus verò & Ciuitatibus munitis, & primoribus quamplurimis conſtipatus, paruipendens, ac deſpectiùs ducens illius perſecutionem, in nullo cedebat ei. Agebat itaque per Legatos ſuos Pipinus, dicens, Volo quidem, & ita potenter diſponere conor, vt ſicuti Arechis genitor ſubiectus fuit quondam Deſiderio Regi Italiæ, ita *Ab an. 776. & deinceps.*

ſit

irretiri molitus eſt,& ita demum in eos inſurgere voluit, tantā denique ſtragem hoſtium,cepto bello, mari,terraque fecit, vt fretum adiacens vix per ſeptem & eo amplius dies cruore occiſorum purgaretur. In terra verò tumuli nunc vſque interfectorum conſpiciuntur cadauerum, & vix, eiſdem incolis referentibus,quinque homines in eadem acie ſuperuixerunt. Idem etiam Dauferius vnà cum Magiſtro militum,qui tunc inibi regnabat, ſoli elapſi fugibūdi, mœnia illius Vrbis tandem ingreſſi, nec ibi ſibi requiem inueniunt; nam egreſſæ coniuges virorum peremptorum,gladijs inſequebantur illos, dicētes, reddite nobis ò crudeles viri proditores, quos nequiter interfeciſtis,quare (inquiebant) aduerſus eos prælium inſurgere feciſtis? Grimoalt verò acriùs eos inſecutus eſt vſque ad Portam,quæ dicitur Capuana,ita vt prope eam factus,percuteret quoſcunque ſibi reſiſtentes. Clauſis autem obſeratiſque foribus,qui remanſerant,intra muros ſe tutauerūt. Reuerſo igitur Grimoalt ad caſtra cum exercitu ſuo incolumi,altero die pro fatigio ſumpto, & pro detentis affinibus,dictus perfuga Dux dedit in xenium octo millia aureorum ſupradicto Principi,& memoratum Dauferium ad priſtinam reduxit gratiam. Statim denique ob ſolitam miſericordiam prædicto viro donationem de rebus ſuis præcepto firmauit, gratiam verò familiaritatemque priſtinam non denegauit. Interea Radelchis Vrſus Comes Concinus,& Sico Argentinus Caſtaldus,quem Grimoalt dudum proſelytum receperat, honoribus plurimis deferens, ſubdolè inſurgens,eum,cum iam extremū ſpiritum traderet,gladio peremerunt. Interfecto eo

innocenter,prædictus Sico loco illius,in Principem ſubrogatur. Ipſe verò Radelchis non multum poſt tempus, cuncta viriliter mundana, metu gehennæ abdicans, ad Beati ſe contulit Benedicti ſuffragia, cathenaq; ceruicibus vinctis, eius Cœnobium Chriſto militaturus adijt, ſe patricidam quoque clamitans, & impium, malèque ſe geſſiſſe atq; crudeliter vociferans,ſicq; Monaſticum habitum ſumens, in tanta ſe diſtrictione corporis,animique,coram oculis interni arbitris in eodem Monaſterio coercuit, vt nulli dubium ſit, omnium facinorum ſuorum veniam adipiſci meruiſſe. Circuibat ſæpe diabolus, girans ſepta Monaſterij, & voce perſpicua multis audientibus clamitabat,inquiens, Heu Benedicte cur me vndique torques,iniquè me tuis precibus hìc pulſas, nunc mea membra tollis.

817. *vel iuxta alios* 819. Suſcepto itaque à Sicone Principatu,fœdus cum Francis innouauit,Beneuentanos beſtiali feritate perſequitur, atque ſe ſuperſtite filium ſuum Sicardum,virum ſatis lubricum,inquietum,& petulantē, animique elatione tumidum,Principem conſtituit. Per idem tempus memoratis Neapolitanis bellum à Sicone creberrimum motum eſt,vt Ciuitate validè obſeſſa, tellure,pontoque, & fortiter ſcorpionibus & iaculis oppugnata,pene capta eſſet, ſi non defuiſſet ingenium,nam iuxta ora maris muro arietibus & machinis funditus eliſo, iam cum cateruatim Siconis exercitus Vrbem ingredi niteretur,Dux iam dictę Ciuitatis data obſide genitrice ſua, ac duobus proprijs filijs, magnopere, callida arte, efflagitans,per nuntios miſit: Iſta Vrbs tua eſt cum vniuerſis, quę infra ſe retinet; placeat ergo pietati

tuæ,

tuæ, iubere ne in prędam detur. Craſtina enim die cum trophęo victorię glorioſiſſimè ingredieris, poſſeſſurus nos, omniaque noſtra. His ergo ſuggeſtionibus fidem accommodans, diem ſuſtinuit venturum; ſubſequenti verò nocte interrupta Vrbs muro ſolidiſſimo firmata eſt, & crepuſculo, quo ſe ſuamque tradere pollicitus eſt Ciuitatem, arma bellica ſuſcipiens, contra eum ſe erexit, ingenti certamine. Oppreſſi igitur duriùs à genitore, & filio per ſexdecim continuos annos, Ciues pręfatę Vrbis, cũ iam ad extremam tenuitatem perueniſſent, ad Francorum ſe contulere pręſidium. Illis denique diebus pręerat ijs Cęſar Ludouicus cognomento Almus, filius Caroli ſuperioris Auguſti, qui dum Lothariũ natum ſuum conſortem Regni ſciret, ab eo vnà cum ſocio ſuo captus, & cuſtodię mancipatus eſt, ſed ab optimatibus ſuis ereptus, ad priſtinam ſublimatus eſt gloriam, quibus annuentibus, obſidio Neapolis ab illis aliquandiu ſubleuata eſt.

Circa hęc tempora, gens Agarenorum à Babylonia, & Africa ad inſtar examinis apum, manu cum valida, egrediens ad Siciliam properauit, omniaque circumquaque deuaſtans, tandem Ciuitatem inſignem, Panormum nomine, captam nunc vſque inhabitat, plurimaſque in ea Inſula Vrbes, & oppida diruens, iam penè totam ſuę ditioni ſubiecit. *Ab an. 812. & deinceps.*

Poſt hęc moritur Ludouicus, qui ſecundus in Gallia Auguſtali præerat Imperio, Lothariusque ſupradictus illius Regni hęres effectus eſt, atque ob hoc diuiſum eſt Regnum, quoniã Lotharius Aquis, & Italiam, Ludouicus autem Boiaruim, Carolus verò ex alia ortus genitrice Aquitanũ regebat Imperium. 875.

rium. Sed retrouertam ſermonem.

832. Mortuo Sicone, Sicardus Monarchiam ſolus obtinuit; cui iam cum patre ſępius memorato per aliquot feliciter imperauerat annos, cępitque populũ ſibi commiſſum leuitate animi belluina voracitate inſequi, ac crudeliter laniare. Inter hęc Aſſuerus Ammonita iſte prætulit cęteris Roffridum quendã, filium Dauferij cognomento Prophetam, cuius con ſilij ſubuerſione, multa ſacrilega ac blaſphema patrabat. Fuit autem idẽ vir in mundanis prudens, & nimium verſutus, & vltra quàm credi poteſt callidus. Adeò enim circumuenit præſtigijs ſuis fallacibus ſupradictum Principem, vt illo abſente & diſſentiente, nil vnquam exercere, vel ad momentum efferre auderet, ſicque ab eo deceptus, & illaqueatus eſt, vt germanum ſuum Siconolfum nomine, gratis, perpetuo damnaret exilio, cunctoſque Beneuentanæ gentis proceres aut cuſtodię aut morti indiderit, ad hoc nimirum tendens, vt dum relictus & deſtitutus eſſet ſolatio Optimatum, citra ſui, ſuorumque ſanguinis effuſionem, facillimè interiret. Quamobrem & Mayonem Cognatum ſuum tõderi iuſſit, & in Monaſterium detrudi, Alfanum denique, quo nemo fidelior eo tempore fuit, Virum Illuſtrẽ, ac fortiſſimum robore laqueo ſuſpendi fecit, tuncq; factum eſt ingens periurium in Beneuento, ex quo concinitur, iram Dei fuiſſe prouocatam ad perdendam terram.

Talia eo contractante, Diuina actum eſt diſpenſatione, vt dum alium innocentem conaretur extinguere, pręueniente interim languore, ipſe cęlitus pariter ſpiritu & carne percuſſus interierit, priùs

autem

autem quàm obiret, vt cumulus ſuæ perditionis iuſtiùs augeretur, pro amore pecunię, ſpectabilem, & Deo dignum virum ſanctitate conſpicuum, Deus dedit nomine Beatiſſimi Benedicti Vicarium, à Paſtorali Monaſterio Monachorum ſeculari magis potentia, quàm congrua ratione depoſuit, ac cuſtodię mancipauit, cuius nunc vſque cineres febre detentos, varijsque languoribus oppreſſos curare ſępiſſimè noſcuntur. Quid autem dicam de talis viri nequitijs, quandoquidem diſtractis, Eccleſiarum Cœnobiorumque prędiis nobilibus, ac mediocrium rebus violenter ablatis, diuitias ſibi opulentiſſimas aggregauit. Hoc quoque miſero ita obeunte, paulò poſt à filijs, vel à Dauferio Sicardus ſupradictus Princeps gladio perimitur, Deo iuſtè retribuente, qui plerunque reddit iniquitatem patris in filios, carnemque ſolummodò feriens, vlciſcitur, vt quia Sico genitor ſuus Grimoaldum ſeniorem ſuum indebitè occiderat, vlciſcente Deo, filius illius à ſubditis interficeretur. Et iſto hoc modo recedente, percuſſor non diu lętatus eſt, nam paruo poſt tempore à Sicone notho, cognomento Albo prædictus homicida extinctus eſt, iuxta verbum Domini, Qui gladio ferit proximum, talem expectabit vltionem in ſeipſo.

834.

839.

Decedēte itaque Sicardo ab hac luce corporea, Radelchiſius Principatus regimen ſuſcepit, Theſaurarius prędicti viri, in cuius electione, omnis Beneuenti Prouintia conſenſit, quòd vir eſſet blandis, ac bonis moribus pollens, ac vbi idem Primatum accepit, Siconolfus, qui ſuperiùs exules à cuſtodiæ carceribus fugere permiſit, latibulum quęrere cępit, 839.

& ab

& ab Vrſo Comite Compſino, cognatoque ſuo aliquandiu occultatus eſt, quo etiam tempore liberi Dauferij Balbi, videlicet Romoalt, Arichis, & Grimoalt, nec non & Guaiferius Beneuenti mœnia relinquentes, Salernum inuaſere, & Siconolſus, qui latebram fouebat, repertus, ſenior ab eis ſibi conſtitutus eſt, factaq; tunc talis diſſenſio, qualis nunquam fuit, ex quo Langobardi ingreſſi ſunt Beneuentum. Ante aduentum itaque Siconolfi in Salernum, miſſus eſt Adelmarius à ſupradicto Radelchiſio Principe, vt filios Dauferij ad ſuam fidelitatem conuerteret, qui illuc adiens, aſtu doloſo Principem deſeruit, & ſe illis ſociauit, eoſque Capuæ Caſtaldo tradidit. Eo quoque tempore Landolſus Capuæ præerat Caſtaldus, vir ad bella promptiſſimus. Hic autem vetuſtò exercens inimicitiam cum quibuſdã de genere ſeductorum, crudelior viperis, interfici fecit ex præmiſſis ſeptem viros, vni eorum manibus abſciſsis, reliqui præſidium fugæ ſumentes, Beneuenti commorantem Radelchiſium adeunt affinem ſuum, Landolſus autem Sicopoliam ingreſſus, à Radelchiſij dominatione ſe ſubducens, Siconolſo ſociatus eſt, ac primùm cum Neapolitanis pacis coniunxit fœdera. Fretus itaque Siconolſus huius ac liberorum auxilio, totam Calabriam ſuo ſubdidit famulatui, maximamque partem Apulię, deinde verſus Beneuentum pręlijs certaturus perrexit. Plurimas itaque Vrbes, & nonnulla Oppida, vbi ius dominio auferens, ſuo iuri ſubiecit. Et quia erat vir bellicoſiſsimus, præ metu illius, totus populus ambiens eum ſequebatur; Prius enim quàm Siconolſus Salernum obtineret, à prædicto Adelmario Radelchi-

Principatus Salernitani primordia 880.

delchiſius inuitatur, & à ſuis Senatoribus fraude ſuaſus, Salernum quaſi capturus aduentauit, quò dũ perueniſſet Adelmarium Caſtrametantem grandi cum audacia peremit, ſed ſubito turbę Ciuium cum Gauferij filijs egreſſæ, eos inaudita cęde vaſtauerunt, bonaque eorum cuncta diripientes, ditati sũt, & Radelchiſius vix cum paucis inglorius fugiens, euaſit, nec vltra auſus eſt Salerni metas greſſibus attingere.

His quoque diebus paruus quidam Barim regebat, qui iuſſis obtemperans Radelchiſij, Saracenorum phalangas in adiutorium accitas, iuxta murum Vrbis, & ora maris locauit commorandas. Hi autem, vt ſunt natura callidi, & prudentiores alijs in malũ, ſubtiliùs contemplantes munitionem loci, intempeſta nocte Chriſticolis quieſcentibus, per abdita loca Vrbem penetrant, populumque inſontem partim gladijs trucidarunt, partim captiuos fecerunt, ſupradictum verò proditorem gentis & patriæ varijs multisque ſupplicijs extorquentes, poſtremò vt verè dignum fuit, marinis ſuggillarunt gurgitibus. Quo comperto Radelchiſius, quia eos ab Vrbe euellere nequibat, cœpit quaſi familiares amicos excolere, & ad ſuum adiutorium ſenſim prouocare. Ac primum Caſtrum Cauenſe vnà cum Vrſo filio ſuo illis deſtinauit, oppugnandum. Confeſtim igitur intimatur hoc Siconolfo, ſtatimque eos debellaturus properauit, atque ſuper eos audacter irruens cũctos qui fugere nequibant, armis ſtrauit, tantoque victoriæ eſt potitus trophęo, vt ex innumerabili agmine Paganorum vix pauci effugerint, qui caſum pereuntium enarrarent. Rex verò eorum Calpho nomine, ſolus

Locus for. corruptus.

ſolus cum dedecore fugiens, equo itinere valde-fеſſo tandem lapſus, pedeſter Vrbem introiuit.

848. Interea Siconolſus Beneuentum crebris prę̨lijs affligebat, atque, vt dici ſolet, malæ arbori malus nodus infigendus eſt; Contra Agarenos Radelchiſius Lybicos, Iſmaelitas, Hiſpanos aſciuit, ijſq; inuicem inteſtina & extera alternantibus bella, vltromarina loca captiuis gentibus diuerſi ſexus & ætatis fulciebantur. Quadam verò die conuenerunt vtræque acies in forculas Caudinas, ibique commiſſum eſt bellum, ac primo impetu Radelchiſius victor exiſtēs Siconolſi exercitum totum in fugam vertit. Siconolſus autem in loco tutiſſimo conſtitutus, cū paucis ſuorum mox ſuper Beneuentanos triumphantes irruens virili eos attriuit animo, & non minima cę̨de proſtrauit, patrataque victoria, plurimos eorum gladio extinxit, nonnullos cę̨pit, reliquos in fugam vertit. Fretus itaq; frequentiſſimis victorijs omnes Vrbes à Radelchiſio abſtrahens, excepto Siponto, Beneuentum circundedit expugnandum. Cumque Ciuitas non leui fame arctaretur, mandatum eſt illico Guidoni, vt properaret ad Vrbem; Erat autem idem Guido Dux Spolitenſium, Siconolſi cognatus. Pro cupiditate ergo pecuniarum, poſtpoſito vinculo parentali, in adiutorium venit Radelchiſij, atque per nuntios ſuggeſſit Siconolſo, vt obſeſſione relicta, ad propria remearet, adijciens inter cætera; permitte me loqui Radelchiſio, quia tuæ magis parti fauebo. Receſſit igitur Siconolſus à loco illo, Guido interim applicuit, & acceptis à Radelchiſio ſeptuaginta millibus nūmis aureis, dirupit quodcunq; pollicitus fuerat ſuo Cognato, & alienatus ab eo,

via qua venerat, rediјt. Poſt hæc prædictus Guido ſuaſit Siconolfo, vt daret ſibi quinquaginta millia nummorum aureorum pro adunatione Prouinciç Beneuentanæ, & obtinere te,inquiebat,faciam eã, hinc & inde, vt quaſi palmo eam metiaris. Cuius tunc conſilio ille conſentiens, Romam adiit,aureos tribuit,ſacram dedit,iuſiurãdum ſuſcepit, nihil proficiens. Interceſſerunt autem inter Siconolſum & Radelchiſium frequentiſsimæ pugnæ, & quotidiana litium ſeditio, vnde ex diuerſa parte ij, quibus via iuſtitię diſplicebat, alternatim ab vno in alterum confugiebant,fiebantque crebrę rapinę, & incertę fornicationes,erãt enim vniuerſi errones,& ad malum prompti, quaſi beſtiæ ſine paſtore oberrantes in ſaltu.Sed cum iugiter ciuili bello inuicem lacerarẽtur,erat omnium pernities, & vt ita dicam, animæ & corporis extrema perditio, maximè quia Sarraceni Beneuenti degentes, quorum Rex erat Maſſan,infra extraque omnia funditus delebant,ita vt Optimates illius pro nihilo ducerent, atque vt ineptos ſeruulos taureis duriter flagellarent.

His quoque diebus mortuo iam dicto Lothario, 855 Regnum Gallicum Põtificis auctoritate diuiſum eſt; quoniam Ludouicus, & Carolus, germani eius Baioariam,& Aquitaniam regebant,Primogenitus,Ludouicus nomine,Italiã,ſecundus Lotharius Aquim, tertius Carlectus Prouinciam tuebatur. Huic ergo Ludouico Auguſto relatum eſt, Pandonem Comitem Capuanum filium Landolfi ſupradicti viri, & *Sigon. lib. 5.* Aldemarium iam dictum .·. .·. .·.

.·. .·. .·. .·. .·.

qui licet eſſent admodum paruuli, pro Dei tamen

zelo, eorum humilibus precibus aures accommodans, etiam conſenſum prçbuit, & celeriter veniens vniuerſos profani generis hoſtes ab Vrbe vi diſtrahi, & à Franchis necari fecit, ac præſentibus omnibus Langobardis, inter duos prædictos viros totam Prouinciam Beneuētanam çquitatis diſcrimine ſub iureiurãdo diſpartiuit. Hoc autem facto Siconolfus non diu ſuperuixit, ac filium ſuum miniſterii ſui reliquit hæredem. At ſuperſtes parum ei extitit Radelchiſius: quo migrato, Radelgarius filius eius in Principatum loco eius electus eſt, vir planè fortis viribus, & animo pacis, & corpore cunctis gratus.

Initiũ Principatus Salerni Vid. Oſtienſem.

850

859 Poſt hoc tempus Agareni Barium militantes cęperunt, deuaſtantes penitus, ac deprędantes totam Apuliam, Calabriamque, & pedetentim Salernum, ac Beneuentum depopulari initiarunt. Tunc iterum ſupplicatum eſt lamentabili petitione apud iam dictum piiſsimum Auguſtum, per venerabilem virum Bertharium Beati Benedicti Vicarium, & Iacobum Sancti Vincentii Abbatem, vt properaret quantocyus, & ſuo aduentu eriperet, quos ante id miſericorditer redemerat, & ſimus, inquiunt, fideliſsimi famuli illius, conſtituatque nos ſubeſſe cuilibet vltimo ſuorum. Qui ſine mora veniens cum incredibili multitudine, Barim perrexit, ſed obliti Capuani ſuam vltimam ſponſionem, Vrbe ſe recondentes, Landulfum tantùm Antiſtitem vice ſua deſtinarunt. Videns autem ſupradictus Cęſar & illorum fallaciã, & ſe nihil proficere ſine emolumento, procedens abiit, conceſſo Principatu Salernitano Aldemario fortiſsimo, & Illuſtri viro, & Sinocolfi filium exulem fecit.

Inte-

Interea obiit Radelgarius Beneuenti, cui ſucceſſit germanus eius, nomine Adelchis, vir quippe mitiſſimus, & amabilis Ciuis, tantæque manſuetudinis, vt etiam ab exteris diligeretur. Sed, quod peius eſt, Prouincia inter multos diuiſa ad exitium magis quàm ad ſalutem de die in diem à dominatoribus ducebatur. 870 *A quibuſdam vocatur Radelchiſius.*

Subtracto verò ex hac luce Landulfo Capuano Comite (vt poſt tergum redeam) quatuor reliquit liberos, Landonem videlicet iam dictum, Pandonē, Landonolſum & Landolſum futurum Pontificem, Viros ſingularis prudentiæ, ex quibus Lando Capuam, Pando mare pabriſatum, Landenolſus Theanum regebat, Landolſus verò adhuc tenerę indolis, Palatinis excubabat obſequijs. Hic autem nouiſſimus poſt, patulò claruit. Cum adhuc viſceribus geſtaretur genitricis, eadem mater cum ſe quadam die ſopori iuxta viri dorſum dediſſet, facem igneam peperiſſe videbatur ſibi, quæ fax cum in humi ſolū cecidiſſet, in maximum ignis globum aucta eſt, viſaque eſt totius Beneuenti confinium concremare, ſicque cum ſomno pariter elapſa eſt. Quæ nimium perterrita, mox proprio coniungi curauit indicare, cuius viſionis finem genitor vt audiuit infantis, ſillabarum dictionibus futura eius opera complexus eſt, dicens, *Locus corruptus.*

Heu me dulcis amans, quæ nos tua facta ſequūtur,
Augurium ſuum monſtrat, ſua viſio dira,
Hac tuus hic ouus tegitur, qui clauſus in aluo,
Diliget aut illum ſpernet, qui ſanguine charos
Poſthumos ac ciues viperino deuoret ore,
Ac velut ignis edax cunctorum pectora adurat.

Aetas Herem perti. Hęc ille in extaſi mentis licet prædixerit, nos quoque proprijs intuiti ſumus obtutibus, qui innumerabiles inſonteſque homines illius fato conſpeximus per ignem atque gladios corruiſſe. Ignis itaq; ille ipſum humani generis ſanguinem, qui poſtea eo operante fundendus erat, ſub quadam ſpecie ſimilitudinis prætendebat. Quod ne cui incredibile videatur, tot mihi teſtes ſunt, quot pene homines verſantur in Vrbe, huius enim actio, exitus, finiſque in ſubſequenti propalabitur.

Horum denique genitor cum extremo diei appropinquaret, vocatis liberis ſuis, hoc in edictum illis tradidit, ne vnquam, quantum ad ſe pertineret, ſinerent Beneuentum cum Salerno paciſci, quia nō erit, inquit, proficuum. Quod filii audientes, opere etiam patrarunt, atque ſuis hæredibus in ius perpetuum ſicut à Patre ſuſceperant, reliquerunt. Magnum ſane hæreditarium ſcelus reliquit ſoboli, aduerſus diuinum præceptum, quia Saluator dixit ſuis Diſcipulis, Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Accepto itaque iure regnandi, Siconolfo obſequuntur, paruipendunt Imperium patris, ſed præ omnibus Landenolfus contrarius illi ſemper & ingratus extitit, adeò vt etiam filio illius natam ſuam neceſſitate ductus arctaret. Hoc autem tempore Paulinus Deo dilectus vir, Capuę Pręſul, ab hac carnea ſubtractus eſt fæce, atque Landone ſupradicto viro decertante, Landolfum fratrem ſuum Epiſcopum ordinauit; ſed hic incongruam viciſſitudinem filijs eius poſt patris intulit obitum, quos velut duriſsimos hoſtes vario ac perpetuo mulctauit exilio. Mortuo itaque Siconolfo, vt vnuſquiſque quod ſibi habile

habile videretur, ageret, filium eius adhuc annis te-
nerum loco eius ſubrogarunt. Tunc cęperunt præ-
dicti fratres conciues ſuos partim ambitu, partim
metu agitati, ferina perſequi ingluuie, & cuſtodijs
mancipare. Quamobrem & à Pandulfo conſangui-
neo ſuo Sueſſam ingenio auferentes, ſuæ ambitioni
nexuerunt, ipſumque & liberos eius tolli fecerunt,
de quibus vnum gladio, alium igne perdiderunt,
duósq; ſuperſtites iugi condemnarunt exilio. Sueſ-
ſam autem poſtea à Landolfo Landonis filio captã,
annuente ſibi Sergio, Magiſtro militum, Neap. quia
Socer erat illius, nunc vſque retinet eam.

Hac tempeſtate caſu, an iudicio ſuperno actum
ſit, tota Vrbs Sicopolis igne cremata eſt, ita ne vna
quidem domus remaneret inuſta, pręter Empolis
aulam; Qua reperta occaſione, Landulfus Præſul, &
Landenolfus germanus eius conſilium inierunt, vt
relicta anguſti montis habitatione, ad plana præcla-
ra campeſtria deſcẽderent, ad commanendum; Non
ſumus (inquiunt) caprearum ouile, vt in ſaxorum
cauernis tueamur, ad humilia denique deſcenda-
mus, vt altos nos & humiles circumſpiciẽtibus pręs-
beamus. Quibus tunc aſſenſum Lando minimè pręs-
buit, quia dubium ac friuolum erat, inter tot pro-
cellas, Vrbem munitiſsimam deſerentes, ſeceſſu tu-
tiore carere.

His autem inuicem ita altercãtibus, duo prædicti viri cęperunt ędificare murum ſuper dicto Põte, qui vulgò Caſilinum dicitur. Quorum opera vt perſpe-xit Lando, illico abijt, ac mirificè perfecit ædificare Vrbem. Vt autem munita eſt, & habitari cœperat, ſuperuenit Guido, cum vniuerſis Tuſcis, & obſedit

Circa annum Domini 863.

eam

eam hinc inde grauiter anguſtians, quia nolebat ſubijci Aldemario, ob improbitatem Landolfi, & Landonulfi, quoniam illis præ cęteris affectu fauebat fraterno, alijs quaſi exteris ſpretis. Dum autem valde intus affligerentur quotidiana pugna, tanto robore & violentia deuicti, ſuas cellas ſubdiderunt eius famulatui, excepto Landenolfo. Quamobrem eorum quæcunque oppida confinia à Landenolfi dominio ſubtracto, & Guidoni ſunt tradita. Quo facto in tantam animi triſtitiam corruit prædictus vir, vt in proximo ſpiritum exhalauerit.

Per idem tempus veterem inimicitiam vindicare volens Aldemarius, filium Maurini Amalfitani cognatum videlicet Pandonis dolo cępit, & Sergium Magiſtrum militum, quo cum fœdus inierat, exilio tradidit, pro qua cauſa ab eodem Sergius, & Marinus fraude captus eſt. Hinc autem æternum iurgiū inter Aldemarium & Pandonem ortum eſt, vnde factum eſt, vt inſcio Landone Landolfus Epiſcopus, & Pando ſuaſerint Guaiferio, filio Daiferij Balbi, & fecerint apprehendere Aldemarium Principem, Guaiferiumque ſpontè ſibi Seniorem elegerint, iurantes ei graui iuramento. Sed ocyùs ad conſueta vitia defluentes, huic ſunt poſt acceſſum Landonis Soceri illius mentiti.

886 Mortuo denique Landenolfo, non multum poſt, Lando dictus Paradiſi, percutitur languore per annum integrum, feſſusque detinebatur. Hoc agnito Sergius Magiſter militum, præſidio illectus Aldemarij, dirupit iuramētum, quod cum Landone peractum fuerat, & aduerſus filium illius bellum excitauit. Nam octauo idus Maias, quo Beati Michaelis Ar-

Archangeli ſolemnia celebrantur, qua etiam die à Beneuentanorum Populis Neapolitanos fortiter cęſos legimus fuiſſe priſcis temporibus; hac ergo die nullum honorem dans Deo, miſit duos liberos ſuos, Gregorium Magiſtrum militum, & Cæſarium, nec non & Landulſum generum ſuum, Sueſſanum, cum quibus Neapolitanorum, & Amalfitanorum exercitum tam pedeſtrem, quam Equitum penè ad ſeptem millia virorum miſit, dans ei pręceptum, vt Capuam obſideret. Quibus audacter occurrit ceu leo prædictus Lando iunior, reppeitq; eos tranſuadatos pontem Theodemundi, & ſuos acriter incitans, totis viribus ſuper eos irruit, atque cuneum eorum ſcindens gladijs, ventilauit, captūq; Cæſarium, & fermè octingentos alios, reliquos in fugam vertit, ſicque triumphans reuerſus eſt. Pando autem illius auunculus, Aldemarij metuens aduentum, ad monumentum quoddam Traſaraci interius obſeruabat excubias. Poſt hæc Pando creato Marino à Cunciolis, Cæſarium cum vniuerſis libertati reſtituit. *Locus corruptus.*

His quoque diebus Lando ſenior creſcente interim languore ad extrema perductus eſt, vocatiſq; duobus fratribus ſuis, Pandone ſcilicet, & Landulfo Antiſtite, Landonem filium ſuum eis commendare ſtuduit, atque in manibus eorum tradidit, dicens, Deo teſte, Sanctaque eius Eccleſia, vobis eum commendo, vt ab eo in futuro iudicio iudicemini, quo in præſenti abuſi eo fueritis, ſicque obijt; Quo migrato, non diu iuramentum fraternum præſtitum obſeruarunt, ſed ſub dolo, pro cupiditate Caſtaldatus, & Landonem & cæteros fratres ab Vrbe repulerunt,

ſerunt,& à Guaiferio alienati ſunt, cui ſacramenta recentia dederant, præcipuè Landolfus per Euangelium, Miſſarumque ſolemnia, nec non per manus ſacratas ſuas illi non ſemel iurauit. Hoc facto, Lando Caiacciam ingreſſus eſt, capto in ea Aioaldo, qui à prædictis viris ad cuſtodiendam eam fuerat directus. Eodem igitur tempore Landolfus frater Lãdonis Caſam-irtam cepit, ſed ſuperueniens Pando cepit eum cum XL. Primoribus, quibus redditis, Caſtrum Caiacciæ recepit, receptis filijs Pandonis à Guaiferio, & Landolfo eorum fratre. In quibus exterminatis minimè eorum rabies quieuit, ſed ceperunt eos perſequi iugiter, etiam in terminis Sueſſæ expugnãtes, hos ſiquidem Guaiferius Principes nõ ſegniter adiuuabat, & multotiens locum cedebat eis, nolens fruſtra Chriſticolarum fundere ſanguinem. Sed Landonolfus Prȩſul non religionis gratia, ſed imbecillitate deportatus, vi ſuum germanum contra Chriſtum Domini pugnare cogebat. Fretus ergo filiorũ trium auxilio, Maionis, & Manienolfi, nec non & Radelgiſij, filij Adelgiſij, Beneuentani Principis, eum aduerſum dictum Principem ſuum miſit. Sed iuſto Dei iudicio, à quo omnis poteſtas & ordinatio cõſiſtit, ipſe primus occubuit, nonnullis ex eis captis, reliqui autem fugati ſunt.

Hoc eſt Caſertam.

Inter hȩc Sedoan vocatur ab Adelgiſio, nequiſſimus, ac ſceleratiſſimus Hiſmaelitarum, totamque terram Beneuentanam igne, gladijs, & captiuitate crudeliter deuaſtabat, ita vt non remaneret in ea aliquis, quamobrem & Gallorum exercitus crebriùs adueniens ad eorum efferitatem opprimendam, nihilque proficiens, viam, qua venerat, repetebat.

Rhegino, Oſtienſ. Baron. ad an. 872.

bat. Vnde factum eſt, vt Adelgiſius Beneuenti Princeps coarctatus, penſione, & obſidibus pacem confirmaret. Quo tempore Marelpotus Theleſinus, & Guandelpertus Bouianenſis, Caſtaldei, multa cum prece conduxerunt Lambertum, Ducem Spolitenſium, & Gerardum Comitem, vt obuiantes eidem Seodam, cum de Capuę depopulatione reuerteretur, in aruium tellure irruerent ſuper eum. Sed exurgens iam dictus vir, & ſuper Beneuentanos & Francos fortiter ſe iniecit, & deuictis cuneis, plurimos eorum interemit, nonnullos cepit, & crudeliter exuſſit, Gerardus verò Comes, Marelpotus, & Guandelpertus ſupradicti eadem in acie occubuere. Qua de re Seodam audaciam ex illo die potiſſimè ſumens, Beneuentum, eiuſque confinia funditus deleuit, ita vt nullus locus præter Vrbes pręcipuas illius efferitatem euaderet. Quibus diebus & caſtrũ Venafranum cepit, & Cœnobium Sancti Vincentij Martyris deprædatus eſt, & pro ædificijs non combuſtis, tria millia aureorum accepit.

Mortuo autem Pandone, Landolfus Epiſcopus ſolus ſuperſtes remanſit, qui Pandenolfum nepotẽ ſuum, vice patris ſui Pandonis, Comitem in Capua conſtituit, qui vulneratus in prælio, in quo genitor occubuerat, ſemiuiuus euaſerat. Hic autem in familiaritate ſua habebat Daiferium, cognatum ſuum, Maionis verſutias metuens. Landolfus Præſul monuit Pandenolfum, & dato ei adiutorio, alibi eum ad commorandum deſtinauit, qui nolens eius conſilio acquieſcere, egreſſi tres germani ex Vrbe Potentia cum eodem Daiferio, Caſtellum inuaſere: Nam Pandolfus Sueſſulam, Landolfus autem Ca-

F ſam

ſam-irtam, Landenolfus Caiacciæ Caſtrum ab illius genitore iamdudum quaſſatum,intrauerunt,&, cœperunt deprædari omnia in circuitu. Hos verò Landolfus ingenio decepit,ſimulque Guaiferium & Adelgiſium Principem deluſit, necnon & Landonis filios,nepotes ſuos,quos iampridem exteros fecerat à proprio ſolo,dolo euocauit,fratrumque ſuorum confinia deprędari fecit,atque ſuccendi,dumq; quotidie Capuæ in Curia dolos exerceret,hortatus eſt idem vir filios Pandonis, eum ... ... filij Pandonis nexo fędere vtrique Vrbem introierunt,ad commanēdum. At illi ex aduerſo in vnum coniuncti Sacramēto ſunt,adieruntque Vrbem, quos ſtatim prædictus vir arte ſua fefellit,& periurare fecit,illisque diuiſis mentitus eſt; pro qua cauſa etiam Pandenolfus ad Imperialem celſitudinem miſit Epiſtolas, ac iuſſionibus Abbatis in Vrbem memoratam non eſt ingreſſus,quouſque veniret Ludouicus, pijſſimus Auguſtus à multis per varia tempora inuitatus. Fuit autem idem Landolfus Epiſcopus ex natura prudens,ſed ex conſuetudine callidus, lubricus nimirū, & petulans,ambitioſior omni homine, & vltra quā credi poteſt,elatus; Monachorum quoq; infeſtator, & prædo, de quibus in Tribunali tumidus ſedens, ſolitus erat dicere circunſtantibus, quoties Monachum viſu cerno,ſemper mihi futura dies auſpicia mala ſubminiſtrat,iuſto Dei iudicio,vt ab eis incōmoda toleraret,quos veluti hoſtes perſequebatur, à quibus etiam in futuro torquendus erat. Principis quoque ſui deriſor,& periurus, nepotumque ſuorū peroſor,quippe qui neminem dilexit,pręter ſuæ car

nis

nis incentiua, pacem nunquam nec in die obitus ſui amplexatus eſt, ſic vbi fœdera facta ſenſit, totus contremuit, diligens zizaniorum ſemina. Quod ſi cui incredibile videtur, animaduertat, quot vicibus Guaiferium deluſit, cui pacē iurauerat, ipſumq; ipſe ſibi Principē conſtituerat. Multò enim libentiùs cupiebat captiuari animas hominum innocētium, quā vel pacem cum eis habere, non dico ſermonem, cōtra Apoſtoli faciens doctrinam, qui ait, Subditi eſtote omni Ditioni, ſiue Regi, tanquam præcellenti, ſiue Ducibus, tanquam à Deo miſſis: Et alibi, Non eſt poteſtas niſi à Deo, itaque qui reſiſtit poteſtati, ordinationi Dei reſiſtit. His igitur poſtpoſitis, Eccleſiaſtica dogmata, iuraq; Epiſcopalia contempſit, Eunuchos ſolummodo dilexit, eoſque cunctis prætulit, impleuitque nihilominus Prophetiam Iſaiæ, Effœminati dominabuntur eis. Huius autem viri facta minutim explicare ſi voluero, faciliùs tempus abſumetur, quàm fandi ſermo terminetur; Si quis tamen medullitùs noſſe deſiderat, verſus à me conſcriptos requirat. Ante diem verò exitus ſui, Capuā trium fratrum ſuorum filijs ita diuiſit, vt omni tempore inter eos gladius rixę nunquam abeſſet, vt facta eius ſi quis ex corde non percipit, oculis videat.

Inuitatus itaque Ludouicus Cęſar, vt prędixi, in commune à Beneuentanis, Capuanis, cunctiſque ad tuitionem perditæ Patriæ, (à Guaiferio autem minimè, quia eū Ludouicus pro Aldemarij captione execrabatur) Beneuenti fines per Soram ingreditur, atq; prius Monaſterio Benedicti beati applicuit; quò ad eum legati de diuerſis Vrbibus vene- 870

runt, inter quos Landulfus iam dictus, & nepotes ſui ex diuerſo venerunt. Suſceptis igitur Auguſtis, hoc eſt, viro & coniuge à Berthario venerabili Abbate officioſiſſimè, Landulfus ad ſolitam vergens fallaciam, Capuanos Proceres, quos Cęſari pręſentauerat, fugere compulit, ipſe ſolus cum eo remãſit, quaſi ſatisfaciens, ſe nil culpabile apud eum geſſiſſe. Prædictus itaque Auguſtus Landulfum tunc pro
872 nihilo ducens, Capuam adijt, obſeſſamque funditus hinc inde circumcirca deleuit, & cum Ciues illius Lamberto Comiti illius ſe tradiderunt, putantes ſe facere rectiùs, peſſimè corruerunt. Poſtea pro nihilo ducti, omni fere menſe, diuerſis Iudicibus dabantur in prædam. Hoc quoque ita facto, à Guaiferio ſine omni ſuſpitione priùs Salernum, & ſic demum ab Aldelgiſio Beneuentum exceptus eſt.

873 Sequenti anno multis fulctus auxiliatoribus, Barim perrexit, atque cum dicto Seodam Auguſtalis exercitus pugnam commiſit, è quibus etiam ſuperatus aufugit, amiſſa non modica parte bellatorum. Dehinc omnia eorum circumquaque ſata comburens, Materam adijt, quam & ſine mora igne cepit. Tunc venit Venuſiam, caſtrametatusque in ea, cępit renouare, & Barim hinc & inde grauiter expugnans, demolitus eſt, poſitoque pręſidio pugnatorum in Canuſia, viciſſim eos cornibus ventilabat, quo terrore propulſi multi ad Auguſtalem confugientes clementiam, dari ſibi petebant dextras, quibus tunc ſolitam miſericordiam præbebat. Poſt hæc, itum eſt ad Oriam Vrbem, ſicque denique reuerſus eſt Beneuentum, atque adiuuante dextera ſuperna, cum iam ad extremitatem maximam perueniſſent om-

nia,

nia, Sarracenorum fugato exercitu, Barum cepit, capto in eo Seodam eſſero Rege, cum alijs nonnullis ſatellitibus ſuis. Deinde Tarentum obſideri iuſſit, Quibus ita peractis, videns diabolus ſuos exterminari, Chriſtoque vniuerſa inſtaurari principia, recolens & damna inferni, agere ſtuduit ſua nequitia. Cœperunt ergo Galli grauiter Beneuentanos perſequi, ac crudeliter vexare, qua de re & Adelgiſius Princeps aggreſſus Ludouicum Auguſtum, cum ſuis 872
Beneuenti intra mœnia degentem, ac ſecurè quieſcentem actu doloſo Sanctiſſimum Virum, Saluatorem ſcilicet Beneuentanæ Prouinciæ cepit, & cuſtodijs mancipauit, bonaque eius diripiens, ditatus eſt, cunctoſque viros eius primates expoliauit, & fugere compulit, & de bonis eorum onuſtatus eſt; impletusque eſt ſermo Domini ex Prophetia, vbi ait, Percute Paſtorem, & diſpergentur oues gregis. Conſiſtente itaque Auguſto in cuſtodia, excitauit Deus ſpiritum Hiſmaelitarum, eoſque ab Africa regione protinus erexit, vt vlciſcerentur Auguſti opprobriũ, ſicuti Filij Dei paſſionem Veſpaſianus & Titus vlti ſunt. Sed defenſio Dei dilatata eſt; in anno ſcilicet quadrageſimoſecundo, iuxta prophetiam Eliſei XLII. pueros, à quibus illuſus eſt, duobus vrſis dedit in comeſtionem; huius autem contemptum nec in XL. diſtulit dies, ex quo datur intelligi, qualis, quantuſque vir iſte fuerit, qui tam citò defenſus eſt.

Iubẽte ergo Domino, Cæſaris vltore, ſtatim Sarraceni Salernum applicuerunt fere XXX. millia, quod grauiter obſidentes, hinc & inde, cuncta forinſecus deleuerunt, innumerabilibus in ea occiſis colonis,

Id refert Baronius ad an. 874.

colonis, & depopulati ſunt ex parte Neapolim, Beneuentum,& Capuam. Quo tempore ambo Lamberti Comites, Auguſti furorem metuentes, Beneuentum acceſſerunt,& ab Adelgiſio honorificè ſuſcepti ſunt, quorum auxilio fretus, ſuper Sarracenorum turbas irruit, & viriliter ſtrauit, occiſis ex eis tribus millibus viris; quibus etiam diebus, Capuani iuxta Sueſſulam mille ex eis peremerunt. Cumque in hac obſidione prope terminaretur annus; miſſo exercitu iam dictus Auguſtus per ſuggeſtionem Landulfi Præſulis, (hoc enim ſolummodo memorabile bonum geſſit, à die ortus ſui) perdidit ex profanis in Capua ferme nouem millia viros. Poſt hæc per ſemetipſum dignatus eſt aduenire Capuam, cu-
872 ius aduētu cognito Sarraceni, Salernum relinquentes, Calabriam adeunt, eamque intra ſe diuiſam reperientes, funditus depopulati ſunt, ita vt deſerta ſit velut in diluuio. Priuſquam autem fugam arriperet nefanda gens huiuſmodi, ſignum de Cœlo Deus multis oſtendit, faculam igneam, quæ maximè celeri curſu in medium nauium decidit, quam mox tempeſtas ſecuta eſt, cunctas diſrumpens liburnas fruſtatim. Guaiferius verò pro ſua obſeſſione, Petrum cognatum ſuum,& Guaimarium filiū ſuum, legatos ad iam dictum Auguſtum miſit, quos ille conſilio Landulfi retinuit, & exilio deſtinauit, huius etiam poſtea duos filios obſides ſuſcepit.

Per idem tempus iam dictus Cęſar Landulfum in familiaritatem alliciens, tertium in Regno ſuo conſtituit; Qua elatione erectus, Archiepiſcopatum
loc. corruptus. totius Beneuenti omni adiudicari, & vt Capua Metropolis fieret, quæſiuit, ſed Domino non ſinente

ad

ad perfectum non peruenit. Ludouicus volens Beneuentum acquirere, ſed minimè valens, ad propriã receſſit coniugem, natãq; ſuam, Capuam relinquẽs. Qua occaſione reperta, idem Lãdulfus Guaiferium Principem, cui nouiter iurauerat, apprehendi fecit, & in cuſtodiam detrudi, ſed quia non ea contigerũt illis, quę putabant, dimiſſus eſt, & filios Landonis, Landonem ſcilicet, & Landulſum cognatos ſuos per ſe obſides dedit, quos ſecum remeans Auguſtus detulit, & Rauennę in exilio reliquit. Plebs autem ipſius Auguſti Capuæ remanſit, illaque abeunte, non multum poſt genitor illius diuæ memorię Ludouicus diem clauſit extremum, ſicque filij Guaiferii, & Landonis abſoluti ſunt. Qui dum ad proprium ſolum repedaſſent, filios Landonis extra Vrbem ſuam exules inuenerunt, ſociatique ſunt illis, quorũ ſocietatem Landulfus vt intellexit, doluit, Guaiferiumque Principem mox euocauit ad ſolatium ſuum, qui ſine mora veniens, vtroſque fratres ſubdidit famulatui illius. Cur autem iam dicto Auguſto ſupradictum opprobrium Domino permittente, Beneuentani inferre quiuerint, de multis, duo inferam; Primùm, quia veniens quodam tempore Romam, vt duos Epiſcopos condemnatos ad priſtinã reduceret dignitatem, dum nollet ei conſentire Nicolaus Papa, vir Domino plenus, ſecundùm antiquum morem, obuiam ei cãdidatum agmen Sacerdotale miſit; & ille ſpreto timore, dicitur fuſtibus Clerum cædi feciſſe, Cruces verò, omniaque ſacrata miniſteria pedibus calcari, Romaque pene milliarii ſpatio deprędata eſt, Vicariumque Chriſti quaſi vile mancipium ab officio ſui miniſterii, niſi Dominus

Romam primo adijt Ludouicus an. 858. Vid. Sigonium Herem perto in hac re contrarium.

nus

nus reſtitiſſet, priuare voluit; Secundum, quia capto Bari, Seodam omniũ hominum flagitioſiſſimus, nõ iuxta volũtatem Domini interfectus eſt crudeliter, vt dignum erat, vt fecit Samuel Agag Amalechitarum Regi, quem in fruſta diſcerpſit: Quemadmodũ etiam quidam Propheta Samariȩ Regi dixit de quodam ſceleſto viro; Quia dimiſiſti, inquit, virum morte dignum, erit anima tua pro anima illius.

Remiſſo igitur Adelgis Ludouico Cȩſare, theſaurum omnem retinuit, & Sedoam, & Annoſum, nec non & Adelchi: Reparatis etiam viribus Sarraceni, cȩperunt pedetentim Barim, & Cannenſe Territorium depredari, quibus ter obuiauit Adelgis in finibus Apuliæ, quibus nihil præualens, inuictus ille & triumphator abſceſſit. Quo etiam tempore cum Annoſo veniens, Tarentum intrauit, & Rex effectus eſt, egreſſusque inde Beneuentum grauiter deprædauit, & Teleſam, & Alipham, tantamque victoriam adeptus eſt, vt Seodam iam dictus poteſtatem ſub Adelgiſium habere peteret; Et ob id Annoſum & Adadelbach antea aprocriſanos illi miſerat. Hoc audientes quicunque Bari reſidebant, Gregorium Baiulum Imperialem, Græcorum, qui tunc Hydrunti degebat, cum multis exercitibus aſciuerunt, & Barium introduxerunt ob Sarracenorum metum. Qui ſtatim apprehenſum Garſt, illiuſque Primores, Conſtantinopolim miſit, vt quibus non occidendis iu-
877 reiurãdo fidem dederat. Interea ipſi Græci crebriùs Legatos Beneuentum, Salernum, & Capuam dirigebant, vt ab ijs auxiliarentur contra Sarracenos. Sed in vno animo, eorum ſpernebant flagitationes. Salernum enim, Neapolis, Gaieta, & Amalphis, tunc

pacem

pacem habebāt cum Sarracenis, & cum multis naualibus Romam grauiter anguſtiabant depopulationibus. Sed cum Carolus filius Iudittæ ſceptrum inſigne Romam ſuſcepiſſet, Lambertum Ducem, & Guidonem germanum illius miſit in auxilium Ioānis Papæ, & Guaiferius in eos contendens, fœdus eorum dirupit, & multos ex eis peremit. Sergius verò Magiſter militum conſilio Adelgiſij, & Lamberti deceptus, noluit ſe ab illis alienare, qui ſtatim à Papa anathematizatus eſt, & cum Guaiferio belligerare cępit. Vnde contigit, vt ipſo octauo die anathematis XXII. milites Neapolitanos apprehenſos decollari fecerint; ſic enim monuerat Papa. Quo etiam anathemate mulctatus idem Sergius, non multò poſt à proprio germano captus eſt, & Romam mittitur, ac ſuffoſſis oculis ibi miſerabilter vitam finiuit. Ipſe autem frater eius in loco eius ſe ipſum Principem inſtituit. Adelgis verò dum caſtrum Tribetenſe obſeſſum caperet, ad propriam remeans Vrbem à ſuis nepotibus & amicis extinctus eſt, & in loco eius Gaideris, filius Radelgarij, nepos extincti Princeps Beneuenti ordinatus eſt, electusque eſt Bailus Daiferius gener illius. Hic autem principare voluit, cuius cupiditate ſocerum ſuum peremit. His quoque diebus Landolfus præfatus Præſul percuſſus interijt, qui die ſuæ correptionis ab omnibus prçsbyteris Sancti Benedicti caballos expectabat, vt in barathrum non abſque equis rueret. Videntes autem nepotes illius depoſitionē, in vnum collecti diuiſerunt inter ſe ſub iureiurando Capuam æqua diſtributione, Pandolfus Vrbē Theanenſem, & Caſertam; Lando Berrealis, & Sueſſam;

Athanaſii Neap. Epiſc. nepos.

877

876

877

G alter

alter Lando Calenum,& Caiatiam. Adenolfus cœpit ædificare caſtrum in Caluo,Landolfum autem adoleſcentulum Landonis filium, Clericorum, Sacerdotumque nonnullorum aſſenſu,vnanimiter Pōtificem conſtituerunt. Sed ſegnitie proprii genitoris,qua naturaliter torpebat,retentus, non eſt mox ſacratus. Sacramentum autem fraternum non diù extitit illęſum,nam à quarto Idus Martij, vſque ad xij.Idus Maij vix perdurauit. Cupiditate etenim extorti filij Pandonis, Landenolfum, & Adenolfum fratres ſuos, filios videlicet Landenolfi ſenioris dolo cęperunt, & cuſtodię indiderunt, capto ab eis Caiatiæ caſtro, quod eis ſacramento ſponte ipſi in ſorte conceſſerant.

Sed vt cępta breuiter proſequar, filij Landenolfi iuncti cum filijs Landonis, ad auxilium Guaiferij Principis ſe contulerunt, à quo aliquando euocati ſunt. Similiter Pandenolfus ad eundem Guaiferium legatos cum chirographis varijs miſit, ſed ab eo minimè receptus eſt,fauens prædictis fratribus. Cernēs autem prędictus vir omnino ſe deſtitutum ad Guaiderifium Principem, & Gregorium Auguſtorum Baiulum, qui tunc cum dicto Guaiferio Nolam ad colloquendum in vnum conuenerant,ad Beneuentum deſtinabat legatos,inuitabatque, vt qui primū veniſſet ad eum adiuuandum,ipſe eſſet illi ſubditus. Quibus ex diuerſo ſine mora per Caiatiam,Sicopolimque aduentantibus,ab occaſu, iuxta Vrbem Capuanam conſederunt. Guaiferius autem è contra ab ortu Solis adueniens, Berelaſis, hoc eſt, ad Amphiteatrum applicuit cum ſuis,& vallata eſt ciuitas hoſtibus. Inter hæc Pandenolfus renuit ſubdi Guaiderifio

b.c.Vi rilaſſi.

deriſio, ſicut promiſerat, renitente maximè Landone, filio Landenolfi, cognato eiuſdem Guaideriſij, qua de re dictus Baiulus, & idem Guaideriſius alienati ſunt ab eo. Mox alij per Vrbem Capuanam, nonnullis Lintris fluuium tranſierũt partem ad alteram, & Guaiferio ſociati ſunt, atq; recollectis Landenolfo, & Aldenolfo fratribus iunctim, voluerunt ſubdere Guaiferio Pandenolfum, ſed non valuerũt, eò quod nolebat patrueles ſuos recipere intra Vrbem, idcircò à Guaiferio reſpuebatur. Agnoſcentes autem ſupradicti viri verſutias Pandenolfi, reuerſi ſunt ad propria. Guaiferius autem tunc remanſit in Vrbe Capuę; hac quippe tempeſtate, pene omnes Capuæ illuſtres, & omne vulgus cum vxoribus, & liberis omnibus, & cum omni ſuppellectili, vrbe egredientes, alij filijs Landonis, nonnulli autem ex eis, filijs Landenolfi adhæſerunt, factaque eſt inter eos valida concertatio, & peſſima deſolatio. Nam Guaiferius hoſtiliter iuxta murum Vrbis reſidens obſidebat eum; vltra fluuium verò, cum Francis Lamberti Comitis Landonem conſtituit.

Alio quoq; anno ſuperueniens Guaiferius Princeps cum Amalphitanis, tempore meſſionis, obſedit 878
dictam Vrbem vndique, factaque pace inter ſe fratres ſub ſacramento, ita dumtaxat vt neuter eorum triticum de agris priùs recolligeret in Vrbes ſuas, quàm inſtante Pandenolfo, Apoſtolica auctoritate anathema mitteretur ſuper eos, vt ingreſſis dictam Vrbem nullus eorum ſuper alios auderet inſurgere. Guaiferio igitur reuerſo ad ſolum proprium, illico Pandenolfus ſacramenti oblitus, periurus effectus eſt, nam Romam, vt ſpoponderat, minimè miſſum

deſtinauit, & contra animam ſuam agens, triticum omne recepit, quem ſtatim vltio Diuina ſubſecuta eſt, nam cęlitus ignis demiſſus eſt, & penè funditùs conſumpſit memoratam Ciuitatem.

879 Per idẽ tempus Athanaſius Præſul Neapoli Magiſter militum præerat, qui, vt præmiſimus, exulato fratre proprio, cum Sarracenis pacem iniens, ac primùm infra Portum equoreum & Vrbis murum collocans fecit, vt ij omnem terram Beneuentanam, ſimulque Romanam, nec non & partem Spoletij diruentes, cuncta Monaſteria, & Eccleſias, omnes Vrbes & Oppida, Vicos, Montes, & Colles, Inſulaſq; diripuerunt. Qui etiam decentiſſima, totoque Orbe veneranda S. Benedicti, & S. Vincentij Martyris Monaſteria deprędati ſunt, & combuſſerunt, aliaque innumerabilia, præſertim Sueſſulam, quæ veraciter Chriſtianorũ fraude miſerabiliter ſuffoſſa eſt. Huic igitur ſociatus eſt Pandenolfus, cuius adminiculo fretus, acriùs perſequebatur fratueles ſuos ac fratuelas. Primo tempore labores eorum hinc & inde abſtulit, atque cum Neapolitanis, Caietanis, ac Sarracenis vnitus, biduo ſuper caſtrum Pilinzæ irruẽs, impugnauit, nihilque proficiens, inanis abſceſſit. Sequenti verò anno generalem motionem faciens, cum ſuis Neapolitanis & Sarracenis ſuper Coloſſum, vbi filij Landonis degebant, inſedit, priùs tamẽ illos, qui in terris reſidebant, ſuper arenam, pecunia

881 accepta, depoſuit, & Capuam remiſit. Filijs autem Landonis in amphiteatro circumſeptis, pacem ceſſit, accipiens ab eis Liburiam ſub ſacramento. Qua etiam vice memoratus *P*andenolfus denuo ſuper *P*ilanum caſtrum cum Neapolitanis ex improuisò

irruens,

irruens, fraude cepit, ab eis traditum, qui intus ibi morabantur, vbi & ego captus ſum; & omnibus bonis à pueritia acquiſitis, exutus. Ipſe pedeſter ante equorum capita vſque ad Vrbem Capuanam exul euectus ſum decimo Kalendas Septembris, Anno Domini DCCCLXXXI.

Pandolfus autem confeſtim ſuper Caluum proiectus eſt, ſtipatus agmine Neapolitanorum, ibique munitionem extruens, reſidebat. Sed filij Lãdenolfi cum viriliter eis reſiſtentes eſſent, ſubitò idem receſſit, à filijs Landonis iampridem ablata Sueſſa ſacramento eidem largita. Apprehenſus autem fuit Adenolfus à ſupradicto viro Lãdone. At germanus eius non ſegniter egit, nam mox Caluenſe caſtrum inuaſit, propter quod captus eſt. Idem Adenolfus cum ſuis cępit ædificare muros Caſtri: pars autem nobilium parata erat ad prælium, & pars vulgi vallis parietem conſtruebat, ſicque conſummatus eſt. Poſt biennium fermè elapſum, ab eodem Landone reparatum eſt memoratum caſtrum, quo abiens cũ vniuerſis ſuis, & ſatis datis per vniuerſos conciues Oppidi de miniſterio ſuo, & vaſis humatis, victualiũ quoque, & vini, omni vigilantia deſudans, ad priſtinum ſtatum dictum Oppidum erexit. Nõ eſt autem prętereundum, quod in principio rixæ, cum idem Pandolfus fratueles ſuos perſequebatur beſtiali efferitate, Landolfum electum filium Landonis ſupradicti, cui ſedem S. Stephani Epiſcopalem ſub iureiurando tradiderat, à Caſtro Epiſcopij expellens in Cellula ſac. Myſteriorum degere fecit: & ſibi in zetula Epiſcopali manſionem exhiberi iuſsit; quod & factum eſt. Hoc cernẽs dicto Electus, metuens di-

ĉti viri verſutiam, egreſſus ex Vrbe ad Epiſcopalem Sedem propriam Beati Prothomartyris properauit, quò poſſet quietam ducere vitam. Interea occaſione reperta, Landenolſum germanum ſuum coniugatum, clericum fecit, mittensque Romam Ioanni Papæ Epiſcopum fieri poſtulauit, in quo & exauditus eſt,& pro hac inſania,& fraterna,ciuilique expu
879 gnatione,nixiùs rogati,Berthariusſagaciſſimus Abbas Monaſterij ſupradicti Sanctiſſimi Benedicti, & Leo venerabilis Præſul Theanenſis, ad Vrbem profecti ſunt,adieruntque dictum Pontificem, obſecrãtes eum ſuppliciter, vt tam graue periculum non ageret,vnde ruina terræ, & ſanguinis effuſio procul dubio fieret, cui etiã dictus Abbas expreſsè inquit. Certè ſi hoc fecerit tua Poteſtas, grandem ignem accendes,ad te vſque pertingentem. Præualens tamen voluntas Pontificis, Landenolſum Epiſcopum ordinauit. Hoc factum eſt,quia Pandenolfus priùs ſe ſubdiderat dicto Papæ, in cuius nomine & chartæ exaratæ, & nummi figurati ſunt, iuxta pręſcientiam dicti Abbatis. Talis itaque ignis exortus inde eſt, vt omnis Beneuentana tellus, & ipſa Romana ditio à Sarracenis propemodum funditus deleta ſit. Pro qua cauſa dictus Papa bis venit Capuam, & primò dum reſediſſet iuxta Vrbem, in loco, qui Antonianus dicitur, omnes Langobardi hoſtiliter illum adeunt. Nam ex vna parte Athanaſius Epiſcopus cũ Pandenolfo aderat, ex altera verò parte, vtriuſque fratueles,cũ Gaideriſio, & Guaimario Principibus, habentes gręcos,aduenerant: & quotidie præſente Papa vtræque acies in præcinctu exiliebant. Quocirca Ioannes Papa Landenolſum pridem Electum, con-

conſecrauit Epiſcopum in Eccleſia Beati Petri Capuani, totumque Epiſcopatum inter ambos æqua portione diuidi præcepit. Eccleſia verò in qua conſecratio celebrata eſt, paulò poſt à Sarracenis per Pandenolfum vocatis, & ab Athanaſio miſſis, igne media exuſta eſt.

Circa hæc tempora, Guaiferius Princeps, Monachus effectus eſt, & languore depreſſus graui, diem clauſit extremum. Et quia ob incurſionem Iſmaelitarum, corpus eius ad Cœnobium Beati Benedicti Patris ferri non valuit, in Eccleſia Theanenſis caſtri humatum eſt, donec cęlitus requie pręſtita, ad Sanctum deferretur locum. Per idem tempus Iſerniam, Sueſſulã vno menſe, caſtrum etiam Bouianũ eodem anno capta Iſmaelitæ combuſſerunt. Quo tempore ſuaſus Gaideris Beneuenti Princeps a Lãdona cognata ſua alienatus, Pandenolfo ſociatus eſt, filiamque ipſius ſuo tradidit filio; ſed in proximo à Tribulibus dicti Landonis captus, cuſtodiæ mancipatus eſt, eiuſque in loco Radelgis filius Adelgiſij Princeps eſt conſtitutus, qui tribus vix annis imperans, à Beneuentanis eiectus eſt, & Ayo, frater eius, loco illius ſubrogatus eſt. Gaideris verò Francis traditus in cuſtodiam, fuga lapſus, peruenit ad Vrbẽ Barenſem, in qua morabantur Græci, à quibus miſſus eſt ad Vrbem Regiã, Baſilio pio Auguſto, à quo honoratus, ditatusque donis Imperialibus, Oriam Vrbem accepit, ad conuiuendum. 879

Hac tempeſtate Pandolfi feritatem non ferens Athanaſius, relinquens eum, filijs Landenolfi, & Lãdonis copulatus eſt in ſocietatem. His diebus idem Præſul miſſus Apocriſarius, ad Siciliam, Sarracenis 879

ad

ad radicem Montis Beſubij reſidentibus, Sulthaimũ Regem expoſcit, illisque veniens præfecit; ſed iuſto Dei iudicio, primò omnium ſuper eum inſurgens, cępit Neapolim grauiter affligere, & deuorare omnia exteriùs. Itaque vt Apoſtolicum anathema, quo erat innodatus, à ſe, & Vrbe ſua expelleret, Guaimarium Principem, omnesque Capuanos ex vrbibus, & oppidis, cunctosque maritimos in ſuum adiutoriũ aduocauit, & Sarracenos ab eodem loco vi repulit: illi autem Agropoli caſtrametati ſunt. Hoc facto, non multò poſt, prædictus Pręſul vnà cum filiis Landonis, & filiis Landenolfi ſuper Capuam aduenit, dictamque Vrbem obſidens affligebat. Qua neceſſitate compulſus Pandenolfus, Radelgiſium Principem, cognatumque ſuum in auxilium incitauit. Is autem ſegnitie depoſita, mox Ayonem germanum ſuum aduocans in comitatu ſuo, Capuã expugnãs, audacter ingreſſus eſt; Poſt hęc Ayo cum Beneuentanis, & Capuanis egrediens, cum filijs Landenolfi, Amalphitanos habẽtibus, certamen iniit, & aliquãdiu certatum eſt iuxta portam vrbis. Cumque neutra pars alteri cederet, vtræque acies ad ſua reuerſę ſunt. Redeunte itaque Radelgiſio ad propria, Athanaſius ad ſolita conuerſus arma, ſimulauit vniuerſos fratueles paciſci, cohortatuſque eſt eos, vt dato ſacramento ad alterutrum, omnes ingrederentur vrbem, quaſi communiter habitaturi, & Pandenolfus ab eodem Pręſule iuramentum accepit, ne vllas cõtra eum moliretur inſidias. Tunc omnes fratres in vnum adunati, Capuam adierunt, dato priùs Amphiteatro eidem Athanaſio, & ille Gaiferio ad cohabitandum tradidit, ad perpetuum Capuanorum iurgium.

iurgium. Cum verò adeſſent vniuerſi, vt diximus, omnes iurauerunt, vt pacifici, & ſine vlla moleſtia dicti viri intrarent ad commorandum. Pandenolfus autem recepit eos ouans, cum clericis, veſte amictus candida. Illi autem mox ingreſſi intrò, apprehenderunt Pandenolfum, & Landenolfum fratrem eius, quem ſupra Epiſcopum deſcripſimus, cum omnibus conſentaneis, ſequacibus, & fautoribus eorũ, & hi omnes miſſi ſunt Neapolim; & vxores, filij, & filiæ, miſſi ſunt illuc.

Inter hæc Sarraceni totam ſupradictam terram 884
crudeliter laniabant, ita vt deſolata terra cultoribus ſpinis, & vepribus repleretur. Guaiferius autem hæc videns, ſuaſus ab Athanaſio, immo & Athanaſius ab illo vocatus cępit bellum inferre dictis fratribus, atque cum Sarracenis eos affligebat, & acrius inſequebatur. Tunc nutu Dei, à quo omne bonum procedit, quendam Agarenum ab Africa euocans, Regia de ſtirpe procreatum, Agropolim, inde ad Garelianum, in quo præſidebant, ad mœnia Iſmaelitica miſit, atque omnium illorum mentem accendens hortatu, vniuerſos Sarracenos tam de Gareliano, quàm de Agropoli communiter collecti, in Calabriam, vbi reſidebat Gręcorum exercitus, ſuper Sarracenos in Sancta Seuerina commorantes, properarunt, ibique omnes Graiorum gladijs extincti ſunt. Deinde Amanteum caſtrum captum eſt, deinde iam dictæ Sanctæ Seuerinæ oppidum obtentum eſt.

Baſilio Sereniſſimo Auguſto his diebus defuncto, 886
duo filij eius in Imperio electi ſunt, ideſt, Leo primogenitus, & Alexander ſubſequens; tertius verò

Stephanus, Archiepiſcopatum eiuſdem Vrbis (eie-
cto Photio, qui olim à Nicolao primo Sedis Ponti-
ficiæ, ob inuaſionem Epiſcopatus Ignatij, adhuc ſu-
perſtitis, perpetuo anathemate fuerat mulctatus, &
à Ioanne Papa, vt ita dicam, ignaro, reſtitutus) regē-
dum ſuſcepit.

Interea Athanaſius ſolita fraude cupiens ſupradi-
ctos fratres ſequeſtrare ad inuicem, Lādoni iuniori,
filio vltimo Lādonis, præſtantiſſimi Viri, neptem ſuā
adhuc lactentem in coniugium ceſſit, ad hoc, vt vin-
cula fœminarum illaquearent eum, aſcitumque eū
monuit ſerpentino ore, vt fratueles ſuos caperet, &
quod magis ambiebat, occideret; ſcilicet vt ij om-
nes inter ſe rixantes, aut omnino interirent, aut de-
ficerent, & ipſe Capuam caperet. Et quoniam Lan-
do ſegnitie torpebat naturaliter immobilis ſtetit, &
conſtans, Athanaſius autem protinus cōſilium rep-
perit ſibi accommodatiſſimum tunc, ſed non in lō-
gum benè ſucceſſurum. Etenim feſtinanter Adenol-
ſum aſciuit, eique ſecretius intulit; Ex omni gente
Langobardorum Capuam incolentium, elegi te
mihi habilem, & ex omnibus fratribus tuis te ſolū-
modò prætuli, conſentientem mihi, & in cunctis ob-
temperantem, virumque induſtrium. Idcirco ſi
meis verbis aures tuas accommodaueris, in cunctis
proſperaberis. At ille cūcta ſe patrare velle reſpon-
dit, quæ imperaſſet; cui ille: Cape filium Landonis,
& eſto tu ſolus imperans Capuæ, vt Sico progenitor
tuus Capuæ ſingulariter imperauit. Ille verò hæc
fratrum conſilio reſeruauit, quibus omnē veneno ſi
Athanaſij verſutiam indicauit. At illi obſtupefacti
ſigno ſe Crucis munierunt, dicentes; Ante moria-
mur,

mur,aut exulemus,quàm ſuper fratres noſtros,iuſtè
aut iniuſtè,inſurgamus vnquam. Donec enim erit
in manibus noſtris, non inſidiabimur ſanguini no-
ſtro. Mox itaque iuncti filij Landonolfi munierunt
ſe horribili & penè inaudito ſacramento, cum filiis
Landonis,& vinculo grauis anathematis. Statimq;
Adenolfus abiens, Athanaſio retulit voluntatem
fratrum ſuorum ratam fore fratuelibus ſuis, & in
nullo penitus moueri. At ille duriùs hæc accipiens,
hoſtis factus eſt illis.

Eodem tēpore Guaimarius ſupradictus Princeps
cum nimiū affligeretur ab Athanaſio Epiſcopo iun-
cto cum Sarracenis, eſſetque ex toto depopulata
tellus ipſius,ita vt capi potuiſſet,niſi Diuina pietas
reſtitiſſet, ad Græcorum ſe contulit ſuffragium, à
quibus nobiliter eſt adiutus. Nā & auro & frumen-
to adiutus eſt,& auxiliatoribus ſtipatus eſt, qui cu-
ſtodirent vrbem & populum eius; quod etiā adhuc
ſeruatur,Ayo autem Princeps Beneuenti,& ante 879
Principatum,& poſt, partim imbecillis,partim robu
ſtus extitit. Abeuntibus autem in Calabriam Sarra-
cenis,illamque perdentibus, Docibilis Dux Caietę
centum pene quinquaginta ex eis ſecum retinuit,
vt ſine Sacerdotali Sarracenorum officio non rema
neret,ad inſtar Iudaicorum Regum,qui diuiſo inter
ſe bifariè Regno, Leuitas maiori ex parte Hieroſo-
lymam, vbi templum erat toto Orbe authenticum,
congregauerunt. De horum itaque numero, ferè ad
centum viginti Sarraceni, vrbem Theanenſem au-
dacter adierunt,ſicut priùs agere tentauerant,quan-
do pluſquam quingenti erant. Sed ſuper eos Lando
ceu leo audacter cum ſuis veniens, vſque ad vltimā

Digitized by Google

internitionem pertriuit eos, ita vt non niſi quinque euaderent. Athanaſius autem cernens ſe deriſum ab vtrorumqne fratrum reſponſionibus, triſtior effectus eſt ſolito : ſed ocyus inuenit conſilium habile ſibi. Miſſis ſiquidem legatis, trecentos Gręcos ſuum in auxilium aſciuit, Chaſano Duce eos pręeunte. Tunc callidè pace facta cum Capuanis, mox quando vindemia legitur, cum eſſet Capua validè afflicta, & à foris depopulata, omnes certatim aggreſſi ſunt tam priores, quàm etiam mediocres ad vindemiandum, ſuggerente hoc vel maximè Guaiferio, ſicque iam dicti Gręci cum Neapolitanis atque theatralibus viris deprędati ſunt totam Capuam, apprehenſis in ea multis, & pręſtantiſſimis viris, pecul ijsque non modicis. Ab illo igitur tempore omnia circumquaque deuaſtantes Liburiam vindicabant Tibinam; inſuper Sarracenos Agropolitanos, qui nuper iuxta riuulum Clarii, non procul à Sueſſula conſederant, clam euocauit, & Capuam miſit. Sed tunc egredientes Capuani, validè reſtiterunt eis, ideoque abſque præda ad caſtra repedauerunt. Lando autem ſenior tunc apoplexia percuſſus interiit. Dictus itaque vir, prout mentę conceperat, nouis & inauditis machinis inſurgebat aduerſus Capuanos, adeò vt tempore Quadrageſimali cum omnis Plebs Chriſticola & præterita deſleret mala, & à Deo poſceret, ne flenda committeret, mediãte feſto Dominico, ſubſequente crepuſculo, collectis Gręcis, pluribuſque Aegyptijs, & Neapolitanis, Guaiferio Duce pręeunte, vrbem Capuanam tentauerit inuadere, atque aſcenderunt murum quaſi trecenti viri armati diuerſorum generibus telorum.

Sed

• Sed Domino adiuuante, alii ſponte ex eo deſilierunt, quidam ceruice tenus fracti ſunt, nonnulli verò gladio occubuerunt. De noſtris vnus ſolùm nomine Hunnericus, & vt fertur, à ſuis extinctus eſt.

Bellum itaque narratum cœleſtis ille Arbiter, & Iudex non per bellicoſos & armipotentes egit viros, ſed per quatuor impubes mirificè geſſit, ad laudem ſui nominis. Ille autem confractis licet viribus, quod concupierat, minimè agere ceſſauit. Nam & Salernum per Sarracenos priùs & poſtea per Græcos multoties capere molitus eſt, ſed non eſt permiſſum à Domino.

Eodem quoque tempore Guido filius Guidonis ſenioris ſuper Sarracenos in Gariliano caſtrametatur, & hoſtiliter irruens, caſtra eorum dirupta depredauit, & aliquot eorum gladijs peremit, reliqui montium per opaca velut aqua diffuſi ſunt. Is autẽ appropians vltra trãſuadit, & ad pontem, qui Theudemundi vocatur, caſtrametatus reſedit aliquandiu, & ablato ex Liburia frumento, alijsque victualibus delatis ad Capuanos, reconciliati ſunt cum eodem Duce Spoletano non desfœderati. Sed cum retrouerteretur, vrbemque tranſiret, ſubdiderunt ſe illi, metu coacti. Ipſo verò ad ſua remeante, prçliatus eſt ſæpè contra eos viriliter præfatus Athanaſius, tulitque illis, adiutus auxilio Græcorum, omnia à foris, ſataque, quç videbãtur poſſidere à parte Capuç, nec non & ſuperiùs, illaque replicata ſunt poſt reditum ſupradicti Ducis, per Caſſanum Ducem multipliciter patrata ſunt, quæ hic à me ſtrictim ſunt dicta.

Poſt hæc, ſuggeſtum eſt eidem Spoletano Duci, 879

vt

vt veniret quantocyus,& liberaret confidentes ipſi, ſin autem ſe omnino perditionem ſubituros. Qui mox veniens Capuam, Ayonem Principem à Beneuento ad ſe venientem conſilio Capuanorum cępit, & ſub cuſtodia Beneuentum duci fecit, in quam introiens, multa, vt Dominus ordinauit. Cumque inde proficiſcens, Sipontum ingreſſus eſſet, Ayonem foris reliquit in caſtris. Cum autem cognouiſſent Sipontini, Ayonem ſeniorem ſuum captum, in ſupradictum Ducem vnanimiter irruentes, clauſere illum in quodã templo, captis eius optimatibus. Hàc, illacque tunc miſſum eſt, & adductus eſt Ayo, redditusque eſt ſuis. Alio verò die ſacramento dato, vix cùm dedecore elapſus eſt. Deinde Caſſano Conſtãtinopolim abeunte, quidam Stratigò Auguſtalis, Ioannem Candidatum, quem lingua pelaſgica vocant Ioãnicium, cum trecentis belligeratoribus direxit Athanaſio Epiſcopo, cum quo idem vir Capuã hinc & inde prædauit, atque ob vindicandam perfidiam aliquorum, Pandenolfum ex vinculis ereptũ, libertati reſtituit, qui à Magiſperto receptus eſt Sueſſam, & iunctus eſt Græcis, atque vniuerſa animalia Capuę ab ijs ablata ſunt. Qua de re Landolfus filius Landenolfi, & Landolfus Epiſcopus adierunt dictum Ducem in Spoletio, ab eo petentes auxilium, Landolfus Epiſcopus à Spoletio reuerſus eſt, Lando autem cum eodem Duce per Sipontum Capuam aduenit, qui per aliquot dies à bello reſiduos, Capuam frumento impleuit, acceptoque nuntio, repente Romam profectus eſt, Capuam relinquens in manibus dicti Præſidis. Is autem ſtatim ſuper Sanctum Heremum Grçcos, & Neapolitanos

dire-

direxit,quem diù obſidentes,eos qui in ſublimibus reſidebant,cępit,& deinde Capuã ex vtraque parte grauiter affligebat,ita vt quaſi obſeſſa videretur,nã iuxta Sicopolim, Græci cum Neapolitanis, & Pandonolfo reſidentes, omnia circumquaque ſtirpitus deuorabant. Vnde contigit,vt octuaginta ex eis Calenolum adeuntes,ſuper Theanum latenter irrumperent;quibus ex diuerſo Theanenſes, & Adenolfus cum aliquot Capuanis occurrerunt, iuxta Sanctam Scholaſticam,prope Caſtrum Theani,à quibus & victi ſunt.

Per idem tempus Monaſteriũ S. Benedicti à Sarracenis priùs dirutũ anno Dñi DCCCLXXXIIII. ab Angelario Venerabili Abbate cœptum eſt reædificari,anno Domini DCCCLXXXVI.menſe Auguſti, à quo reuerſi,dum Capuam repeteremus, à Græcis capti,exutique ſumus, & exequitati, ablatiſque equis,& ſpolijs,& miniſtris cunctis,homines argento redempti ſunt, equos recollegimus quinque.Ego autem ſolus cum præceptore pedeſter remanſi,ſicque à Capuanis delati ſumus in vrbem Capuam : inde Neapolim pertranſeuntes, nihilque proficientes,infructuoſi remeauimus Capuam. Deinde tria plauſtra onerata victualibus, multisque opulentijs,iuxta Anglenum, vbi priùs capti ſumus nos,apprehenſa & deprędata ſunt. His itaque crudeliter geſtis, Adenolfus Spoletium pergens, dato præuio iuramento, quaſi ad trecentos armatos ſecum eduxit, cum quibus & conſilium inijt, vt Gaſtaldum Capuanum ſibi firmaret: ſed ingredientes Capuam,cum hoc adimplere nequiſſent dicti Franci,reſiſtente, ac contradicente præcipuè Landone

ger-

germano eius,quem dudum ipſe cum cæteris fratribus Gaſtaldeum in his,quæ ad eos pertinebant, inſtituerat,ab eodem Adenolfo abſoluti, via,qua venerant,repedarunt. Tunc dictus Adenolfus conſilio habito cum ſuis cognatum ſuum ad Athanaſiũ ſubdolè miſit,poſcens ab eo auxilium,vt adiuuaretur ſingulariter fieri Comes in Capua.Hæc audiens ille gauiſus eſt,& ſpopondit ſe in omnibus illi auxiliaturum,cumque hoc à plurimis,terque quaterque Landoni fuiſſet relatum, ille ſolita ſegnitie, & torpore detentus, paruipendens, pro nihilo ducebat huiuſmodi nuntium; & febris ardore ſuccenſus, Theanum adijt, curandus à languore, quo detinebatur. Adenolfus interim à re cępta nec greſſum quidem remouit,ſed protinus exiſtimans parturire ſe poſſe,quod iamdiù corde conceperat, Neapolim ire feſtinabat anxiè.Hoc ergo cum ad aures Landonis perueniſſet, illico Aldegiſium & Aldefridum Capuam miſit, vt dictum virum ſuo hortatu à cępto itinere deuiaret, & adiecit; Ego autem Miſſa audita,& comeſtione finita,ſubſequar vos. Illi ergo abeuntes dictum virum retinere nequiuerunt; erat autem dies Dominicus,& deinde Lando proficiſcẽs, cum minimè repperit, iam enim abierat, quo facto ſuſtinuit Lando reditum eius, illique recurrenti dixit Lando, & cæteri fratres; Quid egiſti illic, quò iuiſti? cui ille reſpondit verba bona, verbaque conſolatoria,ſed deceptionibus plena;Illi tamen ijs auditis,& nimiùm creduli acquieuerunt ei credentes. Deinde Lando non aduertens fraternum dolum, ſed negligentiæ ſomno depreſſus, non intelligens telum latens, quo iaculabatur, donec transfigeretur,

tur, Theanum redijt ſanandus, quem Landolfus frater eius inuiſere veniens, Landenolfus ſolus in vrbe relictus eſt. Cernens autem hæc Adenolfus, & vidēs ſibi tempus adeſſe congruum, priùs ſimulauit cum coniuge & liberis de Ciuitate egredi, & Calinium quaſi ad habitandum, adire; inter iſtud, cum Iuuenalis & pecunia paciſceretur, dato ſacramento, & præmiſſis multis muneribus, diſrumpens iuſiurandum, quod cum filiis Landonis ter iurauerat, cum ſomni tempus aduenisſet, Sabbatho poſt Epiphaniam, hoc eſt, VII. Idus Ianuarij, aduocatis ſodalibus ſuis ſuper filios Landonis, non ſegniter ſe præparauerunt aduerſus huiuſmodi conamen, ſed fugientibus eis, in quibus confidebant, concuſſi ſunt validè, & maximè ex hoc turbabantur, quia putabāt, quod Lando cum omnibus germanis ſuis eſſet in hoc diſſidio. Videntes autem hi ſe deſtitutos eſſe ab omnibus, ceſſerunt Adenolfo, & egrediētes noctu ex vrbe Theanum aduenerunt, Landenolfo, Pandone, & nepote eorum Guaiferio clamitantibus eis poſt tergum. Nolite ire Theanum, quia certiſſimè capiemini. At illi Theano appropinquantes exiſtimare cęperunt, ne forſan à Landone tenerentur aſtricti. Nuntiato itaque aduentu ſuo, officioſiſſimè ſunt ſuſcepti. *Nota.*

Adenolfus autem Gaſtaldatum Capuanum ſingulariter ſuſcipiens, continuò ſe Comitem appellari iuſſit, moxque filium ſuum Athanaſio obſidenti, direxit, ſicut ſacramento pollicitus fuerat, & Liburiā, & Capuam ſub iureiurando illi conceſſit. Athanaſius verò retinuit illius ſobolem, quouſque factum illi à Guidone repromiſſum ſuſciperet, dictuſque

Athanaſius accepto fędere gallico reddidit illi filium,& cuſtodita eſt pax inter vtrumq; anno vno, & menſibus tribus. Miſitque idem Adenolfus Romam Mayonem Venerabilem Abbatem, & Dauferium Diaconum, vt ſuaderēt Stephano Papæ, quod ipſe foret illi proprius famulus,& promiſit quoque ei reddere Caietam,adiuuaretque eum contra Sarracenos,in Gariliano reſidentes.Qui poſtea cunctorum oblitus,ex his quæ promiſerat, nihil omnino adimpleuit.

Stephano VI. ſiue V. vt alij vocant. 887

His quoque diebus Theophilatus Stratigò à Bari Theanum aduenit hoſtiliter, hyemis tempore, Sarracenos tentans in pugnis, nihilque proficiens, infructuoſus abſceſſit, abienſque Neapolim, Marinum Gaſtaldum caſtri Sanctæ Agathæ, Ayoni rebellem ſecum accepit; & Apuliam rediens, nonnullas munitiones eiuſdem Ayonis vi apprehendit, vnde occaſione accepta,idem Ayo aduerſus Auguſtalem Dominũ rebellionis iurgium initiauit, quod ſuo in loco inſeretur.

Ante hoc ſanè tēpus,Guaimarius Princeps Conſtantinopolim,ad Auguſtorum ſubſidia confugiens; acceſſit,à quibus benignè ſuſceptus eſt, & Patritius ab eis factus, cum honore ad propria remiſſus eſt. Cumque adhuc ille illic moraretur,Athanaſius dolorem conceptum in opus proferens, Gręcos, & Neapolites, ac omnes Capuanos generaliter mouens,ſuper Abellarum miſit caſtrum, in quo tunc pręerat Landolfus Sueſſulanus. Mox autem vt illuc ſuperuenit exercitus,fraude illorum,qui intus erāt, captum eſt,apprehenſo in eo Landolfo, & filio eius iuniore,qui cum Guaimario profectus fuerat. His

itaque

itaque decurſis,ſuaſus Lando ab Adelgiſio, alijſque Capuanis,vnà cum Guaiferio, in quandam tractoriam,plauſtrum vehentem,intromiſſus, Capuanam vrbem ingreſſus eſt, atque ad Epiſcopalem abiit Aulam, vbi pauci ex eis congregati ſunt, Adenolfo accelerante. Tunc autem commiſſum eſt prȩlium, mortuoque Valane,illuſtri viro, diſſolutum eſt cor eorum,qui in parte Landonis erant, & cȩperunt illum derelinquere,& Adenolfo aſſociari. Tunc,licet fictè, pacis oſculum ſibi mutuò fratres obtulerunt, quod in arca cordis minimè retinebant. Lando autem poſt iſta cum Guaiferio ad propria remeauit,& reliqui conſentanei illorum capti ſunt, & vinculis innexi: inter quos & Landolfus Præſul captus eſt, & in cuſtodiam detruſus. Poſt non multum tempus, per ſingulos dies omnes abſoluti ſunt.

In diebus illis, quando Adenolfus regendi Ga- 887
ſtaldatum iura ſuſcepit, omnia quæ B. Benedictus infra vrbem Capuanam poſſedit, fratribus exulantibus auferri prȩcepit. Qua de re, miſſus ego ab Angelario Venerabili Abbate, & Epiſcopo, ipſe veſtigia Apoſtolorum adij Stephanum Summum Pontificem,poſtulaturus pro rebus noſtris ablatis, à quo & benedictionem fratribus detuli, & Priuilegium noſtri Cœnobij,& ſupradicto viro litteras exhortatorias attuli. Et verò domitialis res ablata reddita eſt;mente autem ex toto illi ſubtracta, etiam Cellā mihi ab Abbate traditam, concepto dolore, vi abſtulit.

Interea cum Adenolfus iam memoratus Capuā cepiſſet, aduertens Athanaſius Capuam fortiter concuſſam, cȩpit occaſionem quærere aduerſus

Adenolſum, & obſides ab eo accipere, & pacem innouare, decurrentibus miſſis inter alterutros, Mayo ſupradictus Abbas, & Auxenſius Neapolim profecti ſunt, quos Athanaſius ad amphiteatrum ire iuſſit, ſimulque Adenolſum illic adeſſe voluit, quatenus firmato fœdere vnà cum Guaiferio Conſule, filium ſuum cum aliquãtis ad Capuam obſidem mitteret. Hoc autem faciens inſidias tetendit latenter cum Græcis, & ſuis, ad capiendum illos. Sed quia nondũ erat completa malitia, quæ poſt paululum diuinitus punita eſt, facta eſt morula, ſed & filium ſuum infra vrbem clauſit, ſupradictoſque viros miſit ad Arenã. Egreſſuſque ſtatim Græcorum cuneus ſupradictos apprehendit viros, & deprędauit totam Capuam grauiter, moxque ſine dilatione cunctum equitatũ, & pedeſtrium exercitum mittens, omnia ſata Capuæ ſuccidi, exterminarique fecit funditus. Præſciens autem Deus dicti viri malitiã, & volens præſtare Capuanis miſericordiam in tam crudeli perſecutione, permiſit eundem Athanaſium in tantam elationem perferri, vt etiam Beneuenti fines bis, terque prædari faceret. Ayo autẽ tunc Bari degens, impugnabat Græcos, impugnantes ſe. Is itaque hoc audiens, illico, ſegnitie depoſita, cum tribus ferè millibus bellatoribus clanculò veniens ad caſtrum Abellinum, & intelligens Gręcos & Neapolites reſidere ſuper Capuam, radicituſq; eam deuaſtare, illico ſuper eos audacter aduentare ſtuduit, ſed zizaniorum ſator Dauferius, Dauferij noſtri genitor vrbe Beneuenti egreſſus ſubdolè, ac ſi ſecuturus Principem, ex diuerſo itinere Capuam properauit, & eis aduentum indicauit Ayonis. At illi relicta Capua, Nea-

Neapolim reuerſi ſunt, Ayo autem iter quod cęperat, peregit, illisque minimè repertis, Liburiam ingreſſus eſt, cum quo & Adenolfus abiit, & exuſta pene tota Liburia, atque deprędata, populiſque, & beſtijs ablatis, puteiſque ſaxis oppilatis ad amphiteatrum profectus eſt, in quo reſidens per aliquot dies, machinis & diuerſis telis expugnauit illud, indeque abiens ad caſtrum Sanctæ Agathæ, illic inſedit, atque Marinum Gaſtaldum ſibi rebellem, in fide ad ſe remeantem ſuſcipiens, abſceſſit, atque aliquãdiu Beneuenti commorans, per Sipontum Barim reuerſus eſt. Adenolfus autem ab Ayone excedens per ſacramentum, ab eodem in adiutorium ſui centum viginti fermè bellatores viros ſuſcepit, quibus cum grauiter totam Liburiam deprędauit; Sed quia deſperatio nonnunquam periculum gignere ſolet, generaliter moti Materenſes è Caluo, & aliquot Capuani cum Apulienſibus iuncti, Liburiam circumeũtes, Sueſſulam deprędarunt, & reuerti cęperũt, quibus occurrit Gręcorum Neapolitumque exercitus iuxta riuolum Lauij, atque in vnum mixti, ſuperualebat pars Adenolfi parti Gręcorum, ſed ſuperueniente acie à tergo illi in medio circumſepti deuicti ſunt, & partim capti, partim gladiis extincti ſunt. Hac de cauſa audaciam ſumens Athanaſius, cępit bellum expetere, vnde Adenolfus non ſegnis redditus, continuo cum ſuis Atellam adiit, dumque prælium non inueniſſet, reuerſus eſt ad ſua.

At non multò poſt inſtigãte inimico humani generis, collecto Athanaſius multitudinis exercitu, mixto, Gręcorum, Neapolitum, & Hiſmaelitarum, equitantium, & pedeſtrium, miſit illos, aduerſus Capuam

puam pugnaturus,quibus occurrit Adenolſus vltra riuulum Lauij,habens in comitatu ſuo auxiliatores ab Ayone miſſos, atque Sarracenos, qui tamen ex vtraque parte iuncti ſteterunt,nulli prębentes auxilium. Adenolfus hoc videns, acriùs ſuper inimicos ſuos inſurgens pertriuit eos vſque ad vltimam perniticm,occiſis plurimis, multisque captis, reliquos oppido fugere compulit, victorque triumphans ad caſtra ſpolijs onuſtatus repedauit,de ſuis autem vnũ tantùm amiſit, & ipſum à ſuis occiſum eſſe ferunt. Ab hoc ſanè die cępit Adenolfus eſſe potens,Athanaſius verò impotens. Hinc inchoauit omnia ſata eorum diripere, cunctaque bona eorum vehiculis diuerſis ad vrbem trahere. Hoc quoq; quod narro, omnes audiant aures, vt paueſcant omnes, & ad Deum reuertantur. Guaiferius enim Præfectus Arenarum,qui pene omnia mala, quæ facta ſunt in diebus eius,opere ſuo geſſit,fecitque patrare,cuius prę-ſtigio Romana tellus depopulata eſt, & Beneuentana regio funditus deſolata eſt,hoc exitium & finem accepit. Nam ſubitò ſuperna expirante gratia,aduerſus eum excitati ſunt illi, à quibus ipſe putabatur ſaluari, mutataque mente illum apprehenderunt, bonaque ipſius diripientes, viguerunt, ipſumque Proconſulem deſpicabilem Capuam, Adenolfo cõſentiente,remiſerunt,aqua tribulationis ſugillatum. Tuncque vniuerſi, qui à propria ſede olim fuerant exulati, reuerſi ſunt, factumque eſt gaudium magnum, pax,& ſecuritas, cęperuntque præeſſe, qui ſubeſſe ſoliti erant, & qui per trecentos, & eo amplius annos imperauerant legibus ſubeſſe cęperunt; Tunc cohors Bardica triumphans, regnare cœpit

for. triginta.

ſuper

ſuper eos, à quibus ſemper armis ſubigebantur.

Interea videns Athanaſius ſe in omnibus ſuperatum, pacis expetijt fœdus, quod adeptus eſt; factoq; iureiurando amici ad inuicem effecti ſunt. Primùm tamen ſacramentum roboreum erat per menſem, vel tempus annotatum, iſtud autem nec ad diem durauit duodecimum. Denique Hiſmaelitæ hàc, illàcque diſcurrentes, omnia deuorant, & contra Neapolim vnanimiter conſurgunt, æquo valde examine, ipſumque ſupernum iaculati ſunt ſolium. Ab his proculdubio Athanaſius perculſus eſt, cum quibus Chriſticolũ genus pene omne pertriuerat. Hæc autem audientes nolite cor apponere ad id quod Deus meritis alicuius iratus fecerit, ſed ad id, quod ſua miſericordia, miſerijs hominum motus, egerit, iuxta illud, Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Dicit quoque Propheta, Nõne qui prędaris, & ipſe prędaberis? Quid ergo erit de his, qui prædantur proximos ſuos? Nunquid Neapolites vaſtabuntur, qui vaſtauerunt? Beati, qui Domino cuſtodiente, immunes ad huius ſæculi procella exiſtunt, vbi omne malum, & nullum ſine Domino bonum regnat.

Ayo denique à Beneuento per Sipontum Barim profectus, ſuper quam Conſtantinum, Auguſtorum aulicum & Patritium, inſidentem repperit, rebelles Imperatorum viriliter impugnantem, aduerſus eum auxilio fultus Hiſmaelitarũ, & vallatus agmine pedeſtrium Apulienſium, audacter inſurgens, primo impetu victor exiſtens, de hoſtibus plures interfecit: deinde à Conſtantino, qui cũ tribus millibus equis tuto conſiſtebat in loco, validè contritus, vix cum

ali-

aliquot vrbem ingredi valuit, Barim; reliquis aũt gladijs aut captiuitati traditis. Hic autem Græcorũ obſitus vallo,infra vrbem eſt occultatus, ſuſtinens ſuffragium Adenolfi, quod pridem perquiſierat, & non inuenit. Nam & Gallos & Agarenos promiſſis aureis ſępius mixtim inuitans, obtinere nequiuit. Adenolfus autem cum Athanaſio pace interim cuſtodita ferè binis diebus,poſtea ſciſſo fœdere vtraq; pars ad prædam prorupit. Sed Capuani validiores effecti,per ſe & cum Sarracenis Neapolim, circumquaque vaſtantes,lacerant,& igne conſumunt omnia,æquo Dei iudicio, vt qui cum Sarracenis gladio & captiuitati Chriſticolas tradiderat, boniſque eorum ditatus eſt,non immeritò ab his flagelletur, rodatur,& prædetur.

910 Defuncto autem Lamberto, filio Guidonis ſenioris, Spoletium reliquit,quo etiam decedente, Guido iunior Spoletium & Camerinum ſuſcipiens, cum Sarracenis in Sepino caſtrametatis pacem fecit, obſidibus datis & acceptis.Cuius etiã tempore ſupradicta cęnobia,vrbes,& oppida omnia à Sarracenis capta & exuſta ſunt. Regiam igitur ad vrbem legationem dirigens,contra ius faciens,pecuniam accepit, quamobrem à Carolo III. captus eſt, & niſi fugam arripuiſſet,capite plectendus erat. Denique cum à Siponto idem Dux, Adenolfo comitante, Capuam pergeret,in loco,qui Caudi dicitur, Arranem Hiſmaelitam, tyrannũ crudeliſſimum, cum trecentis penè ſequacibus ſuis peremit. Cognoſcens autem Guido Carolum Auguſtum ſeminecatum iacere,cupiditate regnandi deuictus, deceptuſque à contribulibus ſuis, relinquens Beneuentanam Pro-

uin-

uinciam ſibi ſubactam, Spolitẽſium Ducatum adijt, ibi regnaturus. At Beneuenti quidem tellus à Græcis tollitur, & capitur: & Spoletium etiam deprædatur ab Agarenis, ipſe autem Guido manet ibi inuiſus & inauditus. Interea Ayone obſeſſo infra vrbem Barim à Græcis, auxiliumque efflagitante à Gallis & à ſuis, Adenolfus formidans Athanaſij minas, legatos ſuos ad Conſtantinum patritium, qui reſidebat ſuper dictā vrbẽ, & fędus cum ipſo ſtatuerat pacis, vires reſiſtendi, Ayoni actu doloſo abſtulit. His & alijs argumentorum decipulis, dictus Ayo cernens ſe deluſum, doluit, tandemque neceſſitate coarctatus, cum memorato Patritio pacem faciens, vrbem dimiſit, & ad propria remeauit.

Eadem tempeſtate, dum idem Adenolfus Dauferium noſtrum Diaconum diſponeret Tarantum, & inde Regiam ad vrbem tranſmittere, ipſe queſtus eſt aduerſus eum de inopia. Itaque oborta inter alterutrum contentione, ſequeſtrati ſunt, & Adenolfo incumbente ſuper Capuam, Dauferius Theanum, commoraturus ibi, properauit. Paulò poſt, concordia compoſita, ad eum, à quo ſe ſeparauerat, regreſſus eſt. 912

Peridem tempus Græci naualiter ad Conſtantinopolim, Regiam tellurem aduentantes ex aduerſo, & Iſmaelitæ ex Africa, & Sicilia properantes, iunxerunt ſe inter Meſſanam vrbem Siciliæ & Rhegiũ, & mutuò iuncti ſunt Græci, tantoque metu territi ſunt reliqui Achiui, qui remanſerant, vt tam viri, quàm fœminæ, & paruuli, relictis Ciuitatibus cum omnibus, ad loca tuta ſe receperint, nemine tamen perſequente.

Sed quamobrem talia permiſerit Diuina æquitas illi belluinæ genti, narrabo breuiùs. Achiui, vt habitu ſimiles ſunt, ita animo æquales ſunt beſtijs, vocabulo, Chriſtiani, ſed moribus nequiores Agarenis. Hi videlicet, & per ſe fideles omnes prædabant, & Sarracenos emebāt, & ex his alios venales Oceani littora ſarciebant, alios verò in famulos & famulas reſeruabant. Talia & his ſimilia videns Deus, tradidit illos in opprobrium, & deuorationem, vt recogitent, & intelligant, quia in operibus ſuis diris Deum irritauerunt. Acta ſunt hæc in arcto ſpatio maris, quod diuidit Regnū à Sicilia, qui locus olim tellus erat, ſed moderno tempore à Pharo æquore occupatus eſt. Hæc inquam geſta ſunt Anno Domi-
888 ni 888. menſe Octobris. Hoc etiam anno reuerſus eſt Guido ad Italiam, quam principare cupijt, ſed obtinere nequiuit. In Italia enim iuxta Ciuitatem Breſcianam cum Berengario & ipſo Duce pugnatū eſt. In quo conflictu vtriuſque partis acies crudeliter cæſa eſt. Spolia autem cęſorum à Berengario recollecta ſunt. pacti ſunt tantùm ad inuicem vſque ad Epiphaniam, quæ celebratur VIII. Idus Ianuarij.

Finis Chron. Heremperti, ex M.S. Cod. Vat.

Digitized by Google

Pauca hęc excerpta ex fuſiore Heremperti Hiſtoria, quòd tractent de ſacris quibuſdam & Eccleſiaſticis rebus, libenter ſcripſimus è papyraceo Cod. quem ſatis emendatè ante quinquaginta circiter annos exarauit Vir doctus Io. Baptiſta Boluttus.

DVm Francorum Rex (Pipinus) Papiam obſidens, conſtringeret Ciuitatem, tunc Aiſtulfus Rex ferociſſimus Langobardorum, vt venienti illi tribueret, & quod prius contempſerat, conſcriptas in pacti fœdere redderet ciuitates, ſe omnibus modis profeſſus eſt redditurum: & denuo confirmato anteriore pacto, quodam . . . . lapſam octauam Indictionem, vt inter partes conuenerat, reſtituit ipſas præfatas ciuitates, addens etiam caſtrum, quod cognominatur Comaclum: de quibus omnibus receptis ciuitatibus per donationem in ſcriptis, eas Apoſtolicæ Sedi commiſit poſſidendas. Aiſtulphus itaque Rex, de quo præmiſimus regnauit an. 7. men. 5. Fuit audax, & ferox: & ablata multa Sanctorum corpora ex Romanis finibus in Papiam detulit, conſtruxitque eorum oracula. Ibi & Monaſterium Virginũ, & ſuas filias dedicauit. idemque fecit Monaſterium in finibus Aemiliæ loco, qui nuncupatur Nonãtula. Pro eius cognato Abbate Arſenio virorum cœnobium fundatum eſt. nec non ipſemet per certas pro-

uincias ſacris Monachorum Cœnobijs multa eſt dona largitus: ſed & valde dilexit Monachos, & in eorum mortuus eſt manibus. Tunc Deſiderius quidam Langobardorum, qui ab eodem Aiſtulpho Rege in partes Tuſciæ erat directus, audiens prefatum obijſſe Aiſtulphum, illicò aggregans ipſius Tuſciæ vniuerſi exercitus multitudinem, Regni Langobardorum niſus eſt arripere faſtigium. Huius perſonam deſpectui habens Raichis dudum Rex, & poſtmodũ Monachus, germanus præfati Aiſtulphi, ſed & alij multi Langobardorũ optimates cũ eo eundem Deſiderium contemnentes, maiorem multitudinem Langobardorum ex cæteris exercitibus etiam tranſalpinis aggregantes, ad dimicandum contra eum profecti ſunt. Vt hęc prefatus Deſiderius audiuiſſet, prædictum Papam Stephanum deprecatus eſt, vt ſibi auxilium ferret, quatenus ipſam Regalem dignitatem per ipſum valeret aſſumere, ſpondens iureiurando omnem prædicti Pontificis adimplere voluntatem: inſuper & Reipublicę . . . . . . ſe redditurum profeſſus eſt. Tunc idem Pontifex inito cum ſuis conſilio, Paulum ſuum germanum . . . . . conſiliarios in partes Tuſciæ ad prædictum Deſideriũ miſit: cum quo loquentibus, Deſiderius per ſcriptam paginam hoc quod ſpoponderat terribili iuramento firmauit. Hoc verò peracto, ſtatim ſuum Miſſum prædictus Papa Stephanus miſit cum exhortatorijs literis præfato Rachiſio, & cũctæ genti Langobardorum direxit: properans vt Fulradus venerabilis Abbas cum aliquantis Francis in auxilium abiret ipſius Deſiderij, ſed & plures exercitus Romanorũ, ſi neceſſitas exigeret, in eius diſpo-

ſuit

ſuit occurrere adiutorium : & ſuffragantibus ipſius Pontificis Deo acceptis precibus, ita omnia Deus diſpoſuit, vt ſine vlla animarum periclitatione antefatus Deſiderius eandem, quam ambiebat, aſſumeret Regalem dignitatem.

Dum verò hęc agerentur, direxit Miſſum ſuum pręfatus Pontifex, & accepit ipſas Ciuitates, quas pręd ictus Deſiderius Rex reddere promiſerat. Cũq; Rex per 28. an. placidè Langobardos rexiſſet, omnis tunc Italię finis valde quieuit : tantùm initio ſui Regni Spoletini, & Beneuentani rebelles fuerunt : ſed Rex hyemis tempore cum ſuo exercitu pergens eos per pugnam ad ſuum reduxit ſeruitium.

In præfati Regis Deſiderij temporibus floruit in arte Grammatica Diaconus Paulus, qui fuit ortus ex Foroiulienſi ciuitate, parentibus ſecũdum ſęculi dignitatem non infimis: charus etiam Regi, intantum, vt ipſe Rex in omni arcano verbo conſiliarium eum haberet. Per idem tempus Pipini filius Carolus Deſiderij Regis filiam ſibi in matrimonium ſociauit: & aliam præfatus Rex habuit filiam, cui nomen Adelberga fuit, quam nuptui tradidit Arechi Beneuentano Duci.

Ipſe de quo præmiſimus Arechis cum regnaſſet ann. 29. men. 6. iam ętate maturus, apud Salernum placida morte quieuit, atque iuxta Eccleſiam Dei Genitricis ad ſedem ipſius eſt humatus. Per idem tempus Sanctę ipſius Eccleſię Robertus Epiſcopus pręerat, qui ob amorem tanti viri ſuper tumulum eius, eiuſque vxoris ac filij cameram conſtruere fecit. Fuit autem Princeps Ariches, vir mitis, & apprimè liberalibus diſciplinis imbutus. Hanc ipſe ciuitatem

Digitized by Google

tem vndique muniuit: atque in ea miræ magnitudinis, immò & pulchritudinis palatium conſtruxit: & ibidem in Aquilonis parte Eccleſiam in honorem Beatorum Petri & Pauli inſtituit, quam vt aiunt, dū olim aſylum Principis eſſet, & ipſe Ariches Idolum ingens illic inueniſſet ex auro fabrefactum, inde ipſam Eccleſiam deaurauit. Idem Arechis erga Dei culturam ſeſe creberrimè coarctabat: & vndique proſpera illi Dominus concedebat. Nam Argiuos potenti dextera ſuperauit, & in fugam compulit. Qua habita victoria, non in elationem eſt raptus, ſicut tyranni aſſolent, & ad deteriora perueniunt, ſed Creatori ſuo, qui conterit bella, immenſas gratias exhibebat. Ipſe inopes & debiles diuerſo habitu induebat, cibariaque abūdanter eis tribuebat: & Redemptor Chriſtus vires necnon & gloriam libenter illi largiebatur: iſque ſua arua illęſa ſeruabat: & omnes ſub eius ditione lętabantur, & exultabant.

Infra poſtmultas paginas. Enodare autem fidelibus volo, qualiter Omnipotens Deus antequam Arechis ad dignitatem perueniret Principalem, ei oſtendit, qualiter honorem vigoremque ei daturus eſſet. Quadam quippe die, dum cū ſuo Principe (*Luitprādo*) in Eccleſia B. Protomartyris Stephani (quę conſtructa eſt in veterrima vrbe Capuę, ab Imperatore Helenæ filio Conſtantino: eaſque in honorem omnium Apoſtolorū dedicata, licet poſtea à Beatiſſimo Germano eiuſdē vrbis Epiſcopo ob collatas ab Imperatore reliquias B. Protomartyris Stephani, nec nō & B. Agathę virginis, proinde ea in honorem Protomartyris Stephani vocata eſt) dum vt diximus in eandem Eccleſiam, Langobardorum more, accincti pugionibus al-

altrinſecus, introiſſent, & dum vnuſquiſque indeſinenter oraſſet, ſic etiam Arechis adoleſcens, *Miſerere mihi Deus*, labijs impreſſis canere cępiſſet, cum peruenit, vbi dicitur, *Spiritu principali confirma me*, illico ſpata illius contremuit, ac ſi aliquis illam concuteret. Ille vero, oratione completa, hoc quod ſibi contigerat, cum pauore ſeriatim ſuis collectaneis enodauit. Quorum vnus, qui erat ſapientior cęteris in talem ſermonem erupit: De hac inſtabili vita minime es, quantum mihi videtur, diſceſſurus, antequam ad dignitatem Principalem Dominus te perducat. Id poſtea annuente Deo ad tutelam Langobardorum probauit euentus. Nam dum Dux nomine Luitprandus fuiſſet extinctus, vnà omnes Arechim Principem acclamarunt. Quapropter ad Principalem dignitatē honorificè illum aſciuerunt. Nec, vt aſſolent, plurimi per pecunias, & pollicitationes, illum honorem Arechis conſecutus eſt, ſed omniū conſenſu, & quaſi agmine coacto, ab illo qui dixit, Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ego ſum in medio eorum, Arechis Princeps factus eſt.

Sico Princeps exercitus ſui copias adunari iuſſit, atque magno apparatu Neapolim properauit, & eā vndique conſtrinxit, & incendijs à foris ſcilicet denudauit: quam & obſidens aliquanto tempore viriliter cum Beneuentanorum exercitu coarctauit. Tunc Vrſus electus Siconem Principem deprecatus eſt, vt amplius malum non fieret, neq; ſanguis Chriſtianorum effunderetur. Ad hęc Sico Langobardorum Princeps admonitionem prędicti Electi audiēs, deſtitit, & pacem inierunt in ſcripto pacta exponē-

tes

tes mutuæ pacis, Neapolitani,& Lãgobardi.Et obſides Neapolitanos idem Princeps abſtulit. Spopondit verò ipſe Neapolitanorum Dux cum vniuerſis ſuis hominibus ſub terribili fortiſſimoq; ſacramento,atque in eiuſdem pacti fœdere per ſcriptam paginam affirmarunt,ſe daturum illico omni anno tributum,quod inter eos ſtatutum fuit:atque ſuis numiſmatibus ad ipſam ciuitatem pro mercimonijs graderetur. Et ipſe Princeps Sico Ianuarij Sancti Martyris corpus de Baſilica, vbi per longa temporũ ſpatia requieuerat,eleuauit,& cum magno tripudio Beneuentum regreditur.

Et poſt multas paginas

Intereà factum eſt, vt Tyrrheni equoris inſulas, Auſoniæque vniuerſa loca Sicardus Princeps circumiret, & quotquot corpora Sanctorum inuenire poſſet, Beneuentum cum debito honore deferret. Atque per idem tempus ex Liparitana Inſula B. Bartholomei Apoſtoli corpus Beneuentum magno cum tripudio deferri iuſſit. Cum autẽ talia Amalfitani cernerent,& metuerent ne propria fruſtrarentur Patrona,ſcilicet Sanctæ Tryphomenes corpore, quod in portu Reginellæ illo tempore tegebatur, plebe iam ducta in conſilium, decreuerunt vt illud Amalphiam transferretur. Sicque factum eſt. Nam dantibus operam maioribus natu Amalphitanorũ, antequam ipſa Ciuitas ab inclyta gente Langobardorum deſolaretur, ablatum eſt à propria aula,vbi erat natiua pinus,& cum ingenti honore Amalphiã delatum, atque in Eccleſia Beatiſſimæ Virginis Mariæ eius ſacrũ corpus, Amalphitani honorificè collocauerunt.

Sic etiã habetur in vita S. Tryphomenes in m.ſ.Codi. olim ſcripta. Hæc verò Sancta Virgo origine Sicula fuit à Pacta vrbe, vt Boluit. not Vide Frecciam lib.de ſubſ.cap.de Ciuitatib.Regni fol.81.

Lan-

Langobardorum phalanx à prædicto Sicardo Principe abſoluta, Amalphiam deuenit, atq; ab eis ipſa ciuitas, ſine humani ſanguinis effuſione capta eſt, & depopulata. Cumque Langobardi omnia, quæ in ornatu Eccleſiæ, & Amalphitanorum ædibus inuenirent, diriperent, ſacrum etiam corpus S. Tryphomenes Martyris locum geſtantes, cuncta per circuitum depopulati ſunt, & non ſolum ciuitatis munitio intrinſecus, ſed etiam extrinſecus prędia cuncta deuaſtauerunt: & ſic magno cum tripudio Salernum perueniunt, atque iam dictum ſanctū corpuſculum per iuſſionem præfati Principis debito cum honore Beneuentum perducitur. *Et infr.*

In ipſius Giſulphi Principis temporibus inuentum eſt Sacratiſſimum corpus Beati Matthęi in Lucaniæ finibus, atq; cum debito honore, per iuſſionem iam fati Giſulfi Principis Salernum deducitur. Sed quot euenerint ſigna & miracula, & quomodo fuerit repertum, omnimodò nunc pandere omittimus: poſtmodum Deo annuente fidelibus innoteſcemus, atque huic hiſtoriæ adnectere faciemus. *Et poſt multas paginas*

Hactenus ex Boluitiano exemplari. Alia autem, quæ fuſior illa Heremperti Hiſtoria habet L. M. prætermittenda exiſtimaui: partim quippe adeò corrupta ſunt, & ſiue ob librarij, ſiue ob ipſius Auctoris inſcitiā, tricis inextricabilibus obſita, vt religio mihi pęne fuerit, bonas horas ijs intelligendis, emendandiſque ponere: partim verò plane falſa, aut fabulis ſimillima deprehendi. Verbi gratia, id quod de Prouinciæ Beneuentanæ Epiſcopis narrat; abijſſe ſcilicet tot ſacros Præſules, aſellis, quò ſubiectionem præſeferrent, inſi-

dentes obuiam Carolo Magno, vt eius iram ab Arechi Principe legante auerterent, viſoque eminus Rege deſcendiſſe aſellis, & vultibus humi poſitis ſe ſe totos proſtraſſe: deinde vix poſt trinam Regis iuſſionem, cum magno pauore exurrexiſſe, & (quod rideas) ante ſingulos Epiſcopos ſingulos iuſſe clericos ferulas prætendentes. Annè, vt per eas illi porrectas, poteſtas fieret irato Regi, Epiſcopos pro Arechi, veniam adeò demiſsè flagitantes, pedagogorum more, ferulis verberare? Poſt vnam verò, aut alteram paginam, longe deteriorem nectit fabulam Herempertus: ſomnium videlicet, (& verè ſomnium) Arechis Principis, cui vult per quietem fuiſſe à Diabolo reuelatum, Patriarcham, qui nuper Conſtantinopoli electus fuerat, fœminam eſſe, ſexum maſculinum ſub clerici veſte mentitam. Quocirca experrectum Arechim ſuos nuncios Conſtantinopolim illico miſiſſe, per quos factum eſſe ſcribit, vt tam turpi, & pernicioſo errore ſublato, fœminaque à Patriarchali Sede deiecta, peſtis etiam quam tanto ſceleri puniendo Deus in eam Vrbem immiſerat, ſedata ſit. Et vide, mi lector, quàm bene decorum ſeruet Herempertus. Is in ea ipſa Hiſtoria (ſi modò Hiſtoriæ nomen meretur, narratio anilibus fabellis, & ineptijs plena) adeò Arechis pietatem religionemque deprædicat, vt & miracula patraſſe, & Diuinis reuelationibus nonnunquam imbutum fuiſſe ſcribat: nunc autem ſui prorſus oblitus, Arechis ſanctitatem eò κακίας *deiecit, vt illum cum Dæmone, quaſi Synorgiaſtam Liberi patris, per ſomnium commercium habuiſſe, eiuſque falſis reſponſis indubitatam fidem adhibuiſſe narret. Prudenter igitur ſe geſſit integerrimus Baronius Cardinalis, qui non niſi cum magno*

delectu

delectu, uti ipſemet ſcribit, ex Heremperto excerpſit geſta aliquot, cæteris Auctori relictis. Quin etiam ob eandẽ cauſam à diſerto, & diligenti Chronographo Petro Opmeero (ne me ſolum Heremperti fabularum deprehenſorem, lector quiſpiam ſuſpicetur) Langobardi, & Gothi illorum temporum ſcriptores iure merito his verbis exagitantur, quòd vel ſua extollentes, vel hoſtium facta immodicè deprimentes, populariumque plauſum captantes, fictitia commenta liberè Hiſtorijs inſerebant. *Itaque non multo bonarum literarum damno, Hiſtoria illa Heremperti furſior, ſublata eſt. Et benè atque vtiliter Epitome hæc ex illa, vel ab ipſomet Heremperto, vt quorundam eſt opinio, vel ab alio quopiam Hiſtoriarum ſtudioſo conflata eſt: nimirum, vt reciſis, reiectisque fabulis, & futilibus, quibus ea ſcatet, digreſſionibus, Synopſeos iſtius facies purior appareat, ac rerum Langobardiſarum breuis ſaltem notitia Lectoribus exhibeatur.*

De Lupo Protoſpata.

R*Eperi hoc breue Chronicon inter antiquas Scidas Ioannis Franciſci Rubei, viri quidem non legum ſolummodò ſed humanarum etiam literarum apprimè periti. Porrò cum ea ipſa, quæ hoc Chronico continentur, habeat vulgari lingua Diarium illud, in M.S. Cod. Ducis Andriæ, quod continuatur à Iuliano Paſſaro, exiſtimo, vel Paſſarum ipſum, vel alium aliquem è latino in vulgarem Italicum vertiſſe ſermonem, & quòd is quo vſus eſt liber nullum præ-*

ferret Chronici huius auctorem, nemini proinde ſuppoſuiſſe hunc fœtum. Nos igitur & primi typis committimus, & latinè, vti à Lupo Protoſpata compoſitum hoc Chronicon, ſiue Diarium eſt, publici iuris facimus. Et hic ſanè libellus vtilis erit ad Apuliæ potiſſimum turbas, cladesque noſcendas.

Quiſnam autem Auctor iſte fuerit, nullo hactenus extante noſtratium Scripturarum Nomenclatore, equidem diuinare non poſſum. Conijcio tamen ciuem fuiſſe Barenſem, & genere Græcum. Prius ex eo colligo, quòd in rebus Barenſibus crebrò verſatur, & quòd ſimpliciter, ac quaſi antonomaſticos ad ann. 886. *&* 890. *Barij Dynaſtam, Principem vocat. Græcum autem genus prodit, tum quia ſæpè græciſſat, vti eruditus lector obſeruare poterit, tum etiam, quia Græcos impensè ſe oſtendit amare, cùm ad annum* 1085. *Dei miſericordiam potentiamque laudat, quòd Robertum Nortmannorum Ducem aduerſus Imperatorem Græcorum cum ingenti claſſe traijcere parantem, inopinato profluuio ventris extinxerit. Vox præterea Protoſpata idipſum fortè innuit, ſiue ſtirpis nomen fuerit, ſiue Officij. Et veriſimile eſt, virum genere Græcum, & in Apulia ortū, Protoſpatarium (ſic enim habet Cod. Andr. non Protoſpatam) fuiſſe Strategi ſiue Catapani Apuliæ, hoc eſt, Palatinorum militum Primipilum. Hoc ipſo Chronico legitur Sergius Protoſpata, & Ioannicius Protoſpata, vel, vt vtrobique habet Cod. Andr. Protoſpatarius. De qua voce, & dignitate multa afferunt ex Codino Meurſius, Pontanus, Bullengerus, & qui antea dici debuit, doctiſſimus Pancirola. Hos, qui plura volet, adeat.*

LVPI

Digitized by Google

LVPI PROTOSPATAE,

Rerum in Regno Neapolitano geſtarum, ab Anno Sal. 860. vſque ad 1102.

BREVE CHRONICON, Cum Appendice Inc. Auct. vſque ad ann. 1519.

Adiectæ ſunt variæ Lectiones ex M.S. Cod. Italico Illuſtriſs. Ducis Andriæ.

ANno 860. Indictione VIII. comprehenſa eſt Ciuitas Barum ab Imperatore Conſtantinopolitano.

Anno 861. Indict. VIIII. Mortuus eſt Michael Imperator, & ſurrexit Baſilius Paraſcenſumenus filius eius, & regnauit ann. 21. ipſe ſolus, & ann. 9. cum filijs ſuis.

Anno 866. intrauit Ludouicus Imp. Beneuentum.

a Anno 867. inceſa eſt Matera à Ludouico Imperatore, & idem Imperator intrauit Ciuitatem Oriam.

Anno 868. Indictione prima exierunt Agareni à Baro Ciuitate per Francos, tertia die

a *Zonaras hoc anno figit obitum Michaelis, & initium imperij Baſilij. Sed Græcorum calculus diſſidet à calculo Latinorum, vt notat Baronius Tomo 7. ad an. Chriſti 610.*

die intrante menſis Febr. eodemq; anno comprehenſus eſt prædictus Ludouicus in Beneuento.

Anno 875. intrauerunt Græci Barum menſe Decembr. die Natalis Domini, feria 3. & Gregorius Stratigo, qui & Baiulus dicebatur.

Anno 880. exierunt Agareni de Tarento.

a Anno 884. Indic. 2. ſurrexit Alo Princeps menſe Octobris.

Anno 885. mortuus eſt Baſilius Imper. & cæperunt regere Leo, & Alexander filij eius ann. 26. ſoli, cum eo verò ann. 9.

Anno 886. facta fuit proditio in Baro menſe Iunij, quãdo Princeps fecit prælium cum Stratigo Trapezi, & Græcis.

Anno 890. obijt Alo Princeps, & ſurrexit Vrſus frater eius.

Anno 891. intrauerunt Græci Beneuentum menſe Octobris, & Stratigo Sabbatichi in Siponto menſe Iunij.

Anno 894. exierunt Græci de Beneuẽto menſe Aug. per Frãcos.

Anno 900. deſcẽdit Meliſianus Stratigo in Apulia.

b Anno 901. deſcendit Abraham Rex Sarracenorum in Calabriam, & iuit Coſentiam Ciuitatem, & per-

a *Cod. Duc. Andr. Alo creatus eſt Princeps Barij.*

b *Id accidit iuxt. latinorũ calculũ an. 909. Vid. Io. Diac. in Actis trãsl. S. Seuerini Abb. & ex eo Summont. lib. 1.*

Cod. Andr. & cum perueniſſet ad Eccleſiam S. Pācratij, fulgure ictus obijt. Summontius lib. 1. Hiſt. Neap. ex Cod. Andr. figit obitum huius Regis Abrahami ad an. 902.

b *Reponerem for. 918. Sed pag. ſequ. eundem numerum 916. firmat hic Auctor. Vid. ad an. 966.*

c *Cod. Andr. Commiſſum eſt prælium in Ciuitate Aſculi, inter Pandulphū, qui captus eſt, & Vrſileonē Strategum, qui interijt.*

d *Cod. Andr. pro Landulpho ſemper habet Neldulphum: ſed vitio, vt puto, librarij.*

e *Cod. Andr. Itatachel Slauorum Rex cum ſuo exercitu obſedit, & capit Sipontum, menſe Iulio, die S. Felicitatis, ria 2.*

a & pcuſſus eſt ictu fulguris.

Anno 912. complentur ab obitu S. Martini anni 51.

Anno 913. Ind. prima coronatus eſt Conſtātius Imp. filius prædicti Leonis, qui regnauit ann. 47.

b Anno 916. exierunt Agareni de Gariliano, & ſunt anni 350. quo intrauerunt Lāgobardi in Italiam ſub Alboun Rege eorum.

Anno 916. explentur 40. anni, ex quo Agareni introierunt in Italiam.

Anno 920. introierunt Vngari, ideſt Vnni in Italiam menſe Februarij.

c Anno 921. Interijt Vrſileo Stratigo in prælio de Aſculo menſe Aprilis, & apprehēdit Pandulphum Apuleo.

d Anno 924. capta eſt Oria à Sarracenis menſe Iulij, & interfecerunt cunctas mulieres, reliquos verò deduxerunt in Africam cunctos venundantes. *Cod. Andr. & hoc anno Euſebius obijt Cluſij.*

e Anno 926. comprehendit Michael Sclabus Sipontum menſe Iulij.

Anno

Anno 927.fuit excidium Tarenti patratum,& perempti ſunt omnes viriliter pugnando: reliqui verò deportati ſunt in Africam,Id factum eſt menſe Auguſti in feſtiuitate Sanctæ Mariæ.

Anno 929. Indict.2. Pandulphus, & Guaymarius *a* Principes intrauerunt in Apuliam.

a *Cod.Andr.Principes Langobardorum.*

Anno 936. venerunt Vngari Capuam.

Anno 939.obſcuratus eſt Sol, & apparuerũt ſtellæ mẽſe Iulij *b* aſtante tres dies,feria 3.ad horas tres,Luna 29.

b *Cod.Andr.mẽſe Iulio,die 3.fer.3. hora 3.Luna 29.*

c Anno 940. introierunt Vngari, vel Vnni in Italiam menſe Aprilis, & factũ eſt prælium in Matera à Græcis cum Langobardis cum Stratigo Imogalapto & negauit eum Pao in mari.

c *De hac Vngarorum excurſione Sigonius lib.6.*

Anno 942. obijt Pãdulphus Princeps die 10.menſis Aprilis.

Anno 945.Ind.3. ceciderunt Romanus, & Vbo menſe Decembri, & perierunt Vngari à Rege Othone.

Anno 946.factum eſt homicidium Bari menſe Decembris,inter Ciues.

Anno 947. Introierunt Vngari in Italiam, & perrexerunt vſque Hydruntũ.Et Platopidi *d* ſedit in Ciuitate Cuperſani, & fuit eo anno bonus introitus *e* per omnem terram.

d *Cod.Andr.Platopondius.*

e *Cod.Andr.boum interitus.*

Anno 950. obſederunt Græci Aſculum,& obtinuerunt.

Anno

Anno 951. *a* Malachianus fecit prœliũ in Calabria cum Sarracenis,& cecidit.

Anno 955.deſcẽdit Marianus Patritius in Apuliam.

Anno 956. Incenſi ſunt *b* Murancius Cleri,& Excelſula in Baro.

Anno 960. Indict.3. obijt Cõſtãtinus Imp.qui regnauit ann.47.& ſurrexit Romanus filius eius,& fuit prælium inter *c* Adralitũ, & Iſmael.

Anno 961.capta eſt Inſula Cretes à Gręcis ſub Romano,mẽſe Martij, & *d* Titabomen capta eſt à Sarracenis, & obſcuratus eſt Sol.

Anno 963.obijt Romanus Imperator, & eleuatus eſt Nichiphorus, qui regnauit ann. 7. & Otho Rex intrauit Romã, & obſcuratus eſt Sol,

Anno 965.introiuit *e* Manuyci Patritius in Siciliam,& ibi mortuus eſt.

Anno 966. Introiuit Nichiphorus *f* Magiſter in Ciuitatem Bari, & ſunt anni 400. ex quo *g* introierunt M Lan-

a *For.Meleſianus, idem qui ſupra ad ann.900.*

b *Cod. Andr. Marraccius de Cremero,& Feſulus combuſti ſunt Barij.*

c *Cod.Andr.Adraſcum.*

d *Cod.Andr.Zatrobomen.*

e *Cod.Andr.Manuel.*

f *Cod.Andr.non addit, Magiſter.*

g *Id intellige à capta in Italiam expeditione: nã altoqui Hiſtorici ferè omnes conſentiunt, Langobardos cum Alboino ingreſſos eſſe Italiã an. 568. die 2. April. fer. 2. poſt Paſcha, Indict. 1.*

Ita etiã intelligo hũc Scriptorẽ infra ad an. 1083. Sed dicere etiam poſſumus (quod fortaſſis propius erit Protoſpatæ menti) Græcos, vt acutè Heruuartus obſeruat, Chriſti Epocham biẽnio citius figere. Denique facile fuit, hunc ſcriptorem falli, ob Dionyſij corruptum à librario Cyclum: quod ſphalma etiamnum extat apud Bedam Tomo 3. Ibi enim Cyclus Dionyſij habet Paſcham Kal. Aprilis nõ anno 568. vt Paulus Diac. refert lib. 2. cap. 7. ſed ann. 566. Vide, Lector, quanti referat emendatos libros habere.

Langobardi in Italiam.

Anno 967. deſcendit Otho Rex, & ſenex, pater Othonis Regis, qui *a* pugnauit cum Bulcaſſimo Sarracenorum Rege, & interfecit eum.

Anno 969. introiuit Otho Rex in Apuliam menſe Martij, & obſedit Ciuitatem Bari irrito conatu, & in alio anno intrauit in Calabriã menſe Octobris, & Sol obſcuratus eſt menſe Decembris.

Anno 970. occidit Simiſchi Nichiforum Imp. & eleuatus eſt ille.

Anno 972. pugnauit Aſto filius Tranſamundi Marchiſij cũ *b* 40. mil. Sarracenorum. Caytus eorum Bucobolus vocabatur, & vicit Aſto cum 60. ſuis proſequens Agarenos vſque Tarentum.

Anno 973. Ind. 1. *c* obijt Paſſarus Protoſpata.

Anno 975. Iſmael interfectus eſt, & Zacharias Botuntum cæpit.

Anno 976. obſederunt Sarraceni Grauinam irrito conatu, & obijt Simiſchi Imp. qui & Ioannes, & cæperunt regnare Baſilius, & Conſtantinus germani.

Anno 977. incenderunt Agareni Ciuitatem Oriæ, & cũctum vulgus in Siciliam deduxerunt.

Anno

a *Cod. Andr. Pugnauit cum Bulcaſſimo Sarracenorum Rege, & interfecit eum, & in eo prælio perierunt XL. millia hominum.*

b *Cod. Andr. 14. millia Sarracenorũ Dux eorum dicebatur Bucobolus: & Otho in ſubſidium miſit ſex millia ſuos: proſequens Agarenos Tarentum vſq;.*

c *Cod. Andr. Anno 975 obijt Paſſarus Protoſpatarius. Iſmael interfectus eſt, & Zacharias Bituntum cępit.*

Anno 978. mortuus eſt Ioannes Epiſcopus, & ſurrexit Pao Archiepiſcopus.

Anno 979. Occidit Porphyrius Protoſpata Andream Epiſcopum Oretanum menſe Auguſti.

a Anno 981. fecit prȩlium Otho Rex cum Sarracenis in Calabria in Ciuitate Cotruna, & mortui sũt ibi 40. mil. Pœnorum cum Rege eorum, nomine Bulcaſſimus.

a *Cod. Andr. anno 981 Sipontini, & Aſculani prӕliati ſunt in Valle Sentilli.*

Anno 982. tradita eſt Ciuitas Barij in manus Chalochyri Patritij, b qui & Delfina, à duobus fratribus Sergio, & Theophilacto mẽſe Iunij xj. die; & Otho Rex obijt Romӕ.

b *Cod. Andr. qui & Prima.*

Anno 983. apprehendit c prӕdictus Delfina, Patritius, Ciuitatẽ Aſculum menſe Decembris.

c *Cod. Andr. prӕdictus Prima.*

Anno 985. Deſcendit Romanũs Patritius cum filio ſuo in Apuliam.

Anno 986. comprehenderunt Sarraceni d Sanctam Chiriachi Ciuitatem, & diſſipauerunt Calabriam totam.

d *Cod. Andr. Sanctam Ciuitatem Hyeracem.*

Annc 987. occiſus eſt e Sergius Protoſpata à Barenſibus menſe Februarij, & mortuus eſt f Adraliſcus à Nicolao Crioti mẽſe Auguſti xv. die, & obſcuratus eſt Sol.

e *Cod. Andr. Sergius Protoſpatarius.*

f *Cod. Andr. Adraliſtus à Nicolao de Crito,*

Anno 988. Indict. prima depopulauerũt Sarraceni Vicos Barenſes, & viros, ac mulieres in Siciliam captiuos duxerunt.

Anno 989. deſcendit Ioannes Patricius, qui & Ammiropolus, & occidit Leonem Cannatum, & Nicolaum Critis, & Porphyrium.

Anno 990. occiſus eſt Bubalus, *a* & Petrus Exubitus menſe Martij.

a *Cod. Andr. & Petrus Porphyrus.*

Anno 991. fecit bellũ *b* Aſto Comes cum Sarracenis in Tarento, & ibi cecidit ille cum multis Barenſibus.

b *Cod. Andr. Otho Comes.*

Anno 992. magna fames per totam Italiam, & annonæ caritas.

Anno 993. defunctus eſt Pao Archiepiſcopus, & Chryſoſtomus eleuatus eſt.

Anno 994. obſeſſa eſt Matera à Sarracenis tribus menſibus, & quarto capta ab eis. *Cod. Andr. in qua mulier quædam fame coacta proprium comedit filium.*

Anno 997. occiſus eſt Marcho Theodorus Excubitus in Ciuitate Oriæ à Smaragdo, & Petro germanis.

Anno 998. venit *c* Buſitus Coytus cum prædicto Smaragdo Barum menſe Octobris, & prædictus Smaragdus Eques intrauit Barum per vim à porta Occidentali, & exijt iterum: tunc Buſitus cognita fraude diſceſſit.

c *Cod. Andr. Buſichius Caycus.*

Anno 999. deſcendit *d* Trachamotus Catapanus, qui & Gregorius, & obſedit Ciuitatem Grauinam, & comprehendit

d *Cod. Andr. Tratamorus.*

hendit Theophilactum.

Anno Domini 1000. Indic. 13. captus eſt prædictus Smaragdus à Trachamoto menſe Iulij xj. die, & obijt Rex Otho Romæ.

Anno 1002. obſedit Saphi Caytus Barum 2. Maij vſque ad Sanctum Lucã menſe Octobris, tunc liberata eſt per Petrum Ducem Veneticorum. *Cod. Andr. à bona memoria dictum.*

Anno 1003. Indict. prima Sarraceni obſederunt Montem Scauioſum menſe Martij: & nihil profecerunt.

Anno 1005. redijt Durachium in manus Imperatoris per Theodorum.

a *Cod. Andr. in Apuliam.*

Anno 1006. deſcendit *a* Xyphea Catapanus menſe Iulij.

Anno 1007. defunctus eſt prædictus Catapanus in Ciuitate Bari.

b *Cod. Andr. Curſira.*

Anno 1008. deſcendit *b* Curcua Patritius menſe Maij.

Anno 1009. cecidit maxima nix, ex qua ſiccauerunt arbores oliuę, & piſces, & volatilia mortua ſunt, & menſe Maij incepta eſt rebellio, & menſe Auguſti apprehenderunt Sarraceni Ciuitatem Coſentiam rupto fœdere nomine Cayti Sati.

Anno 1010. obijt Curcua, & deſcendit Baſilius Catapanus cum Macedonibus menſe Martij, & Sylliſtus incendit multos homines in Ciuitate Trani.

Cod.

Cod. Andr. eodem anno 1010. *Langobardia rebellauit à Cæſare opera Melo Ducis : iſque accurrens prælιatus eſt Botunti contra Barenſes , vbi ipſi obierunt, & Iſmael prælιatus eſt cum Græcis in Monte Peluſio, vbi peremptus eſt Dux.*

Cod. Andr. Baſilius Catapanus Bariũ obſidione cinxit à die xi. Aprilis vſque ad xi. Iunij , & capit eam cum quibuſdam conditionibus .

Anno 1014. venit Henricus Imp. Romam menſe Februarij,& Caſſanus incẽſa eſt menſe Auguſti.

Anno 1015. apparuit Cometa menſe Februarij,& Samuel Rex obijt , & filius regnauit.

Anno 1016. occiſus eſt filius prædicti Samuelis *a* ab eius conſobrina filio Aroni,& regnauit ipſe, & Ciuitas Salernum obſeſſa eſt à Sarracenis per mare, & per terram : & nihil profecerunt.

Anno 1017. obijt Butunti *b* Meſardoniti Catapanus,& menſe Nouembris interfectus eſt Leo frater Argiri , & deſcendit Turnichi Catapanus menſe Maij,& fecit prælium cum Melo,& Normannis . Leo Patianus Exubitus iterum menſe Iulij 22. die prælium fecit prædictus Turnichius Catapanus,& vicit Melum,& Normannos , & mortuus eſt Patianus ibi .

Anno 1018. Indict. prima deſcendit Baſi-

a *Cod. Andr. à Fierada eius conſobrino filio Aronij.*

b *Cod. Andr. Baſilius Catapanus.*

Baſilius Catapanus, qui & Bugianus, & Abalautius Patricius mēſe Decembris, & Ligorius *a* Tepoteriti fecit prælium Trani,& occiſus eſt ibi Ioannatius Protoſpata, & Romoald captus eſt, & in Conſtantinopolim deportatus eſt.

a *Cod. Andr. de Zepotericon.*

Anno 1019. fecit prȩlium ſupradictus Bugianus menſe Octobris cum Francis, & vicit, & Melus fugijt cum aliqulbus Francis ad Enricum Imp. *Cod. Andr. & & hoc prælium factum eſt ad Ciuitatem Cannenſem.*

Anno 1020. deſcenderunt Sarraceni cum Rayca,& obſederunt Biſinianum, & illud apprehenderunt. Et hoc anno mortuus eſt ipſe Amira, & Melus Dux Apuliæ.

Anno 1021. captus eſt *b* Dattus,& intrauit in Ciuitatem Barum equitatus in Aſina, 15. Iunij.

b *Cod. Andr. Rayca.*

Anno 1022. venit Enricus Imp. Beneuentum mēſe Martij, & obſedit Troiam in Capitinata.

Anno 1023. Venit Rayca *c* cum Saſſari Criti Barum menſe Iunij, & obſedit eam vno die: & amoti exinde comprehēderunt *d* Palagianum oppidum, & fabricatum eſt Caſtellum in Motula.

c *Cod. Andr. cum Caphare de Crito.*

d *Ced. Andr. Corilianum.*

Anno 1024. factum eſt ſignum magnum in Epiſcopio Acherontino ſub præſule ſecundo Stephano Materienſi in 5. die Paſchæ: Crucifixus enim magnus

gnus argenteus concuſſus eſt tribus vicibus capite,brachijs,& pedibus, cunctis hoc aſpicientibus,& cecidit nix magna. Et transfretauit Bugianus in *a* Curbathia,& comprehendit ipſam Principiſſam vxorem *b* Coſmici, & direxit illam Conſtantinopolim, & mortuus eſt hoc anno Enricus Imp.& ſurrexit Conus nepos eius.

a *Cod. Andr.* *Corbachia.*

b *Cod. And.* *Ciſigni.*

· *Cod. Andr. 1027. Deſpotus Nicus in Italiã deſcendit cum ingentibus copijs Ruſſorum, Vvandalorum, Turcarum, Bulgarorum, Brũchorum, Polonorum, Macedonum, aliarumque nationum, ad Siciliam capiendam. Captum eſt autem Rhegium, & ob Ciuium peccata, deſtructum eſt à Vulcano Catapano. Et Baſilius Imp. obijt anno ſecundo. Itaque Græci receſſerunt die S. Martini. Iam verò Baſilius, viuens renuntiauit Imperio, ſibi ſubſtituens Romanum, cui vxorem dedit Zoam filiam ſuam.*

Anno 1028. deſcendit Orelti Chetoniti menſe Aprilis, & tunc obijt Barenſis Epiſcopus Ioannes, & factus eſt Biſaneius Archiepiſcopus.

Anno 1029. venit Euſtachius cum filijs Baſilico, & Mandatora, & elegit Catapanum Chriſtophorum, & Orelles prædictus aſcendit in Conſtantinopolim cum Bugiano, & mortuus eſt Conſtantinus Imperator in vigilia S. Martini, & ſe viuente impoſuit in Sede ſua Romanum, & dedit ei vxorem Zoem filiam ſuam. Tandem Rayca & Saffari obſederunt caſtellum Obbianum, qui Obbianenſes

ſes extraneos tradentes pacificauerunt cum ipſis,& menſe Iulij venit Potho Catapanus, fecitque pugnam cum Rayca in Baro. *Cod. Andr. & hoc anno obijt Guaimarius Salerni Princeps.*

Anno 1031. menſe Iunij comprenenderunt Sarraceni Caſſianum. *Cod. Andr. in terra Hydruntina*, & tertio die menſis Iulij fecit prælium *a* Potho cum Sarracenis, & ceciderunt Græci.

a Cod. And. Protocapanus.

Anno 1032. deſcendit Ichiacon, & Chetoniti, & ſecum adduxit ipſos Anacolichium.

Anno 1033. Indict. prima die prima menſis Maij deſcendit Conſtantinus Protoſpata, qui & Opo vocabatur Catapanus Italiæ.

Anno 1034. die xi. Aprilis obijt Romanus Imp.& ſurrexit Michael Imp.

Cod. Andr. Anno 1035. die Epiphaniæ obijt Conſtantinopoli Byzantius Epiſcopus Barenſis. Qui ſanè fuit Orphanorum pater, & primariæ Eccleſiæ Barenſis Fundator, Cuſtoſque Ciuitatis, eiuſque egregius propugnator aduerſus Græcos. Electuſque eſt Epiſcopus Romulantes Protoſpatarius: ſed is Aprili menſe ab Imperatore Conſtantinopolim euocatus exul obijt, & in eius locum electus eſt Nicolaus.

Anno 1038. Deſcendit Michael Patricius, & Dux, qui & Sfrondili vocabatur, & tranſfretauit cum Maniachi Patricio in Siciliam.

a *Cod. Andr. Anno* 1039. *Obijt Aſculi Nicephorus Catapanus die xi. Ianuarij, & die* 5. *Martij occiſus eſt Michael à Chato, qui & Chircſatus vocabatur, ſub Caſtro Mottulæ. Ipſeque & alij omnes ſeptima die venerant Barum vnà cum Argyro filio Meli, vſeque Argyrus captiuum fecit Muſandrum, virum inter eos primariũ, & in carcerem truſit. E contra Romanus Materanus obſedit Argyrum intra Barum, & Muſandrum vinxit manibus, & Barum cum eo intrauit.*

b *Cod. Andr.* 1041. *Michael Protoſpatarius deſcendit è Sicilia in Lombardiam, & inde in Apuliam. Is etiam Dulchianus vocabatur. & menſe Nouembri exijt Aſculo, & intrauit Barum: isq; iuſſit ſuſpendi ciues quatuor Barenſes, primarios viros, ſuper murum Bituntinæ portæ. Et die* 17. *Martij vnà cum Arduino Lombardo congregauit exercitum in Ciuitate Melphiæ. & fer.* 3. *prope fluuium Beneuenti factum eſt ab eis prælium cum Normannis: & perierunt multi Græci Ruſſi, & Oſſacani. Dulchianus autem cum reliquijs ſui exercitus fugit ad Montem Peluſium. Poſtea menſis Martij die* 4. *collectis omnibus Græcis apud Aufidum amnem ſub Monte maiori commiſſum eſt atrox prælium, in quo etiam Græci profligati ſunt: plurimique Natalitæ, Oſſacani, Ruſſi, Calabri, Lombardi, & Apuli occiſi ſunt. Ibique obijt*

a Anno 1039. menſe Februarij deſcendit Nichiphorus Catapanus, qui & Dulchianus dicebatur.

Anno 1040. prædictus Dulchianus excuſſit Contractos de Apulia, & prædicti Contracti occiderunt Chirifactora Crithiri Imperatorẽ ſubtus Mutulam, & Romanum Materienſem menſe Maij eoq; menſe obſedit Argyrus filius Meli Barum ciuitatem, & percuſſit Muſandrũ, & ligauit eum vinculo, & introiuit cum eo Barum, & Cõtracti diſperſi ſunt.

b Anno 1041. deſcen-

Digitized by Google

obijt Angelus Sacerdos, & Stephanus Archiepiſcopus Tarentinus. Traduntque ij, qui prælio adſuere, obijſſe ea die ad 4. millia Nortmãnorum, & 8. millia Græcorum, qui adeò conſumpti fuere, vt vix domeſtici aliquot ſeruitores Michaelis iam dicti viui remanſerint: ijque ſemiuiui ob metum crudelium Nortmannorum. Accerſiuit igitur è Sicilia ſubſidiarios milites Calabrosque cum Macedonio, & Paulo. Quibus collectis cum alijs in Catuna Montis Peluſij, ecce deſcendit in Apuliã Catapanus filius Budiani: & Michael iuſſu Imperatoris in Siciliam, vnde venerat, reuerſus eſt.

ſcendit Dulchianus à Sicilia, iuitque Aſculum, & menſe Martij Ardumus Lambardus conuocauit Normannos, in Apulia in Ciuitate Melfiæ, & prædictus Dulchianus fecit prælium cum Normannis, & ceciderunt Græci, & menſe Maij iterum præliati ſunt Normanni fer. IIII. cum Græcis, & fugit Dulchianus in Barum.

Anno 1042. venit . . . menſe Auguſto, fecitq; bellũ cum Normannis 3. die menſis Septembris, & comprehenſus eſt ille ibi, & in Melfiam deportatus eſt. Et menſe Decembris obijt Michael Imper. & eleuatus eſt Cæſar Nepos eius nomine Michael Imp. & menſe Febr. factus eſt Argyrus Barenſis, Princeps, & Dux Italiæ. Et menſe Aprilis deſcẽdit Maniachus Magiſter Tarentum, & menſe Iunij Monopolim abijtq; ad Ciuitatem Materam, & fecit ibi grande homicidium, & menſe Septẽbris Gulielmus electus eſt Comes Materæ; & hoc anno depoſitus eſt prædictus

dictus Cęſar Michael à Regno, & excæcatus eſt, Zoes,& Theodoræ ſororum iuſſione, & Conſtantinus Monomachus factus eſt Imperator, & 3. die mēſe Iulij capta eſt Iuuenaties ab Argyro Duce, & menſe Auguſti iuit prædictus Argyrus ad obſidionem Trani,ſeditque ſuper eam menſe vno.

Anno 1043.reuerſa eſt Ciuitas Barum in manus Imp.& menſe Septembris deſcendit Pardus Patricius cum multo auro,quem Maniaches fecit occidi, ſeque Imp.ab omnibus appellari,& menſe Octobris venit Barum,minimeque illum recepit.Menſe verò Februarij deſcendit Theodorus Canus Magiſter, & Catapanus,& Maniaches prædictus perrexit Dyrrachium.

Anno 1044.Guillelmus filius Tancredi deſcendit cum Guarimari Principe in Calabriam,fecerūtq; ipſum Squillacij Caſtellum.

Anno 1046. perrexit Argyrus Patricius Conſtantinopolim, & Palatinus Catapanus, qui & Euſtaſius,reuocauit omnes exiliatos ad Barum, perrexitque Tarentum, & 8. die in Trano menſe Maij commiſit prælium cum Normannis, & ceciderunt Græci,& hoc anno venit Conus Rex Alemānorum Romam,eò quòd erant ibi tres Pontifices,Sylueſter in Eccleſia S.Petri: in Luterano,Gregorius;& Benedictus in Tuſculano, quibus eiectis confirmatus eſt ibi Papa nomine Clemens à prædicto Imperatore; deinde dictus Imp.venit Beneuentum; Beneuentani verò ad eius iniuriam abſciderunt ſtrenutas equi eius,hoc etiam anno obijt Guidelmus,& frater eius Drogo factus eſt Comes.

Anno 1047. apprehenſum eſt oppidum Scyra à Gua-

à Guarangis menſe Octobris, & menſe Decembris depopulauerunt Litium, & menſe Iunij dictus Papa Benedictus per poculum, veneno occidit Papam Clementem.

Anno 1050. Indict. 3. obijt Zoe Imp. ſoror Theodoræ, quæ fuerunt filiæ Conſtantini Imp. Zoe enim habuit viros tres, primum Romanum, ſecundum Michaelem, tertium Conſtātinum Monomachum. regnauit cum his tribus viris ann. 22. Poſt mortem verò prædictæ Zoes regnauit ipſe Conſtantinus Imperator cum Theodora ſua cognata iam nouem annis.

Anno 1051. Deſcendit Argyrus Magiſter Veſti, & Dux Italiæ filius Meli menſe Martij, & abiit Barum, & non receperunt illum Adraliſtus, ac Romoaldus cum Petro eius germano; ſed non poſt multum temporis Barenſes receperunt eum ſine voluntate Adraliſti, & aliorum. Sed Adraliſtus fugit. Romoaldus verò, & Petrus fratres ab Argyro ſunt comprehenſi, & catenis vincti Conſtantinopolim deportati ſunt. Hoc anno Drogo occiſus eſt in Monte Ilari à ſuo compatre, & frater eius Vmfredus factus eſt Comes.

Anno 1053. in fer. 6. menſe Iunii, Normanni fecerunt bellum cum Alemannis, quos Papa Leo adduxerat, & vicerunt, & fuit hoc anno magna fames in Italia.

Anno 1054. obiit Sico Protoſpata Materienſis.

Anno 1055. obiit Conſtantinus Imperator, qui & Monomachus.

Anno 1056. cæpit regnare Regina prædicta Theodora Auguſta ſoror Zoes Imperatricis. Et Vm-

freda

freda obiit,& Robertus frater eius factus eſt Dux, & obiit Petrus Archiepiſcopus Conſentiæ.

Anno 1057. mortua eſt Theodora Auguſta, & Michael Bringa factus eſt Imperator.

Anno 1058. Tromby Patricius fecit occidere Scribonem in Ciuitate Cotroni.

Anno 1059. Mortuus eſt Bringa Imp.& Iſachius Oconnus factus eſt Imperator.

Anno 1060. eleuatus eſt Imperator Conſtantinus Ducas.

Anno 1061. Robertus Dux cæpit Ciuitatem Acheruntiam.

Anno 1062. factus eſt Papa Alexāder Lucanus, & Robertus intrauit Dux in Ciuitatem Oriæ, & iterum apprehendit Brunduſium, & ipſum Miriarcham.

Anno 1063. comprehenſa eſt Ciuitas Tarenti à Normannis.

Anno 1064. comprehenſa eſt Matera à Roberto Comite menſe Aprilis.

Anno 1065. Robertus Dux intrauit Siciliam, & interfecit Agarenorum multitudinem, & tulit obſidionem ex Ciuitate Panhormo.

Anno 1066. Loffredus Comes filius Petronii voluit ire in Romaniam cum multa gente, ſed obſtetit illi quidam ductor Gręcorum nomine Mabrica, & Princeps Richardus intrauit Terram Campaniæ, obſeditque Ciparanum, & comprehendit eum, & deuaſtando vſque Romam peruenit.

Anno 1067. menſe Maii mortuus eſt Conſtantinus Ducas Imp.& Michael filius eius ſuſcepit Imperium,& apparuit ſtella cometa,& Comes Norman-

niæ

niæ Robertus fecit bellum cum Arnaldo Rege Anglorum,& vicit Robertus,qui & factus eſt Rex ſuper gentem Anglorum.

Anno 1068.16.Februarii Robertus Dux obſedit Ciuitatem Montiſpiloſi, vbi nihil proficiens cum paucis abiit Obbianum,& recepit eam,& traditione cuiuſdam Gottofredi intrauit ipſe Dux in dictam Ciuitatem Montiſpiloſi.

Anno 1069. menſe Septembris prædictus Dux obſedit Barum, & Romanus Diogenes, qui cum prędicto Michaele priuigno ſuo tenebat Imperium, fraude prædicti Michaelis priuigni ſui apud quandam Ciuitatem Armeniæ comprehenſus, & cæcatus eſt.

Anno 1070.menſe Ianuarij magnum homicidiũ actum eſt Brunduſii, nam Normanni volentes eam comprehendere, tenti ſunt ex eis quadraginta cum aliis eorum miniſtris quadraginta tribus, & capita omnium prædictorum ad Imperatorem portata ſunt.

Anno 1071. Robertus Dux intrauit Brunduſiopolim,dimiſſa ante Barum obſidione,nam ipſe Dux fecit fieri pontem in mari,quantus concluderet portum prædictum Vrbis Bari; Hoc etiam anno dolo cuiuſdam Argirichi filii Ioannazzi occiſus eſt Byſantius cognomento Guinderlichus in Baro, & 15. die Aprilis cæpit Robertus Dux Ciuitatem Bari, & menſe Iulii Dux prædictus tranſmeauit Adriatici maris pelagum, perrexitque Siciliam cum 58. nauibus.

Anno 1072.menſe Iunii die 10. intrauit Robertus Dux Panhormum in Sicilia.

Anno

Anno 1073. intrauerunt primo Normanni in Trano in octaua Epiphaniæ cum Petrono Comite, ſed Robertus Dux, eiecto Petrono, introiuit in eam ipſe Ciuitatem in Purificatione Sanctæ Mariæ.

Anno 1076. comprehenſus eſt quidam nepos Africani Regis à Rogerio fratre Ducis, qui præerat Siciliæ cum 150. nauibus in Ciuitate Mazaria; & dedit prædictus Dux filiam ſuam, nurum ad Imperatorem Conſtantinopolitanum.

Anno 1077. obſeſſa eſt Ciuitas Salerni à Roberto Duce Normanno, & comprehenſa eſt ab eo.

Anno 1078. Indict. 1. obſeſſa eſt Neapolis à Richardo Principe, & minime comprehenſa: & Robertus Dux obſedit Beneuentum, ſed eius obſedio diſſipata eſt à Rodulpho Pipino Comite, & hoc anno obiit prædictus Richardus Princeps.

Anno 1079. intrauit Petronus in Tranum, & Barum rebellauit, eiecto exinde præſide Ducis, & Baialardus filius Vmfredæ comprehendit Aſculum. Et eiectus eſt Imperator prædictus Michael à Regno, & Botoniates quidam factus eſt Imperator, qui & abſtulit prædicti Michaelis vxorem, & abuſus eſt ea, & fuit hoc anno mortalitas hominum in Matera.

Anno 1080. Inuentum eſt corpus B. Canionis in Acherontia ab Arnaldo Archiepiſcopo, & idem Archiepiſcopus conſtruere cœpit nouum Epiſcopium, ideſt Eccleſiam Sanctæ Dei Matris Mariæ. Hoc anno Barum Ciuitas reuerſa eſt in poteſtatem Roberti Ducis, & idem Dux obſedit Ciuitatem Tarentum, & menſe Aprilis comprehendit eam, & iterum obſedit Caſtellanetam, & cæpit eam. Et hoc anno Im-

peratør

peractor Michael deſcendit in *A*puliam, quærendo auxilium à Roberto Duce contra Botaniatem, & menſe Iulii 27. die mortuus eſt Robertus Comes eximius, & eiecti ſunt Normanni à Matera ſecundò, & cæpit regnare Loffredus Comes filius eius, pro eo in Matera, in vigilia Sanctæ Mariæ menſe *A*uguſti.

*A*nno 1081. Robertus Dux intrauit Tricharim menſe Octobris, & eodem menſe *A*rchirizi perrexit ad Michaelem Regem Sclauorum, deditque eius filio eius filiam in vxorem, & Robertus Dux cum prædicto Michaele Imp. perrexit Hydruntum; miſſiſque; antea nauibus in Inſula Corife, quæ apprehenderunt eam, vbi & ipſe paululum vnà cum Imp. transfretauit, poſueruntque menſe Iulii ante Dyrrachium obſidionem per mare, & per terram, quam ſtolus Veneticorum veniens diſsipauit, aperuitque Dyrracenis mare. Hoc anno Botaniates factus eſt monachus, & *A*lexius factus eſt Imp. & *A*lemannorũ Rex Enricus venit Romam, vt eiiceret exinde Papam Gregorium.

*A*nno 1082. hoc anno cõplentur ab initio mundi 6281. ab Vrbe condita 824. *A*lexius Imperator collecto grandi exercitu iniit bellum cum Roberto Duce haud longe à Dyrrachio, & terga verſus fugit, cecideruntque in ea pugna pluſquam 6000. ex ſuis, fuerunt autem in eius exercitu 70. mil. hominum, & dominante iſto *A*lexio Imp. Epiſcopus Rubenſis nomine Guiſlibertus donauit Priori Montiſpiloſi Eccleſiam Sancti Sabini, quæ eſt in Ciuitate Rubi, qui prior tenebatur omni anno ad quatuor libras ceræ in die Sabbati Sancti, & mittere vnum homi-

Digitized by Google

nem equeſtrem ad ſuas expenſas, quãdo Epiſcopus Rubenſis ibat ad Barum,ſeu ad Canuſium, & menſe Ianuarij Robertus Dux cæpit Ciuitatem Dyrrachium traditione quorumdam Veneticorum : & hoc tempore prædictus Rex Henricus obſedit Romam, vt vi introiret, & faceret ibidem Papam Rauennenſem Archiepiſcopum,ſed minime potuit; & Dux rediens ab Epidauro ſub lecto ſibi Boamũdo filio ſuo perrexit Romã ferens auxilium Papę Gregorio,cum Rex iam in partibus moraretur Lombardię, ad debellandam Mathildæ Prouinciam, quæ cum Papa tenebat Gregorio. Hoc anno Baialardus perrexit ad Conſtantinopolitanum Imperatorem Alexium cauſa auxilij; & eo anno die 16. Maij dedicatum eſt in Matera nouum Templum in honore Sancti Euſtaſij ab Arnaldo Archiepiſcopo ſub Domino Stephano Abbate auctore ipſius Templi.

Anno 1083. hoc anno complentur 517. anni, ex quo intrauerunt Langobardi in Italiam,& cyclus Solaris 28.& cyclus Lunaris 17.& cyclus nouẽnalis primus, & Epacta Luna . . & hoc tẽpore Romani à Papæ Gregorij ſocietate diſcedentes Legatos ad prædictum direxerunt Regem,quo eum Romæ mitterent : ſed Dux hoc anticipans direxit pluſquam triginta millia ſolidorum Romam, quatenus ſibi eos, Papæque reconciliaret,quod & factum eſt. Attamen Rex Romam aduenιens, cæpit totam regionem trans Tyberim, in qua Apoſtolorum Principis eminet Templum : & menſe Iunij relicto ibidem pręſidio ſuo,ac filio in caſtello,quod ipſe illic ſtatim conſtruxit,ad debellandum Gregorium Papam, qui in Laterano,ac in Cęlio monte ſe continebat, cum

qua-

quadraginta obſidibus Roma ſeceſſit in partes Tuſciæ; & Dux in menſe Maij poſuit ante Cannas Ciuitatem Apuliç obſidionem, & menſe Iulij comprehendit eam.

Anno 1084. Robertus Dux, collecta multitudine Normannorum, Langobardorum, aliarumque gentium, perrexit Romam, vt Papam Gregorium dura obſidione retentum liberaret, quod & factum eſt. nam Romam aduenienſ & Vrbis maximam partem cæpit, & Papam exinde viriliter abſtrahens ſecum deuexit Salernum.

Anno 1085. prædictus Dux grandi apparatu nauium, hominumque innumerabili exercitu Brunduſiopolim veniens, depoſita ibidem nauali machinatione ingreſſus eſt Adriaticum pelagus, perrexitque in Inſulam nomine Caſſiopim, vbi ſtolus Veneticorum, & filius Ducis Venetiæ cum plurimis nauibus erat infeſtus Duci Roberto: ſed bello in mari inter eos confecto, victoria ad Normannos conceſſit. Cęſa ſunt in ea pugna pluſquã quinq; millia hominum. præterea naues quinq; captæ; & duę cũ hominibus ſubmerſæ ſunt, ita vt qui gladium potuere euadere bellatoris, pelagi eos vorago glutiret.

Hoc anno menſe Maij prædictus Papa Gregorius dum Salerni moraretur, diem clauſit extremum, quo moriente tanta fertur grandinum, tonitruumq; extitiſſe procella, vt omnes illic poſiti huiuſmodi turbinibus putarent interire. Menſe Iulij dum iam dictus Dux moraretur in loco, qui dicitur, *Veneti victi*, a deuictis Venetis, exercituſque eius ob quandam Ciuitatem capiendam in Cephalonia moraretur Inſula, ipſe autem in prædicto loco cum

parte exercitus reſideret,præparans ſe qualiter cum grandi apparatu nauium, & militum inuumera multitudine ad Regiam tenderet nauigio Ciuitatem;iuſſu miſericordioſiſſimi, & Omnipotentis Dei, qui diſſipat,ac reprobat cogitationes, vel conſilia Principum,non ex ſuo procedentia, profluuio ventris extinctus eſt.

Anno 1086.Rogerius filius prædicti Roberti Ducis factus eſt Dux.

Anno 1087.menſe Maij corpus Beatiſſimi Nicolai Mirenſis Archiepiſcopi à quibuſdam Barenſibus à prædicta Mirea ablatum, in Barum deuectum, caput Ciuitatum Apulię.Hoc anno Abbas Deſiderius Sancti Benedicti montis Caſſini, conſenſu quorumdam Nobilium Romanorum factus eſt Papa Romanus,viuente adhuc Clemente Antipapa, qui fuerat Rauennæ Epiſcopus.

Anno 1088.menſe Septembris factus eſt grandis terremotus per totam Apuliam,ita vt in quibuſdam locis turres,ac domos ruiſſe feratur; tunc enim cæpta eſt guerra inter Rogerium Ducem, & Boamundum fratrem eius, hoc anno comprehenſa eſt Syracuſa,Siciliæ quondam caput,à Rogerio Comite;in qua fertur homines comeſos, & infantes, ob diuturnitatem obſidionis.

Anno 1089. facta eſt Synodus omnium Apulienſium,Calabrorum,ac Brutiorum Epiſcoporum in Ciuitate Melfię,vbi affuit etiam Dux Rogerius cum vniuerſis Comitibus Apuliæ, ac Calabriæ, & aliarum Prouinciarum, in qua ſtatutum eſt,vt Sancta Treuia retineretur ab omnibus ſubiectis.Hoc anno obijt Vrſus Barenſis Archiepiſcopus, & Papa Vrbanus

nus nomine, venit in Ciuitatem Barum, & conſecrauit illic confeſſionem Sancti Nicolai, & Heliam Archiepiſcopum, viuente adhuc prædicto AntiPapa Clemente,& conſecrauit Brunduſinam Eccleſiam prædictus Papa Vrbanus.

Anno 1090. menſe Auguſti Acherontia admirandum in modum cremata eſt à ſe ipſa, & mortuus eſt Iordanus Princeps.

Anno 1091.iurata eſt à Normannis Treuia Dei. *Cod.Andr. Et finiunt ab O.C.anni 6291. Epacta 19.*

Anno 1092.cum obſideretur Ories Ciuitas à Boamundo auxilio quorumdam,Orietani obſidionem diſſipauerunt,& ipſo Boamundo fugam petente,cunctum eius apparatum, & ſigna cæperunt.

Anno 1093. Indict. prima obijt Eugenia Abbatiſſa Sancti Benedicti Monaſterij Materienſis menſe Octobris, & eodem menſe Vrbanus Papa[2] *a* venit in Materam, & applicuit ad cœnobium Sancti Euſtachij cum grandi plebe hominum.

Anno 1095. menſe Aprilis in nocte diei 4. ſubitò viſi ſunt igniculi cadere de cœlo, quaſi ſtellæ per totam Apuliam, qui repleuerunt vniuerſam ſuperficiem terræ, & ex tunc cæperunt Galliæ populi, imò totius Italiæ pergere ad ſepulchrũ Domini cum armis ferentes in humero dextro Crucis ſignum.

Anno 1096.Rogerius Comes Siciliæ cum 20.mil.Sarracenorum,& cum innumera multitu-

a *Ex his verbis, Agnellus Pacca, vir eruditus, arguit Auctorem huius Chronici fuiſſe Ciuem Materanũ. ſed ego nihilominus arbitror potius Barienſem. Vt vt fuerit, Apulus certè fuiſſe videtur.*

titudine aliarum gentium, & vniuerſi Comites Apuliæ obſederunt Amalphim, & cum ibi perſeuerarent, ſubitò inſpiratione *D*ei Boamundus cum alijs Comitibus, & pluſquam 500. Equitibus facientibus ſibi ſignum Crucis ſuper panno in humero dextro reliquerunt obſidionem, & transfretantes perrexerunt in Regiam Vrbem, quatenus cum *A*lexij Imp. auxilio bellando cum paganis, pergerent Hieruſalem ad Sanctum Sepulchrum noſtri Redemptoris.

Anno 1097. Boamundus cum Comite Sancti Egidij, & cum Comite Normanniæ, & alijs Comitibus Occidentis cum innumera multitudine menſe Aprilis à Regia Vrbe ſe mouentes tranſfretauerunt, & cæperunt omnem terrâm, quam Turchi Impp. abſtulerant, & facto bello cũ Turchis, victoriam Chriſtus ſuis conceſſit Chriſtianis. fertur enim fuiſſe Paganos 150. mil. Hoc actũ eſt circa Niceam Ciuitatem.

Anno 1098. menſe Octobris apparuit ſtella Cometes, & Chriſtiani bellando venerunt vſq; Antiochiam, & obſederunt eam, & menſe *A*prilis comprehendentes interfecerunt ibi pluſquã 60. mil. hominum, iterumque commiſſa pugna Chriſtiani vicerunt, & cæperunt multa ſpolia Turcorum; Et hoc anno comprehenſa eſt Capua à Rogerio Comite menſe Martij.

Anno 1099. menſe Octobris Papa Vrbanus congregauit vniuerſam Synodum in Ciuitate Bari, in qna fuerunt 185. Epiſcopi, & menſe Iunij in feſtiuitate S. Petri Apoſtoli comprehen-

ſa eſt

ſa eſt Hieruſalẽ Ciuitas à Chriſtianis, & omnes, quos ibi inuenerunt, occiderunt. Fertur autem occiſa ibi eſſe 200. mil. hominum, & tunc leuauerunt ſibi Chriſtiani Regem Gottofridum, qui fuerat *a* Sueuorum *Dux*, & menſe Iulij prædictus Papa Vrbanus obijt, & electus eſt Paſchalis Papa.

a *Cod. And. Dux Heluetiorum.*

*A*nno 1100. Mortuus eſt Gottofridus prędictus ab Vrſo egrediens à ſaltu, quem antea ipſe fortiter ferierat.

*A*nno 1101. comprehenſa eſt Cæſarea à Chriſtianis, & ad ſolum vſque perducta, & menſe Septembris mortuus eſt Goffridus Comes, & *b* Alexander filius eius intrauit Materam, & . . . . incęperunt habitari à Montenſibus. Hoc anno obijt *A*rnaldus *A*rchiepiſcopus *A*cherontinus, & Rogerius Comes Siciliæ menſe Iulij.

b *Cod. And. Alexius.*

*A*nno 1102. Indict. 10. menſe Nouembris obijt Stephanus *A*bbas Materiẽſis, & Simeon Abbas ſucceſſit ei, & menſe Maij electus eſt Petrus *A*cherontinus *A*rchiepiſcopus.

Finis Lupi Protoſpatę.

APPEN-

APPENDIX
Incerti Auctoris, è Rubei Cod. papyraceo.

ANno 1212. ſuccedit Federicus ſecundus Imperator, ab Honorio Papa confirmatur, obijt anno 1253.

Anno 1253. ſuccedit Conradus, regnat anno vno, veneno necatur à Manfredo.

Anno 1253. Manfredus ſuccedit, regnat annis 13. à Carolo interfectus fuit, qui regnat annis 17.

Anno 1267. Carolus Ludouici frater à Clemente Quarto fit Rex, vt ſoluat 40. mil. aureorum pro feudo.

Anno 1281. intitulatur hic Carolus Rex Hieruſalem propter Mariam Antiochiæ Regis filiam.

Anno 1284. ſuccedit, & in Regnum Vngariæ pro vxore regnat annis 26. obijt anno 1309.

Anno 1309. ſuccedit Rubertus, regnat annis 33. in S. Clara ſepultus.

Anno 1333. Andreas Vngariæ Regis frater regnat annis 3. laqueo perimitur, ſepultus eſt in Epiſcopatu Neapolitano in Capp. S. Loyſij, relicta Ioanna vxore.

Anno 1347. Ioanna prædicta alio conſobrino nupta, cum quo vixit annis 26. adoptat Ludouicum Andegauenſem, dat Auinionem Eccleſiæ, & Eccleſia relaxat cenſum.

Anno 1365. Clemens Quartus 4. Kalendas Iulij

anno

anno primo Pontificatus ſui conceſſit perpetuò hoc Regnum Domino Carolo Comiti Andegauenſi filio Domini Ludouici VIII. Regis Francorum fratris Sancti Ludouici.

Anno 1380. Carolus Regio genere natus ex primo Carolo, ſuccedit, & Reginam necat.

Anno 1382. ſuccedit in Regno Vngariæ, & dolo necatur 1383.

Anno 1384. Ladislaus ſuccedit, regnat annis 29. veneno perit anno 1414. moritur in Caſtronouo, ſed ſepelitur in S. Ioanne ad Carbonetum.

Anno 1414. Ioanna Secunda ſuccedit, regnat annis 21. repudiat virum Iacobum de Marcha. Regnum diuiditur; alij, & plures ſequuntur Alphonsũ, alij Ludouicum Andegauenſem.

Anno 1433. 15. Decembris filia Regis Catholici venit Neapolim ad videndum Reginam prædictam.

Anno 1434. 26. Nouembris die Dominico, obijt Ludouicus Tertius vnicus filius D. Reginæ, Dux Calabriæ, & Andegauiæ.

Anno 1435. 2. Februarij hora 3. noctis obijt Regina Ioanna Secunda ſepulta in Annuntiata; relicto . . . . & gubernatoribus Regni. Publicè Titulus Iuſtitiæ erat hoc modo: Sub Reginæ gubernatur Reſpublica Regni Siciliæ, ſeu ordinatorum præclaræ memoriæ per Sereniſſimam Reginam Vngariæ, Hieruſalem, & Siciliæ Reginam anno primo. Per dictam mortem ſuccedunt Renatus Andegauenſis, & Alphonſus adoptiui.

Anno 1435. Venit Alphonſus 5. Auguſti, & à Ioãne capitur.

Anno 1438. 19. Maij venit Renatus Neapolim,

& regnat annis 7.cum infinitis malis.

Anno 1438. 3. Auguſti Renatus vadit ad campũ verſus Aprutium pro pacando Regno; vltimo Septembris liberatus venit ad obſidendum Neapolim; die 17. Nouembris eiuſdem anni prope Sanctum Angelum in Arena interfectus infans Caſtiliæ frater Alphonſi ictu bombardæ ſepultus in Monaſterio de Carmelo, propter quod diſceſſit ab obſidione 29.eiuſdem menſis,& fuit captus.

Anno 1442. 2. Iunij intrauit Alphonſus per puteum prope S. Sophiam in domo Citelli, expulſo Renato, qui fugit in arcem nouam, & inde per mare cæpit regnare a die mortis Reginæ.

Anno 1452. venit Imp. Federicus Neapolim cũ magnis triumphis.

Anno 1456. 5. Decembris hora 11. magnus terremotus, qui adæquauit aliquas terras ſolo, & maxime damnificauit Neapolim, & deſtruxit Eccleſiã S.Ioannis Maioris,& alias domos.

Anno 1459.16.Iulij peſtis per ſex menſes: moritur Alphonſus Primus in arce Oui, demum multos poſt annos reducitur ad Sanctum Dominicum cum pompa.

Anno 1459. equitauit Rex Ferdinandus Primus per Ciuitatem regnat annis 26.

Anno 1459.25.Octobris. Armata Ducis Ioannis filij Renati cum xix. triremibus apparuit in maritima Neap.in Dohana ſalis,& receſſit inglorius.

Anno 1465.Venit Neapolim Hippolyta Sfortia vxor Alphonſi Secundi.

Anno 1470. Elionora Ferdinandi filia nupſit Herculi Eſtenſi.

Anno

Anno 1476. Beatrix Aragonia Ferdinandi filia Regi Vngariæ nupſit. 18. Septembris exit ad Virum.

Anno 1477. prima Septembris Ioanna Tertia ſoror Catholici Regis vxor Ferdinandi primi venit ad Virum.

Anno 1480. Hydruntum capitur à Turcis 27. Iulij.

Anno . . . 23. Ianuarij Ferdinandus Secundus equitauit vt Rex, & duxit Ioannam Quartam Infantam eius amitam, & filiam Ferdinãdi primi ex Ioanna Tertia vxore.

Anno 1484. 22. Auguſti moritur Papa Xyſtus. Eo anno 25. Auguſti venit Neapolim D. Franciſcus de Arragonia filius Regis Ferdinandi.

Anno 1490. Regnum Granatæ capitur.

Anno 1494. 25. Ianuarij obijt Ferdinandus Primus, & ſepultus eſt in Tribuna Sancti Dominici, vbi & cadauer Alphonſi erat. Iſto anno fuit repertus Tarenti liber Sancti Cataldi conſiſtens in tribus laminis plumbeis, videlicet, duabus extremis ſemiſcriptis, & media ſcripta ex vtroque latere, qui præſentatus fuit Domino Reg, iloquens de dicti Regis repentina morte, & ſic fuit, repente mortuus. Eo die Alphonſus Secundus ex prima vxore equitauit Rex, & eo anno legitur coronatus per legatos in Epiſcopatu cum magno triumpho.

Anno 1495. Alphonſus ſentiens aduentum Gallorum, diffidens auxilio Magnatum, qui eum oderant, ſpontè reliquit filio Regnum, ipſe in Siciliã ſecedit . . . . vbi moritur in Meſſana. 23. Ianuarij diſceſsit Neapoli.

Anno 1495. Carolus Octauus cum 80. mill. armatis capta vi Caieta, eaque deuaſtata, & data in ſanguinem militibus, Regnum obtinuit, expulit Ferdinandum in Iſclam, intrauit Neapolim 22. Februarij in Caſtro Capuano, ſanauit plures Neapolitanos morbo ſchrophularum. Eo anno quia Ciues Neapolitani ſufferre non poterant iniurias Gallorum, 7. Iulij redeuntem cum claſſe Regem Ferdinandum Secundum receperunt per portam Mercati, Gallis vndique trucidatis; & ipſe Carolus verſus Galliam ſe ſaluauit, aliàs de eo, & exercitu ſuo actũ fuiſſet.

Anno 1496. 7. Octobris moritur ſtrenuiſsimus Ferdinandus Secundus, & ſepultus eſt in S. Dominico; eo anno, & die equitauit Rex Federicus in Ciuitate Capuæ, quia Neapoli erat peſtis. Regnat annis quatuor cum Sereniſsima Iſabella Baucia vxore, ex qua genitis tribus filijs maſculis, & duabus femellis, expulſus ad Ludouicum Regem vadit, caſu eius domo igne combuſta prius, poſtea moritur.

Anno 1502. 4. Auguſti conuenientibus contra Federicum Ludouico Franciæ Rege, Duce Mediolani, Catholico Ferdinando; & vxore, miſſo Domino de Obegni per Franciam cum magno exercitu Neapolim, & Conſaluo Ferdinando cum alio in Calabriam Regnum obtinent. Facta eſt diuiſio Regni, facta deditione Neapolis. Capua prædata eſt per Gallos nolentibus Ciuibus ſe dedere.

Anno 1503. quia Regnum non capit duos, commiſsis pluribus ſtragibus, die Veneris Aprilis, in Cerignola victi Galli, iterum menſe Decembri in Gariglia-

rigliano. Denique cum victorioſo exercitu intrauit Neapolim Prorex magnus Capitaneus 16. Maij die Martis hora xx. & demum vna die quaſi per duas horas cæpit arcem nouam: Aliæ ſe dederunt.

Anno 1503. menſe Decembris habita eſt notitia mortis Reginæ Iſabellæ, ſuperſtite Ioanna filia, & Ferdinandus duxit aliam vxorem.

Anno 1506. prima Nouembris die Dominico venerunt in Regno Rex Catholicus, & Regina Germana, de Foix vxor eius cum quatuordecim triremibus, & alijs lignis: Intrauit Ciuitatem rupta porta, ſub pallio aureo, arcubusque triumphalibus per totam Ciuitatem oſtendens lætitiam, dedit ei omnes gabellas, quas rehabuit, pro 30. mil. aureorum. Eodem anno 4. Iunij diſceſſerunt Rex, & Regina cum Illuſt. Magno Capitaneo, relicto Ioanne de Aragonia Comite Ripecurſiæ in Regno.

Anno 1507. 16. Maij. Captus eſt piſcis Neapoli centum cantariorum, de quo factum eſt oleum.

Anno 1508. 14. Septẽbris redijt Neapolim Beatrix Sereniſsima Regina Vngariæ. Moritur, & in Sãcto Petro Martyre ſepelitur, cùm per prius veniſſet de Vngaria.

Anno 1511. 2. Nouembris Vicerex Regni deſcẽdit Bononiam cum exercitu pro tuitione Eccleſiæ contra Gallos.

Anno 1513. 21. Februarij moritur Iulius Papa Secundus hora 6. Eodem anno, 21. Martij, creatur Papa Ioannes de Medicis, qui creatus Pontifex de natione Florentina, vocatur Leo X.

Anno 1514. menſe Nouembris Tyberis inundauit, & eodem anno 2. Decembris Iſabella Eſtenſis

filia

filia Eleonoræ Aragoniæ vxor Marchionis Mantuę, equeſter venit Neapolim ad videndum Reginam, & diſceſſit Neapoli 15.eiuſdem.

Anno 1516.23.Ianuarij obijt Rex Catholicus,& eo die ſucceſſit Ioanna, & Carolus, maximus eius filius.

Anno 1517. 7.Ianuarii,die Mercurij, prima hora noctis obijt Ioanna Tertia, ſoror Catholici Regis.

Anno 1518. 28. Auguſti, obijt Ioanna Quarta, filia Ioannæ Tertiæ prædictæ,die Sabbati.

Anno 1519.12.Ianuarij Moritur Maximilianus Imperator.

Eodem anno 7. Iulij habita eſt notitia per litteras,qualiter eſt electus Carolus Rex Romanorum, & Imperator.

FINIT APPENDIX AD PROTOSPATAM.

De

De Anonymo Monacho Caſsinenſi.

R *Es, ſuæ, & ſuperioris ætatis, eaſque præcipuè, quæ ad Caſsinenſem ditionem ſibi viſæ ſunt pertinere, accuratè literis mandauit hic Monachus. In Cod. m. ſ. è quo, dum in religioſiſſimo Caſsinenſi Cœnobio eſſem, excepi, non eſt Auctoris nomen. Haud rarò id antiquis Scriptoribus, & maximè Monachis, in more fuit, vt in editione librorum, modeſtiæ ergo, nomen celarent ſuum. Atqui hunc ſcriptorem fuiſſe Monachum Caſsinenſem, produnt apertè verba eius ad ann.* 1139. *Idem* Rex Rogerius *ad hoc* (Caſſinenſe) *Cœnobium venit* 3. *Kal. Aprilis: cui per chartulam Roccha de Bancia traditur pro Pontecuruo, quem dicebat iniuſtè à nobis detineri. Et ad ann.* 1201. *Abbatem Caſsinenſem, ſuum vocat Abbatem. Extendit autem hoc Chronicon vſque ad ann.* 1195. *quo, vt opinor, ipſe viuebat. Gratiæ profectò huic habendæ ſunt, quòd multa narret, quæ nemo alius ſcripſit. Plura ego non habeo, quæ de Chronographo anonymo, & hactenus inedito, dicam. Porrò hominum, geſtorumque hoc Chronico deſcriptorum clariorem notitiam dat Nomenclator quem in Propilæis præfiximus Operi.*

ANO-

ANONYMI
Monachi Caſsinenſis,

Rerum in Regno Neapolitano geſtarum, breue Chronicon,

Ab anno Chriſti. M. vſque ad MCCXII.

E duobus Codd. mm.ss.47.& 199. qui ſunt in Caſſinenſi Cœnobio diligenter exceptum.

Additæ ſunt Appendiculæ aliquot ex Codd. mm.ss. eiuſdem Bibliothecæ Caſsinenſis.

Quæ Cod. Caſsinen. 199. plura habet, ea † notauimus.

ANno 1000. Otho Imperator puer Beneuentum venit. † Quidam Nortmanni Hieroſolymis venientes, Salernum à Sarracenis liberarunt.

1001. Obijt Otho tertius Imperator Sutri, & Henricus filius patrui ſui fit Rex.

† Beatus Dominicus migrauit ad Chriſtum.

1002. Hoc anno venerunt Sarraceni ſuper Ca-puam.

1004. Terremotus ingens per XV. & eo amplius dies hunc montem exagitauit, ita vt in nonnullis locis Eccleſiam ſcinderet.

1007. Obijt Landulphus Princeps Capuanus.

1010, Obijt Ioannes Abbas Beneuenti.

1011. Sol

1014. Henricus Rex venit Romam, & coronatus eſt à Papa Benedicto. Et Pandulphus Princeps . . . .

1016. Luna verſa eſt in ſanguinem.

1017. † Nortmanni, Melo duce, cæperunt expugnare Apuliam.

1021. Dattus captus eſt à Græcis in turri Gariliani.

1022. Henricus Imperator venit Italiam, & ſuper Troiam. Theobaldum ordinauit Abbatem. Pandulphum fecit Principem, qui fuit. Comes Theanenſis Pandulphum Principem vinctum ſecum abſportauit. Obijt Athenulphus Abbas.

1025. Obijt Domnus Henricus Imperator, & Pādulphus Princeps ſolutus vinculis, anno vno obſedit Capuam cum Græcis, & tandem recepit eam.

1027. Idem Pandulphus Princeps ingreſſus eſt Neapolim, & obtinuit eam anno vno, & menſibus quinque.

1029. Luna quintadecima obſcurata eſt.

1033. Solis pars maxima obſcurata eſt in ipſa feſtiuitate S. Petri.

1034. Obijt Theobaldus Abbas.

1035. Baſilius fit Abbas.

1036. Sexto Kal. Febr. Mons Veſuuius eructauit incendium, ita vt vſque ad mare diſcurreret.

1037. Conradus Imperator ingreſſus eſt Capuam Vigilia Pentecoſtes, & in Pentecoſte coronatus eſt. Athenulphus Epiſcopus reconciliatur. Pandulphus Princeps exiliatur. Guaimarius fit Princeps & Richerius Abbas.

1038. Obijt Conradus Imperator, Heinricus filius

filius eius imperat.

1041. Luna XIII. obſcurata eſt per quinque horas V.Idus Febr. cum nulla nubes appareret in cœlo.

1044. Richerius Abbas eiecit Normannos de terra Sanɛti Benediɛti.

1046. Heinricus Imperator venit Capuam, & reddidit eam Pandulpho Principi iuniori.

1049. Hoc anno Leo Papa ordinatus eſt.

1051. Guaimarius Princeps interficitur, & Bonifacius Marchio.

1052. Leo Papa cum Normannis in Apulia dimicauit.

1053. Leo Papa obijt.

1054. Victor Papa fit. Richerius Abbas defungitur, & Petrus Abbas ordinatur.

1056. Federicus fit Abbas, qui & poſtmodum Stephanus Papa.

1057. Hoc anno defuncto Stephano Papa, & huius Monaſterij Abbate, Domnus Deſiderius omnium Fratrum vnanimitate Abbas eſt ordinatus.

1058. Nicolaus Papa ordinatur.

1060. Obijt Nicolaus Papa.

1061. Alexander Papa ordinatur. Richardus intrauit Capuam, & factus eſt Princeps XII. Kal. Iunij.

1062. Luna quintadecima Eclypſim paſſa eſt V. Idus Nouembris.

1065. Hoc anno Domnus Deſiderius Abbas cæpit ædificare Eccleſiam Sãcti Benedicti in hoc Monte Caſſinenſi.

1066. Stella Cometes apparuit. Gotfridus Dux cum exercitu venit Campaniam vſque Aquinum.

Ri-

Richardus Princeps terram Marſorum intrauit.

1071. Eccleſia noua Sancti Benedicti dedicata eſt ab Alexandro Papa die Kalendarũ Octobrium cum quinque altaribus ſanctis.

1072. Alexander Papa defungitur, & Ildeprandus Archidiaconus in Papam Gregorium ordinatur menſe Aprili.

1074. Nocte Natalis Domini captus eſt prædictus Papa ſuper ſanctum altare à quibuſdam Romanis, ſed vi, & conſtantia omnium Romanorum eodem die receptus eſt.

1075. Venit hoc anno Robertus Dux ſuper Salernum pridie Nonas Maij, & obſedit eam terra, marique, & cæpit eam die Idus Decembris.

1066. Hoc anno Richardus Princeps cæpit obſidere Neapolim principio menſis Maij.

1077. *a* Richardus Princeps obijt Capuæ quinta feria Cœnæ Domini, & Neapolis obſidione ſoluta eſt, & Iordanus fit Princeps.

1080. Heinricus Rex valida manu venit Romam, ſed obſiſtentibus Romanis cum Papa Gregorio ſine effectu regreſſus eſt. Robertus Dux Romaniam debellaturus ingreditur.

1082. Heinricus Rex iterum Romã veniens, Porticum S. Petri vi captam ex parte deſtruxit, & Archiepiſcopum Rauennenſem inuaſorem Eccleſiæ Romanæ conſtituit.

1083. Idem Rex à quibuſdam Romanis intromiſſus, poſt duos menſes à Roberto Duce fugatus eſt. Idem Dux Papam Gregorium de Vrbe eiectum Salernum perduxit.

1084. Fames & mortalitas maxima fuit. Gre-

a Breue quoddam Chronicon Catanei manu exſcriptũ ponit obitum Richardi Principis ad ann. 1080. *Protoſpata autem ad an.* 1077.

gorius Papa apud Salernum moritur: & Robertus Dux.

1085. XIII. Kalendas Martij noctis initio ſtella clariſſima in circulum primæ Lunæ ingreſſa eſt. Deſiderius Abbas Romæ in Papam Victorem eligitur die Pentecoſtes.

1986. Deſiderius Abbas Papa ordinatur VII. Idus Maij, qui poſtea in hoc Monaſterio, ordinato Abbate Oderiſio, poſt tertium diem moritur. Piſani apud Africam certantes Sarracenos vicerunt.

1087. Otho Oſtienſis Epiſcopus in Papam Vrbanum eligitur IV. Idus Martij.

1089. Eccleſia S. Martini dedicata eſt à Ioanne Tuſculanenſi Epiſcopo die Octauarum eiuſdem B. Martini. Obijt Iordanus Princeps.

1090. Caſtrum Frattæ à Normannis furatur, & à noſtris duodecimo die, magna Dei virtute, receptum eſt. Capuani rebellauerunt.

1093. Eccleſia S. Andreæ Apoſtoli dedicata eſt à Raynaldo Epiſcopo Caietano III. Kal. Febr.

1094. Stellę de cœlo innumerabiles quaſi pluere Menſe Aprili prope diem verſus Occidentalem plagam Cœli, vbique terrarum.

1095. Innumera Francorum, & Vltramontanorum multitudo mare tranſiuit.

1096. Stella Cometes apparuit. Hoc anno Vrbs Antiochena à Chriſtianis capta eſt III. Non. Iunij. quinta feria.

1097. Ciuitas Hieruſalem capta eſt à Chriſtianis Idibus Iulij. Dux Rogerius cum Comite Rogerio Capuam per quadraginta dies obſidentes receperunt, & Richardo Iordani filio reſtituerunt.

Eo

Eo anno via ignea per totam noctem in cœlo apparuit V.Kalend.Octobris.

1098. Luna duodecima in ortu ſuo defectum paſſa paulatim redintegrata eſt Nonis Iunij, & Vrbanus Papa moritur. Paſchalis fit Papa.

1099. Guibertus Hæreſiarcha inuaſor Romanæ Eccleſiæ moritur.

1104. Domnus Odoriſius Abbas acquiſiuit Oppidum Pontiſcurui, & Caſtellum Vitecoſi. Obijt Odoriſius Abbas. Otho fit Abbas.

1105. Stella Cometes apparuit, & Heinricus Rex defungitur. Heinricus filius eius imperat. Obijt Richardus Secundus Princeps. Robertus fit Princeps.

1106. Luna quartadecima obſcurata eſt. Obijt Otho Abbas. Bruno Signinus Epiſcopus Abbatiam ſuſcipit.

1107. Caſtrum Terami à Comitibus Aquinenſibus inuaſum eſt, ſed à noſtris quintodecimo die receptum eſt.

1109. Stella Cometes apparuit.

1110. Heinricus prædictus Rex cũ magno exercitu Romam veniẽs Paſchalem Papam cum multis alijs capit; ad vltimum coronatus abſcedit. Bruno Epiſcopus Abbatiam dimittit: Girardus fit Abbas: obiit Rogerius Dux, & Boamundus frater eius.

1114. Gerardus Abbas Oppidum a Suiuum acquiſiuit. Piſani Maioricam, & Minoricam inſulas debellantes cæperunt. *a For. Supinũ.*

1116. Terremotus magni fuerunt; ita quod mul[ta] ædificia per diuerſa loca corruerunt, multi mortui ſunt, lampades Eccleſiarum moueri viſæ ſunt.

Luna

Luna quartadecima obſcurata eſt.

1117. Obiit Paſchalis Papa, Ioannes Cancellarius eligitur in Papam Gelaſium; tunc & Rex Romam occurrens, Burdinum inuaſorem ſubmittit.

1118. Obijt Gelaſius Papa apud Cluniacum, & Guido Viennenſis Epiſcopus à Cardinalibus in eodem loco in Papam Calixtum eligitur.

1119. Idem Papa Romam veniens honorificè exceptus eſt. Obijt Robertus Princeps, & Richardus filius eius vngitur, quo paulo poſt mortuo Iordanus patruus eius fit Princeps. Terremotus magni per plures dies in terra S. Benedicti, & circumquaq; fuerunt, ita vt ædificia multa ruerent.

1120. Calixtus Papa Burdinum apud Sutrium captum, apud Cauas cuſtodiæ mancipauit.

1121. Idem Papa eundem Burdinum de Caua extractum in Ianula cuſtodiendum tradidit.

1122. Obiit Gerardus Abbas, & Odoriſius fit Abbas. Stellæ innumeræ quaſi pluere viſæ ſunt pridie Non. Aprilis hora matutina.

1123. Caſtrũ Pica ab Odoriſio Abbate acquiritur, & à Calixto Papa, & Iordano Principe Sancto Benedicto confirmatur. Obiit Calixtus Papa, & Lambertus Oſtienſis Epiſcopus in Papam eligitur Honorium.

1124. Richardus de Caleno terram S. Benedicti hoſtiliter ingreſſus Caſtella eius incendit. Prædictus Papa Burdinum de Ianula tractum in Fumonem relegauit. Heinricus Rex obiit: Lotharius fit Rex.

1125. Odoriſio à Papa excommunicato, homines S. Germani Monaſterium illud fraudulenter inua-

inuadunt,ipſoq; depulſo,Nicolaus ingreditur. Rocca de Ianula deſtruitur. Caſtellum Sulu à filio Richardo de Aquila occupatur.

1126. Caſtellum nouum à Landenulpho de Spinio occupatur. Caſtrum nouum recuperatur. Odoriſius *A*bbatiam foris iurat. Caſtrum Tereliæ ædificatur. *N*icolaus expellitur. Seniorettus fit Abbas. Dux Guilielmus, & Iordanus Princeps obierunt. Robertus fit *P*rinceps.

1127. Papa in Apuliam contra Comitem Rogerium, qui Ducatum occupauerat cum expeditione properat. Ad vltimum, facta concordia, Ducatum eius confirmauit.

1128. Rogerius Dux capit Troiam, & ferè totam Apuliam, & Capuanus Princeps illi hominium fecit.

1129. Obijt Honorius Papa, & eo die ſunt electi Gregorius *S. A*ngeli in *P*apam Innocentium, & *P*etrus Cardinalis S. Mariæ trans Tiberim in *A*nacletum: & Innocentius vltra montes perrexit. Anacletus in *A*puliam iuit, qui Ducem Rogerium Regem conſtituit.

1130. Rex Rogerius expugnat, & capit *A*malphim.

1131. Rogerius Rex expugnat Barium, & cũ *P*rincipe, & Comite pugnans apud Nuceriam ſuperatur maxima ſtrage vtrorumque. [illegible] *L*otharius Italiam ingreſſus eſt.

1132. Lotharius Rex venit Romam, [illegible] coronam ab Innocentio reuerſus eſt. Sol fere [illegible] obſcuratus à ſexta hora vſque ad Nonam IV. Nonas *A*uguſti. Rogerius Rex ingreſſus eſt *A*puliam, & Co-

& Comites Conuerſanenſem, & *A*ndrianenſem exhæredauit.

1133. Robertus *P*rinceps abijt *P*iſas,& Rex Rogerius venit ſuper *P*rincipatum, & Comitem Raynonem.*P*rincipatum cæpit,Comiti dimiſit terram, & reddidit ei Comitiſſam.

1134. *P*rinceps à *P*iſis ſtipatus nauali exercitu venit Neapolim. *A*uerſani reddiderunt ſe ei,contra quem Rogerius Rex veniens fugauit eum, & *A*uerſam in cinerem redegit.Raynoni,& Tugoni Comitatum abſtulit,Rayno Comes,Neapolim fugit.

1135. Rex Rogerius *A*lfuſo filio Capuanum *P*rincipatum tradidit. Imperator Lotharius Liguriã ingreditur.terremotus magni in hoc loco ſunt.

1136. Obijt Seniorettus *A*bbas.Raynaldus Tuſcus fit *A*bbas. Imperator Barium vſque peruenit, cui pęne ſe tota *A*pulia tradidit. Innocentius *P*apa cum Duce Boioariæ per totam Tuſciam iter agens omnibus ei ſe,præter Romam, vſque Beneuentum tradentibus apud Barium Imperatori iungitur. *P*apa, & Imperator, tradito Ducatu Comiti Raynulpho,reuertuntur. Raynaldus huius loci electus deponitur. Guibaldus ordinatur,qui poſt quadraginta quatuor dies recedit. Raynaldus fit *A*bbas.Obiit Lotharius Imperator.

1137. Conradus fit Imperator. Obiit *P*etrus Leonis;qui & *A*nacletus; ſed poſt duos menſes fratres eius cum ſuis elegerunt quendam Gregorium Hęreſiarcham, qui poſt tres menſes à *P*apa Innocentio deponitur. Rex Rogerius venit ſuper Raynulphum Ducem *A*puliæ, & exhęredauit *A*lexandrum de Claromonte. *A*liphas redegit in cinerem,

ſicque

ſicque in Siciliam reuerſus eſt.

1138. Innocentius *Papa* facta Synodo, *Anacleti* partem damnauit. Obiit Raynulphus Dux. Mons Veſuuius per quadraginta dies eructauit incendium. Rogerius Rex venit *Apuliam*, & cæpit eam præter Barium, & Troiam deinde venit Minlanum, contra quem *Papa* cum exercitu veniens iuxta Gallucium in fugam verſus comprehenditur, & quarto die pace facta confirmat illi totam terram à fluuio Carnello, & infra: filiiſque *Principatum*, & Ducatum. Caſtellum Sancti *Angeli* igne crematur, & Mortula, cum S. Saluatore, & S. Victore, & S. Petro in Fia.

1139. Idem Rex ad hoc Monaſterium venit III. Kalend. *Aprilis*, cui per chartulam Rocca de Bantra traditur pro *Ponte* Curuo, quem dicebat iniuſtè à nobis detineri. Caſtrum quod *Peſmontis* dicitur cum Cardito, & Camino nobis tollitur.

1140. Terremotus factus eſt valde magnus.

1141. Hoc anno Rex iterum ad Monaſterium venit IV. Non. Nouembr. cum fratres facto ſigno ad Veſperam orationibus inſtarent, ſubito fulgur vnũ fratrem ſenem ante crucem ſiniſtri chori ſtantem perculit, & occidit, & locum hunc multis in locis diſſipauit.

1142. Luna quartadecima obſcurata eſt à prima hora noctis vſque ad quartam. *Pridie* Non. Nouembris Eccleſia S. Mariæ, & S. *Alberti* dedicatur. Obiit Innocentius *Papa*. Cæleſtinus fit *Papa*. Rex iterum ad hunc locum venit. Terra Marſorum ſe ei tradidit. Theſaurum huius loci omnem cum tabulis ante altare tollit, præter Crucem maiorem cum

Cyborio, & tribus tabulis altaris.

1143. Cæleſtinus Papa moritur, & Girardus Cardinalis Sanctæ Crucis in Papam Lucium eligitur. Rex iterum ad hunc locum veniens cum Papa loquitur; & diſcordans Papa recedit; Rex partem Campaniæ cum Tarracina cæpit. Berrulas obſedit: deinde quodam pacto facto, quæ ceperat, reddidit, Siciliam abijt. Obijt Alfuſus Princeps; & frater eius Guilielmus fit Princeps. Mare dulce factum eſt à Caieta vſque Neapolim. Iordanus filius Petri Leonis cum Senatoribus, & parte totius populi minoris contra Papam rebellat.

1144. Obijt Lucius Papa, & Eugenius ordinatur, qui tertio die ſuę electionis nocte cum omnibus Cardinalibus, & Epiſcopis Roma egreſſus fugit, & apud Faruenſem Abbatiam Pontifex conſecratur, & apud Biteruum Paſcha celebrans, ibique per octo menſes remoratus, demum cum Romanis paciſcens Romam reuerſus eſt. Stella Cometes apparuit.

1145. Eugenius Papa per Tranſtyberim exiens Biteruum deuenit, & pacem cum Romanis reformans, muros Tiburtinæ Ciuitatis deſtrui præcepit, & apud Ciuitatem Lucenſem abijt. Rex Rogerius cæpit Tripolim.

1146. Idem Papa Burgundiam ingreſſus à Ludouico Rege Francorum apud Diuionem honorificè ſuſceptus eſt, cum quo Paſcha apud Pariſius celebrauit, eiuſque tutelæ Regno Francorum dimiſſo, idem Rex cùm magno exercitu Hieroſolymam perrexit: quo etiam anno Conradus Rex Secundus Alamanniæ cum ingenti exercitu per Vngariam, Hieroſolymam profecturus, Cōſtantinopolim deue-

deuenit,ibique Ludouico Regi ſociatus, & ab Imperatore Emanuele cognato ſuo honorificè ſuſcepti per Iconium deſertum ingreſſi ſunt, & quamplures de exercitu fame perierunt,alij à Turcis occiſi ſunt.

Sol obſcuratus eſt IV.Kal.Nouembris;Eugenius Papa Antiſiodorum veniens,Monaſterium S.Mauri ſub obedientia Cœnobij Caſſinenſis manere confirmauit, Abbate prius ab obedientia Epiſcopi Andegauenſis ſoluto;indeque Treuerim veniens ab Archiepiſcopis, & Proceribus Alamanniæ honorificè ſuſceptus eſt.Rex Rogerius cæpit Africam.

1147. Idem Papa Rhemis Concilium celebrãs quendam Hæreſiarcham Hiſpaniæ, qui ſe Chriſtum eſſe dicebat,perpetua cuſtodia damnauit, ſicque per Liguriam regreſſus eſt Biteruum. Conradus Rex Alamanniæ cum Ludouico Rege Hieroſolymam ingreſſus,& per aliquot dies ibi remoratus, congregato exercitu Damaſcum obſedit, ſed fraude incolarum deceptus per Conſtantinopolim, & Venetiã in Alemanniam redijt. Ludouicus verò Rex Antiochiam reuerſus eſt.Abijt Rogerius Rex. Guilielmus frater eius fit Dux.

1148. Eugenius Papa Tuſculanum, ingreſſus fultus auxilio Rogerij Regis, Romanos ſibi rebelles expugnat. Ludouicus Rex à partibus Hieroſolymitanis reuerſus,& à Rege Rogerio apud Potentiam cum honore ſuſceptus IV. Nonas Octobris ad hoc Monaſteriũ venit, ſuſceptusq; honorificè, poſt diem recedens tertium,& apud Tuſculanum cũ Apoſtolico colloquens,Franciã redijt.Eugenius Papa pacem cum Romanis reformans Romam reuerſus eſt.

1149. Eugenius Papa Vrbe egreſſus; Campaniæ

moratus eſt. Aqua turbida pluit pridie Idus Martij. Luna obſcurata eſt Idibus Martij. Sanguis pluit in feſtiuitate S. Ioannis Baptiſtæ.

1150. Obijt Sybilla Regina. Rex Rogerius conſtituit Guilielmum Ducem filium ſuum Apuliæ Regem.

1151. Obiit Conradus Rex. Federicus fit Rex. Naaſſamonites gens Mauritaniæ Regem ſuum eiuſdem Prouinciæ laqueo ſuſpenderunt; deinde iter agentes nobiliſſimam Vrbem Buceam, & multas alias Ciuitates tum vi, tum dolo cæperunt, Rege eius fugato. Eugenius Papa cum Romanis paciſcens Romam reuerſus eſt V. Idus Octobris. Terremotus multi, & magni fuere. Naaſſamonites Regem Buceæ in Conſtantina Vrbe captum ſuſpendunt.

1152. Sol paſſus eſt Eclypſim. Obijt Eugenius Papa: & Conradus Epiſcopus Sabinenſis conſecratur in Papam Anaſtaſium. Rex Hieroſolymitanus cæpit Ciuitatem Aſcalonam. Rex Rogerius cæpit Ciuitatem, quæ quondam Ippone Regium dicebatur: Abbas Monaſterij Sancti Mauri ad hoc Monaſterium .·. .·. .·. .·.

Hactenus ex Cod. 47. Sequentia cum habet Codex 199.

1154. † Obiit Rex Rogerius menſe Februarij die vltimo. Obijt Anaſtaſius Papa, & Adrianus Papa eligitur.

1155. Exercitus Regis Siciliæ cum Aſclentino Cancellario Campaniam ingreditur, & combuſſit Ceperanum, & Babucum, & loca vicina: deinde rediens, mœnia Aquini, & Pontecurui, & aliorum Oppidorum dirui fecit, & omnes Monachos de Eccle-

ſia

ſia foras expelli, exceptis duodecim. Imperator Theutonicus Romam venit, & clam coronatus receſſit. Robertus Comes Lorotelli Regnum cæpit inuadere. Comes Richardus de Aquila cæpit Sueſſam, & Theanum. Audita morte Regis Rogerij Comes Andreas cæpit Comitatum Aliſiæ. Robertus de Surrento cæpit omnem *P*rincipatum Capuæ vſque Neapolim, & Salernum. Adrianus *P*apa adijt Beneuentum. Robertus Comes Lorotelli cæpit totam marinam, & Caſtrum Bari diruit.

1156. Vvilelmus Rex Siciliꝗ venit Brunduſium, & cæpit illud menſe Maij, die vigeſimooctauo, & deſtruxit Barum, deinde venit Beneuentum ad *P*apā Adrianum, cum quo paciſcens ſecurè permiſit exire Regnum Comitem Lorotelli, & Comitem Andriæ, & alios ſocios eorum prece ipſius *P*apæ. Quo audito Robertus de Surrento fugit, ſed captus apud Caietam in carcerem eſt ad Siciliam deportatus, vbi cæcatus eſt, & non poſt multum temporis obijt. Adrianus *P*apa coronauit Beneuenti ſupradictum Regem Vvilelmum, & confirmauit ei Regnum, & regalia B. *P*etri de Regno. Abbas Raynaldus recuperauit gratiam Domini Regis Vvilelmi apud Salernum.

1157. Menſe Nouembris Comes Andriæ cæpit Terram Fundanam, & Aquinum, & terram S. Benedicti, deinde cæpit Cominum.

1158. Comes Andriæ, VI. die menſe Ianuario cæpit Sanctum Germanum, & Raynaldus Caſſinenſis Abbas, & Alfanus Capuanus Archiepiſcopus, & quamplures alij Caſſinum conſcenderunt. Terram autem Sancti Benedicti reddidit ſe præfato Comiti

An-

Andriæ,qui ſequenti die aſcendit Caſſinum,& acriter pugnauit, ſed nihil profecit; poſtmodum exiuit de Regno. Imperator Conſtantinopolitanus fecit pacem cum Rege Siciliæ vſque ad triginta annos. Theutonicus Imperator in Lombardiam veniens, Mediolanum,& Cremam obſedit, quã tandem igne combuſſit.

1159. Obijt Adrianus Papa apud Anagne. Rolandus Cancellarius in Papam Alexandrum eligitur,& Octauianus à Monticello à paucis eligitur in Papã Victorem,qui perrexit ad Imperatorem Theutonicum in Lombardiam, & Papa Alexander mãſit in Campania.

1160. Comes Robertus de Loritello; & Comes Andreas intrauerunt in Regnum: Maſenuti cæperunt Africam. Matthæus Borrellus interfecit Maiorem Ammiratum apud Panormum.

1161. Incarcerati de Sicilia per vim liberati ſunt.Buteria rebellata eſt;ſed Rex eam capiens deſtruxit. Menſe Auguſti Luna duodecima obſcurata eſt.

1162. Alexander Papa per mare iuit in Franciam, & à Rege Franciæ, & Anglorum honorificè receptus eſt. Federicus Imperator deſtruxit Mediolanum, & ſubiugauit Lombardiam. Rex Siciliæ veniens in Apuliam deſtruxit Tabernam;deinde redijt in Siciliam; prius tamen præcepit cuſtodiri diligenter Monaſterium Caſſinenſe.

1163. Menſe Iulij fer.4.Sol obſcuratus eſt.Rocca Gulielmi recepta eſt ab aulicis Regis.

1164. Menſe Aprilis, quartadecima die intrãte, Victor ſchiſmaticus obijt apud Lucam; & Guido

Cre-

Cremenſis in Papam Paſchaſium ordinatur.

1165. Alexander Papa per mare de Francia rediens Vrbem intrauit, qui à maxima parte Senatus, & à populo Romano honorificè receptus eſt.

1166. Rex Guilielmus obijt decimaquinta die, menſe Maij, & Guilielmus filius eius coronatus eſt menſe Iulij. Raynaldus Abbas obijt mēſe Octobris. Theodorus electus eſt in Abbatem.

1167. Dum Imperator Fredericus oppugnaret Anconam, Raynaldus eius Cancellarius expugnauit Romanos, ex quibus mille quingenti occiſi ſunt, vulnerati verò, & capti mille ſeptingenti; quod audiens Imperator, capta Ancona, venit Romam, & combuſsit porticum S. Petri. Alexander Papa exiēs Vrbe, Beneuentum venit. Menſe Septembris obijt Theodinus Abbas, & fuit maxima mortalitas.

1168. Guidus Abbas Venuſinus ordinatus eſt in Abbatem Caſſinenſem. Comes Gilbertus, & Berteraimus filius eius expulſi de Regno Hieroſolymā perrexerunt. Abbas verò Aegidius depoſitus eſt à Papa Alexandro, & reliquit procurationem Petro Caſſinenſi Decano.

1169. Robertus Comes de Loretello cum Rege Guilielmo concordatus eſt. Multa mœnia diruta ſunt à terremotu in diuerſis partibus.

1170. Alexander Papa rediens à Beneuento recepit Tuſculanum ad proprietatem Romanæ Eccleſiæ.

1171. Dominicus Abbas de Sabucino electus eſt in Caſſinenſem Abbatem.

1172. Dominicus Abbas in Epiphania confirmatus

matus eſt in Abbatem à Papa Alexandro apud Tuſculanum. Luna decimaquarta obſcurata eſt, & terremotus fuerunt. Rex Guilielmus cum Principe Henrico fratre ſuo venit in Apuliam, ſed Princeps infirmatus rediit in Siciliam, & ibi mortuus eſt. Dominus Rex venit Capuã, & inde pergens Salernum, reuerſus eſt in Siciliam.

1174. Menſe Aprilis Dominicus Abbas obiit, Petrus Decanus electus eſt in Abbatem menſe Auguſti. Stolium Regis iuit Alexandriam. Fredericus Imperator venit Lombardiam.

1176. Chriſtianus Cancellarius Imperatoris, veniens ſuper Cellis obſedit eam. Comes Rogerius Andriæ, & Comes Tancredus cum aliis Comitibus contra eum perrexerunt illuc.

1177. Alexander Papa iuit Venetias, & ibi fecit pacem cum Imperatore menſe Iulii in feſto B. Iacobi Apoſtoli.

1178. Ioannes Abbas Stumenſis, qui vocabatur Papa Calixtus in decollatione B. Ioannis Baptiſtæ Tuſculanum ad pedes Domini Alexandri Papæ III. venit, quem poſtea Rectorem Beneuenti conſtituit.

1179. Alexander Papa celebrauit Concilium in Eccleſia Lateranenſi menſe Martii, vbi fuerunt Epiſcopi numero triginta & vnus, exceptis Cardinalibus, qui fuerunt viginti duo, & exceptis Abbatibus, qui præ nimia multitudine numerari non potuerunt, vbi Sancta Synodus promulgauit capitula viginti ſeptem.

1180. Hoc anno homines Sancti Germani perrexerunt ad Dominum Regem apud Meſſanam, vt con-

concederet illis priuilegium contra Monaſterium, ſed nihil profecerunt. Lando intruſus, qui eſt *P*apa Innocentius dictus, apud *P*alumbaram cum ſociis captus, ad Cauas eſt in exilium deportatus.

1181. Alexander *P*apa obiit apud Ciuitatem Caſtelli, & Vbaldus Oſtienſis Epiſcopus ordinatur in Papam Lucium apud Velletrum. Dominus noſter Rex fecit treguam apud *P*anormum cum Rege Maxamutorum vſque ad decem annos, menſe Auguſti.

1182. Tribus diebus infra octauam Epiphaniæ tam maxima venti procella deſæuit per totam Italiam, quòd homines plures, & beſtias interfecit, arbores exaruit, & herbas ad radices deſtruxit. A quinque annis, & infra fames fuit tam valida per totam Italiam, quòd diuerſis in partibus ſauma tritici pro auri vncia non poterat inueniri, & omnium frugum terræ ſterilitas maxima, & plures homines præ nimia fame herbas comedentes agreſtes deperierunt.

1183. Rex Guilielmus Siciliæ Secundus, venit ad Montem Caſſinum ſeptimo Kalen. Februarij, & alio die verſus Capuam remeauit. Lucius Papa III. apud Velletrum promouit Guilielmum Abbatem S. Mariæ Regalis de Panormo in Archiepiſcopum Montis regalis. Chriſtianus Moguntinæ Eccleſiæ Archiepiſcopus obijt apud Tuſculanum. Homines Malſenſes deſtruxerunt Rapollam.

1184. Nono Kalen. Iunij Terremotus adeò magnus, & terribilis fuit per totam Calabriam in a Valle de grati, & vallem de ſinu Eccleſiæ omnes, & omnia ædificia murorum corruerunt, & Rufus Cuſentinus Archiepiſcopus, & multi alij ſub muro- rum

a *Locus corruptus.*

rum præcipitio ſuffocati ſunt. Caſſinenſis Eccleſia commutationem fecit cum Roberto Caputaſino de Selectano cum Caſtro Fella . Lucius Papa dimiſſo Comite Bertoldo ad defenſionem Campaniæ , per Vallem Orbeti Veronam acceſſit ad colloquium cum Imperatore.

1185. Pax firma inter Imperatorem Fredericũ, & Regem Guilielmum facta eſt . Rex Guilielmus Siciliæ copioſum exercitum in Romaniam tranſmiſit, qui Ciuitatem Durachiæ, & Ciuitatem Saloniquiũ cęperunt. Præfatus Rex Conſtantiam amitam ſuam tranſmiſit in coniugem ad Illuſtrem Regem Henricum filium Frederici Imperatoris. Nouum genus hominum, qui Vendicoſi dicebantur , in quadam parte Regni ſurrexit, quos prædictus Rex ſuſpendi fecit,& diuerſis pœnis affligi . Supradicto ſtolio Regis,fraude,& vi Græcorum poſtmodum fortuna eſt aduerſata . Lucius Papa apud Veronam obijt VII. Kalend.Decemb.& Archiepiſcopus Mediolanenſis in Papam Vrbanum eſt ſubſtitutus. Baldouinus Rex Hieroſolymitanus obijt, & Baldouinus filius ſororis eius eſt factus Rex. Andronicus Conſtantinopolitanus obijt,& Iſacius factus eſt Imperator .

1186. Domnus Petrus Sacerdos, & Abbas Caſſinenſis obiit VIII. Idus Iulij.

1187. Saladinus menſe Maij Chriſtianos deuicit;iterum in Iunio in alio conflictu victoriam obtinuit. In Septembri 4. Idus Hieruſalem cæpit. Exiens Papa Vrbanus de Verona,& Ferrariã veniens,obiit. Magiſter Albertus Beneuentanus,Presbyter Cardinalis Sancti Laurentij in Lucina,& Sanctę Romanę Eccleſiæ Cancellarius , in Papam Gregorium Octa-

uum eſt ſubſtitutus,& veniens in Ciuitatem Piſanã obijt V. Kalend. Ianuarii. Paulus natione Romanus, & Epiſcopus *a* Clandeſtinus in Papã Clementem eſt ſubſtitutus.

a *Al. Praneſtinus.*

1188. Papa Clemens à Romanis magnificè eſt receptus. Roffredus de Inſula VII. Idus Iulij in Caſſinenſem Abbatem honorificè eſt receptus.

1189. Guilielmus Rex Siciliæ ſine liberis, & teſtamẽto moritur. Panormi oritur inter Chriſtianos, & Sarracenos diſſenſio. Sarraceni multa ſuorum ſtrage facta exeunt,& inhabitant montana. Roffredus Caſſinenſis Abbas futurorum prouidens,cum vicinis Comitibus,& Baronibus confęderatur.

1190. Tãcredus Comes Licij, qui apud Troiam cum quibuſdam alijs iurauerat fidelitatem Conſtãtiæ vxori Henrici Rẽgis Theutonicorũ,& filiæ quondam Regis Rogerij,Panormum vocatus à Magnatibus Curiæ,de aſſenſu,& fauore Curiæ Romanæ coronatur in Regem menſe Ianuarii. Rogerius Andrię, & Richardus Caleni Comites, melius ſuæ fidei memores cum quibuſdam alijs Tancredo reſiſtunt;ſed differente ſupraſcripto Rege Henrico in Italiam venire,Tancredus Apuliam ferè totam,& terram Laboris ſibi ſubiicit, cui etiam Munitiones, blanditiis acerrarum Comitis cognati ſui,inductæ,ſe reddunt. Item Comes Acerrarum, de Campania, & Regno, collecto magno exercitu pro expugnandis Capuanis,& Auerſanis terram S. Benedicti aggreditur. Rex Henricus Henricum Teſtam cum exercitu mittit in Regnum,qui per Amiterninas,& Theatinas oras,intrans,plurima loca incendio,prædaque conſumpſit; qui iunctus cum prædicto Comite Rogerio in Apu-

liam vadunt, locaque quamplurima depopulantur. Cornitum capiunt, & incolas compellunt exulare; contra quos exercitus Tancredi muniunt Ciuitatem Airani, & loca vicina metuentes, bello campeſtri pugnare. Theutonici verò aliquandiu eos obſidentes, tum ęſtatis feruore, tum penuria depreſſi, obſidionem ſoluũt, & de Regno exeunt. Comes Acerrarum inualeſcit: & ſupra dictum Comitem Rogerium dolo ad Concionem vocatum, fide rupta capit. Redit cum exercitu Capuam, & Auerſam. Capua ſe reddit improuido conſilio, ſicut ſemper vſa, cum iam Rex Henricus, cui fauebat, appropinquaret. Fredericus Imperator Romanorum, ſupradicti Regis Henrici Pater, qui cum ingenti exercitu Hieroſolymam iuerat pugnaturus contra Saladinum, qui terram illam occupauerat, in flumine moritur. Henricus eius filius Italiam ingreditur.

1191. Obiit Papa Clemens menſe Martii. Iaquintus Diaconus Cardinalis in Papã Cæleſtinum conſecratur, à quo ſupradictus Rex Henricus apud Sanctum Petrum in Principem Romanorum coronatur menſe Aprili. Tuſculanum Romanis conceditur deſtruendum. Henricus Imperator vnà cum ſupradicta Conſtantia Imperatrice per Campaniam deſcendens in Regnum, Roccam Arcis violento capit inſultu. Quod factum ſuos in audaciam, & noſtros ſic inducit indiffidentiam, vt iam nec loca munitiſſima de reſiſtendo cogitentur: vnde Sorella, Atinum, & Caſtrum-Celli non tam bello, quàm ſtupore deuictæ, ſe reddunt. Abbate Roffredo apud Montem Caſſinum ad mortem pœnè infirmato, habito tractatu inter legatos Imperatoris, & Conuentum

tum Caſſinenſem, qui multum Imperatori fauebat, vocati ſunt homines S.Germani,& ibi de mandato Decani,& Conuentus iurauerunt.Imperator,& Imperatrix primùm recta via; poſt Imperatorem per Soram,& Atinum,Caſſinum venerunt. Conuentus eis iurat, Abbas minimè,ſed obſides dat. Poſt aliquot dies veniunt in Terram Laboris, nullo reſiſtente,præter Ciuitatem Neapolitanam,in qua receptauerat ſe cum ſuo exercitu, ſupradictus Comes Richardus. Imperatrix Salerni recipitur, & moratur. Imperator Neapolim obſidet, à menſe Maii vſque ad menſem Auguſti, & tum infirmatus obſidionem deſerit.Per Campaniam redit Caſſinum,pro Imperatrice mittit,ſed eam Salernitani, fide rupta, detinentes ad Regem tranſmittunt. Imperator infirmus maiori parte ſuorum aeris intemperie mortua, captis obſidibus de Sancto Germano, & ſecum ducto ſupradicto Abbate, redit in Theutoniam menſe Septembris. Comes Richardus cum exercitu, & Neapolitanis, egrediens, Capuam capit Ciuium proditione,vbi multi de Theutonicis gladio pereũt. Conradus Muſca-in-ceruello, in Caſtro Capuano aliquandiu reſiſtit; tandem compoſitus cum Comite cum ſuis exiit illæſus,Capuæ nobilibus, qui cum eo erant,carceri deputatis. Stultus Paganus Caſtellanum Atini Theutonicum egredientem gladio deiicit,& Atinum pro parte Regis occupat. Comes Richardus recuperata Terra Laboris, in Venafro Comitem Rogerium Moliſi obſidet, quo ſe redempto ad S.Germanum venit, eumque quorumdam Ciuium Regi fauentium,ſcelerata factione,obtinet. Atenulphus Caſſinenſis Decanus,relictus ab Abba-

te

te procurator in Caſſino ſe recipit,& cum Monachis obſeſſus à Comite viriliter reſiſtit. Comes, in Damanium Regis, capta Terra S.Benedicti, redit in Terram Laberis, menſe Nouembri. Legati Curiæ Romanæ Caſſinenſe Monaſteriũ, Decanum, & Monachos interdicunt;nec hoc tamen ſeparat eos ab imperij charitate.

1192. Decanus cũ Diopulto Caſtellano Rocchæ Arcis,menſe Ianuario, collecto exercitu de cãpania,& Romanorum, deſcendentes per montem inuadunt Sanctum Germanum.Baliui Regis,Monachi,& laici,Regis fautores in fugam ſe vertunt.Cæteri non tam dominio reſiſtere valentes,quàm contra violentiam prædonum ſe tuentes, magna intrãtium ſtrage facta,eos repellunt,donec viſo Decano, in manibus eius,ſe reddunt.Iuramento impunitatis à magnatibus exercitus recepto, qui tamen obſides capiunt,& auferunt victualia.Idem Caſtellanus Sorã capit; deinde ſimul cum Decano capiunt Plumbariolam, & Pinnatarium, vbi multa ſtrage facta inhabitant,& conſumunt omnia. Rex Tancredus veniens in Apuliam vadit vſque Piſcariam;& totam inde Regni terram ſibi ſubiicit, præter Comitem Caleni,cum quibuſdam Baronibus,deinde per terrã Laboris redit in Siciliam,relicto Capitanio Richardo Comite Caleni,qui iam ſe reddiderat. Rogerius de Foreſta Caſtellanus Atini Caſtrum Sancti Eliæ capit. S.Germanum collecto exercitu ab vna parte obſidet, & vſque ad muros violento inſultu expugnat: labores conſumit, & exportat; Caream, & alias Villas igni commendat; ſed vt prædictus Comes Caleni cum magno exercitu in obſidione Ciuitatis

uitatis apud Sanctum Angelum diu moratur. Qui ex condicto pariter venientes, violentos facit inſultus, ſed Decanus ſicut in monachatu monaſticum, ſic in bello militarem gerens animum, abſente Diopulto, per ſe Vrbem tuetur, ſuos animat, portas reſerat, & vigili cura diſcurrens ad omnes inſultus ſe obiicit, ita vt, ſi poſſibile ſit, vno momento portis omnibus adſiſtere cernatur, menſe Iunii; Comes autem contra conſtantiam, ac animoſitatem Decani ſe videns non proficere, ab inſultu ceſſat, & de viribus diffidens ſpem in corruptela reponit, & quē bello non potuit expugnare, blāditiis, & muneribus attentat. Sed & Caſtellanus Atini captum à militibus Regis, Fratrem Decani, variis tormentis affligit, cuius liberatio Decano offertur, aurum promittitur, cuiuslibet in Regno dignitatis optio datur; ſed fidelis animus, nec auaritiæ cedit, nec ambitioni; quinimò tormenta diſsimulans iurat, ſe toleraturum magis ante oculos ſuſpenſionem Fratris, quàm fidem Imperii, & Abbatis ſui relicturum. Ille in Caſtellanū ſæuit, montana caſtra Sancti Benedicti capit, & depredatur. Imperator Bertoldum Comitem cum exercitu mittit in Italiam, & cum eo remittit ſupradictum Abbatem, ſed Bertoldus in Tuſcia demorās, milites Abbati concedit cum quibuſdam rediens Ceperani adloquitur ſupradictam Imperatricem iam à Rege remiſſam, ducentibus eam Cardinalibus ad hoc miſsis à Papa, qui putabat Romæ cum ea de concordia tractare. Sed eadem Auguſta Vrbis declinat ingreſſum, & per Tiburim in partes Spoleti recipitur. Applicat Abbas cum militibus, qui die quadam cum Decano euntes Atinum, Cancellos di-

diruunt,magnã partem Atini depredantur, & comburunt, cæpiſſentque caſtrum, ſi conſilio Decani ſtetiſſent. Sed Theutonicus furor eodem,quo venit impetu,receſſit. Iterum eadem via Cominum intrant, Gallinarium capiunt, & inhabitant. poſt dies aliquot milites,qui conduxerant Abbatem, recedunt,paucis remanentibus. Abbatia ex parte fauet Abbati.Caſtrum Sancti Angeli ſolita perfidia induratum,hoſtiliter reſiſtit, latrunculos conducit, qui per ſyluas,& loca opportuna inſidentes, prædã eis referant.Caſtellanus Atini iterũ inualeſcit,montana caſtra S.Benedicti capit,& tam ipſa, quàm Caſtrum Sancti Eliæ gladio, prædia igne diſſipat,& affligit. Inter has anguſtias adeò fames inualuit, vt ſępe apud Sanctum Germanum venderetur coſcina frumenti pluſquam vna vncia auri, & ſauma vini ſimiliter,& capiſa olei tarì quinque. Diopultus auxilio Abbatis collecto exercitu Aquinum,vbi milites Regis erant, obſidet, & militibus exeuntibus obtinet,inde ſic inualeſcit, quod omnia vicinia vſq; Sueſſam deprædatur,& affligit. Prędictus Bertoldus Amiternum, & Valuas menſe Nouembri recipiens, ſubitò deſcendit in Comitatum Moliſij, & Venafrum primo inſultu capiens, vſque ad conſumptionem inhabitat. Obtinet caſtra vicina,in quorum quibuſdam milites Regis capit. Rex Angliæ Hieroſolyma rediens, in Theutonia captus, Imperatori datur.Poſt modicum liberatum,& ſecum retentum, Imperator,recepta ab eo fidelitate, coronat, & Regnum eius auget.

1193. Bertoldus, relictis in Comitatu Moliſij Conrado Muſca-in-ceruello, redit, & ducit in vxorem

rem ſororem Comitis Berardi, relictā Comitis Roberti de Caſerta. Diopultus in prædam diſcurrens verſus Campaniā, gradientem contra ſe Comitem Caleni capit, & tranſductum in Rocca Arcis captiuum ſeruat, & præda tali glorioſus vſquequaque per Terram Laboris licenter iam diſcurrit, & deprędatur. Supraſcriptus Abbas, exercitu collecto, recuperat Caſtellum-nouum, & alia vicina Caſtra, pacto de reddendo ſe ſtatuto tempore, niſi erit eis à Rege ſuccurſum. Caſtrum Sancti Angeli foris deuaſtat, Bertoldus redit in Comitatum Moliſij. Rex Tancredus in Apuliam veniens recepit filiam Imperatoris Conſtantinopolitani, in vxorem Rogerio filio ſuo dudum in Regem coronato. Exinde, collecto exercitu, venit ad Montemfuſcum, contra quem Bertoldus caſtra mouens, tentoria figit apud Paludam, vbi die belli condicto pugnare volentem Regem, quidā de ſuis retrahunt. Inter moras autem exercitus Imperialis penuria coactus redit in Comitatum Moliſij. Rex verò tranſiens vi capit Roccham Sanctæ Aghates, & Caſtrum Sabiniani, vbi plures de Theutonicis captos, extremo ſupplicio damnat. Bertoldus Caſtrum Montis Rodonis obſidet, quia fidem ruperat, ſed die quadam ſuas machinas exterius inſtruens, de machina interiori emiſſo lapide percuſſus moritur. Conradus ſupradictus parte quadam exercitus dilapſa, Dux eligitur ab alijs. Obſidionem non deſerit, donec Caſtrum vi capit, proditores in circuitu ſuſpendit; conſumptiſq; rebus Caſtrum ipſum incendio primùm, deinde ruina vſque ad ſolum euertit. Rex Tancredus, proſperis ſucceſſibus animatus, venit in Terrā Laboris, obſidet Caſertā,

donec Comes Guilielmus reddit ſe; deinde obſidet Torſam,& ipſi ſe reddunt,obſidibus datis. Conradus tranſit in Vallem Forconi, exercitum recreat, captis terris, quæ reddiderant ſe Regi. Rex venit Theanum,ſperans ad ſe reuocare ſupradictum Abbatem, ſed vir conſilij futurorum prouidus, & iuſtitiæ conſcius, nec muneribus Regis, nec terroribus Sedis Apoſtolicæ potuit inflecti. Rex ægritudine correptus redijt Siciliam,quo recedente, Conradus Cominum intrat,& deuaſtat, & deducto Comite Caleni, recipit Diopultus Roccham Montisdraconis. Conradus verò in Apuliam tranſiens loca immunita cæpit,munita depredatur, & deuaſtat.

1194. Supraſcriptus Rogerius, & filius Tancredi obiit, poſt quem & ipſe coronato Vvilelmo filio ſuo deceſſit. Imperator exercitu collecto, menſe Iunio,Italiam ingreditur, Piſis, & Ianuæ parat exercitum naualem,& eo miſſo ipſe in Regnum deſcẽdit, omnibus ſe reddentiqus præter Atinum, & Rocchã Vvilelmi. Capuani, & Auerſani nec ſe reddunt, nec obſidentur. Neapolitani ex pacto iam Piſis habito, ſe reddunt. Imperator tranſiens, Salernnm vi cæpit, & in vltionem ſuæ iniuriæ habitatores partim gladio,partim carcere,nonnullos exilio damnat, rebus publicatis,& in prædam exercitus addictis. Deinde tranſit in Apuliam, & nullo reſiſtente per Calabriã venit Meſſanam. Vvilelmus nouus Regulus dimiſſo palatio matri,recipit ſe in Caſtrum munitum, quod dicitur Calatibilotta. Quo viſo populus Panormitanus Imperatorem vocat,at ille præmiſſis nuntijs, & fœdere facto cum Regina, de dando ſibi Comitatu Licij,& filio Principatu Tarenti,properat,& magnificè

ficè Panormum ingrediens, in Palatium recipitur, nec multò poſt idem Regulus fortunam cum corona deponens,ad pedes eius venit.

1195. Imperator ſolemni curia in Palatio habita,oſtenſis litteris, quas conſpiratione quorundam Magnatum Regni factas dicebat aduerſus eum,eundem Vvilelmum quondam Regem, modò Principē factum,& plures Comites, ac Regni Magnates in vincula coniecit.Conſtantia Imperatrix filium parit in Marca Anconitana,quem in auſpicium cumulandæ improbitatis, inculcatis Auorum nominibus Fredericum Rogerium, ſeu Rogerium Fredericum vocat.Roffridus Caſſinenſis Abbas, non ſegnis, Panormum vadit, ibique donum Atini,& Malueti ab Imperatore ſuſcipit, qui rediens obſidet Atinum. Rogerius ſupraſcriptus videns ſe non poſſe reſiſtere, reddit ipſi Atinum, recipiens Caſtrum S.Petri in fine.Imperator in Apulia redit, & coniunctus cum Imperatrice curiam ſolemnem habuit, qua finita, ipſe in Theutoniam redijt, Imperatrix in Siciliam vadit.

HOC CHRONICON VIDETVR CONtinuatum fuiſſe ab alio Scriptore, in alio Cod. num. 199. in quo etiam ſcriptum eſt antiquis litteris Lãgobard. Chronicon Caſſinenſe Leonis Marſicani; Continuatur autem hoc modo.

1196. Dictus Imperator de Alemannia rediens iuit Panormum, vbi ſicut Deo placuit, diem clauſit extremnm. Tunc exiens de Regno damnatæ memoriæ Marcuualdus Conſiliarius eius, & aliquãtulum commorans in Marchia Anconitana, mortua Panormi iã dicta Imperatrice rediens ille ad Regnum cum multo exercitu perditorum, & veniens cæpit Sanctum Germanum, & totam terram Sancti Benedicti diſsipauit ſimul, & ex magna parte combuſſit, tradens ſpolia habitantiũ in ea, exercitui ſuo. Nonnulla quoq; altaria, iniquorum manibus. Reliquiarum abſtractione, violata ſunt. Obſedit autem & Monaſterium Caſſinenſe, vbi ſe concluſerant duo Cardinales, qui venerant ex parte Domni Innocentij III. cum multis militibus de Cãpania in auxilium terræ. Sed Domnus Abbas prædictus ferre non valens multitudinem virorum, & mulierum, qui ſe ibidem receperant, data illi pecunia numerata, fecit eum de terra exire, commendato ab illo dicto Diopulto, Caſtello nouo, Caſtello Fractarum, & Pontecuruo.

1197. Vadit ille Marcuualdus Panormum, & illic recipiens quaſi in cuſtodiam dictum filium Imperatoris, cum tribulaſſet multos ibi, & ipſe miſerabiliter expirauit.

1198. Dictus Diopultus, cui hæſerat omnis ille exer-

exercitus perditorum ; cum apud Venafrum iuraſſet ſatis ſolemniter treguā, & pacem Domino Abbati, & hominibus Sancti Germani per fraudem de nocte veniens cæpit Sanctum Germanum,& multos de habitatoribus captiuos tenens, omnia diripuit, quæ inuenta ſunt, inferens quæcumque mala potuit,ſicut erat moris eius,omnibus Caſtellis Monaſterij,& habitatoribus eorum. Exiuit autem de Ciuitate,ſed vix ibi poterat aliquis ſine timore, & tremore habitare.

1201. Gualterius Comes Brennenſis mittitur in Regnum à Domino Papa Innocentio, & fretus auxilio Abbatis noſtri, dictum Diopultum apud Capuam cum multo exercitu contra eum venientem fugauit. Diripuit omnia, & cunctum eius exercitum diſsipauit,capiens nonnullos eorum ; & alios in fugam conuertens 4.Idus Iunij. Ciuitas Venafrana tota combuſta eſt in vigilia Sancti Ioannis Baptiſtę. Cum auxilio dicti Comitis Gualterij Dominus Abbas Caſtellum Pontecuruum, Caſtellum nouum, & fractas recuperauit,datis Roberto de Aquila,qui tenebat illa per dictum Diopultum Eccleſia Sancti Magni in vita eius, & Molēdino de Repoſorio apud Sanctum Germanum, & tenimentis dicti Petri de Manſo.

1202. Fames valida per Regnum exorta eſt, vnde nonnulli hac inopia coarctati mortui ſunt.

1203. Dictus Diopultus à Caſtello Sūmæ, tentus eſt,qui tandem euaſit ſuis promiſſionibus deceptorijs. Comes Richardus de Aquila cæpit Sueſſam.

1204. Dictus Comes Gualterius cæpit Tarracinam,

nam,de Salerno, & licet aliquãtis diebus ibi à Diopulto fuerit adeò coarctatus, vt carnes equorum cũ ſuis compulſus ſit edere, auxilio tamen Comitum, & Baronum, cum quibus iurauerat homagium, liberatus eſt,& ipſum Diopultum cum ſuis omnibus de tota Ciuitate Salerni ignominioſè fugauit, obſeditque Terram Maiorem per multos dies, & eos, qui ſe ibi concluſerunt, ad omnem inopiam coarctauit.

1205. Menſe Ianuario dictus Comes Gualterius apud Sarnum cum ſuis decumbens, minus cautè,fortuna ſibi nouercante,fugatis ſuis omnibus, & de eis plurimis interfectis, captus eſt per Diopultũ, & Generalem eius, & coniectus in vincula, dicitur ibi diem clauſiſſe extremum. Triumphans de hoſte Diopultus,& ſe ipſum humilians,obtinuit,vt Dominus Papa, miſſis Nuntijs fecerit ſupradictum Diopultum,& ſuos ab excommunicatione abſolui,credens eum Eccleſiæ profuturum; Qui poſtmodum Romam perrexit,& à Domino Papa Innocentio, & à Romanis bene receptus eſt. poſtea reuerſus eſt Salernum.

1206. Hoc anno menſe Nouẽbri Comes Diopultus cum pluribus Regni iuit Panormum, & traditum eſt ei Panormum cum Rege: poſt modicum verò tẽporis Cancellarius Gualterius iunctis Theutonicis,habuit Regem Fredericum.

1207. Hoc anno menſe Madij Comes pugnauit cum Neapolitanis, & ex eis magnam ſtragem fecit

1208. Menſe Ianuario, in vigilia Epiphaniæ Dominus Roffredus Caſſinenſis Abbas Ciuitatem

Soræ,

Soræ, quam homo perditiſſimus, & perfidiſſimus Conradus de Marley Theutonicus cum Roccha de Sorella . . . fuerat ab Henrico Imperatore VI. relictus Caſtellanus, Peſclum ſolidum, Roccam Arcis, & Broccum tenebat, conducta prædonũ, & ſibi ſimilium manu, Campaniam, & adiacentia loca, & maximè Terram Sancti Benedicti depredabatur; in crepuſculo diluculi cum gẽte ingreſſus eſt. Eo die per Ciuitatis transfugas, qui ſe receperant in . . . Auellum, quàm multæ Ciuitatis domus igne deflagrauere. Illi autem de loco natura munitiſſimo à gente Abbatis expulſi, eodem die, in Sorellæ Roccham ſe receperunt. Alia igitur die Caſtellum Brocci expugnatum eſt, & Arx Sorellæ de Planello arctius eſt obſeſſa. Menſe Februarij Arx dicta noctu expugnatur à noſtris, vno tantum de noſtris ab hoſtibus audaciter reſiſtentibus, cæſo. Captus Conradus, Sorellæ cum vniuerſis, qui fuerant illic inuenti tenetur in vinculis, Roccham Arcis, & Peſcum ſolidum reddere pro ſua, ſuorumque qui tenebantur vincti, liberatione promittens. Prima igitur quinta feria Quadrageſimæ, Hugo pro liberatione dicti Conradi, & ſuorum Stephano Camerario Domini Papæ Innocentii, & Richardo ejuſdem germano Roccham Arcis aſſignat, recepta per eos à Domino Papa multa quantitate pecuniæ, & firmata perſonarum, & rerum ſecuritate. Menſe Iunij Dominus Papa Vrbem exiens ad Sanctum Germanum contendit, conuocatisq; illuc Ciuitatibus, Comitibus, & Magnatibus Regni, de Domini Regis Frederici ſuccurſu, & Regni pace tractauit, conſtitutis ad hoc capite, & magnis Iuſtitiariis Apuliæ, &

Terræ

Terræ Laboris, Comite Petro Celano, & Comite Richardo Fundano. Deinde Montem Caſsinum Dominus Papa conſcendit, ibique diebus multis propter clementiam aeris immoratus, à Prædeceſſoribus ſuis indulta Monaſterio priuilegia renouauit, & quædam de nouo concedens, alienata de pertinentibus ad Hoſpitale, Veſtiariam, vel Infirmariam, ſiue Cellariam reuocari poſſe clementer indulſit, Deſcendens igitur à monte, rogatu Domini Petri Decani Caſsinenſis, in Altare Sancti Nicolai de Sancti Petri Monaſterio ſacras Reliquias ipſe recondidit in feſto Beati Iacobi, VIII. Kalend. Augusti, ſed quia propter feruentis æſtatis inclementiam tædebat eum, conſtipante ſe turba celebrare diuina, mandato ſuo celebrauit Dominus Albanenſis, & Dominus Sabinenſis, facto ſermone, deuotè venientibus in Anniuerſario quadraginta dies de criminalibus inſtituit relaxari. Occiſum à ſuis Philippum Alemanniæ Regem interim nunciatur. Deinde Soram Dominus Papa contendit, & per Atinum cum Cardinalibus tranſiens, à Domino Abbate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ honorificè recipitur. Menſe Octobris Richardus Fundanus Comes Capuam .·. .·. & Caſtellum obſidet. .·. .·. .·.

.·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·.

Lacuna hic erat in Caſſin. Codice.

1209. Men-

1209. Menſe Septembri Otho IV. Dux Saxonię Imperij diademate inſignitur in Eccleſia S. Petri in Vrbe Roma à Domino Papa Innocentio III. & tũc orta eſt ſeditio inter Romanos, & Theutonicos, Romanis quibuſdam, & Theutonicorum pluribus interemptis. Diopultus Comes, Dux efficitur Spoletanus. Terremotus magni per loca. In Valuis, & Rete Prouintiæ Samnij munitiones diruuntur, & plura ædificia, & caſtella. Fredericus Rex Siciliæ duxit in vxorem ſororem Regis Aragonenſis. Diopultus dictum Imperatorem Othonem introduxit in Regnũ, cum Petro Comite Celani, & dedit ei Salernum, propter quod factus eſt ab eo Dux Spoleti. Hoc anno menſe Madio Roffridus Abbas huius loci mortuus eſt, & Petrus, cui prænomen erat Comes, promotus eſt in Abbatem in Natale Sancti Ioannis Baptiſtæ.

1210. Dictus Imperator contra iuramentum, quod fecerat Domino Papæ Innocentio, Regnum intrauit, & Capuam; propter quod Dominus Papa ipſum Imperatorem excommunicauit.

1211. Menſe Ianuario obijt Petrus Caſſinenſis Abbas. Dominus Papa ſententiam, quam tulerat in Othonem Imperatorem confirmat, excommunicãs Canonicos Capuanos, quoniam auſi ſunt celebrare Imperatore præſente, cui Neapolitana Ciuitas ſe donauit, eique in Apuliam deſcendenti Ciuitates, & Villæ omnes ſpontè iurarunt.

1212. Prædictus Imperator in Alemanniam redijt, eo quod .˙. .˙. .˙. .˙. .˙.
.˙. .˙. .˙. .˙. .˙. .˙. .˙. .˙.

Cætera deſiderantur.

In eodem ſuprascripto Cod. 199. Bibliothecæ Caſsinenſis ſunt pagellæ aliquot ad finem libri,in quibus Apperdiculas haſce ſcriptas reperi, quas ſubijcio.

ANno Domini 1349. tertia Indict. die nono Septembris, fuit magnus terremotus in toto Regno Siciliæ, qualis non fuit ab initio mundi, niſi in morte Chriſti, & ſpecialiter in Epiſcopatu Caſſinenſi, in tantum, quod totum monaſterium funditus corruit, & remanſit in eo nulla domus erecta, & omnia Caſtra Monaſterij fuerunt diruta præter Caſtrum Sancti Victoris, & Fractarum. Id fuit hora Miſſæ. Itaque multi homines, & mulieres, & Sacerdotes, & Religioſi ſuper altaria, & in Eccleſijs mortui ſunt, præter eos, qui in propriis domibus, Caſtris, & Ciuitatibus obierunt. Ciuitas ergo Sancti Germani media corruit, præcipuè illa pars, quæ erat in plano, ſeu paludibus, & in ea innumera multitudo hominum, ac mulierum mortua eſt.

1362. Indict. XV. Menſe Martij ſtella Cometes apparuit in Oriente, & viſa fuit per multos dies. Eodem anno, ſequenti menſe Madij obijt Ludouicus inclytus Rex Siciliæ, & ſequenti menſe Iunij obijt Ludouicus de Duratio in Caſtro Oui Neapoli, & immediatè poſt mortem dicti Domini Ludouici de Duratio, maxima mortalitas hominum ſequuta eſt in Ciuitate Neapoli, & per totum Orbem, ita vt in

mul-

multis locis Caſtra,& Villæ vacuæ, & deſolatæ remanſerint. Eodem anno menſe Auguſto, à principio ferè ipſius menſis innumerabilis multitudo, bruchorum ab Oriente venientes totam terram occupauerunt,& tanta fuit multitudo ipſorum, quòd porci,& gallinæ,& murilegi eos comedebant,& durauerunt in partibus noſtris per totum menſem prædictum,licet in partibus Apuliæ fuerint per totam æſtatem præteritam, imò per tres ſequentes annos durauerunt, non tamen generaliter,ſed per loca, comedentes omnes herbas virides, & folia arborum.

Anno Dominicæ Incarnationis 1388. Indictione XI. Ianuario menſe,die octaua. Serotina hora vna, & ſemis viſæ fuerunt à parte Occidentis ſtellæ ire per Cœlum, ſonitu horrifico verſus Neapolim,& Caietam, quæ quidem ſtellæ claritate erāt præfulgidæ,& tanti ſplendoris, vt quando earum diſcurſus fiebat, eſſe videbatur quaſi medius dies, quantitate erant indiſcretæ: nam aliquæ ipſarum tantæ quantitatis cernebantur, ac ſi eſſent magnæ trabes igneæ,in numero fuerunt.....

Cætera deſiderantur, huic explendæ lacunæ ducentorum annorum.

Anno Domini 1500. die ſeptimo Ianuarii hora diei tertia, & vltra,dum Miſſa celebraretur, fulmen erumpens à tecto portæ maiori imminente, & etiam iuxta altare maius pauimentum diſſipans, Sacerdotem myſterio incumbentem adeò conterruit, vt fere exanimis remāſerit, & iuuenem quendam aduenam

nam non procul inde remotum in tantum afflatū percuſſit, vt immobilem factum,& humi proſtratū perfracta fronte miſerabiliter affecerit, partem inſuper Campanilis, iam aliàs ſæpe percuſſi, & collabentis deiecerit cum Campana maiori.

† *Item ex alio Cod. Chronici Caſſinen. auctore Leone Marſicano, pagellis ante Chronici initium poſito, hæc exſcripſimus.*

Ex Indicibus quibuſdam emortualibus Religioſiſſimi Cænobij Caſſinenſis excerpſi Illuſtrium aliquot Virorum obitus certis diebus conſignatos. Eiuſmodi verò excerpta, quòd ad rerum noſtrarum Chronologiam quodammodo facere videantur, ea huic Caſſinenſi Chronico ſubijcere libuit. Habe igitur & pauca hæc, Lector, donec in tuorum ſtudiorum commoda, ſi vita σὺν θεῷ ſaluſque ſuppetet, plura, ac maiora depromam.

Ex Emortuali m.s. Mon. Caſsinenſis num. 47.

VII. Idus Ianuarij *a* θ. Carolus Rex Siciliæ MCCLXXXV.

VIII. Kalendas Februarij θ. Rex Ferdinandus MCCCXCIIII. In Conuerſione S. Pauli, hora 18.

Prid. Non. Febr. θ. Raynaldus Barenſis Archiepiſcopus, & Monachus.

Non. Martij θ. Boemundus Antiochię Princeps.

XIIII. Kal. Aprilis θ. Honorius III. Papa.

X. Kal.

a Hoc eſt, obijt. Nam Nota hæc θ in iudicijs θάνατον .i. mortē ſignificabat. ad quod alluſit Satyrographus. Et potis es nigrum vitio præfigere Theta. *Mortem igitur ſiue obitum in hiſce etiā emortualibus Indicibus ſignificat.*

X.Kal.April. θ. D.Petrus de Capua Diac. Card. S·Georgij.

Sunt in eadem Caſſinenſi Bibliotheca opera huius Card.nempe, Epitome ſententiarum, & Lexicon Concionatorum, in expanſo folio.

V.Kal.April. θ. Clemens Papa III.

IV.Kal.April. θ. Stephanus Papa, qui & Fredericus Abbas huius loci.

XVI.Kal. Maij θ. Sigilgaita Duciſſa. Fuit hæc vxor Roberti Guiſcardi.

XI.Kal.Maij θ. Alexander II.Papa.

IV.Non.Maij θ. Carolus Secundus Rex Siciliæ, MCCXIX.

Idib. Maij θ. Gulielmus Rex Siciliæ.

VIII.Kal.Iunij θ. Domnus Gregorius VII.Papa.

III.Iunij θ Henricus Imperator.

XVI.Kal.Iulij θ. Henricus Capuanus Princeps.

IV.Kal.Iulij θ. Maria Turritanorum Regina.

III.Kal.Iulij θ. Domnus Gentilis Neapolitanus Archiepiſcopus, & Monachus.

VIII.Idus Iulii θ. Domnus Eugenius III.Papa.

XVI.Kal. Auguſti θ. Robertus Guiſcardus Dux.

V. Kal. Auguſti θ. Leopuldus Dux Auſtriæ, & Stiriæ.

VIII. Idus Auguſti θ. Carolus Hungariæ Rex Anno Domini MCCXCV.VIII.Indict.

XI.Kal.Septemb. θ. Domnus Gregorius PP.IX.

III. Kal. Septembr. θ. Domnus Alexander Papa III.

Kal. Septembr. θ. Adrianus Papa IV.

Non.Septembr. θ. Rogerius Comes Tuſciæ.

XVI. Kalend. Octobr. θ. Victor Papa III. qui & Deſi-

Deſiderius, Abbas huius loci.

VIII. Kal.Octob. θ. Innocentius *II.* Papa.

III. Non.Octob. θ. Henricus Imperator.

VI. Idus Octob. θ. Amfuſus Capuanus Princeps.

XIV. Kal.Nouemb. θ. Bonifacius Papa *VIII.*

VIII. Idus Nouemb. θ. Ayglerius Archiepiſcopus Neapol. & Monachus.

XVI. Kal. Decemb. θ. Gulielmus Rex Siciliæ.

XIII. Kal. Decemb. θ. Conſtantia Imperatrix.

XII. Kal.Decemb. θ. Iordanus Princeps.

III. Non. Decemb. θ. Anaſtaſius *III.* Papa, & Lotharius *III.* Imp.

VII. Idus Decemb. θ Otho Imperator.

XIX. Kal.Ianuar. θ. Callixtus *II.* Papa, & Agnes Imperatrix.

XIV. Kal.Ianuar. θ. Vrbanus V. Papa, & Iordanus *II.* Princeps.

Prid.Kal. Ianuar. θ. Domnus Odilo Cluniacenſis Sacerdos, & Abbas.

Ex altero Emortuali præfixo Cod. m. s. eiuſdem Bibliothecæ num. 334.

VI. Idus Febr. θ. Helbiria Regina, vxor Magni Regis Siciliæ, & Apuliç.

VIII. Kal.Martij θ Rogerius Dux.

III. Kal.Martii θ. Rogerius Rex Siciliæ.

X. Kal. *I*ulij θ. Rogerius Comes Siciliæ.

XVI. Kal.Auguſti θ. Robertus Dux Apuliæ.

VII. Kal. Auguſti θ. Kuraza mater Madij Magni Ammirati Ammiratorum.

*III. I*dus Auguſti θ. Drogo Comes.

*VI. I*dus Septemb. θ. Leo, pater Ammirati Ammiratorum.

ANO-

ANONYMI, SED ANTIQVI, & fide digni Scriptoris narratio celeberrimæ conſecrationis, & Dedicationis Eccleſiæ Caſsinenſis, Ab Alexandro II. P. M. factæ, Ex M.S. Cod. 47. Bibliothecæ Caſsinenſis.

OPeræpretium mihi videtur, ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, qualiter huius Sancti, & venerabilis Cœnobij nóua Eccleſia, quoue tempore, vel à quibus perſonis funditus renouata, conſtructa, & dedicata ſit, ad poſterorum memoriā literis vtcumq; mandare. Sicut enim deteſtādi ſunt, qui ea, quæ nouerunt cęlanda, reuelant, ita nihilominus ingrati ſunt, qui ea, quæ multorum ædificationi profutura præuiderint, cęlant. Et quamuis non ſicut decebit, id enarrare me poſſe confidam, melius tamen hac mea imperitia aliquo modo puto ſcribēdum, quàm ad non paruum noſtrum dedecus, ſcribendi negligentia, reticendum.

Cùm igitur Sanctiſſimi, & eximij Patris noſtri Benedicti in hoc eius venerabili Monaſterio Caſſinēſi, quod ipſe quondam ſtrenuè, Deo duce, & fautore, primùm conſtruxerat, venerandę memorię Domnus Deſiderius, ſeptimus, & triceſimus ſucceſſor, diuina diſpoſitione ordinatus eſſet, Omnipotēti *D*eo adeò charus extitit, ac deuotus, vt quod ſuo fideli famulo Benedicto olim promiſerat, videlicet quòd locus hic, quem tunc gentibus vaſtandum, diripiendumq; tradere cenſuerat, in maiorem, quàm tunc erat, ſtatum,

tum, famam, & gloriam venturus eſſet, conſtat ab hoc inchoari, & perfici voluiſſe; cui tantum ſuæ pietatis gratiam meritis Patris Benedicti conceſſit, vt inter ferociſſimas Normannorum gentes, quæ non ante multos annos finitimas quaſque, & contiguas terras occupauerant, tam pacificè, tamque quietè conſiſteret, vt non ſolum mediocres viri, verùm etiam ipſi eorum Principes, ac Duces libenter ei obedire, eiuſque voluntati non aliter, quàm ſui patris, ac Domini in omnibus parere ſtuderent, nulluſque circumquaque manentium eſſet, qui non eius gratiam, & beneuolentiam deſideraret. In tali igitur pace, ac tranquillitate diuinitus conſtitutus, poſt nonnullas huius ſancti Cœnobij à ſe nobiliter ædificatas officinas, atque conſtructas, tandem aliquando ad renouandum à fundamentis Eccleſiam, quæ reuera, & creſcenti in dies Fratrum numero, parua, & pretioſiſſimo Beati Patris Benedicti corporis theſauro indecens erat, non ſine diuino inſtinctu animum adiecit, quæ videlicet, vt compendio loquar, anno ab incarnatione Domini Milleſimo ſexageſimo ſexto omni niſu, & ſtudio ædificari cæpta cum atrio, & porticibus ſuis, in quinque annorũ ſpatio, omni eſt gloria, & decore perfecta. Cuius quidem columnas omnes, vniuerſoſque pauimenti lapides ab Vrbe Roma magno labore, & non paruo pretio conuexit, ipſamquè Eccleſiam mirificis operibus, & pene temporibus iſtis incognitis artificibus, ex diuerſis Orbis partibus, & ab ipſa quoque Regia Vrbe Conſtantinopoli maximo ære conductis, decentiſſimè decorauit.

Parietibus autem in circuitu pulchra colorum varie-

varietate depictis, Abſidam, & arcum maiorem, & atrium muſiuo pretioſiſſimo adornauit. Pauimentũ verò totius Eccleſiæ tanta, tamque mirifica, & pene ineffabili cæſorum lapidum diuerſitate diſtinxit, vt non lapidibus, ſed floribus ſolum vernare putes. Quæ omnia videri quidem, & admirari, vt dignum tamen eſt comprehendi vix ab aliquo poſſunt. Quãtitatem autem ipſius Eccleſiæ, & qualitatem, ſeu ornamenta, quoniam non fuit mei propoſiti ex integro in hoc ſermone deſcribere, & alio loco cum reliquis operibus prædicti Domni Abbatis latius, Deo volente, comite vita, pandentur, id tantum quanta gloria, quantaque frequentia ſit conſecrata, pro poſſe narrabo.

Venerandæ memoriæ Domnus Alexander II. 1071
Papa eo tempore Sanctam Romanam Eccleſiam ſapientiſſimè, & religioſiſſimè gubernabat. Hunc ergo Domnus Abbas, vt decebat, deuotiſſimus adijt, eumque, vt ad tantæ Eccleſiæ conſecrationem accedere dignaretur, orauit. Quo velociter, vtpote præ cunctis ei familiarior impetrato, Ildebrandũ quoq; Archidiaconum, ac reliquos Romanos Epiſcopos, & Cardinales officioſiſſimè inuitauit. Optimum autem mihi, & non contemnendum videtur, nomina, & numerum Epiſcoporum, & Magnatium aliquot, qui adfuere (cum vniuerſos non ſit facilè reminiſci) memoriæ tradere, quatenus eorum numeroſitate, innumera etiam populi multitudine, qui tunc vndique terrarum confluxit, ipſius dedicationis gloria innoteſcat: Sunt autem hi.

Ioannes Epiſcopus Portuenſis.
Ioannes Epiſcopus Tuſculanenſis.

Vbaldus Epiſcopus Sabinenſis.
Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus.
Ildebrandus Archiepiſcopus Capuanus.
Ioannes Archiepiſcopus Neapolitanus.
Ioannes Archiepiſcopus Surrentinus.
Girardus Archiepiſcopus Sipontinus.
Biſantius Archiepiſcopus Tranenſis.
Drogo Archiepiſcopus Tarentinus.
Eraſmus Epiſcopus Signinus.
Petrus Epiſcopus Anagninus.
Honeſtus Epiſcopus Verolenſis.
Ambroſius Epiſcopus Tarracinenſis.
Leo Fpiſcopus Caietanus.
Pandulphus Epiſcopus Marſicanus.
Palumbus Epiſcopus Soranus.
Martinus Epiſcopus Aquinenſis.
Guilelmus Epiſcopus Theanenſis.
Ioannes Epiſcopus Calenus, *ſiue* **Foriclaudienſis,** *Vt eſt in Bulla Alexandri II.*
Petrus Epiſcopus Venafranus.
Goffridus Epiſcopus Auerſanus.
Ioannes Epiſcopus Picęnus.
Maraldus Epiſcopus Peſtanus.
Albertus Epiſcopus Boianenſis.
Rogerius Epiſcopus Ciuitatenſis.
Campo Epiſcopus Draconarienſis.
Stephanus Epiſcopus Troianus.
Balduinus Epiſcopus Melfitenſis.
Ioannes Epiſcopus Cannenſis.
Robertus Epiſcopus Florentinenſis.
Nicolaus Epiſcopus Termulenſis.
Guilelmus Epiſcopus Larinenſis.

Petrus

Petrus Epiſcopus Guardienſis.
Ioannes Epiſcopus Vigilienſis.
Innacius Epiſcopus Monorbinenſis.
Guilelmus, ſiue Guibertus Epiſcopus Rubbeſanus.
Datto Epiſcopus Oſtunenſis.
Petrus Epiſcopus Monopolitanus.
Ioannes Epiſcopus Iuuenaticnſis.
Maynardus Epiſcopus Arianenſis.
Arnaldus Epiſcopus Acherontinus.
Conſtans Epiſcopus Venuſinus.
Vgo Epiſcopus Hydruntinus.
Goffridus Epiſcopus Peruſinus.
Theobaldus electus Caſtellanus, qui videlicet altero poſt dedicationem die Epiſcopus conſecratus eſt.

At ex originali diplomate Alexandri II. quod eſt in Archiuo Caſſinenſi, habentur præterea hi Prælati Eccleſiaſtici interfuiſſe huic Eccleſiæ Caſsinenſis conſecrationi, Videlicet,

Ildebrandus Archidiaconus S.R.E.
Petrus Dam. Oſt. Epiſcopus.

Et poſt Epiſcopos omnes hi Cardinales ſubſcribunt iam dicto diplomati.

Ego Firminus Card. S.R.E.
Leo Card. . . . .
Stephanus Card. Presbyter.
Landulphus Card. Presbyter.
Leo Card. Presbyter, pro omnibus Presbyteris Cardinalibus, Diaconibus, & Clericis S.R.E.

Monachorum verò quot millia cum ſuis Abbatibus ad tantæ feſtiuitatis gloriã cõuenerint, nequaquã recoli, quia nec videri quidẽ omnes potuerunt.

Principes autem, Capuani, Richardus, & Iordanus filius eius,& Iordanus Patruus,Giſulphus Princeps Salernitanus, Pandulphus Princeps Beneuentanus, Sergius Dux Surrentinus, Raynulphus Comes. .·. .·. .·. .

Cæterorum autem Potentium, Comitumque, ſeu nobilium omnium circumquaque terrarum tanta affuit multitudo,vt eorum numerum nedum nomina recenſere, multæ ocioſitatis indigeat. Quid autem populorum turbam memorem? quæ proculdubio tanta extitit, vt non modò totius Monaſterij ambitum,non modò omnium officinarum etiam tecta compleuerit, ſed & ipſa quoque itinera ab ipſo vertice montis vſque ad radices eius ita frequentia, conſtipatione ſua repleuerit, vt vix alicui fortiſſimo aliquo modo inter eos gradiendi facultas eſſet.

Omnibus igitur his ſummo gaudio, præcipuaque deuotione,tantæ feſtiuitatis gratia congregatis, ſūmo, vt oportuit,honore dedicata eſt præfata Eccleſia prima die kalend.Octobrium,die Sabbathi, anno Diuinæ Incarnationis 1071. Ind. ix. cum quinque altaribus ſuis,ex quibus videlicet duo,ideſt S.Benedicti, & S. Ioannis præfatus venerabilis Papa Alexander manu propria conſecrauit: altare verò Sanctæ Mariæ Ioannes Epiſcopus Tuſculanenſis; Sancti verò Georgij Vbaldus Epiſcopus Sabinenſis; Sancti autem Nicolai Eraſmus Epiſcopus Signinus conſecrarunt.

Peractis itaque omnibus,& Miſſa à Romano Pōtifice ſolemniter celebrata, multiſque à populo oblatis donarijs, & non tantùm ijs, qui tunc adeſant, ſed & vniuerſis, qui per continuos octo Dedicatio-

nis

nis dies feſtiuitatis deuotione conuenturi eſſent, ab eodem Beatiſſimo Pontifice abſolutione data, vnuſquiſque gaudens, & exultans receſſit ad propria. Huius autem abſolutionis gratia tanta deuotione, tantaque frequentia per continuos octo dies huc vndecumque concurſum eſt, vt quaſi non ſe fidelẽ putaret, qui particeps tantę ſolemnitatis non fieret. Hæc omnia ita fuiſſe nemo legentium ambigat, quę vtique non ab alijs tradita, ſed reuera propriis oculis viſa deſcripſimus. Tranſactis verò à Dedicatione huius Eccleſiæ tribus annis, totidemque menſibus anno videlicet à Saluatoris natiuitate 1075. incipiente iij. Non. Ianuarij Eccleſia B. Bartholomæi Apoſtoli, quæ ad Occidentalem partem maioris Eccleſiæ ſatis decenter ſita eſt, cum grandi iterum lætitia, & exultatione cunctorum fratrum honorificè dedicata eſt à Ioanne Sorano Epiſcopo, vbi etiam non minima particula Brachij eiuſdem Beati Apoſtoli in argentea capſella venerabiliter recondita eſt.

Eodem etiam anno poſt octo circiter menſes reliquæ duæ Baſilicæ pulcherrimæ in extremis exterioris atrij turrium modò hinc inde locatæ, pari ſtudio, & honore ſacratæ ſunt 4. Idus Septemb. quarũ alteram, quæ à dextra parte ad honorem B. Archangeli Michaelis conſtructa eſt, prædictus Ioannes Soranus Epiſcopus, alteram verò, quæ à læua, ad honorem B. Apoſtolorum Principis Petri fundata eſt, Leo Epiſcopus Aquinenſis Diuino numini, ipſo Domno Abbate, omniumque Fratrum præſente conuentu, cum magna lætitia, & deuotione ſacrarunt.

Porrò

Digitized by Google

Porrò cum ab hac dedicatione annus iam quartus decimus, & ab Incarnatione Dominica milleſimus,& nonageſimus volueretur,tribus iam annis,& tribus, ac ſexaginta diebus, tranſitu reuerendæ, ac ſemper honorificè memorandæ memoriæ Deſiderij Abbatis elapſis,præſidente, atque iubente Domno Oderiſio reuerentiſſimo,atque digniſsimo ſucceſſore ipſius dedicata eſt Eccleſia Sancti Confeſſoris Chriſti Martini,quam prædictus venerabilis Abbas Deſiderius in loco ipſo, vbi olim à Beatiſsimo Abbate Benedicto conſtructa fuerat, circa portam ſcilicet Monaſterij mirificè, ac pulcherrimè in ſexdecim marmoreis columnis erexerat, quamque tam Muſiuo,quàm etiam diuerſis picturarum coloribus optimè decorauerat. Dedicata eſt autem xiv. Kalen. Decemb. ipſa videlicet die octauarum eiuſdem Beatiſsimi Confeſſoris Chriſti Martini, feria 2. cum tribus altarijs ſuis, ingenti frequentia ordinis diuerſi virorum,& maxima vniuerſorum lætitia, quorum primum,atque præcipuum in honore ipſius B. Martini dedicauit vir venerabilis Domnus Ioannes Epiſcopus Tuſculanenſis;illud autem, quod ad dexteram ipſius Baſilicæ ſitum eſt, in honore S. Eraſmi martyris conſecrauit Domnus Raynaldus Epiſcopus Caietanus,qui ipſo anno ex hoc noſtro Monaſterio eidem Eccleſiæ datus fuerat Epiſcopus: tertiũ verò,quod à parte ſiniſtra ſtatutum eſt,in honore glorioſi Confeſſoris Chriſti Ambroſij benedixit Domnus Honeſtus,Reuerentiſsimus Epiſcopus Verulanus.Fuere autem cum eis in hac Dedicatione Epiſcopi etiam alij tres,ideſt Lambertus Alatrinẽſis, Roffridus Soranus, nec non & Leo Epiſcopus

Vena-

Digitized by Google

Venafranus. Quod autem tamdiu poſt Patris Deſiderij tranſitum conſecratio Baſilicæ huius dilata eſt, hoc fuit in cauſa; quia & picturæ partem aliquã, & pauimenti non modicam, ad complendum, morte præuentus idem Abbas reliquerat. Quæ omnia ſucceſſor illius ſtudioſiſſimè percomplere, & addere, quę neceſſaria, curauit, & ſic eam dedicari, quatenus præmiſſum eſt, honorificentiſſimè fecit.

Annis item poſt iſta tribus, & tribus inſuper, ac ſeptuaginta diebus exactis, anno ſcilicet Incarnationis Dominicæ 1094. Indictione ſecunda menſis Ianuarij die trigeſima, ſecunda feria, dedicata eſt Eccleſia Beati Andreæ Apoſtoli, præſidente, atque iubente iam dicto Abbate Domno Oderiſio, qui eandem Baſilicam à fundamentis extruxerat ab Orientali parte maioris Eccleſiæ inter Abſidam, videlicet ipſius, & domum infirmorum habens cęmiterium Fratrum à latere dextro, à ſiniſtro verò clauſtrum, licet paruulum, tamen pulcherrimum. Dedicata eſt autem à Dom. Raynaldo Caietano Epiſcopo iam ſuperius memorato cum ingenti deuotione, & exultatione Fratrum vniuerſorum, ea nimirum die, quã caſtrum, quod Frattæ dicitur, vltra omnem ſpem, meritis Beatiſſimi Patris Benedicti, miſeratione Diuina, recepimus, quod videlicet triennio ante à vicinis Nortmannis furatum nobis fuerat, atque peruaſum, ſed die xiii. . . . .
Domino auxiliante receptum, atque ob ſempiternam illius triumphi memoriam in eadem die conſecrationis hoc ſolemne ſtatutum. Eſt autem prædicta Baſilica inſtituta ad vtilitatem infirmorum Fratrum, lignis quidem, ac tegulis firmiſsimè cõtignata,

ſene-

feneſtris vitreis optimè decorata, diuerſis Sanctorum hiſtorijs, pulchra colorum varietate depicta, pauimento quoque multimoda inciſione marmorum artificiosè conſtructa. Quodque omnibus his eſt longè prçcipuum, multis ac præclaris tam Apoſtolorum, quàm Martyrum, necnon & Confeſſorum Dei reliquiis ſtudioſiſsimè conſecrata. Quorum omnium nomina, cum reliquarum Eccleſiarum pignoribus pariter, ſuis in locis, Domino iuuãte, ſcribemus.

Ex his poſtremis verbis conijci fortè poteſt, auctorem huius narrationis fuiſſe Petrum Diaconum Caſſinenſem: is enim hanc ipſam celeberrimam Dedicationem trium iamdictorum Altarium, videlicet Sancti Martini, Sancti Eraſmi, & Sancti Ambroſij, recitatis ſacrarum Reliquiarum nominibus, ritè deſcribit lib.4.Chron.Caſsinen. Cap. 8. Multa tamen hic diligens Lector reperiet, quæ in eo Chronico ſcripta non ſunt: ac proinde nos actũ nequaquã egiſſe exiſtimabit.

D E

DE FALCONE
Beneuentano.

FALCO, trium ſuperiorum, loco quidem poſtremus, diligenti tamen geſtorum, locorumque enarratione, profectò primus habendus eſt. Is Notarius, eo tempore, inſignis, & Sacri Palatij Scriba fuit: atque ab Innocentio II. P. M. ob fidei conſtantiam, qua Pontificias partes in maximis illis turbis tutatus fuerat, Iudex ſuæ patriæ renuntiatus eſt. Hoc verò Chronico, quod ab anno 1102. ad 1140. producit, res ſui temporis, eaſque præcipuè, quæ Beneuenti contigerunt, adeò fusè, & accuratè deſcribit, vt tibi, Lector, non legere, ſed præſens eſſe videaris. Et niſi te ſtylus, barbarie horridus, arceat, cæterà abs te laudatum iri Falconem, nullus dubito. Baronio ſanè, & Gordono is placuiſſe videtur: quippe qui & calamo exceptum habuerint, & non ſemel ille in Annalibus, iſte in Operis Chronologici poſteriore Tomo citauerint. Hoc igitur & tu, ſtudioſe Lector, nunc primum aſpiciente lucem, per me fruere, & Vale.

Digitized by Google

FALCONIS BENEVENTANI CHRONICON.

IVLIVS DE SYNDICIS, BENEVENTANVS.

Lectori.

PEruenit in manus noſtras, Lector dulciſſime, libellus quidam, cuius auctor Notarius Falco, Scriba Sacri Palatij appellabatur: in quo Hiſtoriæ multæ totius Regni Neapolitani ſcriptæ ſunt; præcipuè tamen Beneuentanorum geſta inter ſe, uti ciuilia bella, ac etiam contra exteros Normandos, vt eſt videre ibidem. At quia corroſioni, & literarum obſcuritati, ſucceſſione longi temporis videbatur proximus, vt apparet ex defectu ſui principij, & ſui finis, vtrinque enim paginæ duæ euulſæ, & deperditæ ſunt, propterea ne tantum opus, & auctoris labor in nullam memoriam deueniant, exemplandi onus ſuſcepi; commutando tamen characteres Longobardorū in latinos noſtros. Noli igitur mirari, ſi principium habet ſine principio, & finem ſine fine. Vale.

apud

.·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·.
.·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·.
.·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·. .·.

apud Vrbem Romanam eum ab honore priuabat, quin etiam animos Beneuentanorum ſæpiſſimè incitabat, ne præter licentiam Domini Papæ Archiepiſcopatui conſentirent. Tandem Conciues huiuſcemodi deliramenta aſpicientes, nec mora, fere centum nobilium, & bonorum hominum Romam miſerunt, Dominum Papam precantes, vt Paſtorem Electum corroborare dignaretur. Illi autē abeuntes, coram omnibus, videlicet in Sacroſancta Synodo, quam conſtituerat, eum indeſinenter poſtulauere, quod minimè obtinere valuerunt. Videntes autem hoc, qui miſſi fuerant, indeque reuerſi corda aliorum mouebant dicentes, Patres, Auos, Proauos noſtros tantam iniuriam paſſos nunquam fuiſſe. Sed quid plura? Qui ex parte Riſonis videbantur, arma, & belli apparatus ſuper campanili impoſuerunt; audierant enim, quòd Petrus ipſe Portuenſis Epiſcopus coniurationem feciſſet, vt theſauros Eccleſiæ, & eius bona virtute vellet diripere. Tunc Epiſcopus ipſe in coclerio arma imponi aſpiciens, triſtis factus, ſuos vocari præcepit fideles, quatenus conſulerent, quid ſuper hoc tanto, talique negotio fieri debuiſſet. Interim bellum inchoatum eſt, eò quòd pars Epiſcopi in campanili aſcendens Palatium Dacomarij, in quo Epiſcopus ille morabatur, fortiter expugnabat; & Epiſcopi auxiliarij de Turre Dacomarij pugnātes inuicem crudeliter prę-liati ſunt; duo quidem iuuenes in ipſo conflictu ani-

mas reddidere. Poſtremò nocte adueniente, videns ſe Epiſcopus ipſe circumuentum, medio noctis ſilẽtio Monaſterium S. Sophiæ cum quibuſdam aſcendit, ibique tempore non multo commoratus eſt. Præterea Ciues metu coacti timentes, ne Epiſcopus ille eos apud Dominum Papam affligeret, eum coegerunt, quoadusque eis fidem ſacramento præberet, quod facturum promiſit, orauitque Dominum Papam, vt Rectorem mitteret, qui Roſſemanum Monachum Rectorem iteratò conſtituit.

Anno 1103. XII. Indictionis.

Anno 1104. XIII. Indictionis.

Anno 1105. XIV. Indictionis, menſe Ianuario, & Februario nix magna fuit, & fluminum inundatio, & ſtella Cometes ad Occasũ apparuit: triduo enim poſt venit Papa Beneuentum.

Sequẽti anno obijt Henricus Theutonicorũ Rex.

Anno 1107. menſe Septembri I. Indict. obijt præfatus Roffridus Beneuentanus Archiepiſcopus, qui ſedit triginta annis, & vno, menſibus duobus, diebus viginti.

In hoc anno, ipſo menſe Septembris obijt Abbas Madelmus, & hoc menſe Septembris electus eſt Bernardus Abbas in feſtiuitate S. Angeli.

Anno 1108. II. Indictionis ſterilitas vini, mortalitaſque animalium, & Papa Paſchalis venit Beneuẽtum, qui menſe Nouembris ordinauit Landulphum Archiepiſcopum.

Anno 1109. III. Indictionis obijt Formatus. Paſcha accidit VII. Kalendas Maias, & ſecundo die intrante menſis Nouembris combuſtus eſt theſaurus S. Mariæ.

Anno

Anno 1110. IV. Indictionis Henricus Rex venit Romam, qui fraude, & dolo Papam Paſchalem cepit, & Cardinales menſe Februario. Eodem menſe Dux Rogerius obijt, & Boamundus germanus ſuus.

Anno 1111. V. Indictionis.

Anno 1112. VI. Indictionis menſe Martio Papa Paſchalis faciens Romæ Synodum fregit pactum, quod fecerat cum Henrico Rege. Hoc anno inceptũ eſt ædificium, vel ædificari Oratorium Sancti Bartholomæi Apoſtoli. . . . . . .

His & aliis ita decurſis cernentes Beneuentani ſe varijs prædarum doloribus affligi, conſilio habito, Landulphum Archiepiſcopum, & Ioannem Iudicem ad præfatum Apoſtolicum delegauerunt, quatenus Ciues illos tanta oppreſſos calamitate ad portum ſalutis erigere dignaretur; præcipuè cum plerique Beneuentanorum Ciuitatem intrinſecis conſpirationibus ſæpè turbauiſſent; ſcilicet quod alij Landulphum Burrellum, alij Anſonem Ciuitatis Rectorem ſine Domini Papæ voluntâte conſtituere ſatagebant. Apoſtolicus autem hæc audiens, nec mora, ſecundo die intrante menſis Decembris aduenit Beneuentum, qui menſe Februario Synodum conſtituit. Synodo autem facta, cùm in Sacro Beneuentano Palatio aſſiſteret, prædictamque conſpirationem factam pro parte illius Landulphi Burrelli deprehendens, Conciues vocari iuſſit, à quibus, quod agendum eſſet ſuper hoc tanto, & tali negotio, ſubtiliter ſciſcitatus eſt, quomodo, vt diximus, coniuratio illa ad traditionem Ciuitatis, & detrimentum fore videbatur: & quòd quidam Ciuium pro ipſius Landulphi auxilio turres Portæ ſummæ

noctu

noctu cepiſſent; indeque munitionum ipſarum cuſtodum eijcientes vna tantùm nocte eas virtute tenuerunt. Tandem, Deo opitulante, & Beneuentanorum complurium fidelium ſolatio, quorum mens erat ſanior, turres ipſæ vendicatæ ſunt, & B. Petro reſtitutæ. At ciues ipſi tale Domino Papæ dedere reſponſum, vt, quos ſuſpectos haberet, vocaret, & ab eis pleniter iuſtitiam ſumeret. Quid plura? Curia ordinata, vocantur malorum fautores, vocantur ſuſpecti; tandem legitimè ſententia extenſa, quoſdam captos vidimus, quoſdam eiectos, & domos quorumdam fiſco deditas, quorumdam deſtructas. Iſtis taliter actis

Anno videlicet 113. ſupra milleſimum, & XIV. anno Pontificatus ſupradicti Domini Papæ menſe Martio VI. Indictionis Dominus ipſe Apoſtolicus Ciuitatem Beneuentanam varijs prædarum perſecutionibus ex omni parte oppreſſam aſpiciens, & Ciuium bona à Normandis vndique vicinantibus quotidie diſtrahi, & confundi cognoſcens, conſilio habito, Landulphum de Græca militem pręſtantem, & ſolertem Comeſtabulum Beneuentanorum inſtituit, quatenus, Deo adiuuante, & ipſius prudentia Ciuitas à prædarum ſolita confuſione, quæ ſępiſſimè imminebat, & à conſpirationum ſeditione contra Dominum Papam crebro erecta, ſecura in progenie, & progenies conſiſteret: cognouerat enim eum prudentem, & animoſum, ſagacisque ingenij virum, cuius auxilio, & ſolertia nedum Beneuentanorum populus ſibi ad regendum commiſſus, verùm etiam pleraque Langobardorum habitatio à Normandorum ſeruitute affligentium eripi, & liberari

rari confidebat; Erat quippe Landulphus ipſe bellicoſi ſpiritus, & minorum iniurias non patiens, inimicis omnibus quotidie minabatur. Nā ſi quis inimicorum illi iniuriam, vel prædam inferret, mori prius velle deſiderabat, quam impunitus aliquo mo do inimicus recederet. Quid plura? Landulphus ipſe Comeſtabulus, ex omni parte, virtute, & ſcientia redimitus colla nulli minantium flectere dignabatur. Cumque ſicut prædictum eſt, Landulphus ille, Comeſtabiliæ honorem à ſupradicto Domino Papa Paſchali acciperet, videns Caſtellum, quod quidam Robertus, qui Sclauus cognominabatur in monte Sableta conſtruxerat, vir omnis malitiæ, & nequitiæ ſtudio repletus, anxiando cum eo loquutus eſt, vt caſtellum illud deſtrueretur. Ob Beneuentanorū enim guerram, & inimicitiam Ciuitatis, Caſtellum illud Robertus ipſe conſtruxerat mirabile, valdeque laborioſum. Ex cuius Caſtri reſidentibus multa Ciues opprobria, damnorumque copiam perpeſſi fuerant, ita quidem, quòd quidam conciuium pro ipſius Caſtelli ædificio prædia, & poſſeſsiones, quas circa eundem montem habuerunt, perdidere. Caſtello itaque mirabiliter conſtructo, illic reſidentes cum ipſius Roberti ſeruientibus quandoque Beneuentanos capiebant; quandoque, quod crudelius eſt, peregrinis vitam cum eorum bonis auferebant. Prædictus igitur Apoſtolicus hæc Romæ audiens Robertum illum excommunicauit, donec Caſtellum illud Ciuitati contrarium deleuiſſet, quod facere ipſe Robertus contempſit. Quid plura? Landulphus ipſe dē Græca Comeſtubulus ordinatus, cum prædicto Roberto pactum incipiens, ipſe quod cum prædicto

dicto Papa facere noluerat, Caſtellum illud deſtruxit,& funditus deleuit,duobus videlicet equis optimis, & ducentis ſolidis datis. Deinde Landulphus ipſe Comeſtabulus pactum cum Comite Iordano ſacramento affirmans,quotidie virtutibus,& laudis præconio attollebatur.

Robertus itaque Princeps,& Robertus, & Iordanus Comites Caſtellum illud ſic deſtructum,& Landulphum illum Comeſtabulum de die in diem virtute,& diuitijs repleri aſpicientes, inuidiæ zelo ex odio Longobardorum perculſi, putantes ſe illius prudentia exhęredari,cum omnibus Normandis ex omni parte vicinantibus coniurauere, affirmantes ſe guerram Beneuenti facturos, & prædam; donec Landulphus ipſe Beneuentanorum Comeſtabulus videretur. Sacramento ipſo taliter confirmato innumeris cum militibus,& peditibus ſuper Beneuẽtum venerunt, duodecimo die intrante menſis Auguſti,& in monte,qui Guardia dicitur, die vna tantùm,ac nocte caſtrametati ſunt,credentes & illum eijcere,& Ciuitatem omnino depopulari, ſed die ipſo,quo applicuerunt, bellum inchoantes & ſuperati ſunt,& quidam eorum capti. Nocte autem inſecuta,timore cęleſti, & Beneuentanorum terribiliter commoti, more latronum per deuia fugientes, exiſtimabant ſe nocte ipſa à Beneuentanis capi, & turpiter teneri. Ita quidem vt ſicut ex ore eorum complurium narrantium auditum eſt, ſi Comeſtabulus ipſe cum Beneuentanorum,& militum caterua Eccleſiam S.Angeli ad crucem trãſcenderet, vel vocis alicuius ſonitus audiretur,& hoſtes, & hoſtiũ apparatus ſtipendia Beneuentanorum in manibus pro-

proculdubio traderentur.

Illis autem Normandis ſic abeuntibus, Landulphus ipſe de Gręca Comeſtabulus, inimicorum nõ ferens impugnationes, vicem reddens pro acceptis, haud mora, militum ferè centum, & octuaginta numero armatorũ collecto, & ciuium circiter quatuor millia multitudine congregata, Caſtellum, quod Terrarubea dicitur, adiuit, quod igne, ferroque terratenus proſtrauit: ipſiusque Caſtri incendio Robertus quidam de Sicilia dictus, combuſtus obijt; ſicque innumerabilem animalium, & aliarum rerum ſubſtantiam Beneuentum magno cum gaudio perduxere. Non poſt multum verò temporis iterum collecta Equitum, & Conciuium cohorte, Landulphus ipſe Caſtellum Apicem inſiliuit, cuius Caſtri, & molẽdina deſtruxit, & prædam animalium ſecum gaudens aſportauit.

His omnibus ita perfectis, guerra Normandorum quorum mentionem fecimus durius incepta eſt; in qua Landulphus innumeram auri, & argenti copiã, & equorum diſtribuit. Interea dum Comeſtabulus ipſe cum militum caterua prope pontem Serretellæ pro inimicorum inſidijs cuſtodiſſet, en adſunt equites Roberti Comitis ferè quinquaginta, qui & pro dolo Ciuitatis inter fruteta morabantur. Quid dicam? inſidijs ex vtraque parte propalatis, conflictus inter eos habitus eſt. Tandem Dei miſericordia ſuperueniente, pars inimicorum terga vertens, in fugã conuerſa eſt, adeò quòd de eorum equitibus duodecim captiuos Comeſtabulus ipſe cũ armis omnibus eorũ duxit. Præterea ſicut diximus, guerra ex vtraq; parte fortiter inchoata, ſæpiſsime hinc, & inde de-

prędatum eſt. Contigit autem die quadam, Rao, qui erat Dominus Caſtelli Ceppalunis, cum Landulpho Burrello,& alijs ferè centum quinquaginta militibus,& peditum multitudine ad frangendam, vt ita dicam, arcaturiam iuit. Cumque Comeſtabulus ſic frangentes eos flumen Sabbati vidiſſet, tantam non ferens audaciam, in medium campi ad Eccleſiam Sanctorum ſeptem Fratrum, ſtipatus militum collegio exijt; vbi ad inuicem decertatum eſt;ſed peccatis ſuperuenientibus pars Comeſtabuli ab inſidijs inimicorum decepta,per planitiem illam perſecuta corruit;ita quòd duodecim milites Ciuitatis nobiles cum omni armorum apparatu, retenti ſunt.

Iſtis omnibus,& alijs ſic decurſis, inimici omnes, qui pro guerra coniurauerant, videntes Comeſtabulum ipſum colla eis non flectentem, eis potius minari,& Beneuentanos eum,& eius præcepta iugiter ſectari, cæperunt Ciuitatem plus ſolito diſtringere, præcipientes, vt omnes, quas poſſent, vineæ circum aſtantes inciderentur. Quod & factum eſt: inſuper pauperes, alioſque Viros, quos inuenirent, caperent:ſententia quorum diuulgata,plerique hominum capti ſunt.

Anno 1114.menſe Martio VII. Indictionis, dum vineæ ſic incidebantur,& capiebantur homines, Beneuētanorum quidam,inuidiæ gladio compulſi miſerunt ad prędictum Papam Landulphum Archiepiſcopum, & Rachiſium Sancti Modeſti Abbatem, vt ei neceſſitatem ex omni parte, quam patiebantur,intimarent.Ipſi autem abeuntes,quam viderant afflictionem Domino Papæ patefecerunt, cum la-

cry-

crymãdo precantes,vt gregi commiſſo ſicut paſtor bonus ſubuenire dignaretur. Neceſſitate autem Domino Papæ oſtenſa,eis præcepit,vt pacem Ciuitati, prout melius potuiſſent, facerẽt, & pauperibus ſubuenirent,ne Petrus Apoſtolus Ciuitatem acquiſitã occaſione perderet; quicquid autem de pacis conſilio inueniſſent,ipſi remitterent. Archiepiſcopus verò Roma reuerſus aliter quàm acceperat, faciens, miſit Landulpho Comeſtabulo dicens, vt condolẽs neceſsitati pauperũ Comeſtabiliã deponeret,quoad vſque Dominus Papa Beneuentum veniret. Poſtea verò aut pretio, ſeruitiisque, ſeu ciuium precibus Papam ipſum precarentur, eumque honori priſtino redderent: dummodo Normandi pacem facere nolint,ſacramento,vt dictum eſt,eorum interuenien te. Landulphus autem Comeſtabulus hoc audiens, in ſacro Beneuentano Palatio coram B. Petri fidelibus reſpondens ait, ſe nunquam Comeſtabiliam dimiſſurum, niſi manu ad manum captus eſſet, & per vim retentus. Inſuper videre vellet, quam Normandi pacem Beneuentanis facere voluiſſent,& Domino Papę pacem ipſam deſcriptã delegaret, quicquid autem de pace prçciperet, vel de Comeſtabilia ponenda ipſe Dominus Papa coram omnibus faceret ſe executurum. Qualiter autem in ſacro Beneuentano Palatio Comeſtabulus ipſe affuerit, retexã: Cum ſicut prçlatum eſt, Archiepiſcopus Roma reuerſus fuiſſet,cum quo & Petrus Portuenſis Epiſcopus, & Romualdus Diaconus, Sanctæ Romanæ Sedis Cardinales ab ipſo Papa miſsi pro pace inueniẽda fuiſſent, abſq; mora,in ipſo eorum aduentu, eiſque nondum hoſpitatis, populus ferina mente

commotus Palatij Dacomarij, in quo Comeſtabulus habitabat, aſcendēs vociferabatur, dicens, quòd pacem deſideratam, niſi cito feceritis, omnino gladijs acceptis per plateas moriremur: Inſuper minas, & opprobria Comeſtabulo inferebant, dicentes, eos pro vnius hominis Comeſtabilia guerram paſſuros non eſſe, & ſic turpiter vitam finire. Alia quidem die ſurgente, pars Archiepiſcopi arma, & belli apparatus ſuper Campanili impoſuit, quatenus Lādulphum armis, & lapidibus debellatum eijcerent. Seditionem itaque populi Portuenſis Epiſcopus deprehendens cum eodem Comeſtabulo, & fidelibus B.Petri curiam Principis aduenit, ibique in conſpectu omnium taliter allocutus eſt: Afflictionem, & famis penuriam, quam diu pro fidelitate B. Petri paſsi eſtis, & patimini, Dominus noſter Papa, & à quibuſdam audiuit, & ab Archiepiſcopo deprehendit; vnde ſciatis eum toto mentis affectu contriſtari, & ſuper audita mirabiliter dolere. Iccirco nos, & Archiepiſcopum veſtrum delegauit, quatenus, Deo adiuuante, pacem conſequi valeatis. Propterea fidelitatem veſtram monemus orando, ne ſuperbia, aut furore moueamini, dum nos cum alijs ſapientibus viris, pacis conſilium vobis neceſſarium inuenire poſsimus; tam enim graue, & laborioſum negotium nemo pręcipiti animo agere poterit. Ideo nemo armis ſuperueniat, quatenus, ſi Deo placuerit, pacem omni furore depoſito inuenire mereamur. Hæc, & alia huiuſmodi eo loquente, vox populi ad ſidera tollitur dicentis: Orationes iſtas, quas funditis, nos vllo modo audire non poſſumus, niſi pacem citiſsimè nobis dederitis. Tunc alio die adueniente,

popu-

populus dilationes, & inducias, quas ponebant, non ferens, domum Perſici Iudicis aggreditur, quam ex toto deſtruxiſſet, ſed quorumdam amicorum auxilio euaſit. Portuenſis igitur Epiſcopus ſeditionem populi placare non valens, aurora alterius diei ſurgente receſſit, Comeſtabulo præcipiens, vt Palatiũ Principis aſcenderet, & ſic populi ſæuientis rumorem euaderet: qui iuſſui eius fauens, taliter ſacrum Palatium habitauit. Sed redeamus ad cauſam.

Archiepiſcopus autem dicta Comeſtabuli audiẽs pacis firmamentum ordinatim deſcribens, ſicut poſtulauerat, ei mandauit. Audita namque ſerie ſcripturæ pacem continentis, ait Comeſtabulus, en pacis firmamentum optimum eſt; nunc Domino noſtro mittatur, & ſicut imperauerit, aſſequamur. Interea Archiepiſcopus ipſe, & Vir quidam nomine Fulco, in Epiſcopio ſæpe complures Ciuium conuocans dicebat: Nos Domino Papæ veſtram patefecimus neceſſitatem, à quo & accepimus, vt finem cum Normandis faceremus; iccirco ſuperfluum videtur pacem deſcriptam ad eum remitti. Ciuium verò quidam aliarum inimicitiarum odio repleti, animos aliorum incitantes palam exclamabant, ſe pro illius Comeſtabilia guerram paſſuros non eſſe. Conſilio habito coniurauerunt intra Epiſcopium, quod Landulphum illum de Greca Comeſtabulum eſſe non conſentient, exin, & dum Dominus Papa cum conſilio Normandorum illum honori non reddidiſſet. Sacramento taliter eo inuento, Archiepiſcopus prędicto Comeſtabulo Epiſcopum Abellinenſem, & quoſdam Presbyterorum miſit, vt honorem dimitteret, ſicut dictũ eſt, qui & ſimiliter reſpondit. Dein-

de

de alia die Sabbati XIV. die intrante menſis Martij Comeſtabulus cum ſuorum caterua armatus in medium plateæ exiuit dicens; quòd videre vellem eos,qui me de Palatio,& honore eijcere minantur. Laudabilius quidem eſt ſic animam reddere, quàm ita turpiter, aut auri pondere promiſſo obſtrictum, honorem acceptum dimittere. Audito igitur Archiepiſcopus belli apparatu,& campana Palatij triſtiter ſonante,ſuos iuſſit vocari fautores, vt cum Normandis,quam poſuerant pacem firmarent; ſi autem Comeſtabulus ipſe reſiſtere vellet,paratos eos haberet. Interim pars Achiepiſcopi domum cuiuſdam fidelis Comeſtabuli aggreditur,quia eis non conſentiebat; quod Comeſtabulus audiens, vt domum aggreſſam defenderet properauit, ſicque eo viſo bellũ inceptum eſt ciuile,intantum quod alij per campanilia,alij per tecta domorum, atque alij per plateas pugnarent. Poſtremò pars Archiepiſcopi, fortuna conuerſa,victoriam capiens,Comeſtabulum illum cum ſuis vſque ad palatiũ Principis ſecuta eſt,quoſdam autem ex vtraque parte vidimus vulneratos. Comeſtabulus itaq; ſe in Palatio recipiens parumper ibi moratus eſt,donec Archiepiſcopus ei fidem dare deberet in perſona videlicet ſua, & ſuorum ſequentium. Ciues interea protelationem hanc nõ ferentes,& quod ſitibundo pectore pacem quęrebãt optatam,ei lapidibus minabantur,vt ſi citò de Palatio non deſcenderet, eum vi caperent, & membratim illum perimiſſent. Ipſe autem Landulphus ſe circumuentum aſpiciens,ſe Archiepiſcopo, & Ciuibus reddidit: inſuper iureiurando firmauit, quòd Comeſtabiliam,& Rectoraticum, aut aliquam Baliã publi-

publicam non acciperet, niſi bona voluntate Archiepiſcopi,& Roffredi Archipresbyteri, & Arechiſij Archidiaconi,& Roffridi Foligaderiſij,& Roffridi à Porta aurea, & Geruaſij, & Vitalis filij Ioannis Galli, & quòd malum meritum Archiepiſcopo, & omnibus Beneuentanis non redderet, & ſi aliquis reddere vellet,diſturbaret ſine fraude, & malo ingenio. Quo facto,& à militibus,qui eum ſequuti ſunt, huiuſmodi fides accepta eſt, & ſic vnuſquiſque ad propria remeauit, & Landulphus ille de Greca domum poſita Comeſtabilia ſeceſſit,videlicet eodem menſe Martio,quo ordinatus eſt,deſcendit, vnius ſolummodò anni ſpatio in honore perſeuerans. Alia autem die ſurgente Dominica, poſtquam hæc peracta ſunt,Comes adueniens Robertus, cum militum, & peditum multitudine in capite Pontis maioris ſacramento ipſe,& Rao Dominus Ceppalonis,& Vgo de Caſtellopotonis pacem promiſſam cunctis vitæ eorum diebus,confirmauerunt. Idipſum etiam Iordanus Comes, & Robertus Sclauus, & Girardus de la Marra iurauerunt. Cumque ſicut ſupra relatum eſt Archiepiſcopus in perſona Comeſtabuli,& aliorum videlicet militum, peditumque, velut ipſe poſtulauerat ſecuritatis verba dediſſet, domum honore poſito adijt, ipſo namque Archiepiſcopo, & Beneuentanis videbatur, quod pacem diu deſideratã lucrarentur. Deinde Comeſtabulus ſecuritate accepta domi reſidens exiſtimabat nihil aliud proculdubio agere,quàm erga ſuam animam ſecuriter impendere;erat enim,vt fati ſumus, grauiter vulneratus. Amici igitur eius, & B.Petri fideles, quorum mens ſuper illius contumelias, iniuriaſque fideliter contriſta-

triſtabatur, die, noctuque, licet non in propatulo eum ſolabantur; hortantes, ne animus eius circa accepta triſtis foret, cum hæc quæ viderant, quæque facta ſuper eo fuerant pro Beati Petri fidelitate perpeſſus fuiſſet. Archiepiſcopus autem, eiuſque fautores hæc audientes, ſuſpicione quadam repleti, ſperantes Landulphum conſilium pro Comeſtabilia reintegranda accipere, ei ſæpe, ſæpiuſque miſerunt, vt Ciuitatem exiret, & amicorum conſortia deſereret, dum Dominus Papa eum, qualiter præmiſſum eſt, honori ſolito reddidiſſet. Tunc Comeſtabulus verba ferentibus, aliiſque Conciuibus palam exclamabat, quòd ſuper huiuſmodi verbis miramur omnino, cum ab omni Beneuentanorum cætu coactus Comeſtabiliam dimiſerim, & promiſſam ab Archiepiſcopo ſecuritatem circa nos verſari quoquomodo non viderim. Tandem Comeſtabulus populi ſæuientis videns pertinaciam, magis, magiſque inflammari, conſilio habito die Dominica in Ramis palmarum, aurora ſcilicet ſurgente, Montemfuſcum paucis cum militibus expetiuit. Deinde Archipræſulis coniuratio nondum perfidiæ inchoatæ fidem tribuens, Ioannem, & Perſicum Iudices, alioſque Nobilium, & bonorum hominum ſacramento perſtrinxit, quo Comeſtabulus ipſe iurauerat, alioſque Ciuium timore omni remoto, putant eos inimicitiarum merita eis retribuere allegauit. Cumque iſtiuſmodi facti, vltra quàm credi poteſt, nefandi, prædicti Apoſtolici aures fama tetigiſſet, tactus dolore intrinſecus ſuper dilecti filij ſui Comeſtabuli expulſione, lacrymis, ſicut audiuimus, manantibus, ſpiritu infremuit, qui confeſtim Archi-

præſu-

præſulem Landulphum ab omni, quod acceperat à Sede Romana officio coram omnibus depoſuit, ſimiliterque omnes ſuos ſequaces anathematis vinculo,donec ſatisfecerint, alligauit. Sed ſi Lectoris charitati aſperum non videbitur, quid poſt illatam excommunicationem actum Beneuenti ſit, non præter eundum exarabo. Deum enim teſtor,nihil aliud poſuiſſe,præter quod viderim, & quod audiuerim ſcripſiſſe.

Tali igitur anathematis ſententia in B. Petri aduerſarios longè,latèque diuulgata,delegauit præfatus Apoſtolicus Benenentum Anaſtaſium . . . . & Albanenſem Epiſcopum Cardinales Romanę Sedis idoneos, cupiens, quid Beneuentanus populus in animo haberet cognoſcere. Cardinalibus autem ipſis hoſpitatis,triduo poſt cętus omnis Beneuentanorum in ſacro Beneuentano Palatio conuenit, ibique omnia qualiter Beneuenti acciderant negotia, & guerræ origo ſurrexerat coram Cardinalibus illis radicitus recitatum eſt.Quibus auditis Anaſtaſius in verba prorumpens inquit. Ad videnda,Domini,& fratres,Romæ quæ audierat Dominus Papa noſter negotia, & inueſtiganda nos præcepto, ſciatis eſſe delegatos.Vnde prout melius,Deo annuente,poterimus, circa pacis, & vtilitatis veſtræ proficuum nos die, noctuque conſilium, & auxilium præbebimus. Iſtis,& his ſimilibus taliter prolatis, vnuſquiſque ad propria remeauit. Diebus autem non multis elapſis, vir ille, cuius mentionem fecimus nomine Fulco, ex huius ſæculi ergaſtulo, anathematis vinculo irretitus,heu miſer,migrauit. His taliter actis, Cardinalis ipſe Romã tetendit: cumq;

Cardinalis ipſe Anaſtaſius Romam peteret; Dominus Papa Paſchalis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus cōgregatis, menſe Octobri poſt primum eius regreſſum adueniente, Ceperani Concilium conſtituit, ad cuius Sacri Conuentus frequentiam Guillelmus Dux, & Robertus Princeps, mille fere Equitum numero congregato perrexere. Landulphus verò de Græca Comeſtabulus literis Domini Papæ ſpecialibus ad idem Sacrum Cōcilium accerſitus honorificè commeauit. Qui à Domino Papa officioſiſſimè ſuſceptus eſt: hic namque fraudem deuitans Normandorum nauigio quodam ſecuriter transfretauit. Iordanus autem Comes, timens multorum ſuorum pondere delictorum oneratus, ad tale, tantumque Concilium pergere, Legatos ſuos direxit. Archiepiſcopus verò Landulphus ſuffraganeis ſuis conuocatis, innumeraque auri, & argenti copia congregata, cum Comite Roberto ad conuentum illum tetendit. Talibus igitur, & tantis Patribus, Proceribusq; congregatis in medio conuentus ipſius, die videlicet Sabbati Ducatum Apuliæ, Calabriæ, & Siciliæ Duci præfato Apoſtolicus conceſſit. Concilio itaque mirabiliter ordinato, Apoſtolicus ipſe coram omnibus ſuper Landulpho Archipreſule lacrymabiliter, & quod Comeſtabulum ſuum expuliſſet Landulphum, & quòd literis ſuis vocatus ad eum ire contempſiſſet, condolens conquerebatur. Ipſe verò Archipreſul nolens, immo timens conuentum illum ſine loci, & officij reſtitutione ingredi, apud Inſulam Ceperani proximam hoſpitatus eſt. At vbi Apoſtolicum conquerentem

ipſe

ipſe comperijt, quoſdam Romanorum, & Præfe-
ctum etiã vocari iuſſit, vt videlicet, vtcumq; potuiſ-
ſent, miſericordiam à Domino Papa pro eo impe-
trarent: quinetiam dicebat Archiepiſcopus ſe Do-
mino Papæ ex omnibus illatis querimonijs ſatisfa-
cturum, dummodò ei locum Concilij, & Officium
reſtitueret. Hoc Apoſtolicus audito, conſilio habi-
to, & locum, & officium ei reintegrauit; cumque ta-
liter reſtitutus fuiſſet, abſq; mora, Conuentũ illum,
die videlicet Lunæ cum Comite Roberto adiuit.
Quid plura? eũ reintegratũ per Diaconum quendã
ad faciendam iuſtitiam in præſentiarum Apoſtoli-
cus vocari præcepit. Qui continuò ſurgens voce la-
crymabili coram omnibus reſpondens inquit: Pri-
mitus gratias ago Deo, & B. Petro, & tibi Domino
noſtro Papæ Paſchali de reſtitutione loci, & officij:
nunc autem Domine Pater veſtram imploro Pater-
nitatem, vt miſericordiam ſuper me, quem Sanctitas
veſtra apud Beneuentanam Sedem plantauit, ha-
beatis. Apoſtolicus autem hoc audiens; Vnde vis, in-
quit, vt miſericordiam ſuper vobis habeamus? & Ar
chipræſul: Domine, quia audiui, vos erga me indi-
gnatos eſſe, ꝙ cũ me literis veſtris accerſiri iuſſiſtis,
curiam veſtram non adueni. Et Apoſtolicus; Quare,
inquit, vt ipſe aſſeris, vocatus curiam non adueniſti?
Ad hæc Archiepiſcopus, Domine, inquit, Pater, ti-
more coactus veſtræ indignationis, & quorundam
minantium, non adueni vocatus, & quod Legatos
meos Epiſcopos quidem non accepiſti, & alium
quendam, quem prius direxeram, aduerſarij noſtri
verberibus afflixere. Ad hæc Apoſtolicus, Legatos
tuos, quos dicis Epiſcopos, iccirco non exaudiui,

quia iuſtitiæ faciendæ verba non dixerant, immo mercedis cauſa pro vobis, venerant. Legatum autem alium, quem verberatum profiteris, nec vidi, neque eius fama vllo modo ad nos peruenit. Cũq; Archiepiſcopus ipſe ex omni parte detentum ſe veris aſpexiſſet reſponſionibus, aliam adinuenit excuſationem, dicens: Domine Pater terminum competentem mihi veniendi non tribuiſti, vnde, venire nec potui, nec, vt dixi, metu compulſus auſus fui, & Apoſtolicus: Sed quia literas noſtras contempſiſti, aſſeris te nunc nõ pro contemptu, motu autem ad nos non veniſſe. Competentem enim terminum veniendi proculdubio largitus fui, ab Idibus ſcilicet Aprilis, & ſex menſium ſpatio interpoſito. Vnde literas vocationis in medio legi præcepit: Verumtamen iſti noſtri deliberent, & quam dicis excuſationem canonicam fuiſſe, diſcernant. Et præcepit quibuſdã Cardinalibus quidem, & Archiepiſcopis Romanæ Sedis Iudicibus, vt in partem ſemoti ſuper huiuſmodi excuſationem Archipręſulis ſententiam extenderent. At ipſi in partem euntes ſententiam illam diu ventilantes, taliter in conſpectu omnium regreſſi Iudices ipſi protulerunt. Domine Archiepiſcope Beneuentane, quoniam non pro contemptu, ſed metu aſſeris vocatus ad Curiam, te non veniſſe, dicimus & iudicamus hanc Canonicam non eſſe excuſationem; iudicio etenim talium, tantorumque Patrum extenſo, capitula Sanctorum Patrum Prædicatorũ coram omnibus exhiberi, & legi Apoſtolicus præcepit; confirmata ſcilicet in Conuentibus, & ſuper contemptoribus ordinata. His ita perfectis, ſuper tanto, & tali negotio à Cardinalibus, & Epiſcopis

dii-

diù ventilatum eſt. Sed quid plura? Diaconus eum iteratò ad iuſtitiam vocauit faciẽdam, qui continuò ſurgens: Vnde, inquit, & de quo accuſor? Et Apoſtolicus: Quia ſuſcepiſti Regalia B. Petri extra noſtram voluntatem, & claues tenuiſti portarum, & Palatium inuaſiſti, & Landulphum expuliſti, & galeã ſumpſiſti, & clypeum, & Fulconem illum ad ſacramentum impuliſti. Hoc ipſe Archiepiſcopus audito reſpondit. Verè Regalia B. Petri non alia de cauſa accepi, niſi veſtra pro fidelitate. Nam cum Beneuenti aderas, Ciuitatem mihi cõmmendaſti. Portarum verò claues non ego ſuſceperam, hunc ſanè, qui eas retinet, fidelem tuum omnino confitemur. Clypeũ profectò nõ accepi, galeam quidem tuli capitis pro munitione, ne aliquo lapide opprimerer. Normandos, vt dixiſtis, non introduxi. Longobardos verò ſexdecim pro auxilio populi Ciuitatem ingredi feci. Sacramentum Fulconis iuſſu meo factum fuiſſe, & populi iuſiurandum denego. His omnibus Apoſtolicus auditis, Cardinalibus iterum, & præfatis Iudicibus præcepit, vt ſuper omnibus iſtis, & ſuper contemptu ſententiam exprimerent. Cumque Archiepiſcopus ipſe huiuſmodi præceptum, vt ita dicam, terribile audiſſet, Guillelmum Ducem ſupra memoratum, & Robertum Principem, & Petrum filium Leonis, nec non & Epiſcopos exorabat dicẽs: Domini Proceres, & Epiſcopi Confratres, Dominũ noſtrum Papam Paſchalem, precor, orate, ne me in conſpectu omnium taliter confundat, & dedecoratum dimittat; ſi verò eius clementię placuerit, exilium petam, vel mare transfretabo. Tunc Proceres ipſi euntes pedibus Domini Papæ aduoluti, ſicut

Ar-

Archiepiſcopus rogauerat,deprecati ſunt,quod minimè obtinere valuerunt. At ipſi Iudices ex præcepto euntes,licet dolendo,& protelando reuerſi tale ſuper Landulpho dedere iudicium. Iudicibus enim ipſis, vt dixi, moram facientibus ſuper ſententia, præcepit Apoſtolicus adiurando, vt per fidem, quã B.Petro,& ei deberent, quod canonicum eſſet dicẽdum,dicerent. At Epiſcopns Portuenſis primus omnium licet ægrè,& tantæ ſententiæ dolore turbatus ait. Quoniam regalia B.Petri ſuſcepiſti, & claues Portarum tenuiſti,& Palatium inuaſiſti, & Landulphum expuliſti, & Curiam venire vocatus contempſiſti,iudicamus ſuper vos depoſitionis ſententiam, quia contra B.Petrum, & Dominum noſtrum Papã feciſti.Idipſum Capuanus Archiepiſcopus, & Gregorius Cardinalis affirmauere. Volentibus autem aliis Iudicibus eandem confirmare ſententiam,Landulphus ipſe è medio Conuentus illius timore coactus,& ſententiæ talis gladio perculſus ſurrexit. O qualem,ſi intereſſes Lector, fletum videres, & Landulphi illius pallidum aſpiceres vultum:cum ex ore tantorum Iudicum, qui decoratus Beneuentana ſede,& præ alijs glorioſus vbique fuerat, deponebatur.Quid dicam? ſubſellio eius leuato, metuendum illud Concilium,vt mente captus,dereliquit.

Hoc anno Eccleſia B.Mariæ de Epiſcopio ampliata eſt per conſilium Landulphi de Grçca. Hoc anno Landulphus Beneuentanus Archiepiſcopus captus eſt, & Landulphus de Grçca, qui expulſus fuit de Ciuitate Beneuentana,reuerſus eſt,accepta Comeſtabilia.

His omnibus,& alijs ita peractis,Apoſtolicus ipſe

IX.Ka-

IX.Kalendas Septembris Troiam tetendit,ibique Concilium ſtatuit,& firmauit, ad cuius ſacri Conuentus præſentiam ferè omnes Apuliæ Proceres, Archiepiſcopi,& Epiſcopi conuenerunt. Conuentu itaque ſanctè ordinato, inter cætera, quæ ibi compoſita ſunt, treuga Dei ſtatuta eſt, adeò quod Comes Iordanus,& Comes de Lauritello, & alij Barones Apuliæ ſacramento in præſentiarum firmauerunt treugam Dei ex tunc,& ſpatio annorum trium fore tenendam,& cuſtodiendam; ſicque confirmato Concilio, & piè finito Papa Beneuentum tertio die intrante menſis Septembris reuerſus eſt. Deinde Apoſtolicus ipſe Ciuitatis negotia,quæ imminebãt dijudicans,Romam reuerſus eſt ſeptimo Kal.Octobris. Qui tunc Monaſterium Sancti Vincentij dedicauit.

Anno 1116.ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti,& XVII.anno Pontificatus Domini Paſchalis II. Summi Pontificis, & vniuerſalis Papæ menſe Martio IX. Indictionis, Dominus noſter prædictus Apoſtolicus Romæ Synodum ſtatuit. Et hoc anno Præfectus Vrbis Romæ menſe quidem Martio obijt, poſt cuius mortem ciuile bellum terribiliter ortum eſt,eò quod Romani audierant, quòd Petrus filius Leonis,Apoſtolici conſilio filium ſuum Præfectum ordinare vellet. Vnde Romanorum populus Præfecti defuncti filium ad Præfecturæ honorem erexerũt. Quo ordinato ad prædictum Papam Paſchalem miſerunt,ſuppliciter poſtulantes, quatenus eorum ordinationi aſſenſum ipſe præberet, & corroboraret. Apoſtolicus autem nullo modo eis aſſenſum tribuit. Romani itaque hæc agnoſcentes coniuratione facta,

ctà,mirabilia domorum ædificia, & turres complures radicitus proſtrauerunt; eorum quidem, qui cũ Petro Leonis ad id faciendum coniurabant. Vnde factum eſt, vt Ptolemeus Præfecti Auunculus, & alij Barones Apoſtolici caſtra inuaderent, & tenerent. Contigit autem die quadam, quod Præfectus ipſe militum fere quinquaginta collegio ſtipatus ad explorandum milites, quos Apoſtolicus miſerat, extra Vrbem perrexiſſet. Comeſtabulus autem Apoſtolicus hoc deprehendẽs, ex improuiſo eos aggreditur, proſtrauit, & Præfectum comprehendit. Ptolemeus igitur memorati nepotis captionem audiens abſque mora, militibus ſumptis, Papæ præfatum Comeſtabulum inuadens, nepotem, qui captiuus ferebatur, abſoluit, & ſecum gaudens ad propria perduxit. Dũ hæc, & alia Romæ agerentur, præfatus Apoſtolicus Vrbem exiuit, qui apud Caſtrum quoddam, Setium nomine, commoratus eſt. Viderat ſiquidem ſeditionem illam magis, ac magis inflammari, & Petrum Leonis de die in diem acriter expugnari. Diebus autem non multis elapſis, Apoſtolicus ipſe ſeditionem illam placari, & minui aſpiciens, conſilio accepto, militibus collectis, Romam ingreſſus eſt, deinde Palatium Lateranenſe ingreditur, ibique Miſſarum ſolemnia decantauit. Cùm autem ipſe Vrbem ingreſſus fuiſſet, Romanorum cœtus, qui ei rebellis ex-iterat, ferè ad eius imperium, & voluntatem conuerſus eſt; ſicque Apoſtolicus ipſe tranquillitate inuenta Romam ſecurus habitauit. His taliter actis, prædictus Apoſtolicus Landulphum, quem depoſuerat, vndecimo die intrante menſis Auguſti redintegrauit, ad Archiepiſcopatum.

Anno

Anno 1117. Dominicæ Incarnationis, & XVIII. Pontificatus Domini Paſchalis, menſe Aprili ipſe Papa Synodum Beneuenti celebrauit.

Hoc anno Riſo Barenſis Archiepiſcopus ab Argyro ciue Barenſi trucidatus eſt in via Canuſina.

Hoc anno Paſchalis Papa obijt vndecimo Kalẽdas Februarij, & Gelaſius Papa eligitur.

Anno 1118. ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti, & anno primo Pontificatus Domini Gelaſij II. Summi Pontificis, & vniuerſalis Papæ, menſe Martio, XI. Indictionis: Factum eſt, cum præfatus Pontifex Gelaſius ad Pontificale ſolium fere totius Populi Romani vnanimi voto, & concordia eligeretur, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus circa Romanam ſedem morantibus, Miſſos Apuliæ quoque partibus delegauit, vt ad eius Conſecrationis diem conuenirent. Erat quippe, vt retulimus, cum electus fuit, Diaconus, & Cancellarius; qui quidem non niſi in Canonico ieiunij tempore conſtituto conſecrari poterat. Legatione itaque accepta Epiſcopus Troianæ, Archiepiſcopus Sipontinę Ciuitatis, & alij cõplures ad ipſius cõſecrationis ſolemnitatem properauerunt. Sed priuſquam memoratus electus Gelaſius conſecrationis acciperet dignitatẽ, Rex prę fatus Henricus, inſtructis inſidijs, noctis ſilẽtio Romam ingreditur menſis Martij ſecundo die ingrediente. Apoſtolicus itaque Regis ipſius ingreſſum ſic latenter deprehendens, reminiſcens, qualiter Rex ipſe Dominum Papam Paſchalem eius prædeceſſorem, & Cardinales fraude, & dolo cepiſſet; abſque mora, Cardinalibus conuocatis, fluuium Tyberis ingreſſus eſt; deinde proſperis ventis mare

ſulcantes peruenerunt Calenum. Rex autem Apoſtolici egreſſum cognoſcens, ei apud Calenum delegauit, quatenus Vrbem reuerteretur, quoniam ad eius conſecrationem libentiſſimè intereſſe, & corroborare deſiderarent. Pontifex autem Gelaſius nequitiam eius, & perfidiæ telum longè, latèque cognoſcens. Miramur, inquit, ſuper talis, tantique viri legationibus, cum ad nos venturum ſe die Reſurrectionis nuper tranſmiſerit. Nunc verò nocturno tēpore, & ante condictum tempus comperimus eum aduentaſſe. Ego verò, Deo annuente, Conſecrationis accipiam firmitatem. Dehinc me, vbicumque voluerit, paratum ad propoſitum negotiationis inueniet. Quo audito, qui miſſi fuerant, ad Regem reuerſi ſunt feſtinanter, atque omnia, quæ à prædicto Pontifice audierant, Regi renunciauerunt. Deinde electus ille Gelaſius die conſtituto à Cardinalibus, qui cum eo exierant, canonicè, & ordinatè conſecratus eſt apud Calenum menſe Martio ſuperius memorato. Rex autem Pontificis ipſius reſponſum audiens, peſtifero inuento conſilio, Archiepiſcopum quendam Hiſpanum in Pontificem, & vt ita dicam, inuaſorem Eccleſiæ conſtituit, & conſecrauit. O nefas, & terribile periculum, Rex ille, qui Romanæ ſedis, & totius Catholicæ Eccleſiæ defenſor, & adiutor fieri deberet, nouam hęreſim, & dira mortis genera per vniuerſum Orbem induxit. Romanorum igitur complures, quorum mens erga Eccleſiæ Romanæ fidelitatem fixa manebat, viſa huiuſmodi hęreſi, & cognita, aiebat. Heu miſeri, cum nos ex longo noſtrorum Patrum vetuſto ritu ſine alicuius Regis aduentu, & licentia, Paſtorem eligebamus, conſecra-

ſecra-

ſecrabamus,quem volebamus,nunc autem ſine Regis permiſſu iam amplius alium neque eligere, neq; conſecrare auſi erimus. Deinde præfatus,& alij Romanorũ Nobiles,Gelaſio canonicè ordinato, apud Calenum,legauerunt dicentes: Veſtræ noteſcat Paternitati Pater,& Domine, nos, & noſtros amicos conſecrationi illius excommunicati Viri in Pontificem ſceleſtũ conſtituti, nullatenus conſilij,& auxilij manus dediſſe. Et ſciatis,quoniam, Deo opitulante,Regis illius,viri iniquiſſimi machinationes,& conſilia in proximo delebuntur, & vos, Deo propitio, erroris,& malignitatis deſtructor ad ſedem propriã, & locum cum lętitia, & honore reuertemini. His taliter actis:prædictus Landulphus de Gręca olim Beneuentanus Comeſtabulus,literas ſuas apud memoratum Gelaſium notificando, rectorem Stephanum Beneuentanum,ex quo ipſe depoſitus fuerat, iuſtitiam egentibus non feciſſe, inſuper etiam domos ſuas, & poſſeſſiones à Beneuentanis dirutas nuntiauit.

Hoc anno prędictus Papa Gelaſius Gallias iuit ſecundo die menſis Septembris intrante, & Piſas applicuit:cumque ſicut relatum eſt,Pontifex Gelaſius apud Ciuitatem Piſanam iuiſſet, & Archiepiſcopum Ciuitatis conſecraſſet, inito conſilio,nauem ingreſſus eſt;deinde,diuina gubernante clementia, mentis ſecundis, vltramontanas partes transfretauit. Continuò Archiepiſcopi omnes,& Epiſcopi, Proceresque alij gaudio eum ineffabili,& honore immenſo ſuſceperunt. Taliter igitur Gelaſius acceptus, cum prædicto Anglorum Rege confabulatus eſt. Dehinc Apoſtolicus ipſe ſtabiliuit,vt in ſequen-

ti menſe Martio Synodum cum Patribus Franciæ, Theutonicisque celebraret, ibique de Sacerdotij, & Regni diſcidio, longè, latèque, habito, Spiritu ſancto mediante, loquerentur. Quantas autem diuitias, & munera argenti, & auri partibus in illis Apoſtolicus ille lucratus eſt, ſi ſigillatim deſcribere vellem, prius me tempus deſereret, quàm copia recitandi. Sed antequã terminus ſtatutus Synodum celebrandi adueniſſet, apud Monaſterium S. Petri, quod vocatur Clunia, vbi diligenter morabatur, ægritudinis mole detentus eſt. Confeſtim ſe infirmitatis validæ diſſolutione teneri perſentiens Paleſtrinum acciri iuſſit Epiſcopum, & imponere illi tanti honoris culmen Romanæ Sedis ſatagebat. Præuidebat enim, ſe, vt fragilitatis eſt, corpore diſſolui. Audiens itaq; Epiſcopus ipſe huiuſmodi verba Pontificem proferentem; Abijt, inquit, omnino abſit, vt tanti honoris, ponderisque cacumen indignus ego, & infelix ſuſcipiam: pręcipuè cum auxilio Dei, & ſęcularium virtute diuitiarum, Romana ſedes temporibus noſtris, ſub perſecutionis flagello dedita, defendi oporteat, & muniri. Si verò meis acquieſcere velitis conſilijs, Viennenſem Archiepiſcopum, Virum vtique Religioſum, prudentiſque animi, & ſęcularibus ornatum virtutibus, ad tale, tantumque Patrocinium eligamus. Dei namque conſilio, & B. Petri meritis, & Viri huius ſolatio Romanam ſedem ſub tantę perſecutionis periculo diutiſſimè oppreſſam, credimus ad ſerenitatem, triumphumque ſubleuari. Quid multa? & Gelaſio Pontifici infirmanti, & cęteris Cardinalibus, alijſque omnibus Epiſcopi ſermo complacuit; nec mora, Archiepiſcopum illum accerſiri iubent,

bent,

bent, vt dicta factis compleant, & perſeuerent. Quia verò vocatus viribus totis renuit, ſeſeque tanti officij culmine indignum clamitabat, tamen cęleſti clementia ordinante, ad Pontificalem Inſulam, Gelaſio ægrotante, & volente, promouetur. Die verò altera aduenientе Gelaſius Pontifex, IV. videlicet Kalendas Februarij, apud prædictum Monaſterium feliciter ex huius mundi ergaſtulo migrauit ad Dominum.

Protinus, conſilio inuento, Cardinales, qui illic aderant Petro Portuenſi Epiſcopo, quem Pontifex Gelaſius Romæ Vicarium dimiſerat, & ipſius Gelaſij obitum, & qualiter Archiepiſcopum illum in Pōtificem Calliſtum elegerant, ſtudioſè delegauerunt. Portuenſis autem Epiſcopus literis acceptis ſuper ipſius Apoſtolici morte lacrymis manantibus valde contriſtatus eſt. Illicò Cardinales cum eo manentes, pluresque Romanorum fidelium conuocans, Capitolium aſcendit, ibique litteras miſſas oſtendit, & legi præcepit. Quibus lectis, vna voce, & concordia Dominum laudauere Omnipotentem, quòd eis virum prudentem, & ornatum moribus in Pontificem largitus eſt. De obitu verò Apoſtolici Gelaſij valde turbati ſunt. His ita geſtis, conſilij ſtudio inuento, præfatus Epiſcopus Landulpho Beneuentano Antiſtiti, & Vgoni Cardinali Beneuentum regenti, Clero, & populo Beneuentano Gelaſij mortem, & Calliſti electionem ordinatim mittere curauit. Continuò Landulphus Antiſtes, Ciues, Presbyteroſque omnes, & Epiſcopij clericos ad ſacrum fecit vocari Palatium, vt eis ordinem rei annunciaret, quibus accitis, literas illas legi iuſſit, & exponi; nec mora,

mora, prædicti Calliſti electionem vnanimiter laudantes commendauerunt. Deinde Te Deum laudamus canendo proruperunt; ſicque Archiepiſcopus ipſe, & Vgo Cardinalis, Clericorumque turba copioſa, & ciuium multitudo à prædicto ſacro Palatio ad Epiſcopium canendo deſcenderunt. Poſtea verò eminētiori loco Antiſtes ille aſcēdēs, Ciues exhortatus eſt, vt fidelitatis manū erga Romanā ſedē perpetuò cōſeruarent. Quo facto ad propria remearunt.

Anno 1119. & anno Primo Pontificatus Domini Calliſti ſecundi Summi Pontificis, & vniuerſalis Papæ, menſe Martio, XII. Indictionis, eodem menſe Martio prædictus Beneuentanus Archiepiſcopus videns Ciuitatem varijs prædarum afflictionibus ex omni parte confundi, & deuaſtari, ſuæque Parochiæ Eccleſias à raptoribus vexari quotidie, Synodum decimo die intrante menſis eiuſdem Martij celebrauit. Ad cuius ſacri Conuentus præſentiam Tuſculanus affuit Epiſcopus, & Vgo ſupranominatus Cardinalis, & Cardinalis alius, & Beneuentanæ Sedis ſuffraganei circiter viginti, Monaſteriorum Abbates ſex affuere. Inter cætera verò, quæ in ipſo Conuentu ſtatuta ſunt, omnes male facientes Beneuenti, & diſturbantes Mercatores ad Ciuitatem venientes, & redeuntes, ſub anathematis vinculo alligauit. Conuentu itaque piè, & ordinatè finito, vnuſquiſq; ad propria repedauit.

De guerra autem Iordanis Comitis ſupra memorati (ſi veſtræ placuerit charitati) & Comitis Rainulphi aliquid ſuccinctè narrabo. Cumque iam, vt dictum eſt, Montiſmilitis Caſtrum, & Montiſaperti, deſtructum fuiſſet, prefatus Robertus de Monteſuſ-

co-

co, Caſtellum aliud, quod Tuſum vocatur, ſæpiſſimè aggreſſus eſt, qui verò, vt Dominum Caſtri, & habitatores terroribus varijs commouerent, bellorum machinationibus aſſiduis acriter expugnauit. Deinde mortis inaudito nuntio, conſilio inuento, ruſticorum ſata, & vineas, ſyluasque igni, ferroque depopulatus eſt. Sata quidem ruſticorum nouiter aſperſa, quod nunquam à ſæculo auditum eſt, raſtris, & aratris iterato volui, & deuaſtari præcepit. Dominus autem Caſtri Rao nomine, nec bellorũ turbinibus, neque tali mortifera confuſione turbatus, Caſtrum illud viriliter, & animosè tenuit Iordanis Comitis ad fidelitatem. Præterea Iordanis Comitis patruus iam nominatus Robertus, quotidie aduerſus eum ſeditionum conuenticula, & minarum iacula, vt erat viperei cordis, operabatur: ſępiſſimè nãq; cum Comite Rainulpho, & Roberto de Monteſuſco de ipſius Iordanis Comitis infeſtationibus, & damnorum periculis confabulabatur. Tandem cordis ſui ſilentia, quæ iugiter meditabatur aperiens, Caſtellum, quod Templanum vocatur, à Comite Iordano expetijt, vt ſic fidelis, & amicus eius diebus omnibus ipſe permaneret. Agebat autem, quod cuidam filio ſuo naturali, quem diligebat, Caſtrum illud Sacramento Comes ille firmaret. Comes autem hæc audiens, mentis afflictione, vltra quàm credi poteſt, perculſus, valde ſuper his mirabatur. Continuò ſuos omnes vocari fecit Barones, & ſuper hoc tanto, & tali negotio ſtudioſè ab illis conſilium perquiſiuit. Illi vero Comitis neceſſitates, quæ ſupererant, & Roberti illius mentis perfidiam cognoſcentes, & aliter erga Comitis fidelitatem conuerti non poſſe aſpicientes

cientes, vt petitionibus eius vſquequaque faueret, cõſiliũ tribuerunt. Ventilato itaq;,& firmato Concilio in præſentia Landulphi Archiepiſcopi, & Vgonis Cardinalis, aliorumque Beneuentanorum, & Procerum,qui ad tale, tantumque ſpectaculum conuenerant,petitiones cunctas illius adimpleuit.Deinde ſacramento mediante,Comitis Iordani,fidelis,& canonicus effectus eſt.His taliter actis, centum milites pro eius ſeruitio obtinuit. Continuò vicem reddens pro acceptis,ſegetes omnes militum Montisfuſci depopulatus eſt. Contigit autem,dum die quadam Landulphus de Greca Montisfuſci Comeſtabulus,ſuper Caſtrũ iam dictum, nomine Tuſum, militum caterua ſtipatus tẽderet, Comes Iordanus occultè inuigilãs eos aggreditur,proſternit, & duodecim milites illorum comprehẽdit,armis omnibus eorum acceptis, inter quos miles nomine Eternus, & Brianus captiui perducti ſunt. Audiens autem Rainulphus Comes fidelium ſuorum ſtragem immenſam,& à Comite Iordano ita ſuperari non patiens,militum ferè quadringentorum copiam,& peditum multitudinem congregauit. Quibus congregatis multotiens minabatur ſe terram Comitis Iordani ingreſſurum,& Caſtrum aliquod eius igni, ferroque conſumare.Tandem militum,peditumque manu illa aſſumpta Iordani Comitis Terrã ingreſſus eſt: nam ſicut ipſe ſæpius dixerat, non auſus eſt Caſtellum illius aggredi, neque belli ſonitum præparare;ſed vt nominis ſui gloria leuaretur,& Comitem Iordanum terreret, confinia Caſtelli, quod Peſclum nominatur,intrauit, ſicque nullo concurſu ſuorum parato ad propria reuerſus eſt. Comes autem

tem

tem Iordanus, vt prouidi, & ſapientis erat ingenij, Rainulphi Comitis agnoſcens proteruiam,& huiuſmodi audaciam non ex prudentum theſauris procedere,trecentorum militum caterua ſtipatus circa eius confinia diſtrictè morabatur. Agebat quidem Comitem illum non ſic ſtultè ſectari, ſed munitiones ſuas,ſi oporteret, viriliter contueri.

Hoc anno XV. die intrante menſis Maij,Beneuentanus Archiepiſcopus Landulphus ſupra memoratus conſilio ſalutis iuuento corpora Sanctorum Martiani, Dori, Potiti, & Proſperi,Felicis,Ceruoli, atque Stephani, quæ priſco ex tempore non honeſtæ tumbæ,qua iacuerant, coram omnibus propalauit.Corporibus namque illis taliter foras eductis,ex oſſibus eorum duo in conſpectu omnium Ciuium Antiſtes præfatus poni magna cum reuerentia, vt crederent,præcepit. Fama igitur per Ciuitatem ventilata,concurſus magnus factus eſt Virorum,ac mulierum, & curſu præcipiti, oblationibus oſſa illa lacrymando oſculabantur; quæ verò oſſa Sanctorum indignus ego oſculatus ſum. Biduo autem poſtquã corpora illa Sanctorum foras educta ſunt, prædictus Antiſtes Presbyteros omnes Ciuitatis ad Epiſcopium vocari præcepit, quatenus de tantorum Sanctorum laudibus agendis colloquerentur. Cõtinuò, conſilio aſſumpto dedit in mandatis, vt primum Presbyteri Portę Summę ad Epiſcopium iubilando, cereis,& lampadibus deſcenderent; & coram Sanctorum oſſibus laudes Deo, & eis decantarent. Secundò quidem Presbyteri Portæ aureæ; Tertiò autem Portæ Ruffinæ;Quartò Forenſes; Quintò Ciuitatis nouæ;Poſtremò verò Ciuitatis totius Presby-

teri,& Viri, quatenus vnà in honore Dei, & Sanctorum illorum aggregati, Omnipotentis Dei miſericordiam inuocarent, vt eorum interceſſionibus, delictorum veniam conſequerentur. Presbyteri autem Paſtoris iuſſa audientes, ſicut imperauerat, executi ſunt, & laudibus innumeris ordinatim ad Sanctorũ corpora deſcendebant. Virorum autem, & mulierũ, & pauperum turbam canentium, quæ præcedebat, & ſequebatur, cereis in altum poſitis, & accenſis, Lector, ſi cerneres, de tanto gaudio vltra humanum modum exultares, & ex cordis profundo lacrymas riuo irriguo produceres: proceſſionem enim inſolitam cerneres, & quod à multis annorum ſpaciis inauditum eſt, Beneuentana Ciuitas ob Sanctorum honorem, amoremque modò operata eſt. Regem quidem teſtor cęlorum, quod ſi lingua triplicatos ederet ſonos, & vox inceſſabili plectro promeretur, tanti gaudij pondus, & tantarum laudum denſitatẽ nullo modo exarare valerem. Quis vnquam Ciuiũ tempore iſto viuentium, ſic prorſus Ciuitatem lætari, poterit recordari? Credo verò ſub B. Apoſtoli Bartholomæi Patroni Ciuitatis aduentum, ita prorſus gaudio magno Ciuitatem impletam fuiſſe. Nam, vt Beneuentanorum memoria per duas generationes alleuaretur, Abbates omnes Eccleſiarum ſtudio magno lignorum machinationes mirabili conſtructas artificio compoſuerunt. Ciuitatis autem nouæ Presbyteri, vt ſtudioſiores præ omnibus viderentur, lignorum machinam quãdam circumquaque cereis, lampadibusque immenſis obductam, ad Sanctorum corpora perduxere. Infra eam verò iuuenes cum tympanis, cum cytharis tinnientibus vidimus inſultantes.

tantes. Campanas namque,& tintinnabula multa intra ſtruem illam videbamus. Sacerdotes denique in albis veſtiti, cum vexillis,& multo cereorum Comitatu coram Sanctorum oſſibus decantabant: Nouiſſimè autem Archiſius Archidiaconus talem, tantamque per ſingulas Ciuitatis partes, partiumque angulos lætitiam inſolitam fieri aſpiciens, conſilio accepto, mirabilem quandam lignorum ſtructuram pro Eccleſiæ Sancti Laurentij honore, quam regebat,& totius Ciuitatis, præcepit componi; illic artifices multos, Lector, ſi adeſſes, conſpiceres, ibi ſtudij manus operantes videres, ſub quorum verò induſtria ad nauiculæ inſtar facta eſt. Qua demum peracta, ſuper illam magni ponderis campanam, & multa alia metallorum genera vociferantia, & cereos multos accenſos imponi præcepit. Hominem etiam lyrizantem, & tubas ſtridentes ad aſtra, ibi aſſociauit;& circa illam cornua crepitantia, tympana mirabiliter percuſſa, cytharæ, varijque generis modulationes tripudiabant. O qualem, Lector, aſpiceres exſultationem, quale gaudium per totius Ciuitatis partes cerneres, ſi intereſſes, quod reuera putares, crederesque potius aliam vitam, aliamque ſpeciem cordis, oculi, & corporis imitari. Talibus igitur, & tantis modulationibus patratis, vt Archidiacon' gloria attolleretur, boues ad illam ſtructuram iniunxit, & iunctis bobus vſque ad S. Andreę Eccleſiam perduxere. Deinde pro denſitate ædificiorum, quæ ſuper plateas inerat, vſque ad Epiſcopium Boues illam trahere nequiuerunt. Continuò ad manus virorum multorum machina ipſa ſic ponderata ad Sanctorũ corpora perducta eſt;& ea perducta, Archidiaconus

ipſe cum Clericorum comitatu in albis veſtito coram oſſibus Sanctorum vigilias cantauerunt;quibus finitis vnuſquiſque ad propria reuerſi ſumus. In craſtinum autem prædictus Antiſtes, die videlicet decimo ſtante menſis Maij, cum Epiſcopo Frequentino,& de Monte Marano,& Arianenſi corpora Sanctorum collocauit; inter quos corpus aſſociauit Beati Ioannis XXI. Beneuentani Archiepiſcopi,qui triginta, & tres annos, ſicut titulus teſtabatur, in Epiſcopatum aduixit. Item corpus Stephani Leuitæ,& corpus alterius Sancti,cuius nomen ignorabatur. Corpus quidem ipſius Ioannis Epiſcopi,& Stephani Leuitæ, & alterius Sancti ante prædictorum inuentionem Sanctorum Martiani, & eius ſociorum inuentum eſt,iuxta Altare, in quo ipſi requieſcebant.Ad quorum verò venerabilem dedicationem Archipræſul ipſe quartam partem peccatorum omnibus, qui ad Sanctorum viſitationem conuenerant,condonauit; donauit id quoque omnibus alijs,qui vſque ad octauum diem Apoſtolorum Petri,& Pauli venturum, ad dedicationem hanc conuenerint;item ſub excommunicationis vinculis poſuit contra omnes malè facientes illis,qui ad tantorum Sanctorum conueniſſent dedicationem.

Hoc anno Landulphus Beneuentanus Archiepiſcopus obijt quarta die intrante menſis Auguſti; & Roffridus electus eſt, qui erat tunc Archipreſbyter.

Hoc anno ſeptimo die ſtante menſis Februarij, Alferius Iudex à Porta aurea obijt.

Anno 1120.Dominicæ Incarnationis, & ſecundo anno Pontificatus Domini Calliſti ſecũdi Summi

mi Pontificis, & vniuerſalis Papæ menſe Martio XIII. Indictionis. Hoc anno menſe Maio tertio die ante feſtiuitatem Sancti Euſtachij magna fluminis Caloris venit inundatio, quam nemo viuentium tempore ipſo potuerit recordari. Per idem tempus Comes Rainulphus, cuius mentionem fecimus congregata militum, peditumque caterua innumera, vnà cum Roberto de Montefuſco, ſuper prædictum Caſtellum, quod Tuſum vocatum eſt, commeauit: continuò Montem quendam munitum valde conſcendunt; in quo Caſtelli munitiones mirabiliter conſtruentes, vallo & aggere illud circumeunt, & lignorum machinis circumquaque componunt, & eo taliter munito, Tuſum illud ſæpiſſimè, acriterque expugnabant. Rao autem Caſtri Dominus viriliter obuiabat. Comes igitur Iordanus audiens Rainulphum Comitem ſuper Tuſum illud, Caſtelli munitiones conſtruxiſſe, & oris omnibus belli apparatus feciſſe, abſque mora, collecta equitum, peditumque manu copioſa, ad Caſtellum, quod Montisfalconis dicitur, haud longe à Rainulphi Comitis tentorijs tetendit. Deinde Cardinalem Vgonem Beneuentū Regentem, & Stephanum Rectorem, Roffridumque electum accerſiri præcepit; & eis aduocatis ad Comitem Rainulphum illos deſtinauit, addens in mandatis, quòd libenter à Comite Rainulpho iuſtitiam ſumeret, & ipſe ei iuſtitiam conferret. Comes hæc audiens pollicitus eſt & accipere iuſtitiam, & libenter ſectari. Quid plura? Tuſum illud dimittunt, & ad pontem S. Valentini magna Procerum caterua glomerante congregantur. Confeſtim coram omnibus, data fide, & accepta, treunam à ſeptimo die

ſtante

ſtante menſis Maij, & vſque ad Kalendas Septembris firmiter confirmauerunt; in qua etiam treuna Ciuitatem Beneuentanam ſtatuere.

Hoc anno quinto die ſtante menſis Maij Capuani conſtituerunt Principem Richardum filium Roberti Principis Dominum eorum, eò quòd Princeps ipſe genitor eius infirmabatur, & eo conſtituto, Capuanus Archiepiſcopus, cõuocatis Epiſcopis, aliiſq; viris prudentibus, & Roffrido Beneuentano Electo, die Aſcenſionis Domini, quinto die ipſius Maij ſtante, Principem illum conſecrauit. Octauo autem die poſt eiuſdem filij ſui conſecrationem, Princeps ipſe Genitor ſuus ex hoc ſæculo deceſſit: Filius autem Principis illius, poſtquam conſecratus eſt, decem dies aduixit, quo defuncto, Iordanum prædicti Roberti Principis fratrem conſtituerunt in Principatus honorem.

Hoc anno ſupramemoratus Papa Calliſtus ab vltramontanis partibus reuerſus eſt, & nono die intrante menſis Iunij Romam ingreditur. Vnde factum eſt, vt Petrus Portuenſis Epiſcopus, tunc Vicarius cum alijs Cardinalibus Romæ manentibus, aliiſque Clericorum turmis, & viris vtriuſque ſexus obuiam Pontifici illi properauit. Gaudium igitur populi Romani, & lætitiam, ſi lector aſpiceres, diceres, admirans, præ gaudio, tanto ſub honore, & triũpho Pontificem quempiam Vrbem ingreſſum non fuiſſe. Audiens itaque Vgo Cardinalis, qui tunc Beneuentanam Ciuitatem regebat, Apoſtolici aduẽtum, Romam feſtinus tetendit, & cum illo ciues complures adierunt. Eodem anno, nono die intrante menſis Iulij, Rao nomine Dominus Ceppaloni mortuus eſt.

Hoc

Hoc anno Bernardus Abbas Monaſterij Sanctæ Sophiæ tertio Kalendas Auguſti migrauit ad Dominum. Poſt obitum verò ipſius Abbatis quædam Monachorum pars vltimo die ſtante menſis Iulij Monachum quendam Ademarium nomine, Abbatis Madelmi nepotem, in Abbatem elegerunt, ad cuius electionem Ioannes Venerabilis Decanus, Ioannes Grammaticus vir per cuncta laudabilis, Rao Sacerdos, & Monachus, aliique Monachorum ſapientum non conſenſerunt. Vnde factum eſt, quod diſcordia ineffabilis inter eos habita eſt. Hoc anno Dominus noſter Papa Calliſtus, accepto conſilio, Beneuentum aduenit, & octauo die intrante menſis Auguſti Ciuitatem ingreſſus eſt. Audiens itaque Beneuentanus populus ipſius aduentum longè, latèque optatum, extra Ciuitatem duorum millium ſpatio gaudio magno repletus egrediebatur. Tandem Apoſtolicus ipſe à Clericis, & Monachorum turba, & à Presbyteris, Ciuibusque omnibus, gloria, & gaudio magno ſuſcipitur. Pręterea Amalphitani omnes, plateas cunctas veſtibus ſericis, palliiſque, & ornamentis pretioſis in aduentu illius ornauerunt; infra ornamenta verò, thuribula aurea, & argentea cum odoribus, & cinnamomo poſuerunt. Pedes verò Apoſtolici, & habenas equi Ciues quatuor à Ponte leproſo, vſque ad Portam S. Laurentij ducebant: deinde quatuor alij vſque ad Epiſcopium, ab Epiſcopio autem quatuor Iudices Ioannes, Perſicus, ∴ ∴ ∴ ∴ & Landulphus vſque ad ſacrum Beneuentanum Palatium detulerunt. In Comitatu Apoſtolici, Lector, ſi adeſſes, & tympana percuſſa, cymbala tinnientia, & lyras ſonantes aſpiceres, re-

uera

uera affirmares Apoſtolicum alium tali ſub triumpho,& gaudio ingreſſum nõ fuiſſe Ciuitatem. Diebus autem non multis decurſis,complures Ciuium, qui amici Landulphi, quondam Comeſtabuli,extiterant,Apoſtolicum precatur, quatenus ei copiam habitandi tribueret in Ciuitate.Comeſtabulus verò per triennium Montemfuſcum habitauerat. Apoſtolicus igitur fidelium ſuorum precibus fauens, ſicut poſtulauerant,licentiam impendit. Continuò ouiam exeuntes cum Iordano Comite, qui pro eo venerat, Landulphum illum Ciuitatem introduxere. Audiens autem Calliſtus Pontifex diſcordiam illam,quæ inter Fratres Monaſterij Sanctæ Sophiæ, pro electione facta ſupradicti Ademarii regnabat, Monaſterium aduenit, & congregatis Fratribus,ſatis,abundèque ſuper electione tali locutus eſt. Tandem cognita rei veritate, & quia electio illa canonica,& regularis non eſſet,à Petro Portuenſi Epiſcopo, cæteriſque Cardinalibus,qui illuc conuenerãt, irrita,& fracta iudicata eſt.Confeſtim id à Pontifice Calliſto confirmatur.Quid multa? licentiam fratribus dedit,vt,quem vellent,Abbatem eligerẽt. Quo facto ad Palatium Apoſtolicus reuerſus eſt. In craſtinum autem quartodecimo die intrante menſis Auguſti,tota Fratrum collectio locum Capituli ſolitum ingreditur,ibique Spiritu ſancto mediante, de facienda electione pleniter tractauit. Interea prædictus Ioannes venerabilis Decanus perſonam fratris ad tantum ferendum pódus idoneam elegit, & Fratribus in vnum congregatis eam patefecit. Denique vnumquemque interrogauit, ſi perſona complaceret.At ipſi vna voce,vna concordia dignã

fore,

fore,dignam,clamauere. Fratres verò ipſi numero ſere quinquaginta conuenerant, & clamantibus illis perſonam illam Ioannis quidem Grammatici, virum prudẽtem, ornatum moribus cõprehenderunt, & eum inuitum,& renuentem, iubilando, cathedrã ſuperſedere fecerunt. Ipſe autẽ indignũ & infelicem ſe corã nobis omnibus clamitabat. Deinde facta eſt actio venerabilis ſacra,& monachus virgã in manu eius Paſtoralẽ poſuit,& eũ ad locũ Abbatis in Capitulo ſtatuerunt. Continuò Decanus primùm,poſtea fratres omnes pedibus eius, vt moris eſt, aduoluuntur,& vnicuique pacis oſculum ipſe donauit. Electo autem eo, nũcium Calliſto Põtifici dirigit Congregatio, ſignificans Ioannem Grammaticum electum fuiſſe. Audiens igitur Apoſtolicus, quòd regulariter electio illa fieret,complacuit ei,& confirmauit. Diebus autem non multis excurſis, prædictus Pontifex Calliſtus Monaſterium Sanctæ Sophiæ aduenit, & inter Miſſarum ſolemnia XIV. Kalend. Septembris præfatum Ioannem Grammaticum,quem Congregatio Monaſterij elegerat in Abbatem, conſecrauit. Die verò ipſius conſecrationis Dedicatio Altaris B. Mercurij celebratur in Sancta Sophia. Diebus autẽ non multis elapſis, prius ad prædicti Roffridi electionem Pontifex Calliſtus inducias poſuit, vt ad conſtitutum tempus ieiunij menſis quidem Septembris conſecraretur. Cumque ad id ventum eſt, magno cum honore,& diligentia eum in Sacro Beneuentano Palatio Presbyterum ſtatuit. In craſtinum autem die Dominico coram Epiſcopis decem numero, ſedis Beneuentanæ ſuffraganeis, illum ad Pontificalem Infulam ſublimauit: inter quos Venerabilis

Ioannes Monaſterij Sanctæ Sophiæ Abbas affuit; die verò conſecrationis ipſius feſtiuitas Sancti Ianuarij celebratur.

Hoc anno biduo poſt conſecrationem prædicti Archiepiſcopi Roffridi, Calliſtus Pontifex, conſilio accepto, depoſuit Stephanum, qui tunc Rector fuerat, & ordinauit Rectorem Roſſemannum Diaconũ filium Roſſemanni Monachi.

Anno 1121. Dominicæ Incarnationis, & tertio anno Pontificatus Domini Calliſti Secundi, Summi Pontificis; & vniuerſalis Papæ, menſe Martio IV. Indictionis. Hoc anno Domina Labinia Abbatiſſa Monaſterij S. Mariæ à Porta ſumma, infirmitate valida detenta eſt. Videns itaque ſe ad mortis tranſitum tendere, conſilio accepto, cunctas ancillas Dei ſorores ſuas vocari præcepit, quibus vocatis, ita eas alloquitur: Credo veſtram non latere prudentiam, Sorores chariſſimæ, quantum erga Monaſterium iſtud, & veſtram charitatem laborum perpeſſa ſum. Vnde, Deo fauente, & veſtris orationibus ſuccedentibus, ſtatus Monaſterij huius enituit, & ad perfectionis culmen attinxit. Nunc autem, ſicut conſpicitis, validæ infirmitatis periculo teneor, & certa ſum ab hoc corpore citò diſſolui: familiaritatem igitur veſtram ſuppliciter poſtulo, quatenus petitionibus meis faueatis; præſertim cum, Deo teſte, nihil præter Monaſterij proficuum à vobis petiero. Præuidi enim corde poſt meum diſceſſum diſcordiam electionis oriundam, & Monaſterij cauſas ad detrimentum peruenire. Vnde ſi veſtræ placuerit charitati, viuente me, diſſidium hoc auferatur, & perſonã, quam dixero, Abbatiſſam ſtatuamus. Quid plura? Bethle-

Bethleem filiam Girardi Comitis de Grȩcis patefecit. Audita itaque perſona eis complacuit, & ſtudiū electionis laudauerunt. His actis, prædicta Domina Labinia Abbatiſſa migrauit ad Dominum. Continuò Roffridum Beneuentanum Archiepiſcopum, & Rachiſium S. Modeſti Abbatem accerſiri iubent, vt factum illud firmarent, & ſtatuerent; qui verò petitionibus earum fauentes factum illud firmauerunt. Diebus autem non multis elapſis, Archiepiſcopus ipſe Monaſterium aduenit, & Abbatiſſam illam ſecundùm ordinem regulæ nobis, & multis alijs viris conſecrauit aſpicientibus, ad cuius ſacrationē Ioannes venerabilis Abbas Monaſterij S. Sophiæ, & prædictus Rachiſius Abbas Sācti Modeſti conuenerunt quarto die intrante Menſis Aprilis.

Hoc anno XVIII. Kalend. Iunij Robertus de Montefuſco à Rogerio filio Trogiſij, & fratribus ſuis apud Beneuentum gladiis, heu miſer, laceratus eſt; quem ſi, Lector, aſpiceres capite horribiliter cæſo, membriſque eius diuiſis, & per partes diffuſis, miſeratione motus lacrymarum fontem ſuper eo produceres, & de tali, tantoque homicidio mirareris. Prȩdictus autem Ioannes Monaſterij S. Sophiæ Abbas venerabilis cum quibuſdam fratribus ad cadauer illud properauit, & eo viſo mirabiliter horruit, mirabiliuſque lacrymatus eſt. Nec mora, illum taliter cruentatum ad Monaſterium perduci præcepit, quem iuxta ritum Chriſtianorum occiſorum ſepelierunt. Confeſtim Comes Iordanus Montemfuſcū properauit, & pactis interuenientibus, ſuæ caſtellum illud obtinuit poteſtati.

Eodem anno ſupradictus Pōtifex Calliſtus, exer-

citu congregato, ſuper Ciuitatem nomine Sutriū tetendit. Gregorius autem ille, quem prædictus Rex in Pontificem ſtatuerat, Ciuitatem ipſam obtinebat. Quid longius moror? viribus ſumptis, Ciuitatem illam comprehenderunt, & Gregorium illum, turpiſſimè, vltra quàm credi poteſt, iniuriis afflictum ligauerunt. Deinde illum ſuper Camelo imponentes, Romam taliter captiuum, & veſtibus propriis exutum perduxere IX. Kalend. Maias. Pontifex igitur Calliſtus Deo, & Petro Apoſtolo gratias agens, gaudio magno repletus, Vrbem triumphans ingreſſus eſt: deinde conſilio inuento, ad Monaſterium S. Trinitatis, quod Cauæ dicitur, illum delegauit.

His ita peractis prædictus Pontifex Calliſtus, conſilio inuento, Salernum iuit, quinto die intrante menſis Septembris, vt pacis firmamentum cum Duce Guillelmo, & Rogerio Comite confirmaret.

Hoc anno IV. Kalend. Septembris Archiepiſcopus Salernitanus nomine Alfanus defunctus eſt. Quo defuncto, Calliſtus ſupramemoratus Pontifex Romualdum Diaconum Cardinalem Archiepiſcopum Salerni conſecrauit menſe Septembris mediante.

Hoc anno Robertus Sclauus obiit decimo die ſtante menſis Decembris, & Rachiſius Abbas Sācti Modeſti, ad cuius obitum Ioannes Venerabilis Abbas Monaſterij S. Sophiæ cum quibuſdam Fratribus properauit. Continuò cadauer eius ex more paratum ad Monaſterium ſepeliendū perduxit: deinde peractis exequiis in tumba quadam marmorea poſitum eſt.

Aliud quoque ſi placuerit explicabo; ſeptima namque

namque die Kalendarum Martiarum Agnes Abbatiſſa Monaſterij S. Petri Apoſtoli, quod ſitum eſt intra Ciuitatem Beneuentanam, in ſacro Beneuentano Palatio, aſcendit, & ſuper Bethleem Abbatiſſam Monaſterij Sanctæ Mariæ, quod eſt conſtructum ad Portam Summam conqueſta eſt, videlicet, quòd contra voluntatem ſuam Abbatiſſa effecta eſſet de prędicto Monaſterio Sanctę Mariæ, affirmans quidem Monaſterium illud ſuæ ditioni poſitum, & Monaſterio Beati Petri ſubditum eſſe. Apoſtolicus autem hoc audiens, prædictam Bethleem vocari præcepit, vt iuſtitiam ex hoc conſequeretur. Continuò adueniens quęrimonias audiuit, & per Aduocatos ſuos reſpondit, ſe dictis illius fidem dare non debere, niſi rationibus ſcriptis, quæ dixerat, probaret. Tunc Apoſtolicus, quia valde infirmabatur, & curiā in conſpectu ſuo ſeruare non poterat, Dionyſio Tuſculano Epiſcopo, & Chryſogono Cancellario, Roberto Parienſi, & alijs Cardinalibus præcepit, vt ſuper hoc negotio Iudices exiſterent, & diſcordiam vtriuſque Monaſterij, rationibus cognitis, ſedarent; quod & factum eſt. His ita decurſis præfata Agnes Abbatiſſa per Aduocatum ſuum oſtendit priuilegium quoddam, per quod Leoprand olim Dux Ciuitatis Beneuentanæ conceſſit, & tradidit prædictā Eccleſiam Sanctæ Mariæ cum omnibus ſuis pertinentijs ſub iure, & dominio prædicti Monaſterij S. Petri Apoſtoli. Oſtendit item priuilegia, quibus Pandulphus Princeps, & eius ſucceſſores confirmauerāt eandem Eccleſiam S. Mariæ ſub poteſtate iam dicti Monaſterij B. Petri. Iterum protulit alia priuilegia, & munimina ipſius, Monaſterio pertinent. Ad hęc

iam

iam dicta Bethleem Abbatiſſa Monaſterij S.Mariæ per Aduocatum ſuum produxit in medium chartas, & inſtrumenta eiuſdem Monaſterio pertinentia, in quibus continebatur, à quinquaginta annis iam prætetitis, & vſque ad præſens Abbatiſſam continuatim in Monaſterio S.Mariæ præfuiſſe; ex quibus prior fuerat Labinia nomine; ſecunda Sicelgarda; & aliæ, quarum nomina in earum inſtrumentis legebantur. Nos autem memorię ducimus ex moderno tempore Abbatiſſam Labiniam eidem Monaſterio ſecundam præfuiſſe. Similiter in ipſis munimimibus legebatur, Præpoſitas ipſi Monaſterio per ſe cauſas, & negotia, & præfuiſſe, & egiſſe. Oſtenſis itaque ab vtraque parte priuilegijs, & munitionibus illis, & lectis, prædicti Cardinales Iudices dati in partem euntes, ſuper auditis querimonijs ſententiam protulerunt.: Ventilata igitur ſententia ex communi conſulto Domino Papæ Calliſto eam intimauere, vt ipſe, quam inuenerant, ſententiam confirmaret. Calliſtus autem Pontifex abſque mora, dicta eorum & confirmauit, & fidem attribuit; & ſententia talis fuit, videlicet, Vt prædictum Monaſterium S. Mariæ à modo, & perpetuò propriam habeat Abbatiſſam, à Romano quidem Pontifice conſecrandã, ita vt Sororum congregatio apud idem Monaſterium S. Mariæ degentium poteſtatem habeat eligendi Abbatiſſam, qualem voluerit, ſaluo tamen cenſu, quem pars ipſius Monaſterij perſoluat annualiter ad prædictum Monaſterium S.Petri, quatuor oblatas ſcilicet, & duos cereos in Natiuitate Domini, in Reſurrectione totidem, in Aſſumptione B. Mariæ totidem. Super etiam ſententiam ipſam

Apo-

Apoſtolicus ipſe ſcribi præcepit,& à cunctis prçfatis Cardinalibus conſtitutis ſuper hoc Iudicibus,teſtari mandauit.In quo verò libello iudicij ipſe Pōtifex manu propria ſe ſubſcripſit. Confirmata itaque,& ſic roborata tali ſententia, prædictæ Bethleem venerabili Abbatiſſæ illam delegauit talibus,& tantis ornatam Cardinalium teſtimonijs, quatenus amodo,& perpetuis temporibus pars Monaſterij ipſius quieta permaneat, & ſine aliqua, à parte B. Petri, perturbatione,moleſtiaue conſiſtat. Præterea priuilegio ſignato,confirmauit idem monaſterium S.Mariæ cum omnibus poſſeſſionibus ei pertinentibus, quatenus omni tempore inuiolatum permaneat, & ſine cuiuslibet contrarietate vigorem obtineat.

Anno 1122. Dominicæ Incarnationis, & quarto anno Pontificatus prædicti Domini Calliſti Secundi Summi Pontificis,& vniuerſalis Papæ menſe Martio XV.Indictionis. Hoc anno Dux Guillelmus filius Rogerij Ducis ad Rogerium Comitem filium Rogerij Comitis Siculorum deſcendit, conquerens de Iordano Comite Arianenſi, vt ei auxilij manum,& virtutis militum,& diuitiarum ei largiretur, quatenus eius auxilio de Iordano Comite vltionem perciperet. Cumque Dux ipſe ad Comitem illum applicuiſſet, precibus multis, lacrymiſque taliter exorſus eſt. Ad veſtram Comes egregie deſcendi potentiam,tum pro conſanguinitatis vigore,tum pro diuitiarum tuarum magnitudine de Iordano Comite querimoniam facturus,& ſuppliciter poſtulans,vt veſtro vallatus auxilio ſuper illo vlciſcar.Nā cum die quadam ego Ciuitatem Nuſcum intrarem, en Comes ille Iordanus militum ſuorum caterua

ſtipa-

ſtipatus ante Portam ipſius Ciuitatis aduenit,& cõtumelias multas,& conuicia mihi inferens minatus eſt,quia mantellum tuum ego curtabo. Deinde Ciuitatem ipſam Nuſcum circumquaque perluſtrans omnino depredatus eſt. Ego verò quia præualere in eum non poteram,inuitus ſuſtinui, & diem rogaui vltionis. Et his actis, Comes ille horis omnibus multis, variiſque afflictionibus nos dehoneſtabat. Quid multa? Medietatem ſuam Palermitanæ Ciuitatis,& Meſſanæ, & totius Calabriæ Dux ille eidem Comiti conceſſit, vt ei ſuper his omnibus auxilium largiretur. Continuò ſexcentos milites, & quingẽtas vncias auri ei largitus eſt. Nec mora: Dux ille adueniens terram Comitis Iordani aggrediens die S. Ioannis Baptiſtæ Caſtrum Roſetum, & alia multa ei abſtulit. Inde procedens in feſtiuitate Sanctorum Ioannis,& Pauli Caſtellum Montis Iouis inſiliens, igne,ferroque illud conſummauit; & quinquaginta milites ibi comprehendens, arma eorum, & ſpolia ſecum gaudens deportauit. Et inde procedens Caſtellum Apicis,vbi Comes ille morabatur, obſedit. Ad Ducis namque auxilium Creſcentius Cardinalis tunc Rector Beneuentanus cum Beneuentanorũ cœtu feſtinauit. Quid multis? Comitem illum, & Caſtrum Apicis ſuæ obtinuit poteſtati. Comes itaque Iordanus,Ducis pedibus, ſicut ipſi vidimus, qui aderamus,proſtratus, miſericordiam ei poſtulauit. Dux autem precibus multis coactus præcipuè Comitis Rainulphi,qui aderat, liberum eum, & vbi vellet abire permiſit: qui verò Comes Montemfuſcum properauit: & his actis Ciuitatem Afiani, & totius ſui Comitatus confinia,eius ſubmiſit poteſtati.

ſtati. Cumque Comes ille Iordanus Mõtemfuſcum aſcendiſſet, dies quindecim ibi moratus eſt. Continuò Landulphus de Grçca eius aduerſarius conſpiratione firmata eum de Monteſuſco eiecit, qui taliter eiectus caſtrum Morconis adiuit, ibique per annum habitauit; quibus ita patratis Dux ipſe Montē Coruinum Salerni proximum obſedit. Fulco itaque Dominus Caſtri illius, quia reſiſtere non poterat, Caſtellum illud Ducis ſubmiſit poteſtati. Eodem tempore Richardus filius Guarini de Formari à villanis ſuis eſt trucidatus. Audiens autem Dux prænominatus taliter Richardum illum trucidatum eſſe congregato exercitu Montem Vicum feſtinauit, & inauditam de homicidis illis accepit vltionem, & Caſtellum illud igne, ferroq; conſummauit; & duos Presbyteros, qui ad mortem illius conſenſerant, laqueo ſuſpendit. His, alijsque negotijs ita decurſis, Dux ille milites, quos à Comite Rogerio acceperat, ei remiſit; cumque ſicut prædiximus, Iordanus Comes exhæredatus fuiſſet, conſilio Vgonis Infantis, & Raonis de Boſcone, & Raonis de Fraineta inuento, Caſtellum Paludis comprehendit. Audiens autē Dux prænominatus Caſtellum illud captum fuiſſe, exercitu aggregato Caſtrum illud obſedit menſibus tribus. Tandem Dux ille videns, quia ſic cito capi non poterat, Principem Iordanum Capuanorum rogauit, vt ei auxilium præberet, & pro auxilio offerendo Caſtellum Apicis, & Acernum ei largitur. Continuò Princeps ipſe congregato exercitu ſuper Apicis Caſtrum aduenit, & ex hac parte in planitie caſtrametatus eſt. Præterea Dux ipſe Beneuentanis mandauit, vt neque ſibi, neque Comiti Iordano au-

xilium præſtarent, & daret eis, & concederet totas fidantias, & penſiones, quæ à Caſtello Fenuculo, & vſque ad Caſtellum Montisfuſculi exibant de hæreditatibus Beneuentanorum; quod Beneuentanis complacuit, & ſic pactis firmatis iuratũ eſt ab vtraq; parte. Cumque Comes ille Iordanus taliter ſe coactum aſpiciens, in manus prædicti Principis ſe, & Caſtellum Paludis ſummiſit: & ipſe cum ſuis prædictis conſocijs inde exeuntes ad propria reuerſi ſunt, Comes verò Iordanus Caſtrum Morconis ingreſſus eſt; & ſic pace firmata Princeps ipſe Capuam reuertẽs, temporibus multis Caſtrum Apicis, & Acernum obtinuit. Deinde Dux ille ſuper Caſtrum Morcone milites, & peditum cateruas oppoſuit, cogitans & Comitem, & Caſtellum illud ſuæ obtinere ditioni, quod facere minimè potuit. Deinde Dux præfatus Salernum adiuit, & de multis, varijſque ſudoribus, quos perpeſſus fuerat, requiem adeptus eſt: ſicque vſque ad diem obitus ſui Terra ſui Ducatus à bellorum turbinibus ſiluit, & quieuit. Et ipſo anno, duodecimo die intrante menſis Augusti copia piſcium in Caloris flumine apparuit, ita quòd mulieres, & viri manibus tantùm, ſine retibus, capiebant.

Anno 1123. Dominicæ Incarnationis, & quinto anno Pontificatus Domini Calliſti Secundi Summi Pontificis, & vniuerſalis Papæ, menſe Martio, primæ Indictionis, ſupradictus Calliſtus Pontifex conſilio ſalutis accepto, vltramontanos omnes ferè Epiſcopos, & Archiepiſcopos, & Abbates, & totius, vt ita dicam, Italiæ Eccleſiarum Paſtores accerſiri præcepit, quatenus, Sancta Synodali confabulatione firmata, pactum cum Imperatore Henrico poſitum,

per-

perpetuò confirmaret. Ad cuius ſacri Conuentus præſentiam Roffridus Beneuentanus Antiſtes honeſtè properauit. Ordinato itaque Concilio tali, & tanto, Apoſtolicus ipſe Sacramenti priuilegiũ, quod prædictus Imperator conſtituerat pacis, in conſpectu omnium, qui conuenerant adduci, & legi præcepit. Continuò ab omnibus confirmatum eſt, & commendatum. Inter cætera verò, quæ ibi ſtatuta ſunt, treugam Dei tenendam poſuerunt. Item vinculis anathematis alligauit Apoſtolicus ipſe, ſi quis Beneuentanam Ciuitatem ex B. Petri poteſtate auferre tentaret; & multa alia, quæ huic opuſculo aſfigere longum viſum nobis eſt: excogitans quidem me faſtidia addere, ſi libello tali vniuerſa componerem. Aliàs verò ſcripta omnia, & notata inuenietis. Audiuimus autem, & quod reuera eſt comperimus, tale, tantumque pacis firmamentum infra Romanã Vrbem temporibus prædicti Apoſtolici aduenisse, quod nemo Ciuium, vel alienigena arma, ſicut conſueuerat, ferre auſus eſt: & Concilio celebrato, Beneuentum venit prædictus Apoſtolicus Calliſtus, & quædam negotia Beneuentanorum tractauit.

Eodem anno Landulphus de Greca ſupranominatus, XII. Kalendas Decembris obijt, & ad Eccleſiã ſuam S. Maximi ſepultus eſt. Cumq; prædictus Pontifex Calliſtus Beneuentum veniſſet, vocari fecit præfatum Roffridum Archiepiſcopum, vt audiret quorumdam Ciuium accuſationes, quæ ei inferebantur. Accuſatus enim fuerat, quòd ſimoniacè Archiepiſcopatus honorem accepiſſet. Tunc Præſul ipſe, vocatis quibuſdam ſuffraganeis ſuis, & presbyteris Ciuitatis ſacrum aſcendit Palatium, & accuſa-

toribus auditis,inducias poſtulauit , & acceptis inducijs reſpondit : Paratus ſum Pater Sanctiſſime, iuxta canonica inſtituta ab his purgari accuſationibus,& veſtram ſequi iuſſionem. Tandem iurauit ipſe primùm,cum duobus Epiſcopis, & tribus Presbyteris,ſimoniacè non fuiſſe ingreſſum .

Anno 1124. Dominicę Incarnationis,& VI. anno Pontificatus Domini Calliſti Papæ. Hoc anno præfatus Roffridus Beneuentanus Antiſtes,conſilio accepto , corpus Sanctiſsimi Patris noſtri Barbati Beneuentani Præſulis ex Altaris tumba,qua per multa annorum curricula quieuerat,abſtraxit : Altare verò illud non honeſtè, prout decebat , habebatur; præcipuè quia ſtructura noui Epiſcopij ad locum ipſius Altaris producebatur : idcirco inde amoueri iuxta fabricæ ſententiam oportebat . Archiepiſcopus itaque prænominatus Epiſcopos duos ſuos ſuffraganeos vocari præcepit, quatenus eorum conſilio,& auxilio talis,tantusque copioſus theſaurus inueniretur. Continuò quibuſdam Ciuibus aduocatis,& Clero,medio noctis ſilentio,Archipręſul Roffridus Eccleſiam ingrediens ad Altare ſuperius nominatim adiuit,& coram omnibus, Epiſcoporum ſolatio,illud confregit;& Altare fracto Sanctorum reliquiæ,quorum nomina neſciuntur, inuentæ ſunt; quibus eductis in altum fodi pręcipitur , vt diu deſideratum pignus præfati corporis videretur . Nec mora , lapis quidam pretioſus inuenitur, ex omni parte acriter,miroque laboris opere concluſus, quẽ vectes ferrei ſuſtentabant : & eo inuento , lętitia eos inuaſit immenſa ,qui ad tollendum lapidem viribus omnibus conabantur : ſed quia fortiter ob

duri-

duritiem operis tenebatur lapis ille, aſſenſu omniū fruſtatim confringitur. Quo ſubleuato, diuina gratia fauente, Beatiſſimi Barbati corpus inuentum eſt. Præfatus itaque Archiepiſcopus, primus omnium locum ingreditur, & oſſa, cineremque aduoluens, gaudio magno, laudibuſque ſonantibus, ad medium propalauit. O quale gaudium, Lector, aſpiceres, & alacritatem, cum longè margaritas optatas temporibus noſtris inuenimus. Oſſa autem collecta ad Altare S. Sebaſtiani Clericis cantantibus Hymnos, producuntur. Mane autem facto, tota Ciuitas cateruatim prorupit, & Deum omnium conditorem laudabant, qui eis tale, tantumque B. corpus Barbati largiri dignatus eſt. De oſſibus namque ipſius vidimus quędam, & oſculati ſumus. Quibus ita peractis, præcepit Archiepiſcopus, vt primùm Presbyteri Portæ Summæ, & clerici ſimul cū laicis ad Epiſcopium deſcenderent, & coram ſacratiſſimo Barbati corpore vigilias celebrarent. Confeſtim ex iuſſu Archiprę ſulis Sacerdotes conueniunt, & cereis, lampadibuſque accenſis, ſimulque magno laicorum comitatu vtriuſque ſexus, & ætatis, iubilando deſcēdimus; ſicque vnaquæque Ciuitatis Porta diebus ſingulis vſque ad octauum diem peregit. Die itaque octauo adueniente pridie Kalend. Iunij ſub Altari lapideo corpus B. Barbati præfatus Archiepiſcopus duobus ſecum Epiſcopis adhibitis, locauit; & eo taliter locato, Altare in honore B. Barbati dedicauit; ad cuius dedicationis ſolemnitatem turba multa Ciuitatis conuenit, quatenus delictis eorum Deus Omnipotens indulgeret. Archiepiſcopus itaque iam fatus loco eminentiori aſcendens, vt videri, &

audiri

audiri ab omnibus poſſet,peccatorum partem, diuina fauente clementia,condonauit. Donauit item aliis omnibis,qui vſque ad octauum diem feſtiuitatis Sanctorum Apoſtolorum Petri,& Pauli ad dedicationem illam deuotè concurrunt. De miraculis autem, quæ ob prædicti Patris noſtri Barbati merita honoremque Ieſus Chriſtus humani generis amator, nobis omnibus aſpicientibus oſtendere dignatus eſt,licet ſermone inculto,Paternitati veſtræ explicabo. Cum enim ſicut ſupra ſcriptum eſt, B.corpus venerabile in conſpectu omnium ad Altare S. Sebaſtiani per dies octo teneretur,vir quidam, Ioannes Sutor vocabulo,Epiſcopium ingreditur,& ante Sanctiſſimi Barbati corpus terratenus lacrymis rigantibus proſternitur,qui continuò à Clero, populoque aſtante,qua de cauſa defleret,interrogatur,& ille cuncta,quæ reciderant,à veſtigio patefecit. Dũ ego noctis ſilentio in ſtratu quieſcerem, meo corpori ſomno debito ſoporatus, en adeſt ante oculos vir quidam canitie venerandus,veſtimentis indutus dealbatis, qui verò paulatim accedens ſtratui meo appropinquauit:Et quare,inquit, cum cæteris ad vigilias canendas coram oſſibus præterito die non aduenisti meis? Et ego, Pater, quoniam dolore graui,vti conſtat, brachium meum cum dextera tenebatur; ſex etenim menſium ſpatio miſer ego tali lãguore perturbor,addidique: Dicito mihi,quo nomine Pater vocaris? & ille,Barbatus,ait,Beneuentanæ quondam Ciuitatis Epiſcopus. Subiunxit item:Brachium,& manum ipſam cito mihi oſtendas. Tãdem ego,quia dolore torquebar, non citiſſimè manum extendi; extenſam tamen tetigit eam, & ita curſu

rapi-

rapido dolor ille dilabitur, ac ſi nunquam manum cum brachio dolor ipſe tenuiſſet. Protinus mane facto ſurrexi, & ſanitatem citò exortam mirabar. Adueni itaque gratias, & laudes Creatori omnium Deo, & Barbato Sanctiſſimo Præſuli, cuius meritis euaſi, redditurus. His ita actis, atque narratis, tintinnabula omnia Epiſcopij pulſari iubentur, vt Ciuitatis populus ad audiendum, videndumque tale, tantumque miraculum conuenirent. Prorupit continuò tota fere Ciuitas, & Medicorum omnium Medicum glorioſiorem benedicendo laudauimus: manum illius cum brachio curatam ſcriptor ego palpaui: vicini namque illius teſtabantur, quod tempore longo eum infirmari cognouiſſent. Quo viſo ad propria, lætitia referti, reuerſi ſumus. Aliud quoque miraculum, quod Redemptor generis humani Chriſtus Ieſus diebus ipſis operatus eſt, ad præfati Patris noſtri Barbati gloriam enarrabo. Ruſticus quidam de Caſtello Montisfuſci habitator, tantique Viri famã Sanctitatis audiens, Beneuentum venit, qui per longa annorum curricula neruis cruris, pedisque areſactis claudicauerat; tenebatur quidem iugiter dolore terribili, & quaſi pede ad clunes ligato miſer ille omnibus horis cruciabatur. Continuò ante Baſilicã Sancti Barbati proſternitur, Redemptorem omnium Deum efflagitans, quatenus ei priſtinam reſtitueret ſanitatem: & eo taliter orante, ſoporis grauitate arripitur, & ceu ſemiuiuus noctis vnius ſpatio ibi moratus eſt. Noctis igitur ipſius ſilentio, en adeſt vir quidam ætate ſenili productus, canitie venerãda locupletatus, qui ſicut ex eius lingua audiuimus, eũ taliter expergefactus eſt: Surge, ait, feſtinus, & pro-

pera

pera Altare nomini meo conſecratum exquirens, ibique fauente Saluatoris clementia, ſanitatis gaudia longè, latèque optatæ conſequeris. Et ille: Quis es, inquit, qui mihi tanti theſauri pondus promittis? Barbatus, ait, Beneuentanæ Ciuitatis Epiſcopus. Confeſtim claudus ille audaciam ſumens loquendi, Non poſſum, ait, infelix ego ſic pergere; videsne qualiter pede ſiccato cruciatus hìc ego permaneo? tuæ namque ſanctitatis famam perſentiens curſu rapido aſello ſuperſedens adueni, vt tuis interceſſionibus ſalutis optatæ lætitiam adipiſcar. Nec mora; Pater ille Barbatus manum extendens, pedem aridum, & tibiam tangit, inquiens; Feſtina celeriter, & ſanitate accepta ante Altare te proſternito. His auditis ſurrexit ſanus qui fuerat claudus, & alta voce Deũ laudat, per quẽ ſibi dona ſalutis talia donãtur, per quẽ ſibi gaudia dãtur. Et mane facto Eccleſiam ingreditur Deo, & Patri Barbato gratiarum actiones redditurus. Narrat itaque, qui claudus fuerat, è veſtigio cuncta, quæ ſibi acciderant, populo aduenienti, & qualiter longo ex tempore claudicauerat neruis contractis. Fatebatur etiam prẹfatum Epiſcopum Barbatum ſibi apparuiſſe, & eius interuentu ſanitatem accepiſſe deſideratam. Fragor interea tanti miraculi Ciuitatis partes, partiumque angulos inuadit, & cateruatim ad videndum hominem Ciues properauerunt. Quo viſo factorem omnium laudantes ad propria remeauimus. Diebus autem non multis elapſis, mulier quædam manus aridas, neruoſque obductos ferens ad beneficia Præſulis Barbati accucurrit, quæ corã Altaris præſentia accubuit, & lacrymis manantibus Saluatoris miſe-

miſericordiã inuocabat. Lacrymas autem eius Omnipotens Dominus ex alto aſpiciens, & confeſſoris ſui Barbati gloriam oſtendere volens, qualis, quantique apud eum triumphi conſiſtit, coram omnibus, qui conuenerant, manus ſic arefactas cæpit mulier illa ad cælum erigere; deinde voce clara prorupit ſanitatis auxilium in manibus, & neruis circumflexis ſenſiſſe, digitos reuera curuatos aperuit, & compages digitorum omnium gratia diuina fauente ſolutę ſunt. Ad hæc populus ferè totus feſtinat, & cęlorum Regem, Patremque noſtrum Barbatum benedicendo magnificauimus.

Hoc anno tanta fuit fertilitas vini, quod nobis, & multis alijs videntibus, centum ſaumæ pro triginta denarijs vendebantur. Eodem anno ſupramemoratus Papa Calliſtus, duodecimo die ſtante menſis Decembris, migrauit ad Dominum, poſt cuius obitum Cardinales omnes Oſtienſem Epiſcopum nomine Lambertum in Pontificem Honorium elegerunt; qui verò Calliſtus annis quinque, & menſibus nouem Pontificatus Cathedram gubernauit. Continuò Honorius ipſe Pontifex ordinatus, Petrum Presbyterum Cardinalem Rectorem apud Beneuentum delegauit.

Anno 1125. Dominicæ Incarnationis, & primo anno Domini Honorij menſe Martio tertiæ Indictionis: hoc anno vndecima nocte menſis Octobris adueniente, nouum, terribileque Beneuenti aduenit prodigium: & vt audiuimus etiam per Ciuitates alias, & Oppida Ciuitati Beneuentanæ contigua. Nocte ſiquidem illa, nobis omnibus ſopori debito incumbentibus, terremotus ſubitò factus eſt inaudi-

tus, ita quòd vniuerſi nos exterriti mortem expectabamus. Continuò Ciuitatis populus expergefactus lacrymis, ſingultibusque exæſtuans, ad Epiſcopium feſtinauit, alij quidem Ciuium ad Monaſteriũ Sanctæ Sophię, Deum precaturi Saluatorem omniũ, feſtinauimus. Terremotus verò ſic terribiliter accidit, quòd Turres, Palatia, & vniuerſa Ciuitatis ædificia concuſſa tremebant; terra quoque, & ſaxa à tãti tremoris formidine in duas partes ſciſſa ſunt: muri quoque Ciuitatis ruentes domos quorumdam terratenus proſtrauerũt. Regem verò teſtamur æternum, terram ſub pedibus cerneres labefactari. Quid dicam? terremotu tanto ſtupefacti, & præ timore inſolito areſcentes ad ima deſcendere cogitabamus: ſicque vſque ad Solis ortum, locis Sanctorum gemitibus, lacrymisque adhærentes, fletibus multis precabamur Dominum corporum, & animarum ſalubrem medicum, vt pietatis viſcera nobis indignis largiretur. Tertiò, vt ferebãt, & quartò terremotum illum accidiſſe nocte illa affirmabant. Die verò inſecuta circa meridiẽ, en adeſt iterato terremotus concutiens, quod, ſi Lector adeſſes, oculata fide vniuerſa Ciuitatis ædificia tremere, & palpitare videres. Præfatus igitur Pontifex Honorius, qui tunc apud Sacrum Palatium Beneuentanum morabatur, tanti terremotus concuſſionem nocte illa perſentiens, Cameram egreditur, & S. Ioannis Baſilicam properauit. Continuò terratenus proſternitur, & coram Altari Saluatoris Dei miſericordiam lacrymis irrigantibus inuocauit. Mira res, & omnibus inaudita viuentibus, quæ nuſquam temporibus iſtis, & à quibus recordari potuerit, ſic euidenter accidiſſet. Nocte ſiquidem

quidem ſemel terremotus concuſſionem aduenisſe complures memoriæ ducimus,& firmamus. Nunc verò die, noctuque ſępiſſimè ad quindecim vſque dies terremotus tempeſtas perdurauit: ex cuius terremotus formidine Ciues ſtupefacti ad Epiſcopiū, & ad Eccleſiam S.Leonis Papæ cum Litanijs,& magno lacrymarum ſingultu viri, & mulieres, paruuli quoque clamantes ad Dominum feſtinarunt. Quin etiam præfatus Pontifex Honorius Cardinalibus vocatis nudis pedibus magnas ſuper hoc ad Deum lacrymas preces effudit.

Anno 1126. Dominicæ Incarnationis menſe Martio IV. Indictionis, hoc anno Imperator Henricus obijt.

Anno 1127. Dominicæ Incarnationis,Hoc anno Dux prænominatus Guillelmus, ſeptimo Kalendas Auguſti mortuus eſt. Continuò vxor eius crines ſuos,quos pulchros,& ſuaues nutrierat, coram omnibus,qui aderant totondit,& lacrymis manātibus, vocibuſque ad aſtra leuatis ſuper Ducis defuncti pectus proiecit. Nec mora, totius Ciuitatis Salernitanæ partes obitus Ducis fama perculſit; & ſic cateruatim curſu præcipiti populus omnis ad Palatium properauit, cupiens Ducis illius defuncti cadauer aſpicere,& eo viſo humilitatis eius, & pietatis reminiſcentes,crinibus,geniſque euulſis,Patrem eorum, & Dominum mirabiliter inuocabant. Confeſtim Archiepiſcopus Ciuitatis,Clero accito ad deferendum corpus adiuit,& eo in feretro glorioſè impoſito,quatuor eius,quos dilexerat, equos, ante feretrū vſque ad Epiſcopium Sancti Matthęi duxerunt, ſimiliter quatuor aurea vexilla coram eo impoſuerunt.

runt. Lector itaque ſi adeſſes, vtriuſque ſexus populum deflentē aſpiceres, & miratus affirmares Ducē aliquem, vel Imperatorem tali ſub mœſtitia nunquā ſepultum fuiſſe. Exequijs igitur ex more celebratis, in tumba pretiosè parata Ducem illum ſepelierunt. Cumque Ducis illius mortem fama per totius Apuliæ partes ventilaret, Comes prænominatus Iordanus, quia à Duce illo exhęredatus fuerat, auxilio militum arrepto, Montemfuſcum aſcendit, die videlicet ſepulturæ præfati Ducis, & quia ibi complures amicos habuerat, Comes ille Montemfuſcum obtinuit. Deinde totus ſui Comitatus comprehendit Ciuitates, & Oppida, & ſic in integrum lucratur, quod perdiderat. Diebus præterea quindecim euolutis, Robertus filius Richardi Comitem præfatum precatur, vt in eius ſubueniret auxilio, quatenus Ciuitatem Florentinum capere potuiſſet. Comes itaque Iordanus, vt erat ardentis animi, abſque mora militibus ſumptis, feſtinauit. Continuò tubis ſonantibus, Ciuitas illa ex omni parte aggreditur, & Comes ille ad portam quādam inſiliens ingredi ſatagebat; Cuſtodes autem turris tantam aſpicientes audaciā cæperunt lapidibus, gladiisque obſiſtere. Tandem diuino iudicio ſuperueniente, Comes ille ſub lapidum denſitate oppreſſus vitam, & totius ſui Comitatus amplitudinem, quam acquiſierat morte infelici amiſit. Cumque Rogerius Comes Siculorum, mortem Ducis Guillelmi agnouit, nauigijs ſeptem paratis (in armis ſiquidem, & omnibus neceſſariis, Salernum aduenit) & diebus ibi decem commoratus eſt, nolens reuera de naui deſcēdere, ſed nocte, dieq; in nauigio perſiſtens, ciues vocari fecit Salernitanos,

nos,& Archiepiſcopum eorum Romualdum, & eis iuxta littus omnibus conuenientibus taliter Comes ille Rogerius exorſus eſt. Domini,& fratres,ſicut veſtra nouit ſagacitas,Robertus Guiſcardus Dux olim bonæ memoriæ Patruus meus,Ciuitatem hanc, quā modò veſtra tenet prudentia, in vigore animi, & prudentia multa expugnans acquiſiuit; deinde poſt eius diſceſſum Rogerius Dux eius filius, conſobrinus noſter, pacificè tenuit cum veſtra proſperitate, inde Dux Guillelmus hæres eius,& filius vſque in præſentiarum viriliter dominatus eſt. Nunc verò iudicio Dei adueniente Dux ipſe Guillelmus ſine filio mortuus eſt. Ego itaque,qui ex eius progenie productus ſum,ſi veſtræ placuerit Nobilitati, veſtram imploro Ciuilitatem,quatenus conſilium habeatis, & me præter quemlibet alium diligentes, Dominiū noſtrum,& amoris vinculum conſequamini. Nam, Domino auxiliante,& vita Comite,ad melioris ſtatus vigorem peruenietis, & diuitias, quas ſub tempore priſtino habuiſtis. Quid multa? Ciues illi,conſilio communicato, Ciuitatem Salerni eius ſub fidelitate commiſerunt. Sacramentis ciuium omniū diligenter firmatis pollicentes ſuam nuſquam deſerere dilectionem. Iurauit ſtatim Comes ille Rogerius,quòd ſine iudicio,& ſine culpa eos non capiat, neque capi permittat, neque extra dies duos in expeditione illos perducat, & Caſtellum Turris maioris de illorum poteſtate non auferat, & ſi quis abſtulerit eius auxilio ſub eorum poteſtate reſtituat. Et his actis Ciuitatem ingreditur,& ibi honeſtè cōmoratur. Audiens autem Beneuentanus populus Comitem illum Salernitanam habuiſſe Ciuitatem,

quoſ-

quoſdam Ciuitatis ſapientes ei miſerunt, dilectionis vinculum,& obſequia pollicendo. At Comes ille gratis,& retributionis munera remiſit Beneuentanis,vita comite,redditurum.His,& alijs ita decurſis, vniuerſum Ducatum Amalphitanorum circumquaque Comes ille ſuæ ſubiugauit poteſtati;& inde procedens Troianam Ciuitatem, & Melphitanam, & totius ferè Apuliç partes obtinuit. Landulphum quoque de Montemarano,& Landulphum de Sancto Barbato,& Raonem de Fraineta, & Vgonem infantem,cum omnibus eorum pertinentijs ad ſuam redegit ditionem. Quibus peractis victor,& exultãs Siciliam repedauit.Continuò conſilio habito,ad Ducatus arripiendum honorem animum impulit elatum,& præcepit omnibus in terra ſua manentibus, vt Ducem Rogerium eum vocitarent, quod & factũ eſt. Miſit præterea Domino Papæ Honorio munera multa auri,& argenti,pollicitando inſuper etiam Ciuitatem Troianam, & Montemfuſcum, vt Ducatus ei vexillum,& nomen largiretur; quod nunquam tempore illo prædictus Papa Honorius ei concedere dignatus eſt. Vnde diſcordia multa, & ſanguinis effuſio orta eſt. Qualiter autem ſibi prædictus Pontifex Honorius,& quando Ducatum conceſſit, in ſubſequentibus, vita comite, deſcribam. Audiens autem prædictus Rogerius Siculorum Comes, præfatum Pontificem Honorium petitionibus ſuis circumflecti non poſſe; præfato Raoni de Fraineta, & Vgoni Infanti, omnibuſque circa Beneuentanam Ciuitatem fautoribus ſuis præcepit, quatenus quot poſſent captiuos,perducerent Beneuentanorum, & afflictionibus multis Ciuitatem infeſtarent. Qui

verè

verè magis quàm fuerat eis iniunctum, executi ſunt; præcipuè Rao de Fraineta, qui valdè Ciuitatem ex antiquo oderat. Guillelmus igitur, qui tunc Beneuentanorum præerat Rector, ferociam, & infeſtationem præfati perſentiens Raonis de Fraineta, conſilio habito, die quidem feſtiuitatis S. Martini totius Ciuitatis partes ſubmouit, vt armis acceptis ſuper Raonem illum feſtinaret, qui libentiſſimè perrexerunt, vt vltionem acciperent de acceptis. At prædictus Rao quinquaginta fere milites, & pedites multos ſecum occultauerat. Vnde ex improuiſo inſiliens multos Beneuẽtanorum in fugam conuerſos comprehendit, & eos turpiter in flumine Sabbati, & extra inuenit. Sicq; ad Caſtrum Ceppaluni ſecum perduxit captiuos; & eis taliter alligatis bona illorũ argenti, & auri pro redemptione accepit. His taliter omnibus ſuperius narratis euolutis, prædictus Pontifex Honorius nihil vtilitatis, & virtutis erga Ciuitatem Beneuentanam agere deprehendens, conſilio ſalutis accepto III. Kalend. Ianuarias Capuanam Ciuitatem adiuit. Continuò prædictus Robertus Princeps officioſiſſimè illum excipiens ad Palatium Epiſcopij Capuani gaudio magno eum caſtrametari præcepit. Nec mora: Præfatus Pontifex Honorius Archiepiſcopos, & Abbates accerſiri præcepit, quatenus ad Principis vnctionem conuenirent, qui euntes die ſtatuto exultatione ingenti ad Capuanam Eccleſiam conuenere. Archiepiſcopus itaque Capuanus iuxta Prædeceſſorum ſuorum priuilegium, præſente tanto, ac tali Pontifice Honorio cum turba virorum Religioſorũ, quæ cõuenerat, & Epiſcoporum conuentu, prædictum Robertum in principatus

patus honorem inunxit,& confirmauit. O quantus exultationis,& gaudij affuit affectus, cœlorum Regem teſtamur viuentem, neminem Principum vetuſtorum tali iubilatione,& iucunditate nobilitatū fuiſſe. Audiuimus profectò ſicut ex eorum, qui interfuere, comperimus teſtimonio, quinque millia virorum ad tanti Principis vnctionem conueniſſe. Pontifex autem Honorius tantam Epiſcoporum, & proborum virorum multitudinem aſpiciens, Principe illo ſacrato, eminentiori aſcendēs loco, taliter exorſus eſt: Domini,& chariſſimi fratres, ſicut veſtra cognouit charitas, diu eſt, quo Romanam Sedem relinquens, apud Ciuitatem Beneuentanam, quæ ſpecialis Romanæ attinet Sedi, pacificus venerim, & omnibus abiectis tempeſtatibus, circa conuicaneos noſtros hoſpitatus ſum. Biduo autem poſt noſtri aduentus præſentiam Rogerius Comes, B. Petri aduerſarius, circa Ciuitatem Beneuentanam milites fere quadringentos ob Ciuitatis ruinam, & noſtri dedecus inauditum induxit, qui verè horis omnibus Ciuium bona depredati ſunt, & eorum poſſeſſiones aſſiduè inciſioni poſuerunt. Nos autem vniuerſas illorum ſuſtinentes afflictiones, vt ab illorum deſiſterent pertinacia, excogitauimus: inſuper etiam prædictus Comes Rogerius cum Vgone Infante, & Raone de Ceppaluni pro Ciuitatis detrimento grauiſſimè confęderatus eſt, exiſtimans nos timori eius ſuccumbere, & nefandis eius petitionibus operam dare. Vgo itaque & Rao coniuratione tali alligata, quotidie confinia Ciuitatis igne, ferroque conſumere cæperunt. Nos autem omnia, quæ ingerebantur, aſpicientes, ſolam Dei Omnipotentis miſericordiam

diam præſtolantes, cœleſtis Regis auxilium, & Beati Petri inuocabamus. Deinde ne Ciuitas prorſus turbaretur Beneuentana, talibus commota afflictionibus, militum amicorum depopoſci iuuamen; ſicque prout potuimus, obſiſtere cępimus eorum pertinaciæ. Cumque pro quibuſdam imminentibus negotijs Ciuitatem Troianam adiſſemus, præfatus Rao de Ceppaluni Beneuentanos Ciues, qui ob vindicandas, quas paſſi fuerant, contumelias, die feſtiuitatis B. Martini circa eiuſdem Raonis confinia exierant; ira diuina, & furore cęlitus adueniente, ducentos fere captiuos tenuit, & in ima carceris, denudatis corporibus, alligauit. Deinde quoſdam captiuorũ Ciuium Vgoni Infanti viro nefandæ memoriæ, & tyranno horribili, vt cruciatibus, & ſupplicijs afficerentur donauit. Qui Vgo dentibus eorum radicitus euulſis, & membratim dilaceratis, pretio eorum accepto, diſtraxit. Eos verò, quos Rao ipſe detinuit, periculo famis, & frigoris iugiter affligere non deſiſtit. Quid multa? vniuerſa, quæ excogitari poſſunt, conuicia Beneuentanis captioni poſitis inferuntur. Præterea die, noctuque minantur, vt Comitem illũ Rogerium anathemati deditum ſuper Ciuitatem inducant Beneuentanam, & de B. Petri virtute eductam, ſuæ obtineant ditioni, & poteſtati. Inſuper vobis omnibus, qui Ciuitatum dominia, & Caſtrorum vigores tenetis, terroribus multis, varijſque tempeſtatibus minitatur, quatenus vnicuique veſtrum munitiones, & in quibus confiditis arces auferat, & ſecundùm eius velle vitã veſtram diſponat, & prout vult, & quomodo vult, de Ciuibus peregrinos faciat, & de viris locupletatis pauperes ſtatuat, & ege-

 nos.

nos. Nos itaque mentis ſuæ iniquitatem & excogitationes quibuſdam ſignorum coniecturis, per eos, qui hactenus perpeſſi ſunt, cognoſcentes, longè, latèque vitauimus, & pollicitationes ſuas tanquàm virus mortiferum fugientes, nullo modo paruimus, neque, vt ita dicã, auribus percipere dignati ſumus. Auri quippe & diuitiarum ò quantas pollicitus eſt cumulationes, dumtaxat, ſi ei Ducatus honorem largiri vellemus, diuitiarum ſanè illarum multimodas euitans promiſſiones, tum pro Romanæ Sedis honeſtate, quam conſeruare certaui, tum pro veſtri exilij, quod horis omnibus terrore expaui, Deum omnium factorem ſeculorum, qui renes ſcrutatur, & corda, deieci, & dedignatus ſum. Pro veſtra credatis confuſione, & expulſione diuitias tantas promiſerat; excogitans ad eius libitum me vſquequaque deuoluere, & conſenſum veſtræ largiri exulationi. Ego verò dilectionis veſtræ vinculum amplexatus, mori prius vobiſcum elegerim, quàm eius pollicitationibus nefandis adhærere. Vitam igitur, mortiſq; aſperitatem Kariſſimi Confratres, & filij in veſtra tenetis electione, & voluntate, dummodò pugnare velitis, & vigorem honeſtatis tueri adinuicem exæſtuatis: prudentiam veſtram certiſſimam expertus ſum, nihilque reſtat, niſi vt omni deſidia abiecta, & cordis torpore depoſito, Romanæ Sedis dignitatem, quæ pro vobis omnibus aſſiduè interuenit, defendatis, & vobis ipſis, quem tenetis vigorem, & filijs veſtris conſeruare conemini. Subuenite itaque Viri fortiſsimi, & bellatores perſpicui, & dum tempus proſperitatis ſuccedit, viribus cunctis iuſtitiæ, quam amplectimur, ſeueritatẽ ad ardua ſubleuemus. Deus

enim,

enim,qui iuſtitiæ via eſt,& lux veritatis, & B. Petri Apoſtoli interuentio nos quotidie liberabit,& auxilium à ſancto eius ſolio pietate aſſueta largietur. Hæc,& multa his ſimilia Pontifice Honorio lacrymis irrigantibus prædicante, vox militum, populiq; omnis,qui conuenerat,efficitur, & vna concordia clamauere ſe,ſuaque omnia pro B.Petri fidelitate,& ſua tradituros. Nouiſsimè Robertus nouiter Princeps ſtatutus coram omnibus taliter pollicetur. En Pater venerabilis,& perſonam, quam aſpicis, & totius Principatus mei,quem tradidiſti, virtutem tuæ committo ditioni, & ad tuum imperium omnia ſubiacebunt.Idipſum Rainulphus Comes, & multi alij Proceres,& Epiſcopi,qui conuenerant,pollicentur.O quales,Lector,promiſsiones,ſi adeſſes,aſpiceres,& quæ ex eorum promiſsis oriebantur lacrymationes, quas ſi vniuerſas enarrare voluiſſem, faſtidium auditoribus oriretur. Audiens autem Apoſtolicus Honorius multitudinem illam ad eius exorationes conſentaneam dediſſe concordiam,Saluatori omnium Deo,& Beatis Apoſtolis Petro, & Paulo gratias egit,qui in ſe ſperantibus ſubuenit, & quotidianum præbet auxilium.Continuò ex auctoritate Diuina, & Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum Apoſtolorum meritis talem eis impendit retributionem; eorum videlicet, qui delictorum ſuorum pœnitentiam ſumpſerint; ſi in expeditione illa morientur,peccata vniuerſa remiſit;illorum autem,qui ibi mortui non fuerint,& confeſsi ſunt, medietatem donauit. Audiens itaque præfatus Princeps, & Comes Rainulphus tanti beneficij gratiam ab Honorio Pontifice prolatam,alacritate ingenti locupleta-

ti,cum vniuerſis,qui conuenerant ad eorum propria ſeceſſerunt.Nec mora : totius ſui Principatus orbẽ, & Comitatus prçconibus tonantibus feriunt, vt vnuſquiſque ad Pontificis paretur ſolatium. Populus autem vniuerſus eorum imperio conſenſit. Acceſſerunt interea prædictus Princeps,& Comes Rainulphus ad Pontificis præſentiam, & ei ſalutis conſilium inuentum intimauere, prius videlicet Vgonẽ Infantem à Comite illo conueniri oporteret, quoniam quidem datis inter ſe,& acceptis ſecuritatibus alligati videbantur. Apoſtolicus autem dictis illorũ & aſſenſum prçbuit, & eorum fidem commendauit. Confeſtim quoſdam ſuorum Procerum Comes ille accipiens ad Vgonem conueniendum,vt iuſtitiam ei ſequatur,delegauit, addens in mandatis, vt obſides,& fideiuſſores acciperet, quatenus ſecuritate omni adhibita,Curiam Comitis ad iuſtitiam faciendam veniret.Quid multa? neque obſides voluit,nec Curiam Comitis adiuit.Comes igitur protinus omnia Pontifici Honorio patefecit, deinde prçfatus Princeps,& Comes,ſicut polliciti ſunt,militum copioſam manum, & peditum innumeram multitudinem arripiens ſuper Caſtellum ipſius Vgonis Infantis,nomine Lapilloſa commeauit. Audiens Guillelmus tunc Rector Beneuentanus caſtellum illud ſic obſeſſum fuiſſe,Ciuitatis totius partes voce prçconis intonuit,quatenus armis eductis ad expeditionẽ illam properarent. Populus itaque paratus ad neceſſaria expeditionis citiſsimè feſtinauit. Triduo autem poſt præfatus Rector ſumptis ſecum ferè duobus millibus hominum ſuper Caſtellum illud tetendit. Cumque ſic acriter caſtrum illud obſeſſum fuiſ-

ſet, ſylua, quæ ob ipſius Caſtri tuitionem longo ex tempore ſurrexerat, celeriter inciſa, & in ignem eſt conuerſa. Deinde Beneuentanus populus vnanimiter aggregatus caſtri illius aggreditur munitionem, & eo aggreſſo, viriliter expugnatum eſt, capi quidem, & comburi potuiſſet, dummodo Comitis Rainulphi auxilium ſubueniret; ſed quia Comes ille, prout poterat, auxiliari noluit, Beneuentanus populus ad ſua caſtra fatigatus reuertitur. Altera autem die adueniente Beneuētanus aſpiciens populus Comitis auxilium, & Principis non ita viriliter adeſſe, prout polliciti ſunt Apoſtolico, pauore, tædioque correpti ſuper talibus dilationibus mirabantur. Mane autem facto prędictus Princeps tentorium ſuum, & apparatū eius amoueri præcepit. Deinde Comes Rainulphus pro tempore niuali, & periculoſo inſtāti, manere excuſabat in tanta expeditione, ſicque vnà cum Principe diſceſſit. Rector igitur illorum deprehendens excuſationes, vt populus omnis ad Ciuitatem reuerteretur, præcepit. Nec mora, iuſſa ſumentes, curſu rapido repedauerunt; obſidio autē illa IV. Kalend. Februarij facta eſt. Præfatus itaque Pontifex, qui apud Montemſarculum morabatur, caſtrum illud ſic dimiſſum fuiſſe deprehendens, & pollicitationes Principis, & Comitis non circa eum proſperè commorari, dolore inaudito turbatus vltra quàm credi poteſt condoluit infremendo. Continuò iter arripiens Romanos fines adiuit. Princeps itaque, & Comes doloſas ſuas machinationes circa Pontificem excuſabant Honorium. Apoſtolicus autem vniuerſa, quæ facta fuerant, & audita, cordis ſecreto conſeruans, toruo, vt ita dicam lumine eos

aſpe-

aſpectans,ſicut mente cōceperat,feſtinauit. Quibus ita peractis Gualterio Tarentino præcepit Archiepiſcopo,vt Beneuentum veniens Ciuitatis negotia ſtudioſè curaret, & eius conſilio Ciuitatem tueretur.Inſuper etiam Rectori præfato mandauit, vt ſolidos de regalibus acceptos Archiepiſcopo illi committeret,de quibus milites Ciuitatis armarentur, & auxilium ſecundùm vires pręberetur.Rector itaque ſolidos illos militibus largiri diſtulit, dum vſque literis proprijs mandatum accepiſſet, & imperio accepto equitibus ſolidos illos largitus eſt.

Anno 1128. Dominicæ Incarnationis,& IV.anno Pontificatus Domini Honorij Papæ menſe Martio VI.Indictionis. Hoc anno Papa Honorius venit Beneuentum cum ducentis militibus Romanorum, & inuenit Robertum Principem Capuanum, & Comitem Rainulphum cum exercitu magno, & Ciuiū Beneuentanorum multitudine ſuper Caſtellum turris Palatij, & illud valde expugnantes, & obſidentes,quod Caſtellum erat Vgonis Infantis. Vgo enim ipſe contra prædictum Principem, & Comitem Rainulphum inſtabat,& caſtro illo ſic obſeſſo, & mirabiliter expugnato, Dominus, qui illud obſeruabat, quia illud defendere non valebat,in poteſtate Principis,& Comitis tradidit. Quibus ita peractis, prædictus Apoſtolicus Honorius audiens Comitem Rogeriam Siculorum contra eius voluntatem quotidie inſiſtere,& Apuliæ partes detinere,Robertum Principem nomine, & Comitem ſubmouit, vt exercitu congregato ſuper Comitem illum Rogerium feſtinent: Quid multa? ſimul cum Principe, & Comite illo Apuliam deſcendit prædictus Apoſtolicus, &

Gri-

Digitized by Google

Grimoaldum Barenſem,& Tancredum vocari præcepit, vt omnes vnanimiter aduerſus Comitem Siculorum inſiſtant,quod & factum eſt.Comes itaque Rogerius ſentiens Apoſtolicum cum exercitu valido militum,& peditum, & Baronibus illis aduerſus ſe venientem in montana ſeceſſit,deuitans Apoſtolici virtutem,ne aliquo modo aliquid ei ſiniſtrum contingeret,& ſic per quadraginta dies Apoſtolicus ille ardenti Sole menſis Iulij fatigatus Comitem illum obſedit. Interea prædictus Princeps,quia delicati corporis erat,& laborem ſuſtinere non poterat, cæpit à fidelitate Apoſtolici declinare, excogitans qualiter caſtra eius dimitteret,& ad propria repedaret,& tentoria ſua amoueri fecit, & iter arripere conabatur. Apoſtolicus itaque Principis fraudem, & aliorum Baronum deprehendens,pactis interueniẽtibus,Ducatum prædicto Comiti Rogerio per Cancellarium Americum, & Cencium Fraiapanem ſedaturum promiſit, & vt Comes ille circa Beneuentum veniret,ibique Ducatus honorem ei firmaret. Et his actis, Beneuẽtum Apoſtolicus ille reuertitur, & Comes ille exercitu ſuo aggregato Beneuentum venit,& in Monte Sancti Felicis caſtrametatus eſt. Inde pactis inter ſe compoſitis, & promiſſionibus adimplendis,prædictus Apoſtolicus in octauo die Aſſumptionis Sãctæ Mariæ Ducatus honorem Comiti illi in conſpectu fere viginti millium hominum largitus eſt, ad Pontem ſcilicet Maiorem iuxta fluminis ripam poſt Solis occaſum; multis enim negotijs interuenientibus dies ille totus diſputando inter ſe conſumptus eſt. Et quia Comes ille Ciuitatẽ Beneuenti introire dubitabat, ideo prædictus Apoſtoli-

ſtolicus foris,vt dictum eſt, ad prædictum Pontem exiuit,& Ducatus ei tribuit honorem,& Ducatu accepto Dux ille ſacramento iurauit nõ eſſe in facto, vel conſenſu,vt B.Petrus, & Dominus Papa Honorius,eiuſque ſucceſſores Catholici Ciuitatem Beneuentanam perdant,& Principatum Capuanum non capiat,vel permittat ad capiendum.Et his omnibus actis Salernũ reuertitur,& Siciliam repedauit. Diebus autem non multis elapſis prædictus Pontifex Honorius cõſilio accepto Romam reuerſus eſt. Sed priuſquam Vrbem Romam ingrederetur, pars quædam Beneuentanorum ſecundo die ſtante menſis Septembris, Guillelmum tunc Beneuentanum Rectorem in ſacro Palatio Beneuentano gladijs eductis occidit.Videlicet miſer ille Rector furorem partis illius fugere tentans poſt Altare S.Ioannis de Capella Palatij fugit, & ibi ſe occultans infra pedes Ioannis Presbyteri,qui ibi Miſſam tunc celebrabat, ſe abſcondit,ſed euadere non potuit. Ibi verò cultris percuſſus eſt,& foris eductus de Palatio illo proijcitur,& pedibus eius funem ligauerunt, ſicque per Ciuitatis plateam vſque ad Carnariam Sancti Laurentij, heu miſer, lapidibus obrutus productus eſt. Et eo defuncto, populus Ciuitatis furore arreptus, domum Potonis Spitametæ,& Ioannis, & Guislitij Iudicum,& Tranſonis,& Laurentij, & Lodoici Medici deſtruxerunt.Ipſi verò,& Dauferius Iudex, populi cauentes ſuperbiam ad Montemfuſcum fugiunt. Continuò communitate intra ſe ordinata, populus fere totus iurauit, vt ex tunc, & ſeptem annis completis, & quadraginta diebus non eſſet habitator Ciuitatis prædictus Poto Spitameta

cum alijs ſupradictis, qui Ciuitatem exierunt.

Eodem anno Ioannes Abbas S. Sophiæ octauo die ſtante menſis Nouembris mortuus eſt, & Franco, qui tunc erat Manſionarius electus eſt. Audiens autem prædictus Pontifex mortem Rectoris illius ſic contigiſſe, dolore turbatus valde Ciuitati Beneuentanæ minatur vltionem pro tali facinore inſectari. Continuò conſilio accepto miſerunt ad prædictum Pōtificem Legatos, qui dicerent mortem Rectoris per ſtultos, & viros iniquos adueniſſe, rogantes, vt Rectorem idoneum mitteret, & pacem donarēt Beneuentanis. Pontifex autem conſilio accepto Dominum Girardum Cardinalem Rectorem nobis mandauit.

Anno 1129. Dominicæ Incarnationis. Hoc anno prædictus Papa Honorius Beneuentũ venit, & menſe Auguſto prædictum Franconem Abbatem Monaſterij Sanctæ Sophiæ conſecrauit, & precatur Beneuentanos, qui communitatem fecerant, vt prædictũ Potonem Spitametã cum iam dictis Ciuibus, quos de Ciuitate eiecerant, in Ciuitatem reuocarent Beneuentum, quod obtinere non potuit. Vnde Apoſtolicus valde iratus de Beneuento exiuit, & ad Vicum quendam, qui dicitur Leocabante, ſeceſſit, & rogauit prædictum Ducem Rogerium, qui ibi morabatur, vt in menſe Maio venturo cum exercitu veniret, & de Ciuibus Beneuentanis vltionem acciperet, quod Dux ille ſacramento iurauit taliter factum. Inde Apoſtolicus ille ad Caſtrum Ceppaluni adiuit, & Ciuitatem prædari fecit, & ſic valde iratus Romam repedauit. Et hoc anno corpora Sanctorũ Ianuarij, Feſti, & Deſiderij Roffridus tũc Archipręſul

foras produxit de Altari, in quo antiquo tempore iacuerant,& reuera non honeſtè,ſicut decebat loco illo manebant. Vnde in Baſilicam, quam Gualterius Tarentinus Archiepiſcopus, pro Sanctorum illorum dilectione conſtrui fecerat, magno cum honore, & lætitia, prædictorum Sanctorum oſſa collocata ſunt,nobis videntibus, & de illorum oſſibus oſculantibus.

Eodem anno Dominus Papa Honorius medio menſe Februario viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt ad Dominum: Et Dominus Innocentius electus eſt, poſt quem Innocentium die ipſo ad horam tertiam Petrus Portuenſis Epiſcopus Petrum filium Petri Leonis elegit pro Anacleto. Deinde Innocentij illius electionem damnantes Anacleti Pontificis electionem confirmabant: cumque Leo Frangenspanem,qui partem Innocentij ſequebatur,electionem Anacleti audiuiſſet, cępit Romanos Ciues fideles ſuos, & amicos exhortari, vt eius fauerent auxilio. Inde Leo germanus præfati Anacleti Aerario aperto,totum fere populum Romanum rogauit, vt iuxta vires fratris electionem tueretur,quod & factum eſt. Sicque ab vtraque parte grauiter ciuile bellum ſæuiſſimum incęptum eſt.

Anno Dominicæ Incarnationis 1130. menſe Martio VIII.Indictionis. Cùm prædictus Anacletus electus fuiſſet,Beneuentanis mandauit,qualiter ipſe electus fuiſſet,& vt Beneuentani ſibi facerent fidelitatem.Præfatus igitur Innocentius conſecratus Pontifex videns Populi Romani diuiſiones, & ciuilia bella quotidie oriri, conſilio habito, vltra montes perrexit ad Regem quidem Francorum, & ad alios

Romanæ Sedis fideles, qui honeſtè, & diligenti cura ab eis ſuſceptus eſt. Continuò apud Rhemenſem Ciuitatem Synodum celebrauit; ad cuius conuentus præſentiam Archiepiſcopi, & Epiſcopi fere centum (ſicut accepimus) & quinquaginta, conuenere. Ibi Anacletum illum, & eius fautores vinculis excommunicationis alligauit.

Eodem anno prædictus Roffridus Beneuentanus Archiepiſcopus mortuus eſt, & Landulphus filius Roffridi de Garderiſio electus eſt in Archiepiſcopum.

Eodem anno prædictus Anacletus venit Beneuentum; deinde Abellinum Ciuitatem iuit, & cum prædicto Duce Rogerio ſtabiliuit, vt eum Regem coronaret Siciliæ. Et his ſtatutis, Anacletus ille Beneuentum reuertitur, & Dux ipſe Salernum, deinde Siciliam remeauit. Anno igitur ipſo prædictus Anacletus Cardinalem ſuum, Comitem nomine, ad Ducem illum direxit, quem die Natiuitatis Domini in Ciuitate Palermitana in Regẽ coronauit. Princeps verò Robertus Capuanus coronam in capite eius poſuit, cui non dignam retributionem impendit. Et eodem anno ipſe Anacletus conſecrauit Romæ prędictum Landulphum Archiepiſcopum. Et his omnibus actis, idem Rex Rogerius, exercitu congregato, comprehendit Amalphiam; cumque prædictus Anacletus, vt ſupra cum Duce Rogerio apud Ciuitatem locutus eſſet Abellinum, Beneuentum reuertitur, & conſilio accepto vocari fecit prædictum Ioannem, & Dauferium, & Benedictum Iudices, & Lodoicum Medicum, & Potonem Spitametam, & accipiens ab eis ducentos ſolidos reduxit illos in Ciuitatem, &

omnes illorum poſſeſſiones conceſſit eis, deinde cum illis,& alijs ſuis fautoribus tractauit,quomodo commitatem frangeret,quæ infra Ciuitatem coniurauerat à tempore mortis prænominati Guillelmi Rectoris.Sæpiſſimè etenim relatum fuerat, quòd ob eius infeſtationem, & Ciuitatis detrimentum Communitas illa fuiſſet ordinata, maximè à tempore prædicti Papæ Honorij,quatenus idem Papa eis,qui Rectorem illum interfecerant, nocere non poſſet. Item ſibi narratum fuerat,quomodo idem Pontifex Honorius Beneuentum veniſſet poſt mortem prędicti Rectoris, & cum Ciuibus ſatis, ſatiſque fuiſſet locutus,vt Iudices illos,qui ab illius morte Rectoris exulauerant,in Ciuitatem permitterent introire, & ad domos eorum,quamuis deſtructas,remeare, quod obtinere non potuit. Vnde, vt prædiximus, idem Pontifex Honorius valde iratus de Beneuentana Ciuitate exiuit,& cum Duce Rogerio de Ciuitatis tractauit deſolatione.His,& aliis multis prædicto Anacleto de Communitate illa ſic ordinata relatis, continuò conſilio prædictorum Iudicum, & aliorum eius fautorum cõmunicato, Anacletus ipſe Robertum Capuanum Principem, qui tunc ſibi fauebat,vocari præcepit,vt virtute militum copioſa ſtipatus ad eum feſtinaret,qui nunciis acceptis,ſicut mandauerat,accelerauit.Confeſtim fractionem Cõmunitatis faciendam cum eo diſponens, precatur eum,vt ſuper hoc viriliter auxilietur. Quid multis? die conſtituto in octauis quidem Epiphaniæ, & pręfato Principe cum ſuis inſiſtente, vocatur Rolpoto de Sancto Euſtaſio,qui præcipuus ſuper illa videbatur communitate feruentior,& Beneuentus de Ioã-

ne de Rocca,& Roffridus de Anſelmo, & Dauferius Barbę maioris, alijque eiuſdem Rolpotonis ſequaces, qui acciti in Palatio Dacomarij, vbi tunc Anacletus ipſe conſilio celebrato morabatur, conueniunt,vt,quid Anacletus peteret, audirent. Ex aduerſo denique Creſcentius tūc Rector fere quadringentos ſuos vocauerat fautores armatos, vt eos vocatos ſine audientia caperet. Continuò Anacleti fautores ſic armati, & Principis vigorem habentes inſurgunt, armiſque eductis Rolpotonem illum, & cunctos, qui cum illo venerant,turpiter comprehendentes in Palatio illo Dacomarij vinctos tenuerunt, deinde per plateas eorum amicos inuentos comprehenderunt.Ioannem verò quendam, vt ita dicā, Iocularium,vltra quam credi poteſt, lapidibus, gladiiſque diuerſis trucidant, qui ſic trucidatus, & vulneribus multis afflictus de eorum manibus ſemiuiuus euaſit,qui plures poſtea aduixit annos. Cumque præfatus Rolpoto cum ſequacibus ſuis taliter captus fuiſſet,ſtatuit prædictus Anacletus, vt Perſicū, & Roffridum Iudices caperet, qui actibus illorum conſenſerant,& quorum conſilio longo ſic tempore Communitas illa regnauerat. Prædictus autem Perſicus, & Roffridus Iudices huiuſmodi conſilia per amicos ſentientes, Ciuitatem ſilentio exeuntes manus Anacleti, & inimicorum euaſerunt; ſicque per dimidium fere annum exulauerunt. Audiens itaque prædictus Anacletus ſic Perſicum, & Roffridum diffugientes mirabiliter contriſtatus eſt, & mirabatur,quomodo eius conſilium eſſet patefactum. Excogitauerat enim, vt ſi Iudices illi capti fuiſſent, in Siciliam illos captiuos, Beneuentum nunquam

reuer-

reuerſuros tranſmitterrt. Et his actis à compluribus prædicti Rolpotonis amicis Anacletus ille rogatur, vt Rolpotonem illum à vinculis ſoluat, qui orationibus eorum fauens à vinculis eum abſoluit, qui ſacramento firmauit iam amplius Communitatem illam, vel aliam nunquam tenendam. Alios verò eius ſequaces ſacramentis ligatos de Ciuitate proiecit, vt ſine ipſius Anacleti voluntate, vel ſui Rectoris non ingrediantur Ciuitatem. Quibus omnibus ita peractis, prædictus Anacletus die Kalendarum Martiarum Salernum iuit, deinde conſilio accepto Romam redeundi diſpoſuit. Cumque de captione prædicti Anacleti Rolpoto ille euaderet, cępit mirabiliter, mirabiliuſque multas, variaſque in pectore moliri machinationes, qualiter contra Anacletũ, & eius fautores, qui ſe turpiter comprehenderant, & quorum inſtitutione hortum ſuum vendiderat ſexaginta Romanatos, quos prædicto dederat Anacleto; aiebat quidẽ Rolpoto ille, morti ſe prius velle ſuccumbere, quàm captiuitatem ſuam, & amicorum ſuorum impunitam dimittere. Cępit itaque noua quotidie experiri conſilia, & contra ſuos aduerſarios toruo ſemper vultu, & animo excogitare.

Anno 1131. Dominicæ Incarnationis menſe Martio: Diebus non multis euolutis prædictus Beneuentus cum ſequacibus ſuis, octauo die intrante menſis Maij, armis acceptis, Beneuentum ingrediuntur, & domum ipſius Dauſerij Baſaforte aſcendunt, ibique audaci animo permanſerunt. Miſerunt itaq; amicis ſuis, vt ipſis in plateam propalatis vnanimiter ſubueniant, & de aduerſarijs ſuis accipiant vltionem, quorum conſilio de Ciuitate expulſi fuerant:

hec

nec mora, prædictus Beneuentus, & eius ſequaces cęperunt viriliter gladijs, lapidibuſque debellare. Audiens igitur prædictus Creſcentius Rector ſic eos audacter Ciuitatē fuiſſe ingreſſos, turbatus animo, & valde admirans campanam Palatij pulſari præcepit, quatenus omnes ſui fautores curſu rapido ad eos eijciendos feſtinent. Quid plura? armis eductis ad domum Dauferij Baſaforte deſcendunt, & viriliter defendere conantur, ne ſic Ciuitas ab eorum inuaſione turbetur. Beneuentus autem, & ſocij eius amicorum ſuorum auxilium nō adeſſe aſpiciens domum illam Dauferij aſcendunt, & per domos alias diffugientes, & plateas, de Ciuitate exeunt, & de manibus perſequentium incolumes euaſerunt, & eis ſic fugientibus domum prædicti Dauferij, & aliorū, qui eis conſenſerant, proſtrauerunt. Ab illo autem die diſcordia multa, & inaudita inter Conciues orta eſt. Perſicus interea, & Roffridus Iudices, timore inimicorum coacti Ciuitatem Beneuentanā ingredi non audebant, tandem cognoſcentes prædictum Anacletum Capuanam Ciuitatem applicuiſſe, vt Romam reuerteretur, habito conſilio Ciuitatem ipſam Capuanam audacter ingrediuntur. Inde Robertum Principem tunc Anacleti fidelem ſuppliciter precantur, vt eius interceſſione amorē Anacleti inuenire mereantur, & licentiā ad poſſeſſiones ſuas remeandi. Robertus itaque Princeps abſque mora, Anacletum adijt, & eum præ dilectione eorum inuenienda pulſauit. Quid multis? petitionibus Principis Anacletus fauens, literis datis, licētiam redeundi, & ſecurè habitandi in Ciuitate eis largitur; Ii verò redeuntes ad Portam Sancti Laurentij peruenerunt,

runt,diſponentes ad propria,fronte libera, ſicut ab Anacleto acceperant, reuerti. Sed turba inimicorũ copioſa ſimul cum prædicto Creſcentio inſurgens, crudeliter,ne introirent,minatur. Ipſi verò proteruiam eorum,& minarum copiam ſentientes, ſalutis conſilium arripiunt, & ad prædictum ſunt reuerſi Anacletum,qui adhuc Capuæ morabatur. Continuò pedibus eius proſtrati, omnia, quæ dicta,quæq; facta ſuper ſe fuerant,è veſtigio retulerunt. Anacletus igitur ſuper hoc iratus,cępit contra Beneuentanos mirabiliter minari.Tandem ex conſulto Principis eos ad Ciuitatem remiſit, dans eis Cardinalem ſuum, vt eo viſo, & audito fidem darent, eoſque pacificè ad propria eorum reuerti permitterent.Venerunt itaque cum prædicto Cardinali,quo audito, omnique depoſito furore cum Ciuibus Ciues ipſi permanſerunt.Interea præfatus Rolpoto amicorum ſuorum fretus auxilio die,noctuq; noua ſemper conſilia, & conuenticula ſuper præfato Creſcentio, & eius conſpiratoribus palam quandoque, priuatim aliquando adinueniebat. Tractabat quidem Rolpoto de Creſcentio,& eius conſentaneis vltionis pęnã accipere,reminiſcens doloris,& captiuitatis,ſimulq; horti ſui venditionis,& qualiter ſexaginta Romanatos per eos perdidiſſet. Prædictus autem Creſcẽtius Rolpotonis illius,& eius amicorum murmur, & minarum terrores deprehendens de Palatio Curiæ deſcendit, & apud Monaſterium Sanctæ Sophiæ permanſit: relatum ſiquidem ei fuerat,quòd ſicut prędictus Guillelmus Rector,ita & ipſe in Palatio trucidari diſponebatur, qui quidẽm ferociam talem, & mortis aſperitatem deuitans, quaſi ſecurus infra ip-

ſius Monaſterij clauſtra manebat. Amici igitur ipſius Creſcentij, & præfati Iudices ad eum animosè conueniunt, & eum hortantur, & Curiæ ſtatum ſimul cum eis obtineat. Ipſe verò Creſcentius hortationibus eorum, & monitis nullo voluit modo fauere. Nam per amicos reuera ſuos ſæpe ei referebatur, quòd ſi Palatium reuerteretur, membratim eum diuiderent morte inopinata; vnde, vt prædiximus, Creſcentius ipſe minas illorum, & terrores deuitãs, infra idem Monaſterium vſque ad feſtiuitatem Sancti Angeli, quæ III. Kalend. Octobr. colitur, moratus eſt. Cernens præterea prædictus Creſcentius Rector Rolpotonem illum, & eius auxiliarios die, noctuque minarum terrores, & conuicia ſuper ſe exercere, & euidenter ſuper eum velle inſurgere, cæpit cum fautoribus ſuis ſtudiosè tractare, qualiter tanti veneni mortiferi flammas poſſet extinguere. Prædictus interea Rolpoto horis omnibus minabatur, quòd ſi Creſcentius ipſe ſexaginta Romanatos, quos Anacletus ei abſtulerat, ei non reddidiſſet, remota omni caligine, de corpore eius inauditã ſumeret vltionem. Aduocans igitur prædictus Creſcentius ſuos omnes fautores, cępit cum eis agere, quid ſuper hoc eſſet faciendum. Pars quippe eius amicorum diligenter, & dolo remoto, Creſcentiũ illũ hortatur, & monet, vt illos ſexaginta Romanatos de Curiæ regalibus prædicto redderet Rolpotoni, quatenus vel ſic à tãta ruina, & timoris tempeſtate ſecurè poſſent permanere. Ad hæc Creſcentius ipſe coram eis aiebat ſe Romanatos ipſos ei reddere dubitare, præcipuè cum Anacletus ille in ſcrinijs ſuis pecuniam illam detuliſſet. Vnde timens aſſerebat, quòd ſi pecuniam

illam ſine Anacleti conſilio redderet, proculdubiò eius incurreret furorem. Dum hęc,& alia Beneuenti geruntur, Creſcentius ipſe legatum ſuum ad Anacletum direxit,notificans omnia,quæ ei acciderant, & qualiter pro pecunia Rolpotoni ablata, ipſe cum amicis ſuis mortem quotidie expectaret. Inſuper, quod pro ipſius Rolpotonis timore de palatio deſcendiſſet, & infra Sanctæ Sophiæ Cęnobium permanſiſſet: nunc verò & de pecuniæ illius redditione,& de cæteris,quæ ad vos miſimus,quid ſit agendum,nobis remittatis. Prædictus itaque Anacletus huiuſmodi ſiniſtrum accipiens legatum,dolore cordis turbatus,vocari fecit quoſdam ſuorum amicorū, & cum eis,quid facto opus eſſet,tractauit. Quædam verò pars eius amicorum, vt redderetur pecunia, pro qua Rector eius, & Ciuitas turbata trepidabat, confirmauit. Sed Anacletus, vt erat viperei cordis, deiecit conſilium,& Creſcentio delegauit,pecuniā illam non reddere. Vita enim Comite, ipſe Beneuētum veniret, & tempeſtatis huius turbinem ad portum perduceret ſalutis. Reuerſus igitur ab Anacleto Legatus literas hæc omnia continenres pręfato dedit Creſcentio,qui magis, magiſque confiſus literarum continentias adimpleuit. Audiens autem præfatus Rolpoto Anacletum ſic præcipientem,& Creſcentium reddere dubitantem, cæpit feruentius inflammari,& cum Roberto Principe Capuanorum, & Rainulpho Comite meditari,qualiter de Creſcētio Rectore,& eius amicis, qui cauſa perditionis eius fuerant, vlciſcatur, quod poſtea rei probauit euentus. His,& alijs conflictationibus inter ſe habitis, & pro multis antiquis inimicitiarum generibus, quæ

ad

Digitized by Google

ad memoriam ducebantur concordia illa ad fructũ tranquillitatis perduci non potuit. Pręfatus igitur Princeps, & Comes Rainulphus Rolpotonis illius dulcia audientes colloquia, & aureas, argenteaſque pollicitationes, ſacramentis communibus iurauerũt, cum res, & tempus expoſtularet, ſibi adinuicem ſubuenirent. Sed ne tempus tarditatis me apprehendat deſcribendi, ad ea, quæ neceſſaria imminent, & opportuna videntur, ſuccintè feſtinemus. In ſubſequẽti igitur tractatu, vita comite, deſcribemus, qualiter prædictus Creſcentius cũ prædictis Iudicibus, alijſq; eorum amicis, & alij fere quadringenti tali inuenta occaſione de Ciuitate fuerunt exulati. Plura etenim veritate munita, & quæ ipſe viderim omni remota dubietate ſi ſingillatim deſcribere vellem, & tempus deficeret, & ego, licet incultus, ſub tanti laboris ſudore defeſſus ſuccumberem. Nihil etenim lectoribus, & audientibus proderit mendacia proferre, & vanitate repleta, cum tot, vt prædixi, vera habeantur, quæ, Domino fauente, ad poſteritatis memoriam ducere curamus.

Anno igitur 1132. Dominicæ Incarnationis, mẽſe Martio VIIII. Indictionis, Luna ſplendorem ortus ſui derelinquens in ſanguinis colorem conuerſa eſt, quam nos aſpicientes prodigium fore credidimus. Hoc anno prædictus Anacletus venit Salernum. Eodem anno præfatus Rex Rogerius videns Tancredũ de Conuerſano virum vtique prudentem, & animoſum, rebellem ſibi, & reſiſtentem, conſilio habito exercitum congregauit, & ſuper Caſtrum Brindiſij eiuſdem Tancredi feſtinauit, & illud terra, marique obſedit, ſicque mirabiliter expugnatum ſuæ illud

Ii 2 obti-

obtinuit poteſtati, & his actis ſuper Ciuitatem Barenſem exercitu conuocato feſtinauit. Nec mora; Ciuitatem illam diuerſis cæpit expugnare machinationibus, per quindecim verò dies Ciuitas illa obſeſſa,& expugnata eſt. Tandem Ciuium Barenſium traditione manifeſtata Ciuitas ipſa ad Regis poteſtatem tradita eſt, & Ciuitate ipſa ſic comprehenſa, Grimoaldus Princeps vir valde mirabilis, & bellicoſi ſpiritus à quibuſdam conciuibus captus eſt,& ad Regis poteſtatem perductus, quem Rex ipſe confeſtim captiuum cum vxore ſua, & filijs ad Siciliam mandauit, ſicque totam Apuliam ſuæ ſubegit poteſtati. His ita peractis minabatur Rex ipſe Principem Robertum, & Rainulphum Comitem exhæredare. Eodem anno Rex præfatus deprehendens Comitem ipſum Rainulphum conuicia multa,& afflictiones Mathildi vxori ſuæ inferre eiuſdem Regis ſorori, quam vltra, quàm credi poteſt, diligebat, conſilio habito, ipſam ſuam ſororem vocari mandauit, quam honeſtè accipiens eã dulcibus colloquijs conſolatur,& eam in Siciliam mandauit. Hoc anno Rex ipſe prædictum Principem,& Comitem Rainulphum cum ducentis militibus ad auxilium prædicti Anacleti Romã delegauit,& eis euntibus, ſicut prædixi, vxorem iam dicti Comitis,& filium,& Ciuitatẽ Abellinũ ei abſtulit; cum autem Princeps,& Comes Roma reuerterentur, turbati animo, & dolore immenſo percuſſi mirabantur, qualiter Rex ipſe eius vxorem abſtuliſſet, præcipuè tamen Comes Rainulphus, cuius vxor chariſſima, & filius ſic ablata fuiſſet, palam quandoque, aliquando priuatim lacrymis conquerebatur manantibus, iniuſtè coniugem, &

filium

Digitized by Google

filium perdidiſſe. Inde per ſe ipſos, & amicos eorum prædictum Anacletum rogauerunt, vt à Rege Rogerio impetraret reddi filium, & vxorem. Anacletus igitur Regem per nuncios precatur, vt vxorem Comiti redderet, & filium, quod obtinere non potuit. Vnde Comes ille dolore accenſus, vltionis tempora rogabat. Quid multa? cum prædicto Principe, & Magiſtro militum Neapolitanorum, & alijs amicis alligatus, cum duobus millibus Equitum, & pedeſtriũ multitudinẽ propalatus exiuit. Exiuit quidem lætanti animo, & intrepidus, & morti primum ſuccũmbere deſiderabat, quàm exhæredatus ab illo aliena peteret, & incognitas partes adiret. Famam verò Barenſis Ciuitatis, & Grimoaldi Principis, & Tancredi, quos olim dilexerat, ante oculos ferens, & qualiter eos afflixerat malis, mori gladio orabat, & enſe deficere, quàm tali, tantaque Regis poteſtate colla ligare. Nec mora, Princeps ille, & Comes, vt fati ſumus cum duobus millibus Equitum, & peditũ armatorum magnitudine innumera pugnaturus, & defenſurus à Regis propoſito in planitiem Montis ſardi caſtrametati ſunt. Cœlorum quidem Regem ſuppliciter precantur, vt cęleſti accincti auxilio minas Regis, & timorem euadere poſſint. Quotidie Comes ille ſuos lacrymando orat, & monet, quatenus ſolius Dei fiduciam habentes, timorem abijciant, & terrorem deponãt; glorioſius quidem toto mundo narrabitur nos in iuſtitia cõfidentes, & propria tueri & mori primũ in ore gladij, quã pati alienas manus nobis viuentibus noſtra inuadere, & de ciuibus delicatis peregrinos efficere. Vox itaque omnium vna efficitur, & ad illorum petitiones vertuntur;

Digitized by Google

tuntur;ſicque die,noctuque inuigilantes cęleſtem victoriam inuocabant. Cumque vt ſupra diximus, Rex Rogerius Ciuitatem Barenſem ſuæ ſubiugaſſet poteſtati, & Tancredum de Conuerſano à totius Apuliæ finibus expuliſſet,exercitu viriliter,acriuſq; congregato,circa Beneuentanos fines aduenit. Cōtinuò in planitiem Pontis Sancti Valentini Ciuitati proximam, Rex ipſe tertiodecimo die menſis Iulij intrante caſtrametatus eſt. Deinde conſilio accepto Legatos Roberto Principi Capuano,& Comiti Rainulpho mandauit,vt iuſtitiam ſibi ex multis,varijſq; querimonijs conſequatur. Princeps autem nuncijs auditis in conſpectu omnium ſuorum taliter reſpondit. Sciat reuera Rex veſter, quem dicitis,quoniam nullo modo ei iuſtitiam faciemus, donec Comiti Rainulpho vxorem, & filium reſtaurabit; ſuper etiā Ciuitatem Abellinum,& Caſtrum, quod ſibi abſtulit,in eius poteſtate largietur. Et legatis illis reuertentibus Princeps ille vniuerſos ſuos milites tria millia fere numero,& quadraginta millia peditum armatorum,quos rogauerat congregari, mandauit, quatenus ad tale,tantumque negotium viribus totis parati inuigilarent, & taliter oratio incæpta diſcreta,& diligenti cura alloquitur. Certiſſimum Domini,& fratres agnouimus vos pro libertate veſtra augenda,domos,vxores,filioſque veſtros,& vniuerſa bona dimiſiſſe,& armis ſolummodò veſtris acceptis,ſolam Dei Saluatoris miſericordiam inuocantes in mediū conueniſſe. Audiſtis etenim, & nos veritate perfecta accepimus, qualiter erga Ciuitatem Barenſem geſſerit,& quomodo talem,tantumque Grimoaldum Principem ab honoris gloria turpiter

afflictum exulauerit catenatum. Tancredum verò, & eius probitatem quid memorem? vos ipſi audiſtis, qualiter ei Ciuitates omnes, & oppida dolo inuento eripuit, & tranſmarinas partes eum deſtinauit. Giffredum quoque Comitem ad qualem afflictionem Ciuitatum ſuarum perduxerit, credimus veſtram non latere probitatem: omnes namque potentes viros, & illorum diuitias gutture aperto deſiderat, & ne ei reſiſtant, terratenus ſternit, & in puluerem gloriã illorum ſine aliqua manu pietatis inducit. Heu nefas, & morte digniſſimum, ſic omnium noſtrum gloriam ſitibundo pectore velle conſumere, & gladio euaginato ſine miſericordiæ fonte nos omnes ad mortis periculum deſtinare. Succurrite itaque viri fortiſſimi, & vobis, inquam, ipſis ſubuenite, vt dum tempus auxilij, & cõſilij nobis ſupereſt à tanti viri faucibus, & poteſtate effrę natã liberari valeamus. Sola namque Salutaris Dei fiducia in omni noſtra manet dſpoſitione, & in veſtris armis, quæ accepiſtis, omniumque bonorum amiſſione veſtrorum conſolatio veſtra inflammetur. Conſolandũ quippe eſt, vt ſpes in victoria habeatur. Nos pro augenda libertate ſanguinẽ volumus fundere, & in alienas manus nullo modo peruenire. Timorẽ itaq; mortis abijciamus huiuſmodi, & iuſtitiã defendẽtes vnanimiter moriamur, vt toto orbe terrarum fama noſtræ virtutis inueniatur. Rex cęlorum Dominus, fratres, iuſtitiam noſtram inſpiciat, & qui Machabęorum orationes clamantium exaudiuit, noſtras dignetur accipere afflictiones. Quid enim prodeſt, dilectiſſimi, turpiter in mundo iſto manere, & afflictionibus ſubiacere, cum poſt multas miſerias, & pericula,

ricula,

Digitized by Google

ricula, quæ nobis ſuccedűt mors ex improniſo horribilis accidit,& calamitatibus noſtris,diuitijsque finem,terminumque imponit. Glorioſus igitur erit pro iuſtitia, quam ſperamus deficere, quàm gentis noſtræ mala videre, & periculosè exulati diē claudere extremum. Notum præterea veſtræ ſignificamus fraternitati,vt pro ſecuritate nobis adinuicem data obſides filiorum noſtrorum, & conſanguineorum ponamus,ponendum quippe eſt,& lætanti animo faciendum,vt vnuſquiſque noſtrum ſecurus, & timore depoſito alter alteri fidem attribuat,& vigoris alacritatem.Hæc,& his ſimilia Principe illo orāte,vnuſquiſque militum,& peditum, diuina inſtigāte clementia, petitionibus Principis conſentaneam dedere concordiam, & ſic ſingillatim filios ſuos vnuſquiſque Baronum in Principis poteſtate obſidis loco largitus eſt. Legati itaque Regis à Principe reuerſi, è veſtigio cuncta eis iniuncta narrauerunt. Quibus auditis Rex, conſilio iterato accepto,nuncios alios eidem Principi legauit, ita continētes: Miramur valde ſuper his, quæ Princeps nobis deſtinauit;præcipuè cum eius ſuaſionibus,& legatis ego in partibus iſtis modò aduenerim, pollicens ſe nobis iuſtitiam de querimonijs noſtris facturum. Præſtolamur itaque eius promiſſiones, & die conſtituto in craſtinum monemus illum ad iuſtitiam nobis ſequendam, deinde, vita comite, quid ſuper his opus ſit,faciendum tractabimus. Princeps verò eadem Regi remiſit,quæ,& primum mandauerat. Rex autem Rogerius dicta Principis, & Comitis audiens dolore multo accenſus, & quia quod mente conceperat, aliter fieri cognoſcit,ſatis, ſatiſque turbatus eſt.

eſt. At Princeps continuò Creſcētium Cardinalem, Beneuentanum Rectorem, & Lādulphum Beneuentanum Archiepiſcopum vocari mandauit, quatenus cum quibuſdam ſapientibus Ciuibus Beneuentanis ad Regem ipſum feſtinarent, & nuncio accepto, aſſumptis ſecum Beneuentanis Iudicibus, & triginta alijs probis viris, ad Regem feſtinauerunt. Rex itaq; diligenter eos, & honeſtè accepit, deinde cunctis longè, latèque confabulatus eſt, vt eius amore, & Anacleti fidelitate ſecum alligati, & ſacramenti cōfęderati guerram aduerſus Principem Capuanum, & Comitem Rainulphum facerent. Promittebat ideo pacem Ciuitati Bęneuentanæ daturum, & Beneuentanorum hæreditates a Normandorum ſeruitute, & tributis liberare. Quid multa? Cardinalis exaudiens ſimul cum Archiepiſcopo, & Ciuibus Beneuentum reuerſi ſunt. Nec mora; Beneuentanorū non modicam partem congregari præcepit, quatenus ſuper his, quæ à Rege acceperant, conſiliarentur; pars autem populi præcepto Cardinalis fauens Curiam Sacri Palatij aſcendit, deinde ordinem rei exponens, & quid Ciuitati pollicetur nominatus Rex, è veſtigio aperiens, conſilium ab eis perſcrutatus eſt. Expoſuit etiam, quoniam ſine ſacramentorū firmatione iſtud negotium agere noluiſſet. Quid lōgius moror? petitio Regis audita curſu rapido quibuſdam complacuit Beneuentanorum. Continuò in ipſo ſacro Palatio Ciues illi, qui conuenerant, Iudices primùm Ioannes, Perſicus, Dauferius, Benedictus, Roffridus iurauerunt, non eſſe in facto, conſilio, vel conſenſu, vt Rex ille vitam, vel corporis membra perdat, aut capiatur, & viuam, & continuam

guerram Principi nominato, & Comiti faciant, & alia quæ in Capitulari facto legebantur, ſalua tamẽ fidelitate Petri Apoſtoli. Quibus ita peractis Cardinalis de Palatio deſcendit, & per Ciuitatem, quot inueniri ſtuduit, ſacramento eodẽ alligauit. Cumq; taliter à Beneuentanis iuratum eſſet, fama terribilis Ciuitatem Beneuentanam perculſit, & linguis ſolutis vociferabantur alij, quibus ſacramentum illud diſplicebat, quod Cardinalis, Creſcentius ſimul cũ Archiepiſcopo Landulpho, & Iudicibus nominatis, & Beneuentanis quibuſdam Ciuitatem Beneuentanam Regi Rogerio dare voluiſſet, & in eius poteſtate largiri. Affirmabant quoque vncias auri à Rege innumeras accepiſſe. Factum eſt autem, cum taliter fama huiuſmodi per Ciuitatem vẽtilaretur, en ſubitò armis acceptis maxima Ciuitatis turba in plateas exiuit, & furore arrepto ſuper Cardinalem Creſcentium, inſurgens in fugam illum perduxit. Cardinalis autem timore coactus Ciuitatem fugiendo deſeruit, & ad Regem feſtinanter accelerauit. Nunciauit itaque omnia, quæ Beneuenti acciderant, & qualiter in eum lapidibus, armiſque acceptis inſurrexiſſet turba Ciuitatis, Landulphus autem Archiepiſcopus ſic Cardinalem fugientem aſpiciens Palatium Epiſcopij aſcendit, & ibi timore coactus morabatur. Quibus ita peractis populus in vnum cateruatus, armis eductis, palam vociferabatur, quòd ſacramenta Regi Rogerio nouiter facta non obſeruentur. Nolumus quidem ſic Regi alligari, & ſacramentis aſtricti in expeditionibus ſuis cum Siculis, & Calabridibus, Apuliſq; Sole ardenti, & ſudore fatigati anhelare. In delitiis quidem poſiti, & periculis exercitalibus

bus nunquam aſſueti cum tali,tantoque Rege conſortia minimè habemus. His ita præmiſſis memoratus Princeps, & Comes Rainulphus, nuncijs acceptis,Beneuentanis miſerunt pacis verba, & ſecuritatis dilectionem. Notum ſit vobis,quoniam Princeps, & Comes, & Rao de Fraineta, & Vgo Infans ſacramentis interuenientibus dimittet in perpetuũ Beneuentanis omnes fidantias,& tributa,quæ nobis ſoluere ſolebatis; dum tamen neque Regi Rogerio, neque nobis auxiliamen tribuatis. Reuera veſtrum auxilium tempore iſto accipere nolumus Ciuitati prouidentes, ne tali occaſione Ciuitas Beneuentana contrarietatem incurrat; volumus tamen ſecuri trãſire,& timore depoſito ſecuriores manere. Quid multa? licet Cardinali Creſcentio,Beneuentano Rectori, pactum illud diſplicuiſſet, tamen Beneuentanis animo libenti ſatis,ſatiſq; complacuit. Princeps itaque, & Comes Rainulphus militibus accitis ad Pontem maiorem venerunt, & coram Landulpho Beneuentano Antiſtite, & turba multa Beneuentanorum, ſicut in ſuperiori tractauimus, ſimul & Rao de Fraineta, & Vgo Infans iurauerunt. Iurauerunt quoque B.Petro fidelitatem, & in ſcripto ſigillato ordinem conuenientiæ, & ſacramentorum firmitatem adnotari iuſſerunt, per omnes Ciuitatis portas ſcriptum ſignatum de conuenientia illa ad poſteritatis memoriam diligenti cura poſitum eſt. Cumque talium ſacramentorum,& conuenientiæ cum Principe firmiter factæ Rogerij Regis aures fama tetigiſſet, vltra quam credi poteſt, admirans obſtupuit, & dolore cordis perculſus aiebat; quomodo Ciuitas Beneuentana,cuius auxilium habere putabat,erga

Principis, & Comitis Rainulphi dilectionem adhæſiſſet, reuera, ſicut à multis comperimus, non alia de cauſa Regem illum circa Beneuentanos fines veniſſe, niſi vt Beneuentanorum auxilio, & virtute Principem inuaderet, & eum in fugam duceret deſolatũ. Vnde à mentis propoſito decidens, cogitationibus varijs frangebatur aſſiduè, & quod mente conceperat, ad effectum non poſſe perducere, oculata fide cernebat. Quid igitur dicebat, ab exteris, Siculiſque partibus huc adueni, cum in his, quæ excogitauerim fortuna volatili, animo defeci? Et tali fractus anguſtia exercitũ ſuum in partes diuiſit, & quaſi ad bellandum ducturus acies diuerſas exercitus, & manus armatorum inſtruxit. Ipſe verò Rex, vt erat prouidi animi, & cordis meticuloſi, & ne ab inimicorum cognoſceretur inſtantia, quaſi bellandi, & reſiſtendi adinuenit ſecuritatem. Nocte etenim inſecuta cubicularijs ſuis, & ſapientioribus conſilij eius patefecit exceſſum, & qualiter inde amouere deſiderat, ſignificauit. Continuò clamari voce præconis iuſſit, vt vexillo eius viſo vniuerſus exercitus, qua parte duceretur, conſequatur. Præconis itaque voce audita, timorem Regis ſentientes, prout poterant, parantur ad proficiſcendum. Nec mora, cohortibus militaribus, & peditum turmis diuiſis fugiendo potius, quàm reſiſtendo, caſtra inde amouere. Deum quidem teſtor æternum, qui cordium occulta cognoſcit; remotio illa Regis in fugam nocturnã, timoremque aſcribi poterit, & memorari. Et Regem illum, cuius potentia cęlum hactenus verberabat, nocturnis vmbris inſilire per deuia, & curſu celeri feſtinare. Mane autem facto circa Salernitanos fines applicuit, ibique

ſati-

Digitized by Google

fatigatus,& aliquantiſper depoſito cordis timore circa fluenta Montis Atrupaldi quieuit. Octo verò dies in planitiem Pontis Sancti Valentini Rex ille moratus eſt,& illo taliter ibi morante multa frumẽtorum confuſio,& ruina mobilium à ſuis peracta eſt. Cumque taliter Rex locum illum fugiendo dimiſiſſet,ad exercitum Principis auditum eſt.Confeſtim Rao de Fraineta caterua militum accita poſt eũ viriliter,& animosè inſequitur: inſequitur eum dentibus frendens,& vltionem de eo ſitibundo pectore anhelabat: Nouiſſimè quoſdam Sarracenorum Regis,qui eum ſequebantur Rao ipſe aggreditur,& eos capiens captiuos ſecum perduxit; vni verò eorum caput abſcidi præcepit,quod nomine gloriæ ad Principem delegauit. Princeps autem caput illud Capuam, vt fama laudis eius attolleretur, mandauit. Rex autem Sarracenorum ſuorũ ſtragem, & captiuitatem audiens,ſatis,abundèque condoluit: minabatur inſuper dolore commotus,vt tempore vltionis accepto,vicem redderet pro acceptis. Inde caſtra amouens ad Caſtrum Nuceriã valde munitum, quod præfati Roberti Principis erat, exercitu congregato feſtinauit. Continuò tubis ſonantibus, & tentorijs paratis Caſtellum illud Nuceriam prope muros,& turres obſedit, & eo acriter circumquaque vallato Rex ipſe Rogerius præcepit pontem ligneũ frangi,qui ſuper Flumen Sarnum poſitus antiquitus erat, vbi Scafati cognominatur, & fractum illum omnino de loco illo tolli,& amoueri.Dubitabat re-uera ne Princeps, & Comes Rainulphus hoſtium multimoda manu audita obſidionis fama ſuper eũ irruentes ſe ſe affligerent. Securus itaque Rex ipſe

Ca-

Caſtellum illud Nucerium obſidebat, & ex omni parte expugnatum credebat ſuæ obtinere volũtati. Princeps igitur Robertus, & Comes Nuceriam taliter obſeſſam ſentientes mente confuſi mirabiliter dolent,& ſuos omnes conuocantes curſu rapido ad liberandum concurrunt, Nucerium Caſtrum, quod obſeſſum audierant,feſtinant; cito citiſſimè victorẽ Dominum inuocantes, & gladio mori deſiderant priuſquàm à tanto capiantur inuaſore; & eis ſic ſitienter currentibus ad præfati Fluminis Sarni oram caſtrametati ſunt. Continuò legatos explorandi deſtinant inquirentes, vtrum obſidio Caſtelli,ſicut audierant,vera haberetur,& veritate inuenta, tractare inter ſe cęperunt, quomodo obſidionem Caſtri illius virili animo liberarent. Nouiſſimè inuento conſilio,pontem ordinari,& firmari fecerunt ſuper prædictum fluuium Sarnum,& vigore accepto contra Regis acies ad liberandam obſidionem expediti accelerarent. Deinde,ponte illo ſuperpoſito, Princeps ille,& Comes, milites cunctos armatos, & peditum ſuorum copioſam multitudinem tranſire die Dominico,qui aderat, mandauit, quinto videlicet die, poſtquam Caſtrum illud obſeſſum fuerat,& eis trãs flumen euntibus abſque mora, Princeps ipſe ſalutifero vſus conſilio milites ſuos mille rogatos in duas diuiſit cohortes. At Comes Rainulphus,vt erat ſapientis animi, & ad quem doloris magnitudo, & vxoris amiſſa dulcedo ſpectabat, ſimiliter equites ſuos mille numero, & quingentos in quinque diuiſit cateruas;ducentos vero,& quinquaginta milites ad defendendum Nuceriam tranſmiſerant, qui viriliter contra Regem pugnabant. Cumque,vt dictum

eſt,

eſt,ad prӕliandum taliter Princeps, & Comes parati inſtarent,ſubitò ad Regis aures fama eorum peruenit. Quid multa? Prӕconis voce pulſatur, quatenus omnis exercitus ad prӕlium armaretur. Confeſtim armis acceptis armati coram Rege apparuere; illicò Rex ipſe,vt audiuimus, octo acies militum ſuorum, & peditum pugnaturus diuiſit: quibus ita diuiſis ad inuicem applicuerunt. Quãtas lacrymas ab vtraque parte armatorum, Lector, ſi adeſſes, aſpiceres, victorem Deum inuocantes, vt iuſtitiam ex alto inſpiciat,& ſanguinem innocentem liberaret. En ſubitò prima Regis acies contra Principis cohortem inſiliuit, qui iuxta eorum potentiam defendendo pugnauerunt, & ſic adinuicem aliquantulum dimicatum eſt. Quibus ita prӕliantibus, timor terribilis pedites Principis,& Comitis ex improuiſo inuadit, & vſque ad flumen nominatum terga vertentes fugierunt: multi verò per pontem tranſeuntes euaſere; alij namque mille, ſicut nobis nunciatum eſt, pontẽ illum deſiderantes in aquam fluuij ingrediuntur, euadere cogitantes animas ſuas in gurgite illo amiſerunt,armis eorum bibulis aquis immerſis. Qualis igitur ſtridor,luctuſque morientium accidit? quem ſi ex toto ſcribere voluiſſem, prius me tempus deſereret,quàm copia recitandi. Sed redeamus ad cauſam. Secunda itaque Principis manus ſtragem tantam militum,peditumque perſentiens,viribus, animiſque acceptis ad Principis intrauit auxilium. Regis quoque acies ad Regis iuuamen ex aduerſo poſitӕ incurrerunt; ſicque ſpatio interpoſito acriter, duriterque decretauerunt. Reuerà,ſicut ex ore narrantium, qui interfuerunt, audiuimus, ſic inſtanti

ani-

animo pars Regis prælìabatur,quòd Principis acies, ſuga iam inchoata,deficiebat ab armis; ſed diuina prouidentia gubernante, in cuius diſpoſitione non fallitur,iuſtitiæ partem,ſicut noſtræ fragilitati apparuit,ex alto proſpexit.Comes enim Rainulphus,qui ex aduerſo poſitus erat,euentum pugnæ iam fallentis aſpiciens, equis concitatis quingentorum militū caterua ſtipatus, Regem animosè inuadit,vigorem illico,& conſtantiam Principi pugnanti attribuit, & clamoribus ad aſtra leuatis expugnabant. Deinde ſecunda Comitis acies accurrit, & Regem atrociter pugnantem aliquantiſper impulit. Quid longius morer? tertia eiuſdem Comitis manus ardenti animo agitata, fatigatos ſuos agnoſcens,ex aduerſo exiens,ſicut Leonis triduana fames dētibus exaſperata peruolat, & in medio præliantium intrauit, & ſic,Domino auxiliante,in fugam,& ſtragem Rex ille conuerſus eſt. En clamor populi pugnantis ad ſidera tollitur,Regem fugientem ſignificans, ſuoſque adhortans,vt ſequantur, quatenus victoria cælitus conceſſa de tali,tantoque viro vlciſcatur. Rex autē volens militibus ſuis animoſitatem, conſtantiamq; reparare,ne tali infortunio campum dimittāt, cæpit haſta accepta obſiſtere, & ſuis fugientibus nomen ſuum manifeſtare: nihil tamen manifeſtatio nominis profuit, nihilque fugientibus auxilij accidit, cū iam talis,tantaque victoria ab excelſo Saluatoris ſolio Principi,& Comiti orta eſt. Rex igitur ſic ſuos, vltra quàm credi poteſt, fugientes aſpiciens,haſtam proijcit;de ſola fuga,& vita cuſtodienda cogitabat, & equo mirabili, quem ſuperſedebat, concitato,vt auditum eſt, quatuor ſecum militibus adiunctis fugien-

gien-

giendo,& mirabiliter lugendo euaſit. Sicque tanta diſtrictus anguſtia, & mentis calamitate circumquaque ſatiatus, Salernitanam Ciuitatem ad Solis occaſum introiuit. Ciues autem Salernitani ſic cum fugientem ſentientes, Regem illum ſuſcepere. At Comes Rainulphus milites armatos accipiens prope Ciuitatem ipſam Regem illum fugientem inſequitur. Reuertitur Comes intrepidus; audierat enim Regem Salernum intrauiſſe, & eo reuertente ſimul cum Principe, Barones Regis viginti fere numero, & ſeptingentos milites præter multos alios, quos nominare ſilentio dedimus, comprehendit: alios verò in fugam conuerſos occiſioni expoſitos crudeliter fore audiuimus. Quid plura? totus Regis exercitus militum, peditumque in fugam, occiſionem, captiuitatem perductus eſt; auri verò copiam, & argenti ineffabilem multitudinem, & vaſorum aureorum abundantiam, & veſtimentorum infinitas varietates, & equorum congregationes, & Loricarum denſitatem, cunctorumque mobilium, quæ in victoria illa capta ſunt, Regem regum teſtamur æternum, ſi vniuerſa, & ſingillatim deſcribere vellem, prius in ſcribēdo deficerem, quàm vniuerſa exararem. Quid plura? vniuerſa illa mobilium glorioſa magnitudo ad poteſtatem Principis, & Comitis peruenit. Lætatur itaque Princeps, & Comes de tali triumpho cælitus conceſſo. Quibus omnibus ita peractis, fragor victoriæ, & Regis fugientis calamitas Apuliæ partes, & Siciliæ, & totius Italiæ intonuit, & ſuper inauditis occiſionibus, & Regis terroribus valdè mirabatur. Nemo quidem tempore iſto viuentium, recordatur talem tantamque præliorum ſtragem infra

ſra Chriſtianos accidiſſe. Cum autem victoriæ fama Beneuentanam Ciuitatem tetigiſſet, en ſubitò Ciuitatis populus gaudio magno repletus ad Epiſcopium, & Monaſterium S. Sophiæ iubilando conuenit; ibique gratias Deo, & Petro Apoſtolo, lacrymis manantibus, egit; deinde cereorum magnorum frequentia, & luminarium lignorum accepta cum clericis, & Presbyteris cateruatim ad B. Bartholomæi Apoſtoli Baſilicam, & Monaſterium Sanctæ Sophiæ vigilias, & laudes perſoluentes lætabantur. Lętabatur quidem gaudio ineffabili totius Ciuitatis populus, ac ſic omnis illa victoria à Beneuentanis facta fuiſſet. Dies verò, quo bellum illud factum eſt, in vigilijs B. Iacobi Apoſtoli habebatur, octauo videlicet Kalend. Auguſti.

Hoc anno duodecimo die intrante menſis Auguſti obijt Landulphus Beneuentanus Archiepiſcopus. His ita geſtis. prædictus Rex Rogerius conſilio communicato in Apuliam deſcendit, & apud Ciuitatem Melphitanam diebus non multis moratus eſt. Continuò quoſdā ex Baronibus ſuis vocari mādauit, quos valde præcipiendo admonuit, quatenus in eius permanerent fidelitate, & dilectione. Mandauit etiam, vt iuxta eorum vires à Tancredi de Conuerſano conſortio caueant; oderat enim eum Rex ipſe Rogerius odio mortifero, & ſicut præmiſimus, à totius Apuliæ finibus eum depellere conatus eſt. Quibus peractis Salernum repedauit, ibiq; Procerum ſuorum frequentia magnificatus de inimicitijs Principis Capuani, & Comitis Rainulphi ſatis, abundèque tractabat. Conſiliabatur quotidie, qualiter eos vincere poſſet; quoniam quidem, ſicut

præ-

prædiximus,ab eis victũ,& in fugã conuerſum eorũ virtute longè,latèque audiuimus. Diebus præterea non multis euolutis, Rex præfatus Rogerius conſilio Cardinalis Creſcentij tunc Beueuentani Rectoris, & aliorum Beneuentanorum, ſicut audiuimus, Ciuitatem Beneuentanã depredatus eſt; viros quidem, & mulieres, & animalium multitudinem captiuos apud Montemfuſcum perduxit. O qualem, Lector,ſi adeſſes, luctum Beneuentanorum audires, & miratus lugeres; quoniam quidem Ciuitas ſecuritate à Rege accepta, iugiter ad poſſeſſiones eorũ, & vineas, quia vindemiarum tempus inerat ſine timoris aliqua dubietate exibat.Die itaque ipſo,cum talis deprædationis crudelitas acta eſt,Ciuitatis fere totus populus armis eductis apud Monaſterium Sãctæ Sophiæ, vbi prædictus Cardinalis morabatur, furore accepto properauit. Confeſtim eum ad præfatum Regem licet inuitum tranſmittunt, quatenus Ciues à vinculis Regis abſoluat, & prædam Beneuentanorum innumeram reducat: aiebat ſiquidem, quoniam eius conſilio,& fautorum ſuorum talis,tãtaque depredatio facta eſt.Cardinalis igitur abſque mora,ad Regem feſtinauit.Iurabat Cardinalis ille, ſacramentorum verbis coram omnibus conſilio ſuo prædam ipſam factam non fuiſſe. Cardinalis itaque ad Regem veniens nullo modo impetrare potuit,vt multitudo illa deprędationis, & Ciuium captiuorũ redderetur. His ita decurſis iuſſit præfatus Rex, vt horis omnibus circa Beneuentanam Ciuitatem milites ſui inſilirent, & quos Ciues inuenire poſſent, captiuos ligarent. Ipſe autem Rex, nauigio parato, octauo die menſis Decembris intrante, mare ingre-
 diens

diens ad Siciliæ partes transfretauit, ſed antequam Rex ipſe ad nauigandum pararetur, Bernardum de Fraineta, qui Dominus erat de Caſtello Balba, ſuaſit nuncijs interiectis, vt caſtrum illud eius traderet poteſtati, quod & factum eſt. Accepit itaque ab eo, ſicut audiuimus, centum vncias auri: ipſe vero Bernardus ad Salernitanam Ciuitatem receſſit. Mandauit continuò Rex ille centum fere viros armatos ad caſtellum illud muniendum. Rao igitur de Fraineta, qui erat Dominus præfati Bernardi, à quo Caſtrum illud tenuerat dolore cordis percuſſus, Caſtelli illius perditionem deprehendens, Beneuentum venit, & diligenter eos precatur, quatenus ei ſubueniant, & celeri curſu feſtinent. Deinde Principem Robertum Capuanum, & Comitem Rainulphum adiuit, eoſque hortatur, vt ad eius auxilium veniāt. Princeps illicò, & Comes præfati ſimul cum Beneuentanis ad obſidendum Caſtrum illud totis viribus feſtinauerunt, ibique lignorum machinis ad turrem illam deſtruendam citiſſimè vtuntur, cuſtodes autem, qui turrem illam obſeruabant, nihil omnino eorum, quæ inferebantur, metuebant; milites verò Regis, & pedites in conſpectu Principis, & Beneuentanorum Caſtrū illud ſecuri intrabant, arma quoq; & cuncta eis neceſſaria coram omnibus deferebant. Princeps itaque talem, tantamque eorum conſtantiam, & animorum alacritatem aſpiciens caſtra ſua inde amouit, & Ciuitatem Capuanam ingreſſus eſt: Comes autem Rainulphus, & Rao de Fraineta dolore cordis turbati ſimiliter cum Beneuentanorum cœtu, qui aderat, ad propria reuerſi ſunt: machinas quidem lignorum, quas Rao de Fraineta ad obſidio-

nem

Digitized by Google

nem illam duci fecerat, timore interueniente, dimiſere. Confeſtim viri de turre illa exeuntes machinas illas coram omnibus capiunt, & lætanti animo eas introducunt: ſicque Caſtellum illud dimiſſum eſt, & ſub Regis poteſtate magis, magiſque alligatur.

Per idem tempus pars quædã Beneuentanæ Ciuitatis, conſilio habito, Dominum Girardum Cardinalem Presbyterum, qui cum Domino Papa Innocentio aderat, in Ciuitatem Beneuenti introduxerunt; firmabat enim pars ipſa Ciuitatis partem Innocentij Papæ tenendam fore, Anacleti verò electionem contra Canones fore, & iniquam. Statuit itaque præfatum Cardinalem Rectorem Beneuentanorum ad Romanæ Eccleſiæ, & eiuſdem Domini Papæ fidelitatem menſe Nouembri mediante. Alio autem die poſt eius aduentum in ſacro Beneuentano Palatio coram Beneuentanorum cœtu, qui conuenerat, tradidit Comeſtabiliç honorem, & poteſtatem Rolpotoni de Sancto Euſtaſio, qui verò taliter ordinatus cępit ſimul cum Cardinali illo curiæ ſtatum regere, & iuſtitiæ vigorem vnicuique diſpartiri. Milites denique, & ſeruientes rogauit, vt Ciuitati ſubueniant, & contra Regis milites Ciuitatis inimicos inſurgant, ſicque de guerra Ciuitatis ſtudioſus apparuit. Comeſtabulus autem Montisfuſci à Rege ibi ordinatus, vt Beneuentanæ Ciuitati timorem induceret, præcepit vineas omnes, & poſſeſſiones Beneuentanorum igne, ferroque deuaſtari, quod & factum eſt. Præfatus igitur Rolpoto Beneuentanus Comeſtabulus, tantam aſpiciens contra Ciuitatem aduerſitatem, aſſiduè inſurgere, vicem reddens pro acceptis abſque mora, Ciuitatis partes pręconis vo-

ce commouit, vt armis eductis, vnuſquiſque ad Eccleſiam Sancti Martiani conueniat. Qui verò præceptis eius fauentes, ſimul cum Rainulpho Comite, qui cum trecẽtis aduenerat militibus, ſuper Caſtellum Farnitum, quod erat Raonis Pinellæ, vltimo die ſtante menſis Ianuarij adiuit. Quid multa? tota ruſticorum habitatio igne, ferroque conſumitur, deinde tota eadem manus habitantium vtriuſque ſexus, & ætatis in timorem, fugamque conuerſa bona ſua dimiſit, ſicque à Ciuibus viri multi, & mulieres, paruulique diſpoliati ſunt, & deprędati; mobilia verò illorum innumera, & animalia in oppido illo inuenta ſunt. Dominus autem Caſtri illius captiuus perducitur: & his actis ad propria Beneuentani ipſo die vertuntur. Alia autem die inſurgente, ſimul cum præfato Comite Ciuium multitudo ad Caſtellum, quod Pleſcum nominatur, properauit. Robertus itaque de la Marra, cuius Caſtellum illud erat, viros armatos centum ferè intromiſit. Præfatus autem Rolpoto Comeſtabulus conſtantiam illorum aſpiciens ad Ciuitatem Beneuentanam repedauit, & ſic Caſtellum illud à Beneuentanis dimittitur, deinde ſecuriter, & illęſum permanſit. His ita peractis Rogerius Comes Iordani Comitis filius, qui in captione Comitis Rainulphi tenebatur, ex quo prædictus Rex Rogerius ſicut in ſuperiori tractatu dictum eſt, in fugam conuerſus fuit, conſilio amicorum ſuorum accepto, ſacramento firmauit, vt Principis Capuani, & ipſius Comitis Rainulphi, & Ciuitatis Beneuentanæ fidelitatẽ teneat, & contra iã dictũ Regẽ iugiter aduerſetur: idipſum Robertus de la Marra, & Bartholomęus de Petrapolicina, alijq; milites iurauerunt.

Anno

Anno 1133. Dominicæ Incarnationis, his ita peractis Tancredus de Conuerſano, vir valde bellicoſus, & prudentis animi ſimul cum Comite Rainulpho,& aliis Baronibus Apuliæ cõſilio ſalutis accepto,mille ferè milites,& peditum multitudinem copioſam rogauit, & Ciuitatem Venuſiam ſuperſedit. Populus itaque Ciuitatis libertatem optatam expectans gratuita voluntate ſub Tancredi de Conuerſano fidelitate colla ſubmiſit, deinde alias Ciuitates Apuliæ ſuæ obtinuit poteſtati.

Dum hæc,& alia in Apuliæ finibus geruntur, Innocentius Papa ſimul cum Lothario Imperatore Romam peruenerunt.Audiuimus reuerà duo millia militum ſecum duxiſſe.Apoſtolicus itaque honeſtè ſuſceptus,Palatium Lateranenſe ingreditur, ibique gaudio magno,& honoris copia ſuperſedit. Imperator autem circa Monaſterium S.Pauli cum exercitu ſuo viriliter caſtrametatur. Miſit namque,ſicut audiuimus ad Anacletum,vt Conſilio Religioſorum virorum communicato adeſſet, & Spiritu sãcto mediante tãti erroris,& homicidij magnitudini finem poneret,quod Anacletus ille,ſicut accepimus, facere contempſit. Audiens itaque Robertus Princeps Capuanus,& Rainulphus Comes Apoſtolici Innocentij,& Imperatoris Lotharij aduentum longè, latèque optatum, trecentum ferè militum caterua ſtipati,ſimul cum Domino Gerardo Cardinale, qui tunc Beneuentanus Rector præfuerat, & Ciuibus quibuſdam ſapientibus Beneuentanis, Romam feſtinarunt. Qui verò euntes, ordinem omnem afflictionis,quam Ciuitas Beneuentana dudum perpeſſa eſt,è veſtigio intimauere, lacrymis orantes,vt Ciuita-

uitatem Beneuentanam à Comite Rogerio Siculorum iugiter oppreſſam liberarent, & eam libertati redderent longè,latèque deſideratæ. Cumque prædictus Girardus Cardinalis Rector præeſſet Ciuitati, conſilio cum prædicto Rolpotone Comeſtabulo accepto, & alijs Ciuitatis ſapientibus, Falconem Notarium,ſcribam ſacri Palatij,iſtius opuſculi factorē, ſicut in principio legitur,Iudicem Ciuitatis ordinauit,& eo ordinato, ſicut prædiximus, Romam repedauit. Continuò Cardinalis ille ſimul cum Ciuibus Beneuentanis,qui cum ipſo inerant,Ciuitatis negotia, & pericula multa, quæ patiebamur, intimauit prędicto Domino Papæ. Inter cætera verò annuntiant ei qualiter conſilio Comeſtabuli,& Ciuium, Cardinalis ille Falconem Scribam ſacri Palatij Iudicem ſtatuiſſet. Quid multa? Apoſtolicus ille petitionibus eorum fauens confirmauit, & priuilegio ſignatato miſit Ciuitati Beneuentanæ per Gregorium Beneuentanum electum, qui Romam ierat, ſe Falconem præfatum Iudicem confirmaſſe Beneuentanum.

Eodem anno,triginta & duo Beneuentani Ciues, qui apud Ciuitatem Salernum captiui tenebantur, Domino auxiliante de vinculis liberati ſunt: dies vero eorum liberationis Sācti Euſtaſij Martyris colebatur.Princeps itaque, & Comes Romam euntes, non ſicut voluerunt ab Imperatore conſecuti ſunt. Et eis illic morantibus, en ex improuiſo prædictus Rex Rogerius Siculorum, exercitu Sarracenorum congregato Pharum tranſiuit; deinde in Apuliam curſu rapido accelerauit,& continuò Ciuitatem Venuſiam, quam Tancredus comprehenderat, & alias Ciui-

Ciuitates virtute comprehendens, igne, ferroque consumauit: viros quoque & mulieres, paruulosq; earum varijs mortis generibus necauit, quosdã verò eorum comburi fecit. Regem teſtamur æternum, tanta crudelitate in Chriſtianos illos exarſit, quod vix aut nunquam à ſæculo eſt auditum. Continuò Principi, & Comiti Romæ morantibus eſt nuntiatum, & citiſſimè redeant, & tanto Tyranno reſiſtentes, Apuliam totam, & eorum bona à gutture tanti Prædonis defendant. Itaque nuntio accepto celeriter redeunt, & præconis voce tonante, Principatum totum Capuanum, & Ciuitatem Beneuentanam exagitant, vt armis eductis contra perfidiam illius, & tyrannidem viriliter reſiſtant; quod factum eſt, & præparatum. Comes itaque Rainulphus mille fere milites accipiens circa Troianos fines accelercuit; miſit continuò legatos ſuos ad Troianam Ciuitatem, vt ſacramenta, quæ Comiti, & Principi Ciues Troiani promiſerant, adimplerent. Troianus verò populus timore prædicti Regis coactus, & verbis Regis doloſè pacificis fidem attribuens, Comitis volũtati fauere penitus recuſauit. Inſuper etiam Epiſcopus Ciuitatis populum omnem ſuaſerat, vt Regis fidelitatem non dimitteret. Comes autem hæc audiens quadraginta dierum ſpatio illic commorans apud Beneuentum repedauit. Dum hæc, & alia geruntur, Rex præfatus Ciuitatem nomine Materam obſedit, quam acriter expugnans proditione populi comprehendit; ibique Giffredum filium Giffredi Comitis Dominum Ciuitatis alligauit. Quibus ita peractis Ciuitatem aliam nomine Anſam ſuæ obtinuit poteſtati. Reuerà theſaurum auri, & argenti Alexan-

Digitized by Google

dri Comitis inuenit. Quid multa? omnes Ciuitates eiuſdem Alexandri Comitis, & oppida ſuæ ſubmiſit ditioni. Alexander itaque Comes, ſicut naufragus, apud prædictum Comitem Rainulphum, heu miſer, mortuus eſt. Deinde Ciuitatem Tranum, & totam Apuliam igne, ferroque Rex ipſe trucidauit. Quid dicam? quod nunquam à ſęculo eſt auditum, Rex ipſe in Chriſtianos operatus eſt. Deinde amoto exercitu, Rex ipſe Rogerius humano nondum ſanguine ſatiatus, Montem Piloſum, vbi Tancredus de Conuerſano, & Rogerius de Pleuto viri bellicoſi, & ſtrenui aderant, obſedit; quindecim verò dies ibi moratus eſt. Tancredus itaque, & prædictus Rogerius viriliter, & animosè Regi Rogerio, & eius exercitui obſiſtebant. Rex autem Rogerius conſtantiam eorũ aſpiciens, machinas lignorum, & belli apparatus ſuper Montem Piloſum fieri mandauit. Ruſticorum itaque manus Montis Piloſi, ferocitatem Regis, & præliorum terrores perſentiens, pugnare contra eum nolebant: clamabant etiam ſe minime defendere poſſe. Quid longius? tubis ſonantibus, & prælij apparatu circa muros inchoato, Montem Piloſum circumquaque vocibus ad aſtra leuatis expugnat. Tancredus autem de Conuerſano, & prædictus Rogerius aggreſſionem ipſam aſpiciens equos aſcendunt, & cum militibus eorum ſecundum vires obſiſtunt. Nouiſſimè autem iudicio diuino ſuperueniente, & eorum infortunio horribili, Ciuitas ipſa Montis Piloſi capta eſt. Tancredus quidem, & miſer ipſe Rogerius armis proiectis, per latebras, & loca Ciuitatis abſcondita latuerunt. Inueniuntur tamen à perſequentibus, & coram Rege Rogerio perducuntur.

tur. O quantus dolor, & lacrimarum horror inſolitus! quod ſi lector adeſſes, dolore turbatus expaueſceres. Continuò Rogerium ipſum laqueo ſuſpendi præcepit. Præcepit etiam vt Tancredus ipſe, manu ſua funem laquei traheret: heu nefas, & dictu terribile. Tancredus ipſe inuitus Regis voluntati obtemperauit. Mirabatur omnis exercitus, & facta Regis horrebat, cęlorum Regem depoſcens, vt tanto Tyranno, & crudeli viro reſiſtere dignaretur. Quo facto, Tancredum de Conuerſano virum mirabilem cuſtodiri mandauit. Et ſicut audiuimus apud Siciliã captiuus perducitur. Nec mora, Ciuitatem ipſam Montis Piloſi, & Monaſteria, viros, & mulieres, omnes habitatores cum paruulis eorum in ore ignis, & gladij trucidauit. Inde exercitu amoto, curſu rapido ſuper Troianã Ciuitatem aduenit. Ciues autem, quia verbis eius indolo pacificis crediderant ſecuriter eum expectauere. Epiſcopus itaque Guillelmus nomine, Ciuitatis Clerum omnem Ciuitatis, & Monachos, & Ciues conuocans, in albis veſtitus, cum laudibus, & proceſſionibus coram Rege obuiauit, cogitans animi ferocitatem ſedare, corpora, vt audiuimus, Sanctorum ad eius gloriam ante eum perduxit. Rex autem ipſe furibundus Ciuitatem ingreſſus, & ſecuritatis datæ oblitus proceſſionem ipſam, & gloriam aſpiciens, catholicæ fidei immemor, & Chriſtianæ Religionis expugnator, oculis ardentibus proceſſionem illam deſtruxit: Nolo, inquit, nolo huiuſmodi gloriã, ſed vita Comite, omnes deſtruã, & omnes exulabo. Clerus autem, & populus, qui obuiam exiuerant, in fugam conuertuntur, &, ſicut potuit, quiſque abſconditur. Continuò Ciues mul-

tos Troianorum comprehendit, & mulieres, & eorum infantes vinculis deſtinauit. Iudicem quoque Robertum nomine,& quatuor alios viros ſapientes laqueo ſuſpendi præcepit. Multi verò Troianorum cum vxoribus, & filijs ſubſtantiam omnem relinquentes,ad Beneuentum fugierunt.Domos inſuper Troianorum, & eorum bona igne, ferroque conſummari præcepit. O quantus luctus mulierum, & Infantum per totam Ciuitatem Troianam ſurrexit, quòd ſi centenas voces lingua exprimeret,prius deficerem ſcribendo,quàm omnia ſingillatim enarrarem. Diebus autem non multis euolutis, exercitu congregato Rex præfatus apud Melphitanam Ciuitatem feſtinauit,quam,ſicut audiuimus viriliter cōprehendens ſuæ ſubmiſit poteſtati. Hoc anno præfatus Robertus Princeps videns ferocitatem Rogerij Regis,& Apuliam totam in cōfuſionem, & mortis periculum peruenire,timens etiam,ne Rex ipſe Principatū ſuum inuaderet,conſilio accepto, apud Piſanam Ciuitatem, nauigijs paratis feſtinauit, qui quidem honorificè ſuſceptus interrogatur, qua de cauſa tanti laboris ſudorem ſubiret. Princeps itaq; Regis Rogerij ferocitatem,& minas eius,& terrores illatos è veſtigio exponens precatur ſuppliciter, vt Ciuitas Piſana auxilij manum, & conſilij ei largiretur,pactis eorum interuenientibus, ſicut in inferiori tractatu continebitur.Octauo quidem Kalend. Iulij Princeps ipſe mare ingreſſus eſt,& Piſas transfretauit;qualiter autem cum Piſanis egerit,nondum pleniſſimè ad noſtram peruentum eſt notitiam.Sed redeamus ad cauſam.

Cùm præfatus Rex Rogerius Troianam, & Mel-

phi-

phitanam Ciuitatem depopulatus eſt,ſicut accepimus,exercitus ſui magnitudinem per partes diuidēs apud Barenſem Ciuitatem repedauit.Hæc inter prefatus Comes Rainulphus Principatum totum Capuanum ſubmouit, & totius terræ ſuæ auxilium, & Rolpotonem Beneuentanum Comeſtabulum, & Beneuentanæ Ciuitatis partes,partiumque angulos,vt omnes armis eductis Regi tyranno reſiſtāt; qui vnanimiter,& mente deuota Comitis Rainulphi voluntati famulantur. Clamabant quidem prius morti velle ſuccumbere, quàm ſub nefandi Regis imperio colla ſubmittere. Quid longius moror? mille numeratos equites, & viriliter armatos, & peditum fere viginti millia Comes ipſe congregauit. Comeſtabulus autem Rolpoto præconis voce Ciuitatem Beneuentanam exagitans innumerabilem Ciuium multitudinem ſecum gaudens eduxit,& eis in vnum conuenientibus,dum Rex ipſe taliter Apuliam conſummaret,conſilio virtutis arrepto,ſuper Caſtrum, quod la Peloſa vocatur,feſtinauere. Caſtrum illud Vgonis Infantis fuerat, qui periurio facto Comitem Rainulphum dimiſerat,& Regi Rogerio adhæſit. At Caſtrum illud obſeſſum per quatriduum acriter expugnatum eſt; machinas continuò lignorum ad muros deſtruendos Comes ipſe ordinari præcepit,aquā verò fluminis,quod prope aderat, & fontes ibi contiguos die, noctuque cuſtodiri, ne à ruſticis hauriretur,viriliter præfatus Comes,& Comeſtabulus mādauere. Milites itaque Caſtellum illud ſeruātes terrorem machinarum, & domos ruſticorum à lapidibus dirutas aſpicientes, & ſitis periculum imminentis ſentientes,ne igne,ferroque caperentur, exterriti Ca-

ti Caſtrum illud reddiderunt ad prçfati Comitis poteſtatem. Deinde ſacramentis interuenientibus, ſub fidelitate Comitis alligantur. Inde conſilio accepto, prædictus Comeſtabulus cum Beneuentanis Ciuitatem Beneuentanam gaudens ingreditur. At Comes, ſuis omnibus congregatis, licentiam redeundi ad propria largitur, ſacramento firmantes, vt, cum neceſſitas incumberet, omnes armis eductis conuenirent; & ſic ad propria vnuſquiſque repedauit.

Eodem anno Creſcentius Cardinalis, de quo ſuperius mentionem fecimus, cum præfato Rege Rogerio conſiliatur, vt vineæ omnes Beneuētanorum, & poſſeſſiones incenderentur, excogitans terrorem Beneuentanæ Ciuitati inducere, & ſic Ciuitatem ſub nefandi Regis imperio ſubiugare. Rex itaque huiuſmodi nefando conſilio communicato præcepit, vt vineæ omnes Beneuentanorum, & hæreditates igne, ferroque conſummarentur. Nec mora; pars quædam vinearum, & poſſeſſionum inciditur, pars quædam combuſta eſt. Lector quidem, ſi adeſſes, turbatus expaueſceres de tanta vinearum inciſione, & cōbuſtione poſſeſſionum. Vindemias dimiſimus, famis quidem penuriam, & ſitis, mortiſque genera ſuſtinentes ore vociferabamur aperto, prius pelago, & morti terribili colla ſubmittere, quam eius imperio famulari. Quis vnquam mortalium tāti Regis nefandi furorem audiens, eius dominium ſubire non pertimeſcat? Regem verò teſtamur æternum, Iudicemque communem, Neronem crudeliſſimum Imperatorem Paganorum in Chriſtianos ſtragem talem non legimus exercuiſſe. Cumque ſicut prædiximus, præfatus Rex Rogerius Ciuitates Apuliæ, & oppi-

oppida, viros, & mulieres eorum crudeli manu depopulatus eſt, conſilio accepto, Salernũ venit, ibiq; congregari mandauit Proceres quoſdam iuxta Salernitanam Ciuitatem commorantes, & eis accitis tractauit cum eis, qualiter Ciues Salernitanos, & Amalphitanos, ſicut Apuliæ, feroci manu perderet. Sed quia congruum ſibi tempus non videbatur, quod corde conceperat, imperfectum dimiſit, excogitans tempore opportuno adimplere. Deinde nauigio parato, mare ingrediens Siciliam transfretauit XII. Kalend. Nouembris. Audiuimus præterea viginti, & tria nauigia auro, & argento onerata, & mobilium, quæ de Ciuitatibus Apuliæ expoliauerat, in profundo maris ſe ſubmerſiſſe, in quibus nauigijs multi viri, & mulieres ex omnibus Ciuitatibus Apuliæ, & infantes ligati exules ducebantur, patriam, parenteſque ſuos nunquam viſuri; qui in eodem naufragio ſuffocati ſunt? O quantus luctus, & dolor horribilis vniuerſos fines Apuliæ inuaſit, cęlorum tamen Regem collaudantes, quòd de varijs mortis generibus, & exilij periculo, eos liberauit, & momento vno de mundi huius voragine eos eduxit.

Dum hæc, & alia, quæ ſcripta ſunt, iuxta Apuliam geruntur, prænominatus Pontifex Innocentius, & Robertus Capuanus Princeps, ſalutis accepto conſilio, menſe Septembri mediante, nauem ingrediuntur, & ventis ſecundis Piſas transfretauere; nã ſicut accepimus exercitus nauium, & armatorum virorũ, & Imperatoris Lotharij virtutem quærentes cordi propoſuere, vt Domino fauente Ciuitatem Beneuẽtanam multis, varijsque calamitatibus oppreſſam à gutture nefandi Regis Rogerij eripiant. Iuerat enim præ-

præfatus Princeps Robertus ad Ciuitatem Piſanam, & cum Conſulibus,& ſapientibus viris Ciuitatis ſatis, abundèque tractauit, vt auxilium naualis exercitus ei largirentur. Qui tamen ſine populo Ianuēſi hoc promittere noluerunt. Tandem definito conſilio,ſacramentis interueniētibus,pactum ſtabiliuere, vt circa menſem Martium futurum cum centum nauigijs paratis armatorum ſuper nefandum Regem Rogerium feſtinent. Audiuimus quoque Ducem Venetiarum ad eius auxilium manum dediſſe:ideoque Princeps ipſe Romam reuertitur,& omnia quęcumque cum Piſano, & Ianuenſi populo tractauit, Dōmino Papæ Innocentio è veſtigio patefecit, ſicque cum eodem Pontifice ad pactum illud firmandum Piſas feſtinauere. Cumque ſicut prælatum eſt,Rex Rogerius Siciliam peteret,pręfatus Creſcentius nomine tantùm Cardinalis, aſpiciens, quòd ſub ipſius Regis poteſtate,ſicut tractauerat, Beneuentanā Ciuitatem non poſſet ſubmittere, valde cæpit ipſe cū alijs Beneuentanis de Ciuitate proiectis contriſtari. Deinde multis, varijſque inſidijs, & conſpirationibus cæpit quoſdam eorum muneribus, quoſdam pollicitationibus, ſacramentis interuenientibus,alligare. Alligauit reuerà,vt Comeſtabulum Rolpotonem occiderent, & eius ſequaces, quot inuenire poſſent, & ſic armis eductis Ciuitatis plateas inuaderent,pacem nomine doloſo clamitando. Quibus ſacramento taliter alligatis, alios Beneuentanos ſanioris ſenſus,& prudentiores præfatus Creſcentius decipiendo, mandauit, vt præfatis fautoribus ſuis manum conſilij, & auxilij largirentur, quibuſdam verò pecuniam tranſmiſit, quibuſdam honoris digni-

gnitatem pollicebatur. Nam ſicut accepimus, præfatum Comeſtabulum die ſolemnitatis omnium Sanctorum trucidare diſpoſuere. Sed humani generis Saluator, qui reprobat conſilia gentiũ, cuius conſilium manet in æternum, diſpoſitiones eorum ſubuertit. Deinde præfatus Creſcentius per totum mẽſem Nouembris cum prædictis fautoribus ſuis de inuaſione Ciuitatis, & deſtructione ſubtiliter, & ſtudioſiſſimè tractare non deſinit. Quid multa? peſtifero inuento conſilio die feſtiuitatis Sancti Andreæ Apoſtoli ſtatuerunt, vt ipſe Creſcentius, congregatis fere ducentis militibus, & peditum multitudine copioſa, ad incidendas vineas Beneuentanorum, quæ ſunt in loco, vbi dicitur Roſetum, venirent. Inciſionem illam cum Ciues Beneuentani vidiſſent, ad defendendas vineas ſuas exire pugnaturi deberent, cum quibus exeuntibus prædictum Comeſtabulum Rolpotonem aggredi, & in fugam conuertere diſpoſuerunt, ita quidem, vt ſimulata fide, & fraude mortifera, primùm ipſi terga vertentes quoſdam ſuorum militum, & peditum captiuos in manus dimitterent Beneuentanorum. Qua de re præfatus Comeſtabulus cũ Ciuibus eos proſequi, & inuadere protinus deberet, & eis ita perſequentibus, quidã Beneuentanorum præfati Creſcẽtij fautores, & homicidio Ciuitatis alligati, portam Sancti Laurentij clauderent, & porta illa viriliter clauſa nominatus Comeſtabulus cum Beneuentanis, qui ſecum exierant, Ciuitatem ingredi non poſſent, & ſic præfatus Creſcentius cum militibus Regis Beneuentanos inſequerentur vſque ad prædictam portam S. Laurentij, ad quam eum capere deſtinauerunt, & quot Ci-

uium inuenire potuiſſent; ſicque omnes particulatim trucidarent. Diſpoſuerunt etiam, vt centum milites ad Eccleſiam S. Angeli ad Crucem, quæ eſt infra confinia portæ Summæ, latitarent, qui ſtragem illam, & captiuitatem ſentientes, Portam Summam virtute intrarent, deinde viros, & mulieres, & paruulos, & omnia Ciuitatis bona in ore ignis, & gladij confunderent, & ita Ciuitatem in poteſtate Regis, & dominio ſubmitterent. Sed Saluator Omnipotẽs, qui caſtigat, & ſaluat, qui ducit ad inferos, & reducit, & poſt lacrimationem, & fletum exultationem inducit, mortifera eorum conſilia, & nefandas diſpoſitiones reprobauit. Ipſe, inquam, qui reprobat conſilia gentium, cuius conſilium manet in æternum, reprobauit reuerà, & ſubuertit malignorum machinationes, & longè aliter, quàm ipſe Creſcentius cũ hoſtibus tractauerat, peractum eſt. O dolor, & dictu terribile, ſubcolorato nomine Romanæ Sedis Beneuentanam Ciuitatem, quæ in vigore libertatis, & in B. Petri fidelitate longè, lateque permanſerat, ſub prædicti Regis Rogerij crudelitate, execrandæ, vt ita dicam, memoriæ ſubmittere diſponebant. Regem quidem teſtamur æternum, quoniam per Ciuitatis Beneuentanæ libertatem viriliter cuſtoditam, & merita Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Bartholomæi, & aliorum Sanctorum, miſeram Apuliam à nefando illo Rege captiuatam, & vſque in Romanos fines Prouincias de manu eiuſdem Regis, & deſiderio ereptã fore, & ad gloriam perductam ſine dubio ſperabamus. Sperandum quippe erat, & ante oculos iugiter habendum, quoniam quidem Innocentius Pontifex cum Roberto Capuano Principe ſudore multo, & peri-

periculo arrepto, pro nobis omnibus redimẽdis laborabant,ſicut in ſuperiori tract. præmiſimus;modò vero apud hoſtes Ciuitatis diſponebatur, nos omnes in mortem, & depredationem, & diſperſionem ſubijcere. Sed redeamus ad cauſam.

Præfati igitur Creſcentij fautores, velocitate accepta, Beneuentanorum ſanguinem ſitientes aduentum inimicorum Ciuitatis, qui ſecum coniurauerãt, ſicut ſuperius dictum eſt, non expectauere. Continuò in prædicta feſtiuitate S. Andreæ Apoſtoli, armis acceptis, in plateas exierunt. Quid dicam? mente confuſi, fideles B. Petri percutientes, pacem ſe velle clamabãt. Roffridum quidem Iudicem, & Abbatem Paroaldum gladijs percuſſerunt. Mira res; Quid defuncto, vel ad mortem percuſſis pax talis proficeret? pacem verò firmari, & conſolidari, armis depoſitis, vidimus; & audiuimus, & eis in plateas exeuntibus exiſtimabant, vt tota ferè Ciuitas dictis eorum, & factis obtemperarent. Comeſtabulus autem Rolpoto tunc in Ciuitate non aderat; iuerat enim Comitem Rainulphum alloquuturus. Confeſtim, ſpiritu fidelitatis accepto; populus omnis Beneuentanus inſurgens, armis celeriter aſſumptis, Ciuitatem Baneuentanam animosè, & ſtudiosè obtinuimus. Quid plura? nefandos illos viros Creſcentij fautores comprehendimus. Comeſtabulus autem prope Ciuitatem Beneuentanam adueniens, & eam turbatam, & in tali ruina poſitam audiens, confiſus in Beati Petri fidelitate, Ciuitatem ingreditur, mori prius velle deſiderans, quàm ſic inopinatè Ciuitatẽ deſtructam videret. Armis itaque acceptis viriliter, & animosè cum quibuſdam militibus Beneuentanis

ſecum venientibus per plateam Ciuitatis aſcendit, & ad Portam Summam accelerauit, inuenit reuerà Portam ipſam firmiter clauſam,& à fidelibus honeſtè cuſtoditam. Milites interea Montisfuſci cum Beneuentanis, qui proiecti de Ciuitate fuerant, foris Portam Summam venerũt, vt Ciuitatem intrarent, & deſideria cordis perficerent, ſicut inter ſe tractauerãt. At vbi portam ipſam clauſam aſpiciunt, paulisper ibi morati ſunt, fideles autem B. Petri turrim Portæ Summæ aſcendentes milites illos lapidibus proiectis eijciunt, & eam fideliter defendunt. Nec mora, milites illi terga vertentes curſu præcipiti ad ſuos reuertuntur. Confeſtim Comeſtabulus ipſe Portam Summam aperiri præcipiens cum militibus armatis eos mirabiliter inſequitur, qui ſanè timore coacti ad Montemfuſcum repedauerunt: in quorum perſecutione Vir quidam, nomine Ioannes Benedicti, qui Beneuentanus erat, quique cũ præfato Creſcentio exierat, captus eſt. Præfatus autem Comeſtabulus ad Ciuitatem reuerſus cum B. Petri fidelibus Curiam animoſè gubernauit. Quid multa? prædictum Ioannem Benedicti laqueo ſuſpendi præcepit; deinde cęteros alios proditores, quos comprehenderamus, ſuſpendi iuſſit. Ioannem quidem de Lepore, virum nefandæ memoriæ, præfati Creſcentij fautorem capite verſo in foueam mergi pręcepit, & pedibus in altum leuatis; heu miſer, vitam inaudita morte finiuit. His, & alijs ita decurſis, Beneuentana Ciuitas à turbine tanto, & tempeſtate quieuit. Quoſdam præterea Beneuentanos, qui in ſuſpitione illa tenebantur, pręfatus comprehendit Comeſtabulus, & vinculis alligari mandauit per Comitis

tis

tis Rainulphi municipia.

Anno Dominicæ Incarnationis 1134. menſe Martio XII. Indictionis. Hoc anno prefatus Princeps Robertus cum duobus Conſulibus Piſanorum Alzopardo videlicet,& Cane, Viris ſapientibus, & cum alijs ferè mille Piſanis ad Principatum ſuum Capuanum reuertitur IV. Kalend. Martij. Qui diligenter à Magiſtro militum Neapolis, & Rainulpho Comite ſuſceptus, omnia, quæ cum Piſanis, & Ianuenſibus firmauerat coram Papa Innocentio prædicto, patefecit, & qualiter tria millia librarum argenti Piſanis in auxilium ſuum venientibus, ſacramento mediante, dare deberet: Prædictus autem Magiſter militū, & Comes Rainulphus hæc audientes,gaudio magno gauiſi ſunt, factiſque omnibus à Principe recitatis fidem attribuerunt. Nec mora, per Eccleſias Neapolitanæ Ciuitatis, & Capuanæ diſcurſum eſt,& pecuniam illam argenti curſu celeri congregauere. Quid plura? theſaurum ipſum argenti ad Piſanos tranſmiſerunt, rogantes, vt cum feſtinatione ad eorum auxilium ſubuenirent. In quorum Comitatu Gregorium Beneuentanum electum cum quibuſdam Sacerdotibus ſuis mandauerunt, quatenus afflictionem Beneuentanæ Ciuitatis Domino Papæ, qui illic aderat, & Piſanis intimaret. Quibus ita peractis,Rex Rogerius memoratus,nauigijs galearum fere ſexaginta paratis Salernum peruenit. Continuò galeas illas ad Ciuitatem Neapolim debellandam mandauit,& eis applicātibus vſq; ad portum Neapolis, expugnatum eſt. Ciues Neapolitani,armis acceptis,viriliter galeas illas pepulerunt,deinde Caſtella Neapolitanorum ibi contigua depre-

depredati ſunt, ſicque ad Regem remeauerunt. His, & alijs ita decurſis, præfatus Rex Rogerius, congregato exercitu Siculorum, & Apulorum, Abellinum Ciuitatem aduenit. Inde amoto exercitu, aurora, ſurgente, Caſtellum quoddam nomine Prata, quod erat Guillelmi de Abinalia, inſiliuit. Caſtrum quidẽ ipſum putans fore ſecurum, & à tanto exercitu imparatum fuerat. Quid dicam? momento vno captũ eſt, & in ore ignis, & gladij conſummatum: Ibi milites mortuos, vulneratos, & captiuos audiuimus. Eadem die Caſtrum illud Alta cauda, & Grutta, & Submonte ad Ranem de Fraineta pertinentia, comprehendit. Dum hæc, & alia crudeli manu agerentur, Beneuentanã Ciuitatem, totumque Capuanum Principatum timor inuaſit. Rogabamus itaque Saluatorem omnium, vt nobis omnibus ſolita pietate ſubueniret. Quantas autem lacrymas, & voces in altum leuatas Beneuentanorum, Neapolitanorum, & Capuanorum, omniumque circumquaque habitantium, Lector ſi adeſſes, mirareris, & crinibus ſolutis miſericordem Dominum inuocabamus, & Caſtris illis ita comprehenſis Rex ipſe Rogerius reuertens Caſtra Roberti Principis comprehendit, Palmam quidem & Sarnum. Audiens autem talem, tãtamque ſtragem, & inuaſionem Comes prædictus Rainulphus, & Robertus Princeps, & Magiſter militum, mirabiliter, mirabiliuſque inſiliunt, & præconis voce, tubiſque ſonantibus Ciuitates ſuas, & oppida, & vicos ſubmouerunt, vt vnuſquiſque armipotens omnibus eorum armis eductis inſurgeret, & tali, tãtoque Tyranno obuiaret; Quid longius morer? Cœlorum Regem teſtamur, milites omnes, Proceres,

Sa-

Sacerdotes,Clerici,iuuenes,& ſenes occurrerunt,& mirabili,& potẽtiſſimo exercitu congregato,gaudio magno feſtinant vocibus apertis dicentes. Melius eſt mori in bello,quàm videre mala gentis noſtræ, & Sanctorum: & eis ita congregatis apud Caſtellũ Marilianum, exercitus ipſe caſtrametatus eſt. Ad auxilium verò eorum Rolpoto Beneuentanorum Comeſtabulus quadraginta equites,& mille fere Beneuentanos tranſmiſit. Cumque præfatus Rex taliter Comitem Rainulphum, & Principem paratos perſenſiſſet,ſuper Caſtrum Nucerium feſtinauit,putãns illud momento, ſicut & cætera comprehendi, & circa flumen nomine Sarnum milites, & ſagittarios poſuit, ne Comes cum ſuis ad eum tranſiret. Interea Caſtrum illud Nucerium acerrimè ab exercitu Regis expugnatum eſt.Rogerius autem de Surrento à Principe ibi ordinatus, cum centum quinquaginta militibus, & ſagittarijs multis, & armatis viris fidelibus,nihil eorum,quæ inferebantur, trepidabat,& quotidiè, & animosè caſtrum illud tuebatur. Quid multis? proditione quorumdam Regis amicorum, Caſtrum illud Nucerium in poteſtate ipſius Regis datum eſt; deinde Caſtrum Sarni, & Lauri, & vniuerſa oppida Rex ipſe ſuæ obtinuit poteſtati. Cumque Caſtrum illud Lauri ſic comprehẽſum eſſet,prędictus Princeps,& Comes Rainulphus, & Magiſter militum mirabiliter turbati ſunt. Congregant itaque mille ferè equites,& multitudinem peditum copioſam,vt Caſtrum illud Lauri de Regis poteſtate euellant,ſed Proceres Principis, & Comitis Rainulphi, pecunia Regis accepta, auxilium eis, ſicut iurauerant,inferre diſtulerunt. Vnde Princeps ipſe

ipſe dolore commotus, Neapolim properans Piſas transfretauit. Præfatus autem Comes Rainulphus Baronum ſuorum nequitiam comprehendens, & quia tanto Regi obſiſtere non poterat, Sacramento interueniente ſub Regis poteſtate colla ſubmiſit. Audiens autem Rolpoto Beneuentanus Comeſtabulus Comitem illum Rainulphum ad Regis imperium perueniſſe, animo conſternatus die Kalendarũ Iulij de Ciuitate Beneuentana exiens Neapolim ingreſſus eſt, quem Comeſtabulum mille, & eo amplius Beneuentanorum ſecuti ſunt. Triduò autem poſt Comeſtabulus ipſe Rolpoto timore perculſus nauigio parato, ne in manus Regis traderetur, cum quibuſdam fidelibus ſuis, & duobus filijs Piſas feſtinauit, & eis nauigantibus, iudicio Dei ſuperueniente, nauis illa confringitur, & ſic ipſe cum vno filio ſuo, & duobus fidelibus ſuis, inter procellas maris mortui ſunt. Alter verò filius euaſit, Rex autem Comite illo accepto, Capuam, & Auerſam, & totum Principatum comprehendens Salernum adiuit, & ibi non multis diebus commorans, victorque effectus Siciliam repedauit. Pontifex autem ſub Anacleti nomine coloratus, curſu rapido Beneuentum venit, & Ciuitatem illam ipſius Regis virtute ſuæ obtinuit voluntati, & domos quorumdam Beneuentanorum deſtrui præcepit. Princeps prǽterea Capuæ à Papa Innocentio, qui Piſis aderat, honorificè ſuſcipitur, & ibi vſque ad menſem Martium permanſit.

Anno 1135. Dominicæ Incarnationis, & ſexto anno Pontificatus Domini Innocentij menſe Martio Indictionis XII. Hoc anno Princeps ipſe ſeptimo

die

die ſtante menſis Aprilis cum viginti nauigijs Neapolim venit, & comprehendit Auerſam, & Cucculum, quibus comprehenſis Neapolim Princeps ipſe reuertitur, & ibi immoratus eſt cum Piſanis ipſis. Eodem anno præfatus Comes Rainulphus venit Neapolim cum quadringentis militibus, & Ciuitates ſuas, & oppida dimiſit. His ita peractis præfatus Rex medio menſe Iunio venit Salernum, & exercitum congregauit, & ſuper Auerſam perrexit, & eã igne, ferroque eſt depopulatus, & bona eorum diripuit. Cumque Rex ipſe ſtragem illam feciſſet, ſuper Neapolim venit, & diebus nouem eam obſedit, ſed populus Ciuitatis, & Princeps nihil ex hoc trepidabãt. Rex autem Ciuitatem illam capere non poſſe aſpiciens, eam dimiſit, & Auerſam perrexit, & eam reædificari præcepit. His ita decurſis præfatus populus Piſanorum cum aliis viginti nauigijs, quæ ſuperuenerunt, Ciuitatem Amalphitanam pergunt, & eam comprehendunt, & eius vniuerſa bona diripiunt, ſicq; diuitijs multis locupletati Piſas redeunt ſimul cum Principe. Rex autem, Piſanorum exercitum reuerti comprehendens, iterum Neapolim obſedit, cumque die quodam in feſtiuitate Natiuitatis Sanctæ Mariæ, Rex ipſe nauale bellum cum Neapolitanis incipere vellet, en ſubitò tempeſtas affuit, & omnes naues illas diuiſit; ita quod in profundum mergi putarent, & ſic ad portum Puteolanum reuertũtur. Tunc Rex videns neque mari, neque terra, contra Ciuitatem agere, nauigia illa reuerti præcepit; & ipſe Salernum repedauit, deinde Siciliam ingreſſus eſt. Cumque Robertus Princeps Piſas reuerteretur, conſilio Domini Papæ Innocentij ſimul cum Do-

mino Girardo Cardinali,& Riccardo Comitis Rainulphi germano ad glorioſum Lotharium Imperatorem feſtinauit,qui honorificè ab ipſo Imperatore ſuſcipiuntur, & ei qualiter Principatum ſuum perdidiſſet, lacrymis multis intimauit. Precatur etiam, vt pro amore Domini Papæ ſibi ſuccurreret,& quòd iniuſtè perdiderat,redintegraret. Imperator itaque muneribus multis ei datis,promiſit ſe ipſo anno venturum ad Romanæ Sedis libertatem, & eiuſdem Principis reſtitutionem, & ſic Princeps ipſe reuerſus Domino Papæ Innocentio cuncta narrauit. Ipſo anno Magiſter militum Piſas perrexit, vt auxilium ab Apoſtolico Innocentio,& Piſanis inueniret, qui à Piſanis diligenter ſuſceptus eſt, & promiſerunt libentiſſimè ei auxilium inferre, ſed quorumdam inimicorum conſilio auxilium illud promiſſum deſtructum eſt. Vnde Magiſter ipſe militum vehementer turbatus Neapolim reuertitur, & Ciuitatem ſuam viriliter tenuit.

Anno 1136. Dominicæ Incarnationis, & ſeptimo anno Papæ Innocentij, dum hæc, & multa alia agerentur, præfatus Imperator Apoſtolico Innocentio mandauit,vt eum prçſtolaretur,quia,Domino fauẽte, ſicut promiſerat, in feſtiuitate S. Iacobi venire deſpondebat. Pontifex autem ſpirituali gaudio gauiſus Magiſtro militum deſtinauit omnia, quæ Imperator ei mandauerat,deinde Princeps ipſe audiẽs Ciuitatem Neapolim famis periculo vrgeri cum quinque nauigijs ad eandem Ciuitatem venit, & Imperatoris aduentum firmiter propalauit, & curſu celeri Piſas reuertitur. Continuò ad Imperatorem feſtinans inuenit eum montes deſcendiſſe, & ſuper

Ciui-

Ciuitatem Cremonam caſtra ſua poſuiſſe. Illicò pedibus eius aduoluitur lacrymis rogans, vt ſibi exhęredato ſubueniret. Intereà ad tantam famis aſperitatem Ciuitas peruenit Neapolitana, quod infantes multi, pueri, adoleſcentes, iuuenes, ſenes etiam vtriuſque ſexus per Ciuitatis plateas, & domos ſpiritũ exhalabant. Sed Magiſter militum, & eius fideles, qui libertati inuigilabãt Ciuitatis, quique antiquorum ſuorum ſequebantur honeſtatem, mori prius famis morte malebant, quam ſub nefandi Regis poteſtate colla ſubmittere. Hæc inter præfatus Imperator literas ſuas ſignatas proprijs legatis ſuis Magiſtro militum, & Ciuibus ſuis deſtinauit conſolationis verba deſcribens, vt fidelitatis propoſitum teneat, quia, fauente Domino, in proximo ad eius liberationem feſtinaret. Legati verò illi coram omnibus iurauerunt Imperatorem illum ad Ciuitatem Spoletnm dimiſiſſe. Diebus autem non multis excurſis, en adeſt Legatus alius ipſius Imperatoris literas ferens, conſolationis ſimiliter verba continentes, qui eum dimiſiſſe apud fluuium Piſcariam affirmauit. Item in ſubſequentibus diebus alias tranſmiſit Imperator literas continentes ſe in proximo vẽturum in Apuliam, & Italiam à tanta perditione redempturum. Archiepiſcopus præterea Marinus Ciuitatis Neapolitanæ, & Philippus de Acerra Ciuis Neapolitanus vir prudentis ingenij, & Rainulphus Comes, qui obuiam Imperatori dudum exierant, ſimiliter literas ſuas conſolationis Magiſtro militum delegauit. Literis itaque talibus acceptis, & tali ſuſpenſi Neapolitani promiſſione, licet fame coacti, Imperatoris tamẽ illius expectabãt aduentũ.

Anno 1137.& anno octauo Pontificatus Domini Innocentij menſe Martio XV. Indictionis præfatus Apoſtolicus Innocentius, qui tunc Piſis morabatur,conſilio communicato de Ciuitate Piſana exiuit,& apud Ciuitatem Biteruum aduenit,præfatum Imperatorem alloquuturus. Imperator igitur Henricum generum ſuum cũ tribus millibus equitum ad Pontificem deſtinauit Innocentium, addens ſe facturum,vt Romanos fines teneat, & Principi Roberto Principatum ſuum reſtituat.Ipſe verò Marcas adire diſpoſuit. Apoſtolicus autem cõtinuò Romanos fines aduenit,& Ciuitatem Albanum,& Prouinciam totam Campaniæ ſuæ obtinuit fidelitati. Romam quidem ingredi noluit, ne in Romanorum negotijs impediretur. Præfatus autem Imperator flumen Piſcariæ adueniens,Paſcha Domini ibi celebrauit.Inde flumen illud tranſiens, Ciuitatem Termulenſem,& illius Prouinciæ Comites obtinuit, & inde amoto exercitu,Apuliam ingreditur, & Ciuitatem Sipontum, & Montem Sancti Angeli octauo die intrante menſis Maij comprehendit. Tantus itaque timor totam inuaſit Apuliam, quòd vniuerſus populus vſque ad Ciuitatem Barum, ad eius Imperium alligatus eſt. Et his actis Apoſtolicus ipſe ad Ciuitatem Sancti Germani peruenit,quam ſuæ ſubmiſit ditioni. Inde Capuam veniens Roberto Principi eam reſtituit,& his actis Beneuentum venit prędictus Apoſtolicus decimo Kalend. Iunij, & retro montem Sãcti Felicis propè Beneuentum cum Henrico Duce prædicti Imperatoris genero caſtrametatus eſt.Continuò Dominum Girardum Cardinalem virum prudentem, & diſcretum propè Ciuitatem

miſit

miſit Beneuentanam, vt cum Beneuentanis loqueretur, vtrum cum eo pacis firmamentum ponere vellent. Venerunt itaque ad eum quidam de Ciuibus Beneuentanis, & cum illis ſatis, abundèque de Ciuitatis concordia tractauerunt, & his actis ad Dominum Apoſtolicum omnia, quę dicta ſunt, expoſuit prædictus Girardus Cardinalis. Alio autem die adueniente prædictus Apoſtolicus, conſilio arrepto, caſtra inde amouit die videlicet Sabbati, & ex hac parte prædicti Montis Sācti Felicis tranſiuit cum exercitu prædicti Ducis Henrici, & in planitie Sancti Petri Apoſtoli iuxta flumen Sabbati, viriliter, & animosè caſtra apponi præcepit. Beneuentanus autem populus horum, quæ fiebant, nihil agnoſcere poterat. Cumque taliter in prædicta planitie Sancti Petri caſtra Apoſtolici, & Ducis illius ponerent, fama talis, tantique facti Ciuitatem percuſſit Beneuentanam; & Roſſemannus, qui tunc præerat Romanæ Sedis aduerſarius Ciues ferè vniuerſos ſubmouit, vt contra Apoſtolicum venientem inſurgerent, & ad eorum poſſe reſiſterent. Nec mora, prædictus Girardus Cardinalis vocari fecit Landulphum Iudicem Beneuentanum, & Lodoicum Medicum, & Malfridū de Grimaldo Abbate, vt de pacis fœdere loquerentur, & Ciuitatem Domino Papæ Innocentio redderent, Exierunt itaque viri illi vocati, & petitionibus Apoſtolici fauentes Ciuitatem reuertuntur. Præterea ad horam ferè nonam quidam Beneuentanorū exeuntes cum Teutonicis pugnare cæperunt, putātes eis timorem inducere, vt eos in fugam ſectari. Dux verò illorum nominatus Henricus, audiens Beneuentanos ita ſuper ſe inſilire, armari ſuos omnes occul-

occultè præcepit,& cateruatim eos à caſtris exire diſponens præcepit, vt Beneuentanos ſic ſtultè, & furiosè exeuntes, inſidijs poſitis, præoccuparent. Quid multis? en ex improuiſo Leonum more frendentes Teutonici inſiliunt, & Beneuentanos illos, qui contra eos pugnabant, vſque ad Pontem maiorem in fugam conuertunt. In fuga verò illorum quadraginta fermè capti ſunt, & quidam illorum trucidati, inter quos Petrus de Populo vocatus, capite abſciſſo, heu miſer, exhalauit. Alter verò, Priſcianus nomine, Ciuitatis Notarius, ibi mortuus eſt vulneribus multis afflictus. Decem verò vulneratorum, qui de captione euaſerunt poſt dies quadraginta mortui ſunt intra Ciuitatem. Cùmque taliter Ciues Beneuentani capti, trucidati, & morti dediti eſſent, timor continuò Ciuitatem inuadit Beneuenti, & luctus, quòd, ſi lector adeſſes, mori cum eis putares, & afflictione multa deficere. Nocte itaque inſecuta, Ciues, qui capti fuerãt, vinculis diſtricti ſunt, & alligati. Mane autem facto, die quidem Dominico, ad Dominum Papam veniunt quidam de Ciuibus Beneuentanis viri ſapientes, & diſcreti, qui omnia, quæ Apoſtolicus exquiſierat, aſſecuti ſunt, continuò captiuos Ciues Beneuentanos, quos Teutonici comprehenderant Dominus Apoſtolicus abſolui iuſſit, & ad propria reuerti. Et ſic ſacramentis firmatis, fidelitatem Domino Papæ complures Ciuium, qui ad ipsũ Pontificem exierant, iurauerunt. Cùmq; taliter ſacramenta illa perficerentur, vir quidam Taquintus nomine, Ciuis Beneuentanus, quique per triennium exulauerat, vltionem reddere de acceptis excogitans, Teutonicos omnes ſubmouit, vt Ciuita-

tem

tem ingredientes,quot poſſent, caperent, & bona eorum auferrent; qui curſu rapido armis acceptis iuſiliunt,& vſque Portam Ruffini feſtinauerunt, ſed quia Portam illam hi,qui intrinſecus erant, firmiter clauſerunt,Ciuitatem ingredi non potuere. Fama itaque tantæ inuaſionis cum ad aures Pontificis Innocentij peruenit, prædictum Ducem Henricum vocari mandauit, vt exercitum illum compeſceret, & à tali mortifero aggreſſione illum prohibeat. Confeſtim Dux ille peruolat,& totum illum exercitum ad Caſtra reuerti mandauit; ſicque Ciuitas ab eorum inuaſione euaſit. Iaquintus verò ille per clauicam, quæ Sancti Renati vocatur, ingrediens, cum quibuſdam conſocijs ſuis ad ſacrum Palatium Curiæ feſtinans perrexit, & Creſcentium Cardinalem Pontificis Innocentij aduerſarium, qui tunc ibi occultabatur comprehendit. Nec mora,per plateam illum ducentes ad Dominum Papã captiuum illum tranſmiſerunt; deinde in eadem platea,Bernardum, qui Comes Palatij vocabatur, eiuſdem Pontificis contrarium Iaquintus ille inuenit, quem audacia aſſumpta capere conatus eſt, quatenus eum in captionem prædicto Apoſtolico delegaret; qui Bernardus videns ſe ſic turpiter capi,quibuſdam ſocijs ſuis ſecum equitantibus exclamauit,vt quantocyus ſuccurrant, & eum à tanta captione eripiant, qui ſtatim enſibus euaginatis Iaquintum illum feriunt, & plagis crudeli manu impoſitis terratenus illum de equo proſternunt,& ſic Bernardus ille à captione illa liberatur. Inuadit igitur Ciuitatem illam timor mirabilis,& bonis ſuis oblitis, Ciues attoniti ruinã inauditam,& deprędationem metuebant. Præfatus autem

Digitized by Google

autem Iaquintus ita crudeliter vulneratus ad manus quorumdam ad ſororis domum perducitur, & ſic nouem dies ſine ſenſu, & memoria aduiuẽs mortuus eſt. Dominus autem Apoſtolicus ſic illum vulneratum, & mortuum, ſuaque ſponte taliter fuiſſe perductum audiens, vt erat ſapientis animi, & pacifici cordis, nullam cum Beneuentanis, qui eum interfecerãt, excitauit quæſtionem. Roſſemannus autem, qui tunc contra voluntatem ipſius Apoſtolici Epiſcopus fuerat, & qui Ciuitatem violento nomine tenuerat, noctis ſilentio timore coactus fugijt. Quibus omnibus ita peractis, ita prædictus Falco Iudex, & Roffridus Iudex, & Falco Abbatis Falconis, & Saductus, & Pando, & Potofridus, & Adonibezet, qui per triennium exules fueramus, cum alijs Beneuentanis ſimiliter exulibus, licentia prædicti Pontificis ad propria reuerſi ſumus. Cęleſtis quidem Regis magnalia laudantes, qui poſt tribulationem, & fletum exultationem inducit. Præfatus autem Apoſtolicus ſupranominatum Girardum Cardinalem ad Ciuitatem mandauit, vt à Ciuibus vniuerſis fidelitatem acciperet, quod & factum eſt.

His omnibus ita euolutis, Pontifex Innocentius ſacramentis fidelitatis acceptis, conſilio habito, iter arripuit VIII. Kalend. Iunij, vt ad Imperatorem nominatum feſtinaret; veniens autem ante Portam Summam, populum Ciuitatis, qui eum ibi præſtolabatur, Pontifex ipſe taliter allocutus eſt: Gratias vobis agimus, fratres, & Domini, quia corde hilari, & voluntate ſincera fidelitatem nobis peregiſtis; rogo itaque fraternitatem veſtram, & probitatem, vt pacem teneatis, & conſtantiam iuſtitiæ inter vos; Ciuita-

uitatem verò intrare modò nõ poſſumus pro multis,varijſque negotijs,quæ cum Domino Imperatore definienda decreui. Sed his,diuina clementia definitis,ad vos reuerteremur, & de Ciuitatis vtilitate tractabimus;nunc verò prædictum fratrem noſtrum Cardinalem Girardum vobiſcum morari permittimus,qui erga veſtras vtilitates aſſiduè inuigilabit,& pacem inter vos continebit.Hæc,& his ſimilia Pontifex ipſe vbi allocutus eſſet,iter cæptum arripiens, ad prædictum Imperatorem tetendit Lotharium, quem ſuper Ciuitatem Barenſem eam acriter obſidentem inuenit. Cardinalis igitur nominatus Girardus iuſſu prædicti Apoſtolici in Beneuentana Ciuitate moratus eſt,& confeſtim ſacrum Beneuentanũ Palatium aſcendens, Ciuitatis vtilitates, data pace circumquaque,operabatur.Inter cæteras eius diſpoſitiones præcipuè pacem tenendam viribus totis, ore,& corde prædicabat. Prius verò quàm Apoſtolicus de Ciuitate diſcederet, Octauianum Subdiaconum,virum prudentem, & ſapiẽtis animi,Rectorem Beneuenti ordinauit,qui ſimul cum Domino Girardo ſtatum Ciuitatis,& pacis firmamentum ſtudiosè regebat. Cumque Pontifex ipſe apud Imperatorem perueniſſet cum præfato Duce Henrico,honore mirabili,& gaudio ab Imperatore ſuſcipitur. Deinde Barenſis populus Caſtellum Ciuitatis,quod pro eorum afflictione Rex Rogerius fabricari iuſſerat; valde terribile,& munitum expugnauerunt, ſicque per quadraginta dies illud obſidentes cum Teutonicorum auxilio,virtute multa Caſtellum illud comprehenderunt,& terratenus proſtrauerunt. Cuſtodes autem Caſtelli,quia iam amplius illud defendere

non poterant,capti,& trucidati, & in mare præcipitati ſunt.Sicque de tali,tantaque victoria tota Italia,& Calabria, Siciliaque intonuit,& Regi cęlorum gratias agens de tanti Tyranni gutture eripi gaudebat. Inde maritima omnis vſque ad Tarentum, & Calabriam ad Imperatoris fidelitatem alligari ſatagebat. Cumque Caſtellum illud Barenſe taliter cōprehenſum eſt, ſuper Ciuitatem Melfium Apoſtolicus,& Imperator venerunt, & eam viriliter obſidentes,diebus non multis elapſis, comprehenderunt,& ſuæ obtinuerunt fidelitati. Hæc inter Piſanorum exercitus, ſicut iurauerat, centum nauigijs armatis ad Ciuitatem peruenit Neapolitanam. Nec mora; iuſſu prædicti Imperatoris ſuper Ciuitatem Amalphitanam feſtinat,excogitans igne, ferroque eam depopulari. Ciues autem Amalphitani, conſilio ſalutis inuento,pecunia multa data, ad Imperatoris, & Piſanorum permanſit fidelitatem; Inde ſuper Rebellum,& Scalam properantes eas inuadunt,& vniuerſa eorum bona diripientes,in ore ignis, & gladij eas conſumunt. Viros quoque,& mulieres cum eorum paruulis captiuos perducunt, ſicque ſuper tali vindicta gauiſi, vltra quàm credi poteſt, inſultant. Interim præfatus Imperator,& Apoſtolicus Ciuitatem dimiſit Melfium, & Ciuitatis Potētiæ fines deſcendit: ibique iuxta fluenta de lacu Peſele per dies fere triginta moratur. Inde vniuerſa Apuliæ oppida,& Ciuitates ad ſuum Imperium alligauit. Et his actis mandauit Imperator, vt Piſanorum exercitus Salernum obſideat;pręcepit quoque Roberto Principi,& Magiſtro militum Neapolitanorum, vt viribus totis,& armis ſimul cum Piſanis,eandem Salernita-

nitanam obſiderent Ciuitatem; quod & factum eſt XV. Kalend. Auguſti. Quinetiam Rainulphum Comitem, quem affectione multa ſecum detinebat, mille Teutonicorum viris ei datis, ſuper Ciuitatem ipſam Salernum deſtinauit: quibus ita conuenientibus prope muros obſederunt. In Ciuitate illa reuerà quadringenti milites aderant, qui Ciuitati inuigilantes, Piſanos, & Principem, ſuoſque omnes quotidie expugnabant. Quadam itaque die, ſicut accepimus, certatum ad inuicem validiſſimè eſt inter eos, & de militibus illis Rogerij Siculorum captiui ducti ſunt, & alligati Conſules prætereà Piſanorum, Ciuitatis conſtantiam aſpicientes, quia talis, tantaque caterua militum intererat, conſilio communicato, lignorum machinā mirabiliter, mirabiliuſq; excelſam, & vltra quàm credi poteſt, terribilem conſtrui, ſummaque cum feſtinatione leuari mandauerunt. Vnde factum eſt, quòd populus Ciuitatis mortis periculo oppreſſus mortem expectabat. Audiens autem Imperator Ciuitatis Salernitanæ conſtantiā, & quia igne, ferroque Piſani eam obſidebant, conſilio inuento, ſimul cum Domino Apoſtolico ad eandem Ciuitatem celeriter feſtinauit. Sequenti igitur die ſapientes Ciuitatis ad ipſum Imperatorem venere, & pactis interuenientibus, Ciuitatem ipſam ſuo Imperio ſubmiſerunt. Quidam verò militum illorum, ſecuritate accepta, licentiam exeundi impetrarunt, quidam vero & prædicti Rogerij Proceres ad turrem maiorem, quæ ſuper Ciuitatem erat, confugerunt. Sicque Ciuitas ipſa in gaudium conuerſa, ſub tali, tantoque Imperio exultabat. Audiens autē populus Piſanorum Ciuitatem Salerni ſine eorum

conſilio, & voluntate ab Imperatore captam fuiſſe mirabiliter contriſtati ſunt, & furore arrepto machinam lignorum factam combuſſerunt, & paratis nauigijs Piſas regredi diſponebant, ſed Apoſtolici Innocentij precibus, & promiſſionibus coacti ad Imperatoris voluntatem reuerſi ſunt. Sicque Caſtrum illud Turris maioris pro eorum diſcordia dimiſſum eſt. His ita peractis præfatus Imperator, & Apoſtolicus Caſtra inde amouentes, Abellinum venerunt; deinde Beneuētum, & iuxta fluuium Caloris ex hac parte Vbiani, ad Eccleſiam Sancti Stephani caſtrametati ſunt, ſecundo die ſtante menſis Auguſti. Cū autem Abellinum veniſſet Apoſtolicus ipſe Innocētius Ducem ad defenſionem Apuliæ ordinare nomine ſuo ſatagebat. Imperator verò nomine ſuo, contra voluntatem Apoſtolici ordinare volebat. Vnde factum eſt, vt per triginta fere dies ad inuicē diſcordatum ſit, ſed ſapientum conſilio communicato, diſcordia talis deſtructa eſt. Quid multa? diuina fauente clementia, & ipſo Imperatore fauente, omnibuſque ſuis, Apoſtolicus nomine ſuo ad B. Petri fidelitatem Comitem Rainulphum virum vtiq; prudentem, & diſcretum in Ducem elegit, & eo electo vexillum ad honorem Ducatus Apoſtolicus, & Imperator in conſpectu omnium ei tradiderunt, & confirmauerunt. Vnde nemo tempore iſto viuentium recordari poterit, tali lætitia, & honore Ducē aliquem fuiſſe electum. Cumque taliter in prædicto loco caſtrametati ſunt, triduò poſt, die videlicet Kalendarum Septembris Imperatrix nomine Florida, militibus ferè centum aſſumptis ad Eccleſiam Beati Bartholomæi Apoſtoli venit Portam auream ingrediens,

diens, & Miſſarum ſolemnia ibi audiens, pallium quoddam ſuper Altare Beati Bartholomęi, & libram vnam argenti obtulit. Præ gaudio verò Beneuentanus populus vtriuſque ſexus, quia per innumera annorum curricula Imperatricem, ſiue Imperatorē non vidimus, curſu præcipiti ad ipſam intuendam Imperatricem ex omni parte Ciuitatis feſtinauimus, & gratias Deo agētes exultauimus, quia, quod Patres, Aui, Proaui videre non potuerunt, temporibus noſtris vidimus. Ea autem Baſilicam ipſam B. Bartholomæi egrediens per mediam plateam Ciuitatis aſcendit, & per Portam Summam exiens ad exercitum ſuum remeauit. Triduò autem poſt Imperatricis aduentum præfatus Apoſtolicus Beneuētanā Ciuitatem intrauit, & à Clero, & populo vniuerſo honorificè ſuſceptus eſt. Altera autem die adueniente in ſacro Beneuentano Palatio ſedens in conſpectu Cleri, & populi Beneuentani clamauit, vt ſi quis contra perſonam, ſiue electionem Gregorij Beneuentani electi canonicè, & rationabiliter opponere vellet, libera fronte opponeret: ſed clementia diuina opitulante, & quia electus ipſe vitam ſuam religioſè cuſtodierat, nemo Ciuium cōtra eius electionem obiecit. Apoſtolicus itaque hoc aſpiciens gratias Deo egit, & ipſe de perſona, & vita electi teſtificatus eſt honeſtè, & religioſè, & eidem electo præcepit, vt de peccatis ſuis confiteatur, & die Dominico adueniente, Spiritu ſancto cooperante conſecrationem acciperet. Quid multis? die adueniente Dominico Apoſtolicus ipſe Eccleſiam Epiſcopij deſcendit, quinto die videlicet intrante menſis Septembris Electum ipſum conſecrauit, ad cuius conſe-

cratio-

crationem Patriarcha interfuit Aquileiæ,& complures alij Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates Teutonicorum viri Religioſi. Lector ſi intereſſes, reuerà miratus diceres Achiepiſcopum quemlibet Beneuentanum tãto honore, & reuerentia conſecratum nunquam fuiſſe, & eo conſecrato Apoſtolicus ipſe Palatiũ reuertitur. His ita peractis Iudices,& ſapientes Ciuitatis eundem Dominum Papam precantur, quatenus apud Imperatorem intercederet, vt de antiqua afflictione, quam Ciuitas longè, latèque perpeſſa eſt,Imperator ipſe Beneuentanos liberaret; videlicet de vinearum fidantijs, & angarijs,terratico, & de omnibus redditionibus, quas Normandis reddere ſoliti ſunt, quoniam quidem nos, & Patres noſtri, Aui, & Proaui Deum orauimus, vt Imperatoris aduentum partibus iſtis largiri dignaretur, per cuius aduentum libertatis vigorem, & ſecuritatis conſequeremur.Nunc verò Pater ſanctiſſime, & quia voluntas, & poteſtas conceſſa eſt bene nobis faciendi,lacrymis omnium oramus, vt de tanto periculo tributorum Ciuitatem B.Petri eripias. Apoſtolicus itaque pietate diuina correptus ſuper Ciuitatis longa afflictione condolens Patriarcham Aquileiæ, alioſque Cardinales, & Girardum ſpecialiter Cardinalem ſuum Presbyterum, virum valdè venerabilem, & diſcretum ad Imperatorem direxit, qui foras in pręfato loco caſtrametatus erat,expoſtulãs, vt Comiti Rogerio de Ariano præciperet, eiuſque Baronibus, vt fidantias,& omnes redditus, quos de hęreditatibus Beneuentanorum habere ſolitus erat, quietus dimitteret.Imperator itaque precibus Apoſtolici acceptis, abſq; mora, vocari fecit præfatum Comi-

Comitem, vt cum Baronibus ſuis veniret, & ſacramento interueniente, petitionibus Apoſtolici obtéperaret. Comes itaque adueniens coram Imperatore confeſſus eſt, ſe hoc iurauiſſe, & confirmauiſſe tempore Comeſtabuli Rolpotonis, qui pro Ciuitate hoc petierat. Denique Barones, quos ſecum duxit, iurare coegit, ſicut Apoſtolicus exigebat. In primis Alferius Draco, & Robertus de la Marra, & Bartholomæus de Petrapulcina, & Tadeus de la Greca, & Girardus de Lanzulinu, & Sarolus de lo Tufo, & ſic iurauerunt. Iuro, & promitto, quod ab hac hora inantea non quæram, nec quęri permittam de cunctis hæreditatibus Beneuentanorum fidantias, angarias terraticum, oliuas, vinum, ſalutes, nec vlla dationem, ſcilicet de vineis, terris aſpris, ſyluis, caſtaneetis, & Eccleſijs, & liberam facultatem tribuo in hæreditatibus Beneuentanorum venandi, aucupādi, & in eis, & de eis quodcumque voluerint faciēdi, & per hoc mercatum Ciuitati non diſturbabo, nec diſturbari conſentiam. Hæc omnia attendam bona fide ſine fraude. Taliter eis iurantibus, præcepit Imperator, vt alios ſuos Barones Montisfuſculi vocaret ad idē ſacramentum faciendum. Quibus actis, præfatus Girardus Cardinalis cum ſapientibus Ciuitatis omnia hæc Domino Papæ retulerunt. Hoc ſacramentum factum eſt ſexto die intrāte menſis Septembris. Altera autem die idem Girardus Cardinalis cum Iudicibus ad Imperatorem tetendit, vt ab ipſo Comite, & ſuis Baronibus ſacramentum huiuſmodi acciperet. Comes verò Rogerius ſacramentum illud facere noluit, confitens ſe tempore præterito illud feciſſe, ſuos verò Barones de Monteſuſco iurare præcepit,

pit, videlicet Raonem de lo Tufo, Accardum, Gemundum, Eternum, Onfridum, cæteroſque, qui circa Beneuentum fidantias accipiebāt, & his taliter actis Saluatori Deo, & Innocentio Papæ gratias egimus, cuius virtute, & gratia tantam conſecuti ſumus libertatem. Quibus ita peractis præfatus Imperator de prædicto loco caſtra amouens, viam Romam redeundi arripuit, qui ante Portam Summam cum toto ſuo exercitu tranſiuit, & prædictus Apoſtolicus cum illo feſtinauit nono die intrante menſis Septembris. Tunc ipſe Imperator caſtrametatus eſt, vbi tres Sancti nominatur; deinde Capuam petens, Romam tranſierūnt. Quid multa? Imperij ſui altitudinem, & Palatia Imperator ille repedauit. Apoſtolicus autem Innocentius Palatium Lateranenſe audiuit. Audiens itaque nominatus Rex Rogerius Imperatorem illum viam redeundi arripuiſſe, exercitu conuocato Salernum venit; continuò ſuper Nuceriam veniens, illud ſuæ obtinuit poteſtati, deinde caſtra amouens totam Terram Rainulphi Comitis obtinuit; inde procedens Capuam furore multo, & tempeſtate comprehendit, & eam igne, ferroque depopulatur; vniuerſa ſiquidem Ciuitatis illius ſpolia, & diuitias partim igne, partimque virtute conſumi præcepit; Eccleſias quidem, & earum ornamenta diripuit, mulieres quoque, & ſanctimoniales in opprobrium cōuerſæ ſunt, & his taliter euolutis Abellinum, & vſque ad confinia Beneuenti obtinuit. Cōfeſtim Magiſter militum Sergius Ciuitatis Neapolitanæ ad ſuam conuertitur fidelitatem; deinde Iudices Beneuentanæ Ciuitatis cum alijs Ciuibus Regem ipſum adeuntes ad Anacleti fidelitatem, & ipſius

ipſius Regis amorem Ciuitatem ſubmittunt Beneuentanam, Innocentij Papæ fidelitatem paruipendentes,& his actis conuocato exercitu Ciuitatem Beneuentanam applicuit, & ante Portam Summã medio menſe Octobris tranſiens ad Montem Sarchum feſtinauit,quod ſuæ obtinuit poteſtati. Et inde procedens ſuper Ciuitatem Comitis Riccardi curſu volucri properauit, quam Comes ille dimittẽs ad Ducem confugit Rainulphum; ſicque Ciuitatẽ illam ſuæ voluntati alligauit. Inde Montem Coruinum capiens in ore ignis, & gladij illud conſumi præcepit, & ſpolia eius diripuit. Dux igitur Rainulphus memoratus audiens Regem illum ob eius cõfuſionem Apuliam fuiſſe ingreſſum, & eius deſolationem quotidie tractare, Barenſem populum, & Tranenſem,Troianum, & Melphienſem, & mille quingentos milites congregauit,affirmãs prius morti velle ſuccumbere, quàm vitam ducere infelicem, & taliter Dux ille paratus prope Regis exercitum adiuit. Interea Abbas de Claraualle vir valde mirabilis, & diſcretus, qui ad Regem illum venerat pro tãti diſſidij infeſtatione ſedanda, inter Regem illum, & Ducem pacis fœdera alligare conatur: ſed pro multis,varijſque negotijs, quæ inter eos quærebantur,apud Saluatoris Dei potentiam nondum complacuit concordia alligari. Quid plura? Rex ipſe exercitum ſuum diuiſit, & ad bellandum illum viriliter ſtabiliuit, ſimiliter & Dux ille ſuos omnes ſapienter ordinauit. Primùm quidem Regis acies ordinata aggreditur, & inter Ducis armatos intrauit. Illicò acies illa Regis proſternitur. Rex autem,qui cum alijs aciebus ſuis armatis inerat,Dei aduenien-

te iudicio,timore perculſus ipſe primum terga vertens in fugam conuerſus eſt ; ſicque vniuerſa Regis congregatio curſu præcipiti confugit, dimiſſis omnibus diuitiarum ſuarum apparatibus, & tentorijs, auri, argentique magnitudine infinita, quorum numerare copia non eſt humanæ ſcientiæ. Quid multa? Dux ille victor effectus de Regis exercitu comprehendit,& occidit, omnemque illam magnitudinem, diuitiaſque tam ipſe,quàm populus Barenſis, & Tranenſis, cæterique quos rogauerat ad propria locupletati detulerunt.Tria millia,ſicut audiuimus, hominum in bello mortua ſunt. Ibi Sergius Magiſter militum Neapolitanæ Ciuitatis mortuus eſt;ibi Eternus de Monteſuſco, & Girardus de Luzulino, & Sarolus de lo Tufo,& complures, quorum nomina pro difficultate numerandi ſilentio tegimus. Secundo verò die ſtante menſis Octobris bellum hoc actum eſt.Rex itaque nominatus taliter cum ſequacibus ſuis aufugiens noctis tempore, altera quidem die ad Caſtrum Paludis peruenit, deinde Salernum feſtinauit,diebus autem non multis euolutis, Roſſemannus Beneuentanus Antiſtes, conſilio accepto cum Iudicibus Ciuitatis, & ſapientibus quibuſdam ad Regem ipſum conſolandum, & ſeruitia Ciuitatis offerenda feſtinauit.Præcatur inſuper,vt libertatem poſſeſſionum Beneuentanorum, quam ſupradictus Imperator conceſſerat,populo Beneuentano ipſe largiretur.Rex igitur,precibus eorum acceptis, pro totius Ciuitatis amore inueniendo,priuilegio facto, & ſignato,omnes fidantias,& exactiones,quas ſoliti fuimus perſoluere,condonauit,& priuilegijs pagina accepta gaudio ineffabili Ciuitatem ſunt ægreſſi

Bene-

Beneuentanam; priuilegij pagina ita eſt continens.

In nomine Domini Dei Saluatoris æterni Ieſu Chriſti; Dominicæ Incarnationis anno 1137. menſe Nouembri primæ Indictionis: Ego Rogerius Dei gratia Siciliæ Italiæ Rex, Chriſtianorum adiutor, & clypeus, Rogerij primi Comitis filius: Regalis Excellentiæ noſtræ prouocamur liberalitate fidelibus noſtris tãquam de nobis bene promeritis beneficia ampliori manu debere impendere, vt non ſolùm fideliores inueniantur, ſed vt cæteri ſpe retributionis adiuti in noſtro ſeruitio promptiores habeantur. Eapropter Venerabilis Beneuentane Roſſemanne Archiepiſcope, qui ſemper in omnibus fidelis extitiſti, petitionibus tuis, & Bernardi Beneuentani Comeſtabuli, & Beneuentanorum Iudicum, aliorumque plurimorum Ciuium clementius annuentes, quia vos ſemper noſtros fideles experti ſumus, pro amore Summi Regis, per quem ſubſiſtimus, & regnamus, & amore, & fidelitate veſtra, quam in nobis habetis, & in antea habituri eſtis, dimittimus, & condonamus vobis ea omnia, quæ nos, & prædeceſſores noſtri Normandi circa Beneuentanam Ciuitatem habuerunt, fidantias ſubſcriptas, videlicet denariorum, redditus, ſalutes, angarias, terraticum, herbaticum, carnaticum, Kalendaticum, vinum, oliuas, releuum, poſtremò omnes alias exactiones tam Eccleſiarum, quã Ciuium, & omnia prædicta, & poſſeſſiones liberas facimus, & quietas vndecumque aliquid accipere ſoliti ſumus; vt quamdiu in noſtra permanſeritis fidelitate, & noſtrorum hæredum, liberi, & quieti vos, & veſtri hæredes ab omnibus ſupradictis maneatis, & in veſtris prædijs venandi, piſcandi, aucupandi liberam facultatem habeatis, & vt firmiter hoc tenere valeatis

priuilegium iſtud ſigillo aureo noſtro ſignari fecimus. Siqua verò perſona, quod abſit, magna, humilſue huius noſtræ conceſſionis paginam in aliquo violare præſumpſerit, viginti libras auri puriſſimi in miſericordia noſtra Palatio noſtro componat, præſenſque priuilegiũ robur priſtinum obtineat. At huius conceſſionis iudicium per manus Henrici noſtri Notarij ſcribi præcepimus, & bulla aurea inſigniri. Anno Regni noſtri ſeptimo.

Cumque priuilegium hoc coram Beneuentanorum cœtu lectum eſſet, Deo Saluatori omniũ, pręfatoq; Regi, & iam dicto Antiſtiti gratias egimus, quia quod Aui, & Patres noſtri videre nõ potuerũt, libertatis, & ſecuritatis donũ nobis dignatus eſt miſericordia ſua Ieſus Chriſtus largiri, & meritis nõ noſtris offerre. Quid multa? ex tanto nobis conceſſo beneficio, & firmato, ciues vniuerſi, ſeruitia, & honores præfato Regi polliciti ſunt, & ſine offenſione ad eius præceptum famulari. Dux præterea Rainulphus ſupra memoratus audiens Regem illum ſic deuictum, & animo conſternatum cum paucis Salernitanam Ciuitatem fuiſſe ingreſſum, conſilio habito, mille fere equites, & Apulorum peditum multitudinem congregauit; nec mora, Troiam dimittens captiuatam totam ſuæ alligauit poteſtati, & inde procedens ſuper Comitis Rogerij de Ariano Comitatum aduenit, qui continuò Alferium Draco, & Robertum de la Marra, & Robertum de Petramaiori, & Robertum de Potofranco, alioſque Barones ipſius Comitis ſuæ ſubiugauit ditioni. Poſtremò eundem Comitem Rogerium ad ſuam coegit voluntatem. Quibus itaperactis Dux ipſe prope Caſtellum Paludis ſuorum

vir-

virtute ſtipatus caſtrametatur, die quidem Kalendarum Decembris. Mirabatur interea populus Beneuentanus de Ducis illius Rainulphi continentia, & in prædicti Regis amore, & fidelitate, & Anacleti ſeruitio die, noctuq; ſimul cum Domino Roſſemanno Antiſtite inuigilabat.

Aliud quoque non tegendum ſilentio fraternitati veſtræ explicabo. Cum præfatus Abbas de Clarualle vir valde mirabilis,& diſcretus de fœdere pacis,& Eccleſiæ vnitate cum nominato Rege confabularetur,aſſiduè Rex ipſe cum Abbate illo ſtabiliuit, vt tres Cardinales ex parte Innocentij Papæ, qui eius interfuiſſent electioni ad Regem ipſum venirent,& tres ex parte Anacleti,& ordinem electionis vtriuſque Regi ipſi inſinuarent, deinde Rex ipſe ordine audito vtriuſque partis ſanctiorem,& iuſtiorem eligeret electionem,& ſic Spiritu ſancto fauente,ad pacis perueniret cum totius ſui Regni magnitudine firmamentum, quantum in ſui arbitrio,& ſcientia contineret. Cognouerat enim,firmiterque crediderat,totius mundi Chriſticolas parti fauere Innocentij,& eius Pontificatum venerari; ipſe verò ſolus cum Regni ſui latitudine diſcordabat. Continuò ad Innocentium Papam,& Anacletum delegatum eſt,& curſu rapido Regis poſitio deſtinatur. Placuit itaque eis,& conſilio eorum firmato ex parte Innocẽtij Aimericus Cancellarius,& Girardus Cardinalis vir valdè venerabilis ſimul cũ prædicto Abbate de Claraualle Salernum ſuper huiuſmodi electione ventilanda aduenerunt. Ex parte verò Anacleti Matthæus Cancellarius,& Petrus Piſanus Cardinalis, & Cardinalis alius nomine Gregorius ſimiliter

liter accelerauere. Quibus ita congregatis Rex ille vt erat ſagacis animi, prouidique conſilij prius partem Innocentij quatriduò vſque ad occaſum mirabiliter, & vltra quàm credi poteſt, examinauit; ſequenter autem Anacleti partem quatriduo ſimiliter perſcrutatus eſt. Studioſè igitur,& diligēter partibus vtriuſque electionis auditis, Rex ipſe Clerum omnem,& populum Ciuitatis Salernitanæ congregari mandauit, & Epiſcopos, & Abbates Monaſteriorum,qui conuenerant, & coram eis taliter exorſus eſt:Domini,& fratres credimus veſtram non latere prudentiam, qua de re Cardinales iſtos partes vtriuſque fecerim conuocari; putaui etenim, quantum noſtræ attinet virtuti, tali, & tanto negotio finem imponere, & iuſtitiæ ſemitam euidenter ſectari,ſed quia multis quæſtionibus, varijſque reſponſionibus animus noſter impeditur, ſolus ego ſuper hoc tanto negotio finem impendere nequeo : vnde ſi Dominis iſtis Cardinalibus videtur, ordinem vtriuſq; ſcribant electionis,& ab vtraque parte vnus mecum in Siciliam deſcendat Cardinalis, vbi, fauente Domino Natiuitatis Ieſu Chriſti Saluatoris feſtiuitatem celebraturi ſumus,ibique ſapientes Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque inueniemus prudentis animi viros,quorum conſilio Anacleti partē vſque modo ſectatus ſum : tunc enim ipſorum, aliorumque ſapientum conſilio ſuper hoc negotio, diuina inſpirante clementia,certiſſimum finem, quantum meæ attinet poteſtati,imponemus. Cardinalis ad hæc Girardus reſpondit: Sciatis reuerà,quoniam ex parte noſtra ordinem partis noſtræ nos omnes ſcribemus: audiſtis enim ex ore noſtro ſeriem ele-

ctio-

ctionis, audiſtis omnia, quæcumque circa nos geſta ſunt: Cardinalem quidem mittemus Guidonem de Caſtello ſapientem vtique virum, & diſcretum, qui vobiſcum,ſicut petitis ad Siciliam veniat, deinde ſicut ſapientiæ veſtræ placuerit, perficiatis, Spiritus ſanctus paraclitus cor veſtrum illuminet, & corde recto ad Eccleſiam, & veritatis lumen perducat. Et his actis vnuſquiſque ad propria remeauit. Altera die adueniente prædictus Girardus Cardinalis cum ſuis reuerſus eſt: ſolus autem Guido præfatus Cardinalis remanſit cum Rege profecturus, ſicut ſtatutum eſt. Ex parte verò Anacleti ſimiliter Cardinalis alius deſtinatur. Quibus patratis nauigio parato Rex ipſe ad Siciliam transfretauit.Dux præterea Rainulphus iam nominatus præfatum Caſtellum Paludis viriliter obſedit, quod prælijs multis, & machinationibus quotidie expugnabat. Videns autem Dux ipſe Caſtellum illud capere non poſſe,conſilio habito, Caſtellum illud dimiſit, & in finibus Aliſanis ſeceſſit; qui continuò Ciuitatem illam, & munitionem Caſtelli comprehendit,& ſuæ obtinuit poteſtati.

Hoc anno Anacletus,qui ſub nomine Pontificatus aduixit,ſeptimo die ſtante menſis Ianuarij mortuus eſt, qui ſedit annis ſeptem, & menſibus vndecim,& diebus vigintiduobus. Innocentius Itaque Pontifex continuò viribus ſumptis, & amicorum virtute accepta contra inimicos viriliter inſiliuit. Roſſemannus igitur Epiſcopus totius Ciuitatis tintinnabula Beneuentanæ pulſare præcepit, mortem ipſius Anacleti ſignificando.

Hoc anno prędictus Imperator cum ad Imperium ſuum

ſuum reuertebatur, mortuus eſt in partibus Tuſciæ, & eo defuncto Corradus ad Imperium vnanimi voto ſublimatus eſt.

Anno 1138. & nouo anno Pontificatus Domini Innocentij Secundi Summi Pontificis menſe Martio primæ Indictionis. Cum prædictus Anacletus mortuus eſſet, Cardinales ſui, conſilio accepto à fratribus ipſius Anacleti, ad Regem miſerunt Rogerium ipſius Anacleti mortem ſignificantes, vt ſi ei placeret, Papam conſtituerent. Rex itaque vt Domini Papæ Innocentij partem impediret, voluntati eorum aſſenſit, & Papam eligendi poteſtatem dedit; qui Romam reuerſi fautoribus eorum congregatis, medio menſe Martio, Gregorium Cardinalem Papam ſibi, & inuaſorem conſtituerunt, Victoremque eum vocauerunt. Sed Dei miſericordia auxiliante, hæreſis illa, & inuaſio pauco tempore regnauit. Diebus autem nō multis euolutis, fratres prædicti Anacleti, tantam cognoſcentes turbationem, in ſe reuerſi, Domino fauente, cum prædicto Domino Innocentio Papa pacis firmamentum compoſuerunt, & ipſi, & omnes eius aduerſarij ad eius fidelitatem conuerſi ſunt, & ſceleratus ille, qui ſub Victoris nomine apparuit, veſtem, & Mitram depoſuit, & ad voluntatem Pontificis Innocentij peruenit. Sicq; gaudio magno, & gloria exultationis tota Romana Ciuitas exultauit, & Pontifex ipſe Innocentius ad vnitatem Eccleſiæ, & concordiam, auxiliante Domino, perducitur. Diebus autem non multis euolutis prędictus Apoſtolicus conſilio accepto Albanum venit diſponens, exercitu congregato ad Ducem Rainulphum venire, ſed infirmitate percuſſus venire nō

potuit.

potuit. Interea Rex Rogerius congregato exercitu in finibus venit Apuliæ, cogitans Ciuitates ſibi ab Imperatore ablatas ſuæ ſubmittere poteſtati. Dux igitur Rainulphus Regis illius ſentiens aduentum, totius Apuliæ partes ſubmouit, vt contra eius rabiem vnanimiter inſiſtant. Nec mora, curſu rapido ad Ducem feſtinant nominatum, & ſic contra Regis illius ferociam menſibus fere duobus reſiſtunt. Hæc inter, ſicut nobis eſt relatum, prædictus Rex Dominum Papam Innocentium in Patrem, & Dominum accepit, & Ciuitati Beneuentanæ, & per totius Regni ſui partes mandauit eum Patrem, & Dominum accepiſſe. Nos autem literis eius acceptis Dominū illum, & Patrem vocauimus; quibus peractis Rao de Fraineta Beneuentanæ Ciuitati, & Regi Rogerio rebellis apparuit, & vineas Beneuentanorum incidi mandauit. Ciues itaque conſilio accepto Raonis illius iufeſtationes Regi nominato mandauerunt, vt citiſſimè eos ab illius aduerſitatibus eripiat. Rex illicò, congregato exercitu, iter arripuit, & in ipſius ſui aduentus virtute Montemmaranum, & Caſtella alia comprehendit, & igne comburit. Inde ſuper Ceppalunum adueniens ſimul cum Beneuentanis illud obſedit, & die ipſa villam ruſticorum comprehendit, & eorum bona deprędata ſunt, & domos omnes eorum deſtructæ. Sequenti verò die turres, & munitiones Caſtelli in poteſtate Regis datæ ſunt. Rao etenim de Fraineta timore Regis coactus Caſtellum illud triduò ante exierat cum vxore, & ad Ducem feſtinauit Rainulphum ſimul cum Raone de lo Toſo, & Orrico de Sarno, qui ſimiliter faciem Regis fugientes Caſtella ſua dimiſerunt. Ciues con-

tinuò Beneuentani Regem precantur ſuppliciter, vt Caſtellum illud Ceppaluni Ciuitati contrarium, ad deſtruendum largiatur. Quid multa? Rex ipſe petitionibus populi fauens permiſit ad diruendum. Nec mora, cateruatim Beneuentanus populus feſtinat ad deſtruendum, & ſic radicitus vniuerſa ædificia Caſtelli euulſa ſunt, & Ciuitas tota ſuper illius gaudebat deſtructione. Nam ſi vniuerſas crudelitates, & pericula, quæ ab illius Caſtelli Dominis paſſi ſumus, deſcribere vellem, nec lingua dicere, neque ſtylo pronunciare poſſem. Vnde Deum laudantes Regi gratias egimus, qui nobis illud ad deſtruendũ conceſſit. Et his actis præfatus Rex Capuanos fines adiuit, & Caſtellum, quod Caluum dicitur, comprehendit. Dux præterea Rainulphus exercitu congregato horis omnibus inuigilabat, vt Regem illum virtute inſiliat, & accipiat vltionem. Rex vero, vt erat ſapientis conſilij per montana quæque, & loca ardua caſtrametatur, & ſic Ducis vitabat prudentiã, & virtutem, vnde Dux ille vehementer condolens mente, & corpore fremebat, quia cordis dolorem oſtendere non poterat. Nouiſſimè apud Aliſas moratur, exiſtimans Regem illum Aliſis venire. Rex verò, vt diximus, Ducis conſtantiam fugiens à Caſtello Caluo reuertitur, & in finibus Sanctæ Agathes tentoria ſua poni præcepit, Beneuentum venire diſponens; & inde amoto exercitu caſtrametatus eſt prope Beneuentum, vbi dicitur Plancella, & ibi manſit duobus diebus. Tunc accepto conſilio inde receſſit, & diſtricto exercitu flumen tranſiuit Caloris, & Caſtra poſuit ſuper Pontem Valentinum, manſitque ibi duobus diebus. Dux autem nominatus Rainulphus,

phus,vt erat prudentis animi, in finibus morabatur Petræmaioris,pertractās,vt Caſtellum Apicis, quod Rex minabatur obſidere,virtute,& animosè illud liberaret.Rex itaque nominatus Beneuentanos precatur,vt in eius auxilio vnanimiter feſtinarent,Roſſemannus igitur,qui tunc Præſul aderat, amore Regis coactus Ciues vniuerſos rogauit,& in eius mandauit auxilio. Audiens autem Rex ipſe Caſtellum Apicis à militibus,& viris prudentibus armatum fore,conſilio accepto,caſtra amouit, & Petræpolicinæ Caſtellum aggredi præcepit, & igne, ferroque illud depopulatur; & inde procedens Caſtella alia comprehendit, & comburi mandauit. Pontem Landulphi,Farnitum,Campugattari,& Guardiam, & Ciuitatem comprehendit Allipham,& igne conſumpſit, vniuerſam quidem ſubſtantiam Ciuium, & Eccleſiarum ornatus,galiotæ Regis, & turba innumera prædonum,quæ eum ſequebatur, comprehendit,rapuit,diſpoliauit,& vnuſquiſque,prout potuit,diſpartitur. Lector itaque,ſi adeſſes,ſuper tali,tantaque Ciuitatis ſtrage,& confuſione turbatus deficeres,& firmares à Græcorum tempore, & Paganorum tantam in Chriſtianos ruinam, & combuſtionem non accidiſſe. Cumque taliter Ciuitatem illam Aliphā conſumaſſet,exercitu inde amoto,in finibus feſtinauit Benafri, Ciuitates illas ſuæ ſubmittere poteſtati. Continuò iuſſu crudelitatis à Rege illo iniuncto,Ciuitatem illam Benafrum aggredi, & expugnari mādauit.Ciues autem,prout poterant, & ſe, & Ciuitatem defendebant. Rex itaque eorum conſtantiam aſpiciens,crudeli manu iuſſionis minatur, vt Ciuitatem illam inſiliant. Continuò peccatis imminenti-

bus Ciuitas illa valde munita,& diuitijs plena capitur,& Ciuium omnium bona, & diuitiarum magnitudines ab hoſtibus capiuntur, & diuiſæ per partes ad nihilum ſunt conuerſæ. Viri itaque,& mulieres, paruulique eorum per montana fugiunt, omnibus eorum bonis in manibus rapientium, & prædonum dimiſsis,ſicque Ciuitas illa,& turrium eius munitiones in poteſtate Regis ſubacta eſt. Et tali crudelitate audita Præſentianum Caſtellum,& Roccaromana ad Regis voluntatem conuertitur, & alia Caſtella circumquaque contigua. Quibus actis Rex inde reuertens Beneuentum venit,& ad Paludis Caſtellum caſtrametatur duodecimo die menſis Septembris intrante. Dux interea Rainulphus, qui tanto Regi reſiſtere non poterat, dolore cordis concuſſus circa Aliphanos fines morabatur. Inde procedens Rex ipſe ad Ciuitatem Melphium iuit, putans eam ſuæ ſubmittere poteſtati, quod obtinere non potuit, & inde reuerſus ſuper Caſtellum Toccum adiuit. Continuò machinas lignorum fieri mandauit, virtute quarũ turres Caſtelli illius, & munitiones deſtruerentur;ſicque pars quædam turrium diruta eſt. Dux interea Rainulphus circa eum quotidie inuigilabat, ne Rex ille terras Rogerij Comitis de Ariano inuaderet. Populus autem Caſtelli, virtutem Regis, & furorem aſpiciens ſub eius poteſtate, & ditione colla ſubmiſit, & Caſtellum illud in eius dominatione ſubactum eſt tertio Kalend. Octobris, octo quidem dies Caſtellum illud Toccum obſedit. Quibus ita peractis, Rex ipſe caſtra inde amouit,& tempore valde pluuiali Beneuentum venit, & ipſe intra Eccleſiam S.Petri Apoſtoli prope Ciuitatem ſitam

ca-

caſtrametatur. Totus quidem eius exercitus infra Ciuitatem hoſpitatus eſt Beneuenti, ibique manſit diebus tribus: tempus enim terribile pluuiarum, & valde periculoſum inerat, & pro inueniēdis ad exercitum neceſſarijs, nullo modo adire valebant; vnde, ſicut diximus infra Ciuitatem Beneuenti ad refocillandum exercitum commorati ſunt. Rex interea nominatus Ciuitatem intrauit Beneuētanam quarto die intrante menſis Octobris, & Eccleſias, & Ciuitatis Palatia, & Curiam Apoſtolici ſtudioſè perquiſiuit, & exercitu refocillato Caſtra à Ciuitate amouit, & prope Caſtellum S. Seueri caſtrametatus eſt. Inde procedens Caſtellum Morcone ſuæ obtinuit poteſtati, & his actis Caſtellum Sancti Georgij, & Petræmaioris comprehendit. Comes igitur Rogerius de Ariano hæc audiens Apicis Caſtellum dimiſit, & villanis omnibus, vt Regi obedirent, licentiam largitur, & ipſe Ciuitatem intrauit Arianum; ibique confidens Ducis Rainulphi auxilium adinuenit; qua de re nullo modo ad Regis voluntatem peruenire voluit. Continuò Rex ipſe Caſtellum Apicis ſuæ alligauit fidelitati, & Rex ipſe ad Caſtellum Tamarū diebus quatuor moratus eſt. Præfatus autem Dux exercitu congregato prope Ciuitatem Arianum venit cuſtodiens, ne Rex ipſe quoquo modo eam inuaderet, & ſic Rex ipſe, & Dux adinuicem laborabant. Et his decurſis prædictus Rex à Tamaro illo Caſtello diſcedens circa Melphitanos fines feſtinauit; & inde procedens Caſtellum S. Agathes valde munitum ſuæ obtinuit poteſtati, & alia Caſtella ibi contigua. Dux interea nominatus Ciuitatem regebat Melphium, ne Rex ille quoquo modo ingenio eam

eam inuaderet: præfatus autem Rex cognoſcens Ducem Rainulphum iugiter contra ſe,& ſuos obſiſtere,& Apuliæ Ciuitates tueri, conſilio communicato,Caſtella,quæ comprehenderat,militibus, & viris armatis muniri, & obſeruari mandauit,& ipſe Rex Salernum adiuit, diſponens ad Siciliam reuerti,quam longo tempore dimiſerat. At Dux nominatus Barum deſcendit,& marinos fines viſitauit, populum omnem hortando, vt tempore opportuno, viribus ſumptis, & armis, contra Regem obſiſtant, qui vnanimiter, & corde deuoto paratos fore clamitabant.

Anno 1139. Dominicæ Incarnationis,& decimo anno Pontificatus Domini Innocentij Secundi Sũmi Pontificis,& vniuerſalis Papæ menſe Martio ſecundæ Indictionis, hoc anno præfatus Apoſtolicus Innocentius,octauo die intrante menſis Aprilis,Romæ Synodum celebrauit. Ad cuius ſacri Conuentus præſentiam Archiepiſcopi,Epiſcopi, & Abbates innumeri conuenerunt: ibique inter cætera,quæ,Spiritu ſancto mediãte,ſtatuta ſunt, vinculis excommunicationis alligauit Regem Rogeriũ prædictus Apoſtolicus Innocentius in præſentia omnium Catholicorum virorum,qui conuenerant, & eius omnes ſequaces. Hoc anno Rainulphus Dux,de quo in ſuperiori tractatu mentionem fecimus, ardentiſſimo febris Sinoche,calore correptus, vltimo die ſtante menſis Aprilis ex hoc mundo deceſſit apud Ciuitatem Troianam,quem Ducem Guillelmus venerabilis ipſius Ciuitatis Epiſcopus cum vniuerſo Clero, & populo diligenter,& honeſtè,lacrymiſque manãtibus ſepulturæ infra Epiſcopium tradiderunt. O quan-

quantus luctus omnium, & virginum, & viduarum, puerorum,& ſenum vtriuſque ſexus,& militum, Ciuitatem illam inuaſit, quem ſi radicitus deſcribere tentarem,nec dies ſufficerent, nec copia deſcribendi. Barenſis itaque populus,& Tranenſis, Melphienſis,Canuſinus, & omnes, qui ſub eius dominio, & protectione confidebant,conſolatione oblita, crinibus euulſis,pectoribus laniatis,& genis,vltra humanum modum lugebant. Lugebant enim Ducem pijſſimum,& Patrem vniuerſorum,qui totius ſui Ducatus habenas dulcedine, & humanitatis ſuauitate, furore omni depoſito diſponebat. Quid multa? de mortis illius compaſſione inimicorum etiam acerbitas,& de eius prudentia condolens,lacrymanſque compatiebatur: ſicque tota ferè Italia de eius probitate,& prælijs,horis omnibus recitabat. Audiens autem prænominatus Rex Rogerius Ducem Rainulphum, virum bellicoſum, & magnanimum ex hoc mundo obijſſe, vanitatis, & elationis ſpiritu accenſus vltra humanum modum gauiſus eſt. Gauiſus vtique,& morte communi oblitus exęſtuat,animoq; concipiens,vt exercitu congregato Apuliæ fines inſiliat, eamque ſuæ ſubmittat ditioni, & fidelitati. Quid multa? ſeptem nauigijs armatorum paratis,& auri, argentique magnitudine ditatis, die ſeptimo ſtante menſis Maij,Salernum transfretauit. Continuò Clerus omnis,& populus Salernitanus Laudibus multis, Hymniſque ſonantibus Regem illum ſuſcepit. Nec mora,Rex ipſe literas omnibus ſuis circumquaque manentibus direxit,vt armis eductis ad eum conueniant. Literis itaque eius acceptis ad imperium eius obtemperauerunt;deinde Rex ipſe

exer-

exercitu congregato Beneuentum venit, & ſic contra inimicos expugnandos feſtinauit.

Hoc anno IV. Kalend. Iunij, mons ille, qui prope Ciuitatem Neapolim eſſe videbatur, ignem validũ, & flammas viſibiles proiecit, per dies octo, ita vt Ciuitates ei contiguæ, & Caſtra mortem expectabant, ex cuius incendio puluis niger, & horribilis exiuit, & vſque Salernum, & Beneuentum, & Capuã, & Neapolim puluis ille à facie venti peruolauit; ignis verò ille per dies octo viſus eſt, de quo puluere Ciues multi Beneuentanorum, & ego iſtius operis deſcriptor collegimus, per dies verò triginta puluis ille ſuper terram viſus eſt. Cumque, vt ſupra dictum eſt, Rex Rogerius exercitũ congregaſſet, ſuper Comitis Ciuitatem feſtinus adiuit, & Ciuitatem illam acerrimè expugnans ſuæ eam alligauit ditioni. Comes autem fugam petens Troiam ingreſſus eſt. Deinde Rex ille Ciuitates, & Caſtra Capitanatæ ſuæ obtinuit poteſtati. Dux præterea filius præfati Regis Ciuitates cunctas Apuliæ, & maritimas ad ſuum cõuertit Imperium, pacem omnibus, & ſecuritatem affirmans. Barum quidem Ciuitatem valdè munitam obtinere non potuit; quadringentos enim milites Princeps Ciuitatis ſecum detinebat, præter Ciues quinquaginta millia habitantium. Dux itaque nominatus Ciuitatem illam Barum cognoſcens, capere non poſſe, exercitu ſuo conuocato ad Patrem Regem Rogerium, qui in Troianis morabatur confinibus peruenit, & eis in vnum conuenientibus, ſtudioſè tractare cæperunt, qualiter Ciuitatem Troianam ſuæ ſubmittant poteſtati. Quatuor quidem milibus interiectis à Ciuitate Troiana Comes Rogerius

Ariani

Ariani cum ſeptingentis militibus de morte deſperatis morabantur. Ciues reuerà Troiani cum extraneis, qui ad eos confugerant præ timore nominati Regis Ciuitatem illam tuebantur. Rex itaque Ciuitatem illam ſic à tantorum virorum virtute munitã perſentiens ad Caſtellum Bacharezza ibi vicinum ducentos milites dimiſit pro Ciuitatis illius infeſtatione, & ipſe cum Duce nominato filio ſuo, ſimulq; eorum exercitu aduocato ſuper Ciuitatem Arianũ Comitis Rogerij venit. Continuò Rex ipſe Ciuitatem illam obſedit, & lignorum machinas ad expugnandum eam fieri mandauit. Ciues autem, & milites, qui cum eis erant, nihil ex his, quæ ingerebantur, metuebant; ducentos enim milites, & viginti fere millia armatorum in Ciuitatem introduxerunt. Rex itaque ſic eam paratam, & munitam aſpiciens caſtra amoueri præcepit, & furore cõmotus vineas, oliuas, & arbores, & ſata eorum, quæ inueniri poterant, incidi mandauit, & deuaſtari, & ſic Ciuitatem illam dimittens biduò per confinia illius moratus eſt.

Eodem tempore præfatus Apoſtolicus Innocentius prędictum Ducem Rainulphum obijſſe audiens, ſatis, ſatiſque condoluit, & conſilio communicato Vrbem Romam exiuit, mille Equitum caterua ſtipatus, & peditum multitudine copioſa, deinde ad Ciuitatem Sancti Germani peruenit. Cumque præfatus Rex Apoſtolicum illum Vrbe egreſſum perſenſit, Legatos ſuos prædicto Apoſtolico de pace mandauit, & voluntatem Apoſtolici, & petitionem pollicetur perficere. Apoſtolicus autem Legatos Regis honeſtè accipiens, Cardinales duos ad Regem

Ss ipſum

ipſum tranſmiſit, pacis, & dilectionis firmamentum deſcribens, & vt ad Ciuitatem Sancti Germani Rex ipſe feſtinaret. Quid multa? Cardinales illos Rex ille diligenter, & honeſtè accipiens, Ciuitatem Troianam, quam obſidebat dimiſit, & curſu rapido ad prædictum Apoſtolicum cum Duce filio ſuo, & exercitibus ſuis feſtinat; continuò per Legatos ſuos ab vtraque parte de pacis fœdere interlocuti ſunt. Apoſtolicus itaque Principatum Capuanum à Rege petebat, quem iniuſtè Principi Roberto abſtulerat. Rex verò nullo modo Principatum illum reddere voluit, & ſic per dies octo diſceptatio talis inter eos habita eſt; & his actis præfatus Rex ſuo omni exercitu coaceruato ad terras, quæ filiorum Burelli vocantur, accelerauit, de quibus terris partem quandã caſtrorum ſuæ ſubmiſit poteſtati. Apoſtolicus autem, & qui cum eo erant, Regem illum in partes illas receſſiſſe cognoſcentes, Caſtrum quoddam nomine Gallazzum aggredi præcepit, & deuaſtari. Nec mora, præfato Regi nunciatum eſt, qualiter iam dictus Apoſtolicus Caſtellum illud eſſet aggreſſus. Quid multa? curſu rapidiſſimo Rex ille ad terram Sancti Germani, vbi Apoſtolicus ipſe morabatur, peruenit. En ſubitò de Regis aduentu fama terribilis peruolat, & continuò caſtra Regis confixa ſunt. Apoſtolicus itaque, & Princeps Robertus Capuanus, & Romanorum militia Regis aduentum ſentiẽs caſtra eorum omnia amoueri iubent, vt in ſecuriori parte manerent. Dux autem Regis filius, mille fere equites accipiens ſic Apoſtolicum diſcedentẽ deprehendens inſidijs conſtitutis ſuper Apoſtolici milites inſiliuit, qui potentiam, & inſidias ſentientes

terga

terga vertentes fugam petunt, & ſecundùm vires per loca illa diuerſa aufugiunt. Præfatus verò Princeps, & Riccardus de Sapacanina, & Romanorum multitudo euaſit, multi verò militum, & peditum in flumine mortui ſunt, multos in captione Regis fore audiuimus. Apoſtolicus autem Innocentius poſt ſuos omnes quaſi ſecurus incedebat. En ex improuiſo militum caterua eum aggreditur: heu dolor, & illum comprehendunt, omnique ſuo theſauro, & ornatu diuiſo, ducunt illum ante Regis aſpectum, & ſic contumelijs ditatum, captiuum illum in tentorio, quod Rex illi tranſmiſit, intromittunt: & conſequenter Apoſtolici Cancellarium Aimericum, & Cardinales captiuos perducunt. Decimo autem die ſtante menſis Iulij, Põtifex ipſe Innocentius captus eſt. O quantus luctus, & mœroris abundantia mentes fidelium, & Ciuitates Apoſtolici inuaſit, quæ ſi radicitus deſcribere vellem, nec dies, nec tempus ſufficerent. Quid multa? Continuò Rex ille per legatos ſuos Pontifici Innocentio, quem captiuum tenebat, ſuppliciter, & vltra quàm credi poteſt, mandauit humiliter, vt pacis, & concordiæ manum componat. Apoſtolicus itaque ſe deſtitutum virtute, & armis, & deſolatum aſpiciens, precibus Regis, & petitionibus aſſenſit, & capitularibus, & priuilegijs ab vtraque parte firmatis. Rex ipſe, & Dux filius eius, & Princeps ſeptimodecimo die ſtante menſis Iulij ante ipſius Apoſtolici præſentiam veniunt, & pedibus eius aduoluti miſericordiam petunt, & ad Pontificis imperium vſquequaque flectuntur. Continuò per Euangelia firmauerunt B. Petro, & Innocentio Papæ, eiuſque ſucceſſoribus canonicè intran-

 tibus

Digitized by Google

tibus fidelitatem deferre, cæteraque, quæ conſcripta ſunt. Regi verò Rogerio ſtatim Siciliæ Regnum per vexillum donauit eius Duci filio Ducatũ Apuliæ, Principi alteri filio eius Principatum Capuanũ largitus eſt. Die verò illa, in qua prædictus Apoſtolicus pacem cum Rege firmauit, B. Iacobi Apoſtoli feſtiuitas celebratur; VII. Kalendas Auguſti. Et his actis, Miſſæ ſolemnia celebrauit Apoſtolicus ipſe, vbi ſatis, abundèque de pacis continentia tractauit. Lætitia igitur, & gaudij abundantia vniuerſos inhauſit, & cęlorum Regem magnificãtes ſuper pacis firmatæ, & concordiæ dextra lætati ſunt. Beneuentanus itaque populus pacem audiens firmatam, & Regem voluntati Apoſtolici alligatum, tanto gaudio, & exultatione triumphat, quòd ſi ex toto deſcriberem, deficerem in tempore, & locutione. Apoſtolicus igitur, pace firmata cum nominato Rege, Beneuentum ingreſſus eſt die Kalendarum Auguſti, quem Beneuentanus populus honore multo, & deuotione cordis ſuſcipiens, quaſi B. Petrum in carne aſpiciens, lætatus valde gaudebat. Rex autem foris Ciuitatem Beneuenti caſtrametatus eſt, quia Rex vſque ad Portam Sancti Laurentij cum Domino Apoſtolico comitatur. Die verò ipſa ad Veſperam Rex ipſe Ciuitatem ingreditur, & Curiam Domini Papæ aſcendens, cum eo aliquantum moratur, deinde ad Epiſcopium pergit, & B. Mariæ Baſilicam & Bartholomæi Apoſtoli ingrediens pro ſalute ſua orauit. Intrauit quoque Monaſterium S. Sophiæ, & ante Altare S. Mercurij ſe proſtrauit. Inde procedens clauſtra Monaſterij, & Dormitorium, & Refectorium perambulauit, & Monachorum orationibus

ſe

ſe commendans, Ciuitatem exiuit per Portã Summam, & ad caſtra gaudens remeauit. Roſſemannus autem, qui contra voluntatem Apoſtolici quotidie pugnabat, Archiepiſcopus à Petro Leonis conſecratus, de Beneuento expulſus eſt. & miſer ipſe cum Domino Rege feſtinauit. Et his actis Caſtellum, quod Roſſemãnus ille ad Portam Summam fabricari iuſſit, Dominus Papa deſtruxit: & in his diebus Ciues Neapolitani venerunt Beneuentum, & Ciuitatem Neapolim ad fidelitatem Domini Regis tradentes Ducem filium eius duxerunt, & eius fidelitati colla ſubmittunt. Præfatus pręterea Rex, exercitu amoto, Troiam adiuit, & Ciuitatem ipſam ſuę ſubmiſit poteſtati; Epiſcopus autem Troianæ Ciuitatis Guillelmus nomine, & populus Ciuitatis Legatos præfato delegauerunt Regi, vt Ciuitatem ingrediatur, & inter ſuos fideles, & amicos honeſtè maneat, & ſecurè. Rex verò, Legatis acceptis, Non Ciuitatem, inquit, ingrediar, donec traditor ille, Raynulphus ſcilicet, inter vos manſerit. Continuò, qui miſſi fuerãt, Ciuitatem regreſſi Regis intentionem omnibus patefaciunt, & licet dolore commoti Ciues ex tanta Regis reſponſione, quatuor tamen militibus præceperunt, vt ſepulchro fracto cadauer Ducis Rainulphi extraheretur, & extra Ciuitatem educerent, vt furore Regis ſedato, ad eos pacificè ingrediatur. Iuſſerunt etiam inimici Ducis præfati cuidam militi nomine Gallicano, qui Ducis illius fideliſſimus fuerat, vt ipſe Gallicanus ob iniuriam Ducis defuncti, & eiuſdem Gallicani dolorem, tumulum frangeret, & Ducis oſſa pelli, & fœtori adhuc circumplexa manu ſua extraheret; qui Gallicanus timore coactus,

ctus,& ne tanti Regis furorem incurrat,(heu dolor) quaſi mente hilari cum alijs, Ducis oſſa inuoluta, vt diximus,eduxit. Continuò in collo Ducis defuncti funem ligari fecerunt,qui eius inimici extiterãt, & vſque ad Caſtellum Ciuitatis per plateas traxerunt, deinde reuerſi vſque ad Carbonarium foris Ciuitatem, vbi ſtagnum luteum, putridumque inerat,Ducis ipſius ſuffocauerunt cadauer;heu nefas,& dictu mirabile,totam protinus Ciuitatem,timor, & luctus inuadit,quòd vnuſquiſque mortem optabat, & amicorum Ducis ipſius,& inimicorum (Regem quidem teſtor æternum, Iudicemque ſæculorum) tale,tantumque factum horribile in generationibus præteritis, & inter Paganorum ſectam nunquam legimus accidiſſe.Hæc ſiquidem crudelitatis potentia quid Regi illi profuit? quæ victoria, vel maieſtatis gloria ei ſucceſſit? ſed vt mentis ſuæ furorem pacare deſiderans,quod non potuit exercere in viuentem, operatus eſt in defunctum. Reuerà dum Dux prædictus vixerat, licet cum paucis adeſſet, ipſe tamen Rex nullo modo circa Ducis ipſius aciem, & ſi eum decem millibus armatorum inſtaret, propinquare audebat. Vnde ei viſum fuit,mentis ſuæ rabiem aliquantiſper fore mitigatam. Sed redeamus ad cauſam.Dux itaque Regis illius filius factum huiuſmodi audiens ad Patrem acceſſit audacter,& facti illius ordinem redarguit,& precatur Patrem, vt ſepulturæ Dux ille dehoneſtatus traderetur. Rex igitur Ducis filij fauens orationi ſepulturæ illum tradi mandauit;& his actis Ciuitatis populus,vt ingrederetur ad eos,expectabat,ſicut promiſerat. Qui nec ſic voluit Ciuitatem Troiam introire, ſed caſtra

inde

Digitized by Google

inde amouens Ciuitatem Barenſem adiuit, quam terra,marique obſedit. Cumque prædictus Apoſtolicus Ciuitatem introiſſet Beneuentanam omnem ordinationem à Petro Leonis factam depoſuit, & à Roſſemanno: die verò Aſſumptionis S. Mariæ, & in paſſione B. Bartholomæi Epiſcopium deſcendit, & Miſſarum ſolemnia honeſtè celebrauit; & his actis, prædictus Apoſtolicus à Romanis ſæpe vocatus, ſecundo die ſtante menſis Septembris,iter arripuit,&, Domino fauente,Romam repedauit.

Hoc anno Gregorius Beneuentanus Antiſtes à Domino Papa Innocentio conſecratus Beneuẽtum intrauit ſecundo die intrante menſis Septembris, & Dominus Papa Guidonem Diaconum Cardinalem Rectorem Beneuenti ordinauit. Audiens autem Populus Romanus Domini Papæ Innocentij aduentum cateruatim obuiam exiuit,& illum gaudio magno,& honore ſuſcepit,deinde eum hortabatur, vt pacem,quam cum Rege Rogerio poſuerat, conſilio eorum confringeret. Apoſtolicus autem nullo modo petitionibus eorum conſentire voluit; dicebat quidem ſic Domino placuiſſe,quòd per eius captionem pax huiuſmodi facta fuiſſet. Cumque vt ſupra dictum eſt,præfatus Rex Ciuitatem obſediſſet Barẽſem, Innocentius Papa, cum intra Ciuitatem eſſet Beneuentanam,Epiſcopum Oſtienſem virum valde venerabilem ad Ciuitatem Barenſem delegauit,populum Ciuitatis monendo, vt ad Regis fidelitatem colla ſubmittant,& eius voluntati famulentur. Populus autem Barenſis,vt erat ſuperbi animi, & elationi ſuppoſitus,Epiſcopum illum, vt Ciuitatem ingrederetur nullatenus eſt paſſus, dictis quoque eius

nullo

nullo modo credere pertentauit. Quid multa? Epiſcopus ille reuertens, Barenſis populi ferociam, & elationem Domino intimabat Apoſtolico; inde, vt dictum eſt, Dominus Papa Romam reuerſus eſt. Rex igitur Rogerius populi illius Barenſis aſpiciens ſuperbiam, conſilio habito, machinas lignorum, & turres triginta fere ordinari præcepit, vt Ciuitatis muros, & munitiones proſternat; quibus peractis prope Ciuitatis murum machinas illas appropinquari virtute multa mandauit, & continuò turres, & muri Ciuitatis proſtrati frangebantur; palatia etiam Ciuitatis, quæ prope Ciuitatis murum intrinſecus erant fracta, ruebant; ſicque duorum menſium ſpatio Auguſti videlicet, & Septembris ruinam illam, & timorem paſſi ſunt, famis etiam aſperitatem, & ſitis ſuſtinentes, panem vnum ſex romeſinis emebāt, carnem, vt audiuimus, equorum comedebant. Nouiſſimè autem tum pro fame, tum pro populi ſeditione, quæ inter eos orta erat, quoſdam ciuium cum Rogerio de Surrento, Princeps Ciuitatis, Iaquinus nomine, ad præfatum Regem mandauit, addens in mandatis, quia Ciuitatem animo libēti ei redderet, dummodò ſecuri circa eum, pace accepta, conſiſtāt; & Rex captiuos Ciuitatis, quos habebat, eis reddat, ſimiliter homines Regis, quos Ciuitas habebat, dimittat. Nec mora, pactio talis, & ordinatio & Regi placuit, & Ciuitati, ſicque Ciuitatis populus, pace accepta, acquieuit, &, ſacramentis datis, pax conſtituta apparuit. His ita peractis, en adeſt miles quidā, cui præfatus Ciuitatis Princeps oculum euelli præcepit, pedibus Regis proſtratus orauit, vt iuſtitiam ſibi de Principe Barenſi faciat, qui lumen oculorum

ſibi

ſibi euulſit. Rex itaque continuò furore accenſus, & vltra quàm credi poteſt, admirans curſu rapido vocari fecit Iudices Troianorum, Tranenſium, & Barenſium, vt de pacto iudicarent, quod Rex cum Ciuitate Barenſi poſuerat, videlicet, vt ex vtraque captiui, ſani, & incolumes redderentur. Quid plura? à Iudicibus Barenſibus iudicatum eſt, vt Princeps ille Iaquintus Ciuitatis, qui ei oculum iuſſit euelli, & eius Conſiliarij in poteſtate eſſent Regis. Cõfeſtim Princeps ille, & Conſiliarij eius Guaiferius quidam, & Abiut, cæterique eorum conſocij ante Regem cõfeſſi ſunt, iuſſu, & conſilio eorum lumen oculorum militi prædicto euelli feciſſe. Nec mora; Principem illum, & prędictos viros, alioſque decem laqueo fecit ſuſpendi præfatus Rex, & decẽ alios oculis, & membris truncari, ciueſque alios prudentes ligari, & vinculis teneri, eorumque bona auferri, ſicque de Ciuitate illa Barenſi inauditam fecit vltionem. Timor itaque, & tremor tantus Ciuitatem illam inuaſit, quod nemo virorum, & mulierum per plateas, & vicos incedere palam audebat. Lacrymis quidem, & ſuſpirijs Saluatoris miſericordiam inuocabant, vt eorum afflictioni ſubuenire dignaretur. His ita geſtis, conſilio accepto, Rex ipſe exercitum diuidens Salernum adiuit quinto die ſtante menſis Octobris, ibique de negotiis ſuis, & actibus tractauit. Octo retrò diebus intrantibus menſis Octobris Ciuitas illa Barenſis ſic afflicta, & exagitata eſt. Cùmque Salernum Rex ipſe aduenisſet, inimicis ſuis terras omnes eorum abſtulit, & ſacramento eos perſtrinxit, vt vltra montes feſtinarent: quod & factum eſt. Comitem verò Rogerium de Ariano eius aduerſarium

ſimul cum vxore ſua nauigio parato in partes Siciliæ captiuum mandauit, ſicque vindictam perficiens ſuper inimicis, quinto die intrante menſis Nouembris nauigio armato Panormum transfretauit.

Hoc anno XI. Kalend. Februarij primo pullorum cantu terremotus magnus factus eſt, ita quòd domos corruere putabamus: cumque, vt prædiximus Papa Innocentius Ciuitatem Beneuentanam recuperaret, Guidonem Diaconum Romanæ Sedis virum valde diſcretum, & moribus ornatum Rectorem Ciuitatis Beneuẽtanæ ordinauit. Qui Rector vſque ad Kalendas Martij in Ciuitate permanſit. Deinde Apoſtolicus alium miſit Rectorem Ioannem nomine, conſanguineum ſuum, Subdiaconum, & Guido ille Romam repedauit.

Anno 1140. & vndecimo anno Pontificatus prędicti Domini Innocentij menſe Martio tertiæ Indictionis. Hoc anno prædictus Rex Rogerius Amphuſum filium ſuum Principem Capuanorum magno cum exercitu militum, & peditum trans Ciuitatem Piſcariam miſit, vt Prouinciam illam ſuæ ſubiugaret poteſtati; qui verò Princeps exercitu illo accepto ſicut Rex pater eius iuſſerat, labore multo peregit, & Piſcariam tranſiens caſtella copioſa ibi contigua, & vicos comprehendit, & ſpolia illorum prædatus eſt, & quædam eorum igne conſumpſit. Diebus autem non multis interiectis præfatus Rex Rogerium Ducem filium ſuum mille cum militibus, & peditum manu copioſa in auxilium præfati Principis delegauit. Dux itaq; cum Principe fratre ſuo ſimul alligati Prouinciam illam prope Romanos fines adiacentem timore multo ad eorum Imperium ſubmiſe-

miſerunt, vnde prædictus Apoſtolicus Innocentius turbatus, conſilio accepto Romanorum, ad eos per Cardinales direxit, ne aliena inuaderent, & Romanis fines non vſurparent, qui Apoſtolico reſcribentes reſponderunt, non aliena petere, ſed solùmmodò terras ad Principatum pertinentes velle redintegrare.

Dum hæc, & alia geruntur, nominatus Rex medio menſe Iulio, nauigiis paratis Salernum venit, vt filiorum Ducis, & Principis facta, quos, vt ſupra dixi, cum exercitibus miſerat, agnoſceret; inſuper cum Domino Apoſtolico Innocentio alloqui, & ſimul eſſe excogitabat. Continuò Rex ille, conſilio habito, Salernum exiuit, & ducẽtis militibus aggregatis prope Ciuitatem venit Beneuentanam, & cum Ioanne Subdiacono Romanæ Sedis tunc Beneuentano Rectore, & alijs Beneuentanis de pace, & Ciuitatis vtilitatibus, & Domini Apoſtolici fidelitate tenenda ſatis, abundeque locutus eſt, & inde procedens Capuam ingreſſus eſt, ibique diebus non multis commorans de quibuſdam ſuis negotijs tractauit, deinde apud Sanctum Germanum feſtinauit. Illicò habito conſilio Legatos Duci, & Principi filijs ſuis mandauit, vt ad eum reuerterentur; audierat enim Rex ipſe, Apoſtolicum Innocentium de Prouinciæ illius inuaſione valdè turbatum eſſe, & contriſtatum. Dux autem, & Princeps nuncijs acceptis ad Patrem eorum reuerſi ſunt, vniuerſa verò Oppida, quæ comprehenderant, neceſſarijs omnibus muniuerunt. Et his actis Nuncios Rex ipſe præfato Apoſtolico delegauit, ſuppliciter impetrando, vt ſi fieri poſſet cum illo alloqui, & de multis, varijſque

negotijs terminare deſideraret. Apoſtolicus autem conſilio habito, tum pro temporis tempeſtate, tum pro alijs negotijs inſtantibus eum alloqui non poſſe reſcripſit. Rex igitur aggregato exercitu Capuam repedauit, & ibi aliquantiſper caſtrametatus exercitum omnem dimiſit, licentiam ad propria remeandi vnicuique præbens. Ipſe verò Rex quingentis acceptis militibus Piſcariam tetendit, quam ſupra diximus filios ſuos comprehendiſſe. Inde procedens totam illam regionem à prædictis filijs eius obtentam circuiuit, & eis omnibus ſtudioſè perſcrutatis, Arianum Ciuitatem aduenit, ibique de innumeris ſuis actibus Curia Procerum, & Epiſcoporum ordinata tractauit. Inter cætera etenim ſuarum diſpoſitionum, edictum terribile induxit, totius Italiæ partibus abhorrendum, & morte proximum, & egeſtati, ſcilicet, vt nemo in toto eius Regno viuentium Romeſinas accipiat, vel in mercatibus diſtribuat, & mortali conſilio accepto monetam ſuam introduxit, vnam verò, cui ducatus nomen impoſuit, octo Romeſinas valentem, quæ magis, magiſque ærea, quàm argentea probata tenebatur. Induxit etiam tres follares æreos Romeſinam vnam appretiatos, de quibus horribilibus monetis totus Italicus populus paupertati, & miſeriæ poſitus eſt, & oppreſſus, & de Regis illius actibus mortiferis, mortem eius, & depoſitionem Regni optabat. Quibus ita mortalibus edictis, & monetis inductis, Rex ipſe militibus ſuis congregatis Neapolim tetendit. Archiepiſcopus itaque Neapolitanus, Marinus nomine, Clerum omnem Ciuitatis congregari præcepit; ſimul & Ciues, & aduentum Regis eis annuncians

hor-

hortatur,vt honeſtè, & lætitia multa eum ſuſcipiāt. Ciues igitur ſimul cum militibus Ciuitatis foris Portam Capuanam exierunt in campum, quem Neapolim dicunt, & Regem ipſum honore, & diligentia multa, vltra quàm credi poteſt, amplexati ſunt, & ſic vſque ad prædictam Portam Capuanam perductus eſt. Continuò Presbyteri, & Ciuitatis Clerus ad eandem Portam obuiam exiuit, & cum Hymnis, & Laudibus ad aſtra leuatis Ciuitatem introduxerunt. Quatuor illicò viri nobiles habenas equi, & pedes Regis ipſius tenētes, alij quatuor vſq; ad Epiſcopium Ciuitatis Regem illum introduxerunt. Frequentiam verò populi per plateam incedentis, & mulieres viduas, coniugatas, & virgines per feneſtras exiſtentes, Lector, ſi aſpiceres, miratus affirmares, Imperatorem, aut Regem alium, ſiue Principem tali ſub honore, & gaudio nunquam Ciuitatē Neapolim ingreſſum fuiſſe. Quid multa? Rex ipſe tali, & tanto honore ditatus ad Epiſcopium deſcendit, & in Camera Archiepiſcopi hoſpitatur, die verò altera adueniente, totam intrinſecus Ciuitatem, & foris Rex ipſe equitauit, & palatia, & ædificia circumſpexit. Inde nauigio parato ad Caſtellum Sancti Saluatoris Ciuitati proximum aſcendit, & Ciuibus Neapolitanis ibi vocatis, negotia quædam cum illis de libertate Ciuitatis, & vtilitate tractauit. Donauit inſuper vnicuique militi quinque modia terræ, & quinque villanos, & promiſit eis, vita comite, munera multa, & poſſeſſiones largiturum. Interea noctis ſilentio præfatus Rex totam Ciuitatem Neapolim extrinſecus metiri fecit, cognoſcere volens, quantæ eſſet circumquaque latitudinis; inuenit

itaque

itaque ſtudioſè metiendo in gyrum paſſus duo millia tercentum,& ſexaginta tres. Et paſſibus illis ita inuentis,dum populus Ciuitatis aggregatus eſſet,in eius conſpectu quaſi dilectionis affectu, eos interrogare cæpit,vtrum ſcirent,quot paſſus Ciuitas illorũ per circuitum habuiſſet, qui, vltra quàm credi poteſt admirantes,ſe neſcire profitentur. Rex autem ſicut ſtudioſè inuenerat, menſuram paſsuum, quos Ciuitas eorum tenebat, patefecit. Vnde populus omnis Regem ipſum ſapientiorem alijs anteceſſoribus, & ſtudioſiorem prædicabat,& quod nunquam factum fuerat, ſuper Ciuitatis menſura mirabantur, quomodo Rex ille fieri contractaſſet. Et his omnibus ita peractis ipſe Salernum properauit,& ibi diebus non multis moratus, quarto die intrante menſis Octobris nauigio parato mare ingreſſus eſt,deinde Panormum feſtinauit. Dux verò filius eius in Apuliæ partibus remanſit, & Princeps alter eius filius apud Ciuitatem Capuam manſitauit. Cumque vt prædiximus,prædictus Rex Rogerius monetas illas ſuperius dictas introduceret, Domino Ioanni Subdiacono Sanctæ Romanæ Sedis Beneuentano Rectori,& Ciuibus Beneuentanis delegauit,vt monetas illas infra Ciuitatem ſuſcipiat,quod prędictus Rector audiens mirabiliter contriſtatur. Aiebat quidem Rector ipſe,quoniam ſine Domini Papæ licentia monetas illas recipere non poſſet,præcipuè cum ad totius Italiæ mortem monetarum illarum introductio ſpectaret. Tandem communicato conſilio Rector præfatus prædicto Pontifici Regis edicta mandauit, vt quid ſuper his negotijs eſſet agendum mittere dignaretur. Pontifex itaque Innocentius

his

his auditis, vltra quàm credi poteſt, condoluit, & ſuper Regis Rogerij execrandis actibus mirabatur. Confeſtim Beneuentanis mandauit literas ſuas ita continentes: *Facta Regis, & monetarum ſuarum inuentiones, & à vobis accepimus, & ab alijs nobis in veritate referentibus; unde mandamus, vt non terreamini; neque iam mentes veſtras moueatis, quoniã tranſitura ſunt, & citò poſſunt emendari. Nos autem circa vtilitates veſtras quotidie inuigilamus.* Literis talibus acceptis, & lectis, gratiarum egimus actiones, & aliquantulum roborati reſpirauimus; & his actis præfatus Pontifex Innocentius ad Regem tranſmiſit Rogerium ſignificando, qualiter totus populus Italiæ, & extra de introductione monetarum iſtarũ doluiſſet, & quomodo ad famis afflictionem deueniſſet. . . . .

Hactenus Codex Beneuent. papyraceus.

F I N I S.

Digitized by Google

Grauiora errata ſic corrigito.

Pag.	33. lin.	32.	*traderet.* lege	*traheret*
	35.	30.	*Aquis.*	*Aquim*
	35.	31.	*Boiarium*	*Boiariam*
	38.	21.	*Sicopoliam*	*Sicopolim*
	48.	26.	*Sedoan*	*Seodam*
	56.	10.	*Sedoam*	*Seodam*
	56.	11.	*Adelchi*	*Adelchim*
	56.	21.	*Apocriſanos*	*Apocryſarios*
	57.	6. *in marg.*	*Athanaſij*	*S. Athanaſij*
	57.	32.	*Berrealis.*	*Berelaſis*
	82.		*Finis Chron.*	*Finis Epitom. Chron.*
	86.	26.	*Eaſque*	*Eaque*
	154.	14.	*Et filius*	dele, *&*,
	157.	21.	*Roberto*	*Richardo.*
	157.	28.	*à Caſtello*	*in Caſtello*
	181.	28.	*quod*	*quid*
	196.	25.	*vocatus*	*vocatum*
	203.	27.	*mentis*	*ventis*
	205.	4.	*Inſulam*	*Inſulam*
	264.	3.	*glorioſus*	*glorioſius*
	280.	25.	*Euſtaſij.*	*Euſtachij.*

Digitized by Google